T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

FELSEFE 10

BECERİ TEMELLİ ETKİNLİK KİTABI

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Günümüzde bilgiyi üreten, günlük hayatında kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen vb. niteliklerdeki bireylerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Anlaşılacağı üzere bireyden yalnızca bilgi sahibi olması değil, belli becerileri kazanması ve bu becerileri hayatının her alanında kullanması beklenmektedir.

Çağımızın becerilerinin öğrenciler tarafından benimsenmesi, içselleştirilmesi ve yaşama aktarılması için beceri temelli uygulamalara yer veren öğrenme süreçlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle öğrencilere bilgi edinmenin yanı sıra bilgiyi beceriye dönüştürmelerini sağlayacak faaliyetler planlanmalıdır. Bu amaçla hazırlanan etkinlik kitabında öğretim programındaki kazanımlar doğrultusunda belirlenen bilgi ve becerilerin öğrencilere bütünleşik bir biçimde kazandırılması hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda konu içeriğine uygun beceri kazandırmaya yönelik etkinlikler tasarlanmıştır. Beceri kazanma süreci karmaşık olduğundan öğrencilerin becerileri yeni durumlara aktararak sürekli kullanmasını sağlamak amacıyla aynı becerinin farklı durumlarda kullanımını içeren farklı konu içeriğine sahip etkinliklere yer verilmiştir. Etkinlikler basitten karmaşığa olacak şekilde sıralanmıştır.

Etkinlik kitabında yer alan etkinliklerin bazılarının bireysel, bazılarının grupla yapılması bazı etkinliklerinin iş birliğine dayalı olması, bazı etkinliklerde teknolojinin ön plana çıkarılması öğrencilerde farklı becerilerin geliştirilmesini sağlayacaktır. Etkinliklerin genellikle farklı kategoride farklı becerileri geliştirmeye uygun hazırlanmasının yanında çoğu etkinlikte günlük hayatla ilişki kurulmasına ve öğrencilerde ilgi uyandıracak düzeyde olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca kalıcı ve anlamlı öğrenmeyi sağlamak için etkinliklerde öğrencilerin sürece aktif katılması, sorumluluk alması da beklenmektedir.

Etkinliklerin öğrencilerimiz için yararlı olması dileğiyle...

10. SINIF

FELSEFE

ETKİNLİK LİSTESİ

1. FELSEFEYİ TANIMA

Etkinlik No.	Kazanım No.	Konu Adı	Sayfa No.
1	10.1.1	SORULARLA DÜŞÜNMEK	3
2	10.1.1	EYLEMLERİMİZİN NEDEN VE SONUÇLARI	5
3	10.1.1	DÜŞÜNMEK VE FELSEFE	9
4	10.1.1	FELSEFENİN ANLAMI	11
5	10.1.1	BENİM ADIM...	13
6	10.1.1	FİLOZOF KİMDİR?	16
7	10.1.2	FELSEFENİN ORTAYA ÇIKIŞI	18
8	10.1.2	MERAK EDİYORUM	20
9	10.1.2	FELSEFİ DÜŞÜNCE	22
10	10.1.2	FELSEFİ DÜŞÜNCENİN ÖZELLİKLERİNİ ANLAMA VE SORGULAMA	23
11	10.1.2	SORUNUN İÇERİSİNDEKİ ŞAŞMA	25
12	10.1.2	FELSEFE SORUSUNUN ÖZELLİKLERİ	27
13	10.1.3	KENDİNİ BİL	29
14	10.1.3	DÜNYA SORUNLARI KARŞISINDA FELSEFE	31
15	10.1.3	FELSEFENİN HAYATIMIZA KATKISI	32
16	10.1.3	TEKNOLOJİYE FELSEFE İLE BAKMAK	33
17	10.1.3	FELSEFENİN ROLÜ	35

2. FELSEFE İLE DÜŞÜNME

Etkinlik No.	Kazanım No.	Konu Adı	Sayfa No.
18	10.2.1.	FELSEFİ TUTUM NEDİR?	37
19	10.2.1.	FELSEFE İLE SÖYLEŞİ	39
20	10.2.1.	ÖNERME TÜRLERİ	41
21	10.2.1.	ÖNERMELERDE TUTARLILIK VE ÇELİŞİKLİK	43
22	10.2.1.	SAĞLAM ARGÜMAN	47
23	10.2.1.	MANTIK HATALARI	49
24	10.2.1.	ARGÜMANTASYON ÇALIŞMASI	51
25	10.2.2.	KAVRAMLARIN DOĞRU KULLANIMI	53
26	10.2.2.	HELEN KELLER	55
27	10.2.3.	BİTMEYEN SORULAR	59
28	10.2.3.	GİZEMLİ MEKTUP 1	61
29	10.2.3.	GİZEMLİ MEKTUP 2	63
30	10.2.3.	FELSEFE SORUSU NEDİR?	65
31	10.2.3.	GÖRÜNMEZLİK GÜCÜ	67
32	10.2.4.	KENDİNE YABANCILAŞMAK	69
33	10.2.4.	ALIŞKANLIK YANILGISI	71
34	10.2.4.	METİN ARACILIĞIYLA FELSEFİ GÖRÜŞ SORGULAMA	73

3. FELSEFENİN TEMEL KONULARI VE PROBLEMLERİ

Etkinlik No.	Kazanım No.	Konu Adı	Sayfa No.
35	10.3.1	VARLIK DÜŞÜNCEDEN BAĞIMSIZ MIDIR?	77
36	10.3.1	GERÇEĞE YOLCULUK	79
37	10.3.1	HANGİSİ GERÇEK?	83
38	10.3.1	ZAMANIN İZİNDE	85
39	10.3.1	EDEBÎ ESERİ FELSEFİ AÇIDAN DEĞERLENDİRME	87
40	10.3.1	EVRENDE BİR AMAÇLILIK VAR MIDIR?	89
41	10.3.1	SORİTES PARADOKSU	91
42	10.3.2	KESENİN İÇİNDE NE VAR?	93
43	10.3.2	SOSYAL MEDYA GÜVENİLİR BİR KAYNAK MI?	95
44	10.3.2	ACABA DOĞRU MU?	99
45	10.3.2	DUYULAR YETERLİ Mİ?	101
46	10.3.2	SAHTE HABERLER GAZETESİ	103
47	10.3.3	BİLİM NEDİR?	105
48	10.3.3	BİLİM YALNIZCA BİLME ETKİNLİĞİ MİDİR?	107
49	10.3.3	GEREKÇELİ CEVAPLAR	109
50	10.3.3	KANIT	111
51	10.3.3	BİLİM İNSANI OLMAK	113
52	10.3.4	ETİK İKİLEM	115
53	10.3.4	BAŞKASININ BİÇTİĞİ ELBİSEYE GİRMEK	117
54	10.3.4	OLAĞANÜSTÜ DURUMLARDA ETİK İLKELER VE AHLAKİ SEÇİMLER	119
55	10.3.4	ÇEVRE ETİĞİ	121
56	10.3.4	ÖZGÜRLÜK VE SORUMLULUK	123
57	10.3.5	DİN FELSEFESİ NEDİR?	125
58	10.3.5	MUMUN TİTREK IŞIĞINDA BİR KARAGÖZ	127
59	10.3.5	DİNLERE FARKLI YAKLAŞIMLAR	131
60	10.3.6	TOPLULUKLARIN DÜZEN ARAYIŞI	133
61	10.3.6	OLAN VE OLMASI GEREKEN	137
62	10.3.7	GÜZELLİKTE KUSURDAN BAHSEDİLEBİLİR Mİ?	139
63	10.3.7	KAMERA ARKASI	141
64	10.3.5	TANRI'NIN VARLIĞI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER	143
65	10.3.6	TÜRKİYE'NİN BEKLENMEDİK KONUKLARI: MÜLTECİ DENEYİMİ	145
66	10.3.6	ERDEMLİ YÖNETİCİ	149
67	10.3.7	GUERNİCA	151
68	10.3.7	TOPLUMSAL SÖZLEŞME	155

4. FELSEFİ OKUMA VE YAZMA

Etkinlik No.	Kazanım No.	Konu Adı	Sayfa No.
69	10.4.1	METİN ANALİZİ	157
70	10.4.1	AHLAK VE İYİ NİYET	159
71	10.4.1	FELSEFE İLE ANALİZ YOLCULUĞU	161
72	10.4.1	GÜNEŞİ GÖRMEK	163
73	10.4.2	ANLAM DÜNYASINA FARKLI AÇILARDAN BAKMAK	167
74	10.4.2	FARKLI DÜŞÜNCE	169
75	10.4.2	FARKLI GÖRÜŞ	171
76	10.4.3	FELSEFİ DENEME	173
77	10.4.4	İTHAKA	177
78	10.4.4	HAKİKATLE NE YAPILIR?	181

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.1.1. Felsefenin anlamını açıklar.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**SORULARLA DÜŞÜNMEK**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Sorular ve cevaplar üzerinden düşünme, bilinç ve öz bilinç hakkında fikir oluşturabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı		

1. Yönerge

Öğrencilerin aşağıda sıralanan soruları cevaplamalarını ardından bu sorulara yönelik soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Soru Panosu

Adın nedir?
Kaç yaşındasın?
En sevdiğin yemek nedir?
Hangi tür müzik dinlemeyi seversin?
En zorlandığın ders hangisidir? Neden?
Ders çalışmaya başlamada motivasyonun nedir?
Mesleklere yönelik düşünceni neler etkiliyor?
Anlaşıldığını düşünüyor musun?
Dostluk nedir?
İnsanların yaşadığı en önemli sorun nedir?
İnsan mutlu olmak için ne yapmalıdır?
Zorunluluk ve sorumluluk arasında nasıl bir bağ vardır?
Bilgisayarlar düşünüyor mudur?
Düşünmek nedir?

a. Hangi sorular sizi daha çok düşündürmektedir? Açıklayınız.

b. Sizin için en zor soru hangisidir? Nedenini belirtiniz.

2. Yönerge

Öğrencilere aşağıda verilen bilinç ve öz bilinç tanımlarını okuyarak verilen soruyu cevaplamalarını sağlayınız.

Bilinç; insanın kendisini, çevresini ve olup biteni tanıma, algılama, kavrama ve fark etme yetisidir.

Öz bilinç, kişinin bilinci üzerine düşünmesi ve düşüncelerinde nelerin etkili olduğunu sorgulamasıdır.

► Bilinç ve öz bilinç açıklamalarına göre soru panosunda yer alan sorulardan hangileri bu sınıflandırmalar içinde yer alır? Açıklayınız.

"SORULARLA DÜŞÜNMEK" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen soruları kendi açınızdan kısaca cevaplayınız. Ardından sorular üzerine oluşturulan soruları cevaplayınız.

Soru Panosu
Adın nedir?
Kaç yaşındasın?
En sevdiğin yemek nedir?
Hangi tür müzik dinlemeyi seversin?
En zorlandığın ders hangisidir? Neden?
Ders çalışmaya başlamada motivasyonun nedir?
Mesleklere yönelik düşünceni neler etkiliyor?
Anlaşıldığını düşünüyor musun?
Dostluk nedir?
İnsanların yaşadığı en önemli sorun nedir?
İnsan mutlu olmak için ne yapmalıdır?
Zorunluluk ve sorumluluk arasında nasıl bir bağ vardır?
Bilgisayarlar düşünüyor mudur?
Düşünmek nedir?

a. Hangi sorular sizi daha çok düşündürmektedir? Açıklayınız.

b. Sizin için en zor soru hangisidir? Nedenini belirtiniz.

2. Aşağıda bilinç ve öz bilinç tanımları verilmiştir. Tanımlardan yola çıkarak verilen soruyu cevaplayınız.

Bilinç; insanın kendisini, çevresini ve olup biteni tanıma, algılama, kavrama ve fark etme yetisidir.

Öz bilinç, kişinin bilinci üzerine düşünmesi ve düşüncelerinde nelerin etkili olduğunu sorgulamasıdır.

► Bilinç ve öz bilinç açıklamalarına göre soru panosunda yer alan sorulardan hangileri bu sınıflandırmalar içinde yer alır?

Hazırlayan: *Haydar Sinan KOLUAÇIK*

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.1.1. Felsefenin anlamını açıklar.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**EYLEMLERİMİZİN NEDEN VE SONUÇLARI**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Kendi eylemlerinin neden ve sonuçlarını değerlendirebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı		

1. Yönerge

Öğrencileri 3-4 kişilik gruplara ayırınız. Aşağıda verilen örnek eylemlerin olası sonuçlarını çalışma kâğıtlarında yer alan tablonun ilgili bölümüne yazarak soruyu tartışmalarını sağlayınız. Düşündükleri bir sonuç başka sonuçlara da yol açabileceğinden olası tüm sonuçları düşünmeleri konusunda uyarınız.

- Arkadaşınıza yalan söylediniz.
- Tatlı krizinizi kontrol edemiyorsunuz.
- Karşıya geçmekte zorlanan yaşlı teyzeye yardımcı oldunuz.
- Sosyal medyada görünür olmaktan vazgeçemiyorsunuz.
- Ailenizle birlikte daha fazla zaman geçirmek için plan yaptınız.
- Zamanınızın çoğunu bilgisayar başında oturarak geçiriyorsunuz.
- Bu yıl derslerinize gerçekten çok çalışıyorsunuz.
- Öfkenizi kontrol edemediniz.

► Verilen örnek durumlarda olduğu gibi ortaya çıkan sonuçların nedenlerini görmek hayatınızı nasıl etkiler?

2. Yönerge

Yeni gruplar oluşturarak aşağıda verilen örnek durumların sebeplerinin neler olabileceğini çalışma kâğıtlarında yer alan tablodaki ilgili bölüme yazmalarını ve soruyu tartışmalarını sağlayınız. Ortaya çıkan bir sonucun birden fazla sebebi olabileceğini öğrencilere hatırlatarak tüm sebepleri düşünmelerinin önemini vurgulayınız.

- Hava, su ve toprak kirlendi.
- Bazıları sizin güvenilmez bir insan olduğunuzu düşünüyor.
- Çok kilo aldınız.
- İstediğiniz futbol kulübü seçmelerini kazandınız.
- Çevrenizde saygı gören bir kişiliğiniz var.
- İnsanlar yalnızlıktan şikâyet ediyor.
- Düzce'de heyelan meydana geldi.
- Okuldan atıldınız.

► Verilen örnek durumlarda olduğu gibi ortaya çıkan sonuçların nedenlerini görmek hayatınızı nasıl etkiler?

3. Yönerge

Öğrencilere "Yukarıda verilen örneklerdeki eylem ve durumların insanların istemsiz ve kontrolsüz yaptığı davranışlar ve onun sonuçları olduğunu söyleyebilir misiniz?" sorusunu yönelterek öğrencilerin tartışmalarını sağlayınız.
Tüm örneklerin insanların bilinçli ve iradeli hareketleri olduğunu fark etmelerini sağlayınız. Öğrencilerden aşağıdaki metni okumalarını ve metne yönelik soruyu cevaplamalarını isteyiniz.

Soru: Neden acı çekiyoruz?
-Çok kestirme bir cevap verirsem "bilgisizlikten" diyebilirim ve bilgisizliğin yarattığı sonuçlardan. İnsan kendini tutabilen bir varlıktır. Hayvanlarla arasındaki farkıdır bu. Ama eğitimde kişilere kendilerine hâkim olmayı, kendilerini tutabilmeyi öğretmiyoruz. Öğrenenler ise kendilerini tutmaya ihtiyaç bile duymazlar, yapmamaları gereken şeyleri doğal bir şekilde yapmazlar.

Eyüp Tatlıpınar, "Bütün Yanıtlar Felsefeye, Felsefe Ona Bağlanıyor: İoanna Kuçuradi" (Söyleşi)'den alıntıdır.

Acı çekme, bilgi ve kendine hâkim olma arasındaki ilişkiyi değerlendiriniz.

"EYLEMLERİMİZİN NEDEN VE SONUÇLARI" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen örnek eylemlerin olası sonuçlarını tablonun ilgili bölümüne yazıp soruyu öğretmeninizin yönlendirmesini dikkate alarak cevaplandırınız. Düşündüğünüz bir sonuç başka sonuçlara da yol açabileceğinden olası tüm sonuçları düşünmeniz ve yazmanız önemlidir. Bu aşamada grup arkadaşlarınızla tartışabilirsiniz.

Örnek Eylemler	Olası Sonuçlar
Arkadaşınıza yalan söylediniz.	
Tatlı krizinizi kontrol edemiyorsunuz.	
Karşıya geçmekte zorlanan yaşlı teyzeye yardımcı oldunuz.	
Sosyal medyada görünür olmaktan vazgeçemiyorsunuz.	
Ailenizle birlikte daha fazla zaman geçirmek için plan yaptınız.	
Zamanınızın çoğunu bilgisayar başında oturarak geçiriyorsunuz.	
Bu yıl derslerinize gerçekten çok çalışıyorsunuz.	
Öfkenizi kontrol edemediniz.	

► Verilen örnek durumlarda olduğu gibi ortaya çıkan sonuçların nedenlerini görmek hayatınızı nasıl etkiler?

2. Aşağıda verilen örnek durumların sebeplerinin neler olabileceğini tabloda ilgili bölüme yazarak soruyu cevaplandırınız. Ortaya çıkan bir sonucun birden fazla sebebi olabileceğinden tüm sebepleri düşünmeniz ve yazmanız önemlidir.

Örnek Olaylar	Olası Nedenler
Hava, su ve toprak kirlendi.	
Bazıları sizin güvenilmez bir insan olduğunuzu düşünüyor.	
Çok kilo aldınız.	
İstediğiniz futbol/voleybol kulübü seçmelerini kazandınız.	
Çevrenizde saygı gören bir kişiliğiniz var.	
İnsanlar yalnızlıktan şikâyet ediyor.	
Düzce'de heyelan meydana geldi.	
Okuldan atıldınız.	

► Verilen örnek durumlarda olduğu gibi ortaya çıkan sonuçların nedenlerini görmek hayatınızı nasıl etkiler?

3. Üzerinde düşündüğünüz örnek eylem ve durumların insanların istemsiz ve kontrolsüz yaptığı davranışlar ve onun sonuçları olduğunu söyleyebilir misiniz? Açıklayınız.

4. Aşağıdaki metni okuyarak metne yönelik soru üzerinde öğretmeninizin yönlendirmesi doğrultusunda tartışınız.

Soru: Neden acı çekiyoruz?
-Çok kestirme bir cevap verirsem "bilgisizlikten" diyebilirim ve bilgisizliğin yarattığı sonuçlardan. İnsan kendini tutabilen bir varlıktır. Hayvanlarla arasındaki farkıdır bu. Ama eğitimde kişilere kendilerine hâkim olmayı, kendilerini tutabilmeyi öğretmiyoruz. Öğrenenler ise kendilerini tutmaya ihtiyaç bile duymazlar, yapmamaları gereken şeyleri doğal bir şekilde yapmazlar.

Eyüp Tatlıpınar, "Bütün Yanıtlar Felsefeye, Felsefe Ona Bağlanıyor: İoanna Kuçuradi" (Söyleşi)'den alıntıdır.

► Acı çekme, bilgi ve kendine hâkim olma arasındaki ilişkiyi değerlendiriniz.

Hazırlayan: *Suna AY*

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.1.1. Felsefenin anlamını açıklar.

Alan Becerileri: Sorgulama, Eleştirel Düşünme Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**DÜŞÜNMEK VE FELSEFE**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Düşünmenin önemi ve gerekliliğini tartışabilme.	Grup
Gerekli Materyaller: "Düşünen Adam" heykeli görseli, tahta, kalem		

Açıklama: ***Etkinliğin felsefe öğretmeni eşliğinde eleştirel düşünmeyi geliştiren ders işleme teknikleri kullanılarak sınıf içinde yapılması önerilir. Tartışmalarda öğretmenin kolaylaştırıcı ve yönlendirici rolü önemlidir.***

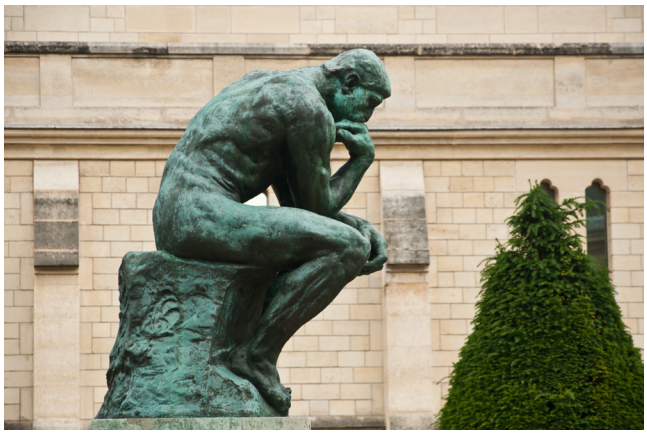

Görseldeki "Düşünen Adam" heykeli, Fransız heykeltraş Auguste Rodin (ôgıst rōdîn) tarafından 1904 yılında yapılan tunç heykeldir. Bu heykelde bir adam, bir kayanın üzerinde oturmuş ve sağ elini çenesinin altına alarak derin düşüncelere dalmış şekilde tasvir edilir.

1. Yönerge

Görselde verilen "Düşünen Adam" heykelinin ifade ettiklerinden yola çıkılarak öğrencilerin aşağıdaki sorular üzerine düşünmeleri, fikirlerini yazmaları ve gerekli yönlendirmelerle tartışmaları sağlanır. Bu bölümdeki sorular daha çok anlama soruları niteliği taşıdığı için tartışmaların kısa tutulması önerilir.

Eser neyi simgeliyor olabilir?

- ***İnsanın özü, başka bir deyişle insanı insan yapan nedir?***
- ***Düşünüyor olmak başka canlılardan farklı olarak insana nasıl bir var olma olanağı sunar?***

2. Yönerge

Aşağıdaki soruda öğrencinin düşünme biçimleri üzerine düşünmesi de beklendiğinden sorunun bu çerçevede ele alınarak tartışılması sağlanır.

- ***Nitelikli düşünme ve felsefe arasında nasıl bir bağ kurulabilir?***

3. Yönerge

Aşağıdaki soruda düşünmenin önemi ve gerekliliğinin verilen söz çerçevesinde temellendirilmesi amaçlandığından sorunun bu açıdan düşünülmesi sağlanır. Değerlendirme yaparken öğrencilerin var olan bilgilerini seferber etmeleri gerektiği hatırlatılır.

- ***"Bir şey nasıl yapılmışsa öyle düşünülmüştür." sözünü, düşünmenin önemi ve gerekliliği açısından değerlendiriniz.***

"DÜŞÜNMEK VE FELSEFE" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

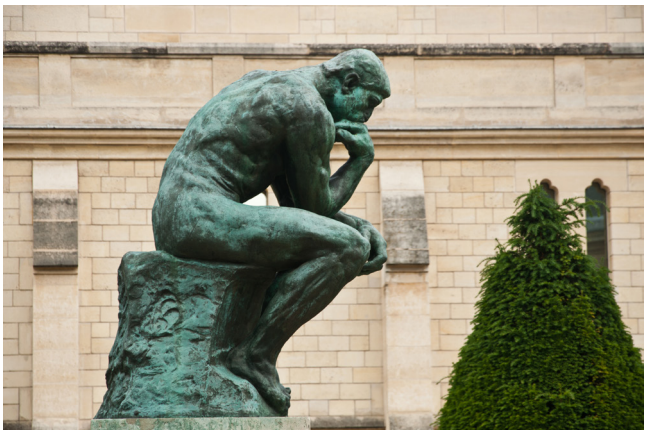

Görseldeki "Düşünen Adam" heykeli, Fransız heykeltraş Auguste Rodin (ôgıst rōdîn) tarafından 1904 yılında yapılan tunç heykeldir. Bu heykelde bir adam, bir kayanın üzerinde oturmuş ve sağ elini çenesinin altına alarak derin düşüncelere dalmış şekilde tasvir edilir.

1. Görselde verilen "Düşünen Adam" heykelinin ifade ettiklerinden hareketle aşağıdaki sorular üzerine düşünerek fikirlerinizi yazınız. Cevaplarınızı sınıf arkadaşlarınızla tartışınız.

a. Eser neyi simgeliyor olabilir?

b. İnsanın özü, başka bir deyişle insanı insan yapan nedir?

c. Düşünüyor olmak başka canlılardan farklı olarak insana nasıl bir var olma olanağı sunar?

2. Aşağıdaki soruyu cevaplarken düşünme biçimlerinin neler olabileceği üzerine de düşünmeniz beklenmektedir. Cevabınızı bu doğrultuda yazarak sınıf arkadaşlarınızla tartışınız.

► Nitelikli düşünme ve felsefe arasında nasıl bir bağ kurulabilir?

3. Aşağıdaki soruda düşünmenin önemi ve gerekliliğini verilen söz çerçevesinde temellendirmeniz amaçlanmaktadır. Cevabınızı bu doğrultuda yazıp sınıf arkadaşlarınızla tartışınız.

► *"Bir şey nasıl yapılmışsa öyle düşünülmüştür."* sözünü, düşünmenin önemi ve gerekliliği açısından değerlendiriniz.

Hazırlayan: *Ayşe ÇETİNKAYA*

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.1.1. Felsefenin anlamını açıklar.

Alan Becerileri: Felsefi Kavram ve Bilgi Edinimi, Akıl Yürütme Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

		ÖĞRETMEN
Etkinlik İsmi	**FELSEFENİN ANLAMI**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefe (philosophia) terimi kapsamında geçen sevgi, arayış, bilgi, hakikat ve hikmet (bilgelik/sophia) kavramlarının felsefeyle ilişkisini kurabilme.	Grup ve Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı, etkileşimli tahta		

Yönerge

Prof. Dr. Ahmet İNAM'ın "Felsefe nedir?", "Ne diyoruz ne anlıyoruz?" sorularına cevabını ve yorumunu içeren bir konuşmasının yer aldığı video aşağıda verilmiştir. Öğrencilerle Ahmet İnam ile ilgili verilen bilgiyi de paylaşarak videoyu izlemelerini ve ardından soruları cevaplamalarını sağlayınız.

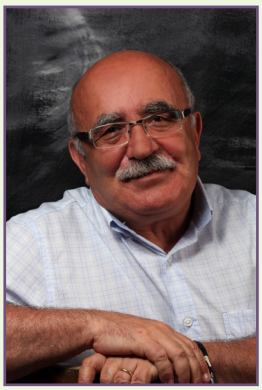

Ahmet İnam

Ahmet İnam Kimdir?

1947'de Sandıklı'da doğan Ahmet İnam, 1971'de ODTÜ Elektrik Mühendisliği Bölümünü bitirdi. 1972'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümüne doktora öğrencisi olarak girdi. ODTÜ Beşerî Bilimler Bölümünde 1983'te Sistematik Felsefe ve Mantık Ana Bilim Dalında doçent oldu. Aynı üniversitede 1989'da profesörlüğe atandı. 1994-2000 yılları arasında ODTÜ Felsefe Bölüm Başkanlığı yaptı. Haziran 2003'te başladığı ODTÜ Felsefe Bölüm Başkanlığı görevi 2014'te emekli olmasıyla sona ermiştir. Emekliliğinden sonra da ODTÜ Felsefe Bölümünün yanı sıra farklı üniversitelerde dersler vermeye devam etmektedir.

Videoyu izlemek için karekodu okutunuz.

https://www.youtube.com/watch?v=EeOYWn-nPBOo

a. Felsefenin kelime anlamı hangi terimlerin bir araya gelmesiyle oluşmuştur? Nedenini açıklayınız.
b. Felsefe teriminin günlük yaşamda farklı anlamlarda kullanılmasının sebepleri neler olabilir?
c. Antik Yunan'da bilgi ile uğraşan üç insan tipi olarak nitelenen düşünürler nasıl isimlendirilmişlerdir?
ç. Filozofların temel özelliği nedir?
d. "Benim felsefem" söyleminin anlamı nedir?
e. Sizce ülkemizde felsefenin anlamı yeterince bilinmekte midir? Bu konudaki düşüncelerinizi belirtiniz.

Öğretmene Not
Öğrenciler soruları cevaplayabilmek için videoyu yeniden izlemeye ihtiyaç duyabilirler. Bu konuda onları sınırlamamanız önemlidir.

"FELSEFENİN ANLAMI" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda Prof. Dr. Ahmet İNAM'ın "Felsefe nedir?", "Ne diyoruz ne anlıyoruz?" sorularına cevabını ve yorumunu içeren konuşmasının yer aldığı bir video yayını verilmiştir. Bu videoyu izleyerek verilen soruları cevaplayınız.

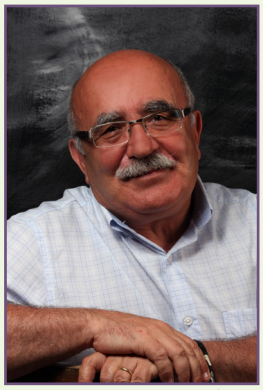
Ahmet İnam

Ahmet İnam Kimdir?

1947'de Sandıklı'da doğan Ahmet İnam, 1971'de ODTÜ Elektrik Mühendisliği Bölümünü bitirdi. 1972'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümüne doktora öğrencisi olarak girdi. ODTÜ Beşerî Bilimler Bölümünde 1983'te Sistematik Felsefe ve Mantık Ana Bilim Dalında doçent oldu. Aynı üniversitede 1989'da profesörlüğe atandı. 1994-2000 yılları arasında ODTÜ Felsefe Bölüm Başkanlığı yaptı. Haziran 2003'te başladığı ODTÜ Felsefe Bölüm Başkanlığı görevi 2014'te emekli olmasıyla sona ermiştir. Emekliliğinden sonra da ODTÜ Felsefe Bölümünün yanı sıra farklı üniversitelerde dersler vermeye devam etmektedir.

Videoyu izlemek için karekodu okutunuz.

https://www.youtube.com/watch?v=EeOYWn-nPBOo

a. Felsefenin kelime anlamı hangi terimlerin bir araya gelmesiyle oluşmuştur? Nedenini açıklayınız.

b. Felsefe teriminin günlük yaşamda farklı anlamlarda kullanılmasının sebepleri neler olabilir?

c. Antik Yunan'da bilgi ile uğraşan üç insan tipi olarak nitelenen düşünürler nasıl isimlendirilmişlerdir?

ç. Filozofların temel özelliği nedir?

d. "Benim felsefem" söyleminin anlamı nedir?

e. Sizce ülkemizde felsefenin anlamı yeterince bilinmekte midir? Bu konudaki düşüncelerinizi belirtiniz.

Hazırlayan: *Haydar Sinan KOLUAÇIK*

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.1.1. Felsefenin anlamını açıklar.

Alan Becerileri: Sorgulama

Genel Beceriler: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi, Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**BENİM ADIM...**	40 dk.
Etkinliğin Amacı	Hayat hikâyelerinden yola çıkarak filozofların ortak özelliklerini anlayabilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Filozofların yaşadıkları dönemi yansıtan çeşitli aksesuarlar ve kıyafetler		

Açıklama: ***Bu etkinlik iki aşamada gerçekleştirilecektir. İlk aşamada etkinliğin tanıtılması ve grupların seçimi, ikinci aşamada ise sunumlar ve değerlendirmeler yapılacaktır.***

1. Yönerge

Öğrenciler bu etkinliği drama ve sunum hazırlama teknikleri ile uygulayacakları için etkinliğin yapılma tarihinden en az bir hafta önce gruplar oluşturarak gerekli bilgileri veriniz.

- ***Filozofların hayat öykülerini ve düşüncelerini sunacak sekiz grup oluşturarak grupların araştırmak istedikleri filozofları belirlemelerine yardımcı olunuz.***
- ***Gruplardan kendi içinde iş bölümü yaparak filozofun hayatını ve düşüncelerini aşağıda verilen soruların cevapları doğrultusunda araştırmalarını isteyiniz.***
- ***Her gruptan bir anlatıcı ve filozof rolünü canlandıracak bir kişi seçmelerini sağlayınız.***
- ***Filozofların yaşadıkları dönemi yansıtması açısından gerekli kıyafet ve makyaj çalışması yapabileceklerini ifade ediniz.***

Araştırılacak Filozoflar: Thales, Platon, İbni Sina, I. Kant, K. Marks, J. P. Sartre, İ. Kuçuradi, Descartes

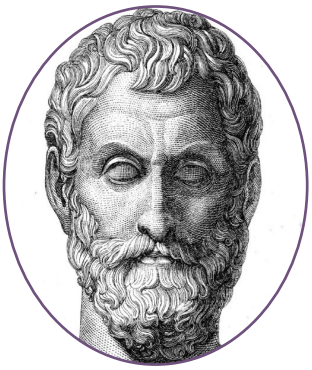
Thales

Platon

İbni Sina

I. Kant

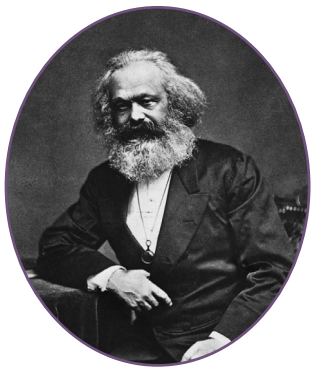
K. Marks

J. P. Sartre

İ. Kuçuradi

Descartes

Öğretmene Not 1

Öğrencilere Ek 1'deki "bilgiyi ve bilginin kaynaklarını değerlendirme" kriterlerini açıklayarak araştırmalarını yaparken bu kriterlere dikkat etmeleri gerektiğini vurgulayınız. Filozofların kısa hayat hikâyelerinde, yaşantılarında ve düşüncelerinde öne çıkan yönleri vurgulamaları gerektiğini ifade ediniz.

Öğretmene Not 2

Öğrencilere önce canlandırmaları sonra sunumları yapacakları fakat yaratıcılıklarını kullanarak farklı uygulamalar yapma konusunda da serbest oldukları hatırlatılmalıdır. Örneğin canlandırma esnasında hikâyeci rolünde bir başka öğrenci aralara girip açıklamalar yapabilir ve aynı zamanda diğer bir öğrenci etkileşimli tahtada filozofla ilgili bilgi ve görsellerin akışını sağlayabilir.

2. Yönerge

Her grubun araştırdığı filozofla ilgili rol oynama ve sunum yapma görevini yerine getirmesini sağlayınız. Bunun için gruplara beşer dakika süre veriniz. Sınıfın rol oynamaya uygun bir şekilde düzenlenmesine, rahat ve samimi bir ortamın yaratılmasına dikkat ediniz. Etkinliğin sonunda öğrencilere aşağıdaki soruları yönelterek onların konuyla ilgili değerlendirme yapmalarını sağlayınız.

a. Filozofların hayatı ve düşüncelerinde dikkatinizi çeken ögeleri yazınız.
b. Filozoflarda ortak olduğunu düşündüğünüz özellikler nelerdir? Yazınız.
c. Sizi en çok etkileyen filozof hangisi oldu? Nedenini belirtiniz.

"BENİM ADIM..."
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki filozofları araştırarak soruları cevaplandırınız.

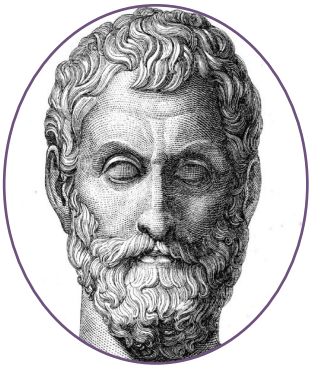
Thales

Platon

İbni Sina

I. Kant

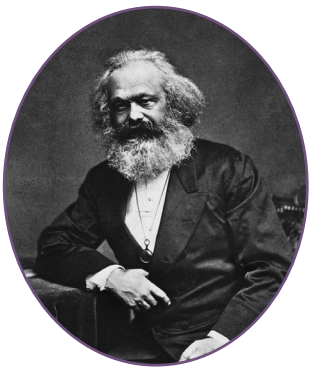
K. Marks

J. P. Sartre

İ. Kuçuradi

Descartes

a. Filozofların hayatı ve düşüncelerinde dikkatinizi çeken ögeleri yazınız.

b. Filozoflarda ortak olduğunu düşündüğünüz özellikler nelerdir? Yazınız.

c. Sizi en çok etkileyen filozof hangisi oldu? Nedenini belirtiniz.

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.1.1. Felsefenin anlamını açıklar.

Alan Becerileri: Felsefi Kavram ve Bilgi Edinimi Genel Beceriler: Bilgi Okuryazarlığı, Teknoloji Okuryazarlığı

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**FİLOZOF KİMDİR ?**	90 dk.
Etkinliğin Amacı	Öğrencilerin "Filozof kimdir?" sorusu üzerinden teknolojiyi kullanarak bilgiye etkin ve güvenilir bir şekilde ulaşabilmelerini sağlama.	Grup
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta, bilgisayar		

Açıklama: ***Bu etkinlik öğretmen eşliğinde öğrencilerin çevrim içi kaynaklardan güvenilir bilgiye nasıl ulaşabileceklerini göstermek için ders planı şeklinde tasarlanmıştır.***

1. Yönerge

Konuya odaklanmalarını sağlamak ve mevcut bilgilerini harekete geçirip başarı hissini desteklemek için tahminlerde bulunabilecekleri bazı sorular öğrencilere yöneltilir. "Sizce filozof nasıl bir kişiliğe sahiptir?", "Filozofun günlük yaşamı nasıldır?" gibi. Beyin fırtınası yapılır ve cevapları tahtaya not edilir.

2. Yönerge

Öğrencilere "Çevrim içi araçları kullanarak 'Filozof kimdir?' sorusuyla ilgili bilgiye nasıl ulaşabiliriz?" sorusu yöneltilir. Öğrencilerden düşünmeleri ve fikirlerini söylemeleri istenir.

Öğretmene Not

Öğrenciler çevrim içi kaynaklardan bilgi ararken doğru kelimeleri ve soruları bulmakta zorlanırlar. Onlara aşağıdaki hatırlatmaları yaparak arama yapacakları anahtar sözcükleri oluşturmaları için yardımcı olabilirsiniz.

• Önemli kelimeleri ya da kelime gruplarını düşünün. Arama yaparken bu kelimeleri kullanınız. Farklı kelimeler ve birden çok veri tabanı kullanarak bir konuda birden çok arama yapınız. Hangi kelimelerin ve hangi kaynakların en iyi sonuçları verdiğini tespit ediniz.

• Arama sonuçlarını daraltmak veya genişletmek için Boolean işleçlerini kullanınız. Üç temel Boolean işleci vardır: AND, OR, NOT

Daha fazla bilgi için öğrencilerle incelenebilecek bağlantı adresi: https://libguides.mit.edu/c.php?g=175963&p=1160724

3. Yönerge

Öğrencilere "Karşımıza çıkan her kaynak doğru ve güvenilir bilgi içerir mi?", "Bunu nasıl bilebiliriz?" gibi sorular yöneltilerek düşünmeleri ve fikirlerini söylemeleri sağlanır.

Öğretmene Not

Genellikle öğrenciler çevrim içi ortamlarda karşılarına çıkan kaynak ve bilgilerin güvenilir olup olmadığına ilişkin yeterli bilgiye sahip değildir. Bir kaynaktan buldukları fikir, öngörü, öneri ve değer yargılarını birbirinden ayırmaları ve her zaman sorgulamaları gerektiği vurgulanmalıdır. Bu konuda aşağıdaki soruların kendileri için yol gösterici olacağı açıklanır. Detaylı bilgi için Ek 1 "bilgiyi ve bilginin kaynaklarını değerlendirme" kriterlerinin incelenmesi önerilir.

Kaynak güncel mi?
- Bilgiler ne zaman yayımlanmış?
- Bilgiler revize edilmiş veya güncellenmiş mi?

Kaynak güvenilir mi?
- Yazar ve yayımcı kim?
- Yazar konuyla ilgili yazmak için yetkin mi?
- Yayımcı veya e-posta adresi gibi iletişim bilgileri var mı?
- URL, yazar veya kaynak hakkında herhangi bir şey gösteriyor mu (örneğin com. edu. gov. org .net)?

Bilginin amacı nedir?
- Bilginin yayımlanma amacı nedir? Bilgilendirmek, öğretmek, satmak, eğlendirmek veya ikna etmek mi?
- Bilgi gerçek mi, görüş mü, propaganda mı?
- Bakış açısı nesnel ve tarafsız görünüyor mu?
- Siyasi, ideolojik, kültürel, dinî, kurumsal veya kişisel ön yargılar var mı?

İçerik güvenilir mi?
- Bilgilerin kaynağı nedir?
- Bilgiler kanıtlarla destekleniyor mu?
- Bilgiler gözden geçirilmiş veya hakemli mi?
- Başka bir kaynaktan veya kişisel bilgilerden herhangi bir bilgiyi doğrulayabilir misiniz?
- Dil tarafsız görünüyor mu?
- Dil bilgisi veya yazım hataları var mı?

4. Yönerge

Öğrenciler gruplara ayrılır. Emin oldukları kaynaktan bilgiyi yapılandırmaları ve sunum yapabilecekleri hâle getirmeleri için gerekli zaman verilerek grup temsilcilerinin sunum yapmaları sağlanır.

5. Yönerge

Öğrencilerin araştırma öncesi "Filozof kimdir?" sorusuna verdikleri tahtada yazılan cevaplarla araştırma sonucunda öğrendiklerini karşılaştırmaları sağlanır.

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma *Kazanım: 10.1.2. Felsefi düşüncenin özelliklerini açıklar.*

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, Felsefi Kavram ve Bilgi Edinimi *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

		ÖĞRETMEN
Etkinlik İsmi	**FELSEFENİN ORTAYA ÇIKIŞI**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefi düşüncenin ortaya çıkma koşullarını değerlendirebilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı		

1. Yönerge

Öğrencilerin metni okuyarak verilen soruları cevaplamasını sağlayınız.

Eski Mezopotamya ve Mısır uygarlıkları, Antik Yunan kültürünün beslendiği ana damarlardandır. Hatta bazı çalışmalara göre Hint ve Çin uygarlıkları da Yunan ile ilişkilendirilmektedir. Bu uygarlıklardaki kozmogoni, mitoloji ve teoloji anlayışları yüksek bir kültürün ifadesi olmakla birlikte İyonya felsefesine bir zemin oluşturma ihtimalleri üzerinde durulabilir. Çünkü bu anlayışlarda henüz bireysel, akılcı, eleştirel ve tutarlı bir düşünümü kendine ilke edinmiş bir filozof tipinden ziyade kolektif ve mitolojik dinî tarafı baskın bir evren görüşüyle ilerleyen bir düşünürden söz edilebilir. Değinilen filozof tipinin özellikleri doğrultusunda felsefe olarak değerlendirilebilecek düşünce faaliyetinin ortaya çıkışını anlamak için dönemin Ege kıyılarının sahip olduğu şartların göz önünde tutulması gerekir. Bölgede yazılı kültürün yerleşmiş olması ve bununla farklı türde eserler üretilmesi, diğer taraftan politik ve ekonomik faaliyetlerin yoğunluğu ve coğrafi şartların elverişli olması sıkça tekrar edilmiş nedenlerdir.

(…)

İlk filozoflar geçmişten beri anlatılan hikâyelerin yanında doğayı anlamak için insan aklına uyabilecek ve gözlemle desteklenebilecek birtakım akıl yürütmelerde bulundular. Bu, mitler dünyasından tam bir kopuşu ifade etmese de sonraki dönemde felsefe yapmaya büyük katkıları olan ilk felsefi akıl yürütmelerdi.

(…)

Felsefe, mitsel düşünceden evreni bir bütün olarak ele alma kavrayışını miras almış ve bu evrenin akla uygun bir açıklaması olması gerektiğini Thales, Anaksimandros ve Anaksimenes'ten başlayarak iddia etmiştir. Bu görüş, felsefenin doğuşuna işaret etmektedir.

(Mehmet Buğra Özgöçer, "Felsefenin Doğuşuna İçkin Bir Unsur Olarak Mitos" Kilikya Felsefe Dergisi, Nisan 2019'dan alıntıdır.)

Kozmogoni: Evrenin aslı, ortaya çıkışı ve gelişmesi üzerine bilim öncesi açıklamalar içeren ilim için kullanılan terim.

Mit: Geleneksel olarak yayılan ve toplumun hayal gücü etkisiyle biçim değiştiren, alegorik bir anlatımı olan halk hikâyesi, mitos.

Mitoloji: Mitleri, doğuşlarını, anlamlarını yorumlayan ve inceleyen bilim.

Teoloji: Belli bir dine ait, onun bilgilerinin ve özelliklerinin doğru anlaşılması için yapılan çalışma alanı.

a) Metne göre filozofların hangi tavrı felsefi düşüncenin ortaya çıkışının işaretleri olarak düşünülmektedir?

b) Felsefenin doğuşuna yönelik ifade edilen mitlerden kopuşun ana nedeni nedir?

c) Felsefenin ortaya çıkışında toplumsal koşullar ne kadar belirleyicidir? Günümüz bilim faaliyetlerinin merkezleri olan yerlerden yola çıkarak değerlendiriniz.

2. Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen soruyu tartışmalarını sağlayınız.

- Bilim ve sanatın nerede ve nasıl ortaya çıktığı felsefenin başlangıcı kadar tartışılmamaktadır. Bu durumun nedenleri neler olabilir?

"FELSEFENİN ORTAYA ÇIKIŞI" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen metni okuyarak metne yönelik soruları cevaplayınız.

Eski Mezopotamya ve Mısır uygarlıkları, Antik Yunan kültürünün beslendiği ana damarlardandır. Hatta bazı çalışmalara göre Hint ve Çin uygarlıkları da Yunan ile ilişkilendirilmektedir. Bu uygarlıklardaki kozmogoni, mitoloji ve teoloji anlayışları yüksek bir kültürün ifadesi olmakla birlikte İyonya felsefesine bir zemin oluşturma ihtimalleri üzerinde durulabilir. Çünkü bu anlayışlarda henüz bireysel, akılcı, eleştirel ve tutarlı bir düşünümü kendine ilke edinmiş bir filozof tipinden ziyade kolektif ve mitolojik dinî tarafı baskın bir evren görüşüyle ilerleyen bir düşünürden söz edilebilir. Değinilen filozof tipinin özellikleri doğrultusunda felsefe olarak değerlendirilebilecek düşünce faaliyetinin ortaya çıkışını anlamak için dönemin Ege kıyılarının sahip olduğu şartların göz önünde tutulması gerekir. Bölgede yazılı kültürün yerleşmiş olması ve bununla farklı türde eserler üretilmesi, diğer taraftan politik ve ekonomik faaliyetlerin yoğunluğu ve coğrafi şartların elverişli olması sıkça tekrar edilmiş nedenlerdir.

(…)

İlk filozoflar geçmişten beri anlatılan hikâyelerin yanında doğayı anlamak için insan aklına uyabilecek ve gözlemle desteklenebilecek birtakım akıl yürütmelerde bulundular. Bu, mitler dünyasından tam bir kopuşu ifade etmese de sonraki dönemde felsefe yapmaya büyük katkıları olan ilk felsefi akıl yürütmelerdi.

(…)

Felsefe, mitsel düşünceden evreni bir bütün olarak ele alma kavrayışını miras almış ve bu evrenin akla uygun bir açıklaması olması gerektiğini Thales, Anaksimandros ve Anaksimenes'ten başlayarak iddia etmiştir. Bu görüş, felsefenin doğuşuna işaret etmektedir.

Mehmet Buğra Özgöçer, "Felsefenin Doğuşuna İçkin Bir Unsur Olarak Mitos" Kilikya Felsefe Dergisi, Nisan 2019'dan alıntıdır.

Kozmogoni: Evrenin aslı, ortaya çıkışı ve gelişmesi üzerine bilim öncesi açıklamalar içeren ilim için kullanılan terim.

Mit: Geleneksel olarak yayılan ve toplumun hayal gücü etkisiyle biçim değiştiren, alegorik bir anlatımı olan halk hikâyesi, mitos.

Mitoloji: Mitleri, doğuşlarını, anlamlarını yorumlayan ve inceleyen bilim.

Teoloji: Belli bir dine ait, onun bilgilerinin ve özelliklerinin doğru anlaşılması için yapılan çalışma alanı.

a. Metne göre filozofların hangi tavrı felsefi düşüncenin ortaya çıkışının işaretleri olarak düşünülmektedir?

b. Felsefenin doğuşuna yönelik ifade edilen mitlerden kopuşun ana nedeni nedir?

c. Felsefenin ortaya çıkışında toplumsal koşullar ne kadar belirleyicidir? Günümüz bilim faaliyetlerinin merkezleri olan yerlerden yola çıkarak değerlendiriniz.

2. Sınıf arkadaşlarınızla aşağıda verilen soru üzerinde tartışınız.

- Bilim ve sanatın nerede ve nasıl ortaya çıktığı felsefenin başlangıcı kadar tartışılmamaktadır. Bu durumun nedenleri neler olabilir?

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma | *Kazanım: 10.1.2. Felsefi düşüncenin özelliklerini açıklar.*

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Felsefi Kavram ve Bilgi Edinimi | *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**MERAK EDİYORUM**	30 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefi düşüncenin özelliklerini kavrayabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı		

Yönerge

Aşağıdaki metinde bazı cümleler farklı renkler kullanılarak bölümlere ayrılmıştır. Öğrencilerin bu cümleleri tabloda verilen felsefi düşüncenin özellikleriyle eşleştirerek ilgili bölüme yazmalarını sağlayınız.

ARAMA SEVGİSİ

Demokritos (Demokritos) sofrasına gelen incirleri yerken bir bal kokusu almış ve hemen bir araştırmadır başlamış kafasında o güne dek incirlerinden almadığı bu koku nerden gelebilir diye…/Merakını gidermek için kalkmış sofradan, incirlerin toplandığı yeri görmeye gitmek istemiş.
Sofradan niçin kalktığını duyan hizmetçi kadın gülmüş: Boşuna zaman kaybetmeyin, demiş, incirleri bal çanağına koymuştum toplarken./Demokritos'un canı sıkılmış bu araştırma fırsatını kaçırdığı, bir merak konusu elinden alındığı için. "Hadi be sen de" demiş hizmetçi kadına. "Keyfimi kaçırdın ama ben yine de bal kokusu incirde kendiliğinden varmış gibi nedenini araştıracağım."/Böyle demiş ve yanlış, kendi varsaydığı bir etkiye doğru nedenler bulmaktan geri kalmamış./Ünlü ve büyük bir filozofun bu hikâyesi, sonunda bir kazanç umudu olmaksızın bizi seve seve bir şeylerin ardına düşüren araştırma tutkumuzu apaçık anlatıyor./Plutarkhos'un (Putarkos) anlattığı buna benzer bir örnekte de adamın biri arama zevkini yitirmemek için kuşkulandığı gerçeğin kendisine söylenmesini istemez./Kana kana su içme zevkini yitirmemek için hekimin kendisini sıtmadan kurtarmasını istemeyen hasta gibi…
Tıpkı bunun gibi ruhun her türlü beslenişinde zevk çok kez tek başınadır, hoşumuza giden her şey besleyici ya da sağlığa yararlı değildir./Düşüncemizin bilimden aldığı da ne karın doyurduğu ne de sağlık getirdiği hâlde hazdır yine de.

Montaigne, Denemeler, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'ndan alıntıdır.

Felsefi Düşüncenin Özellikleri	Metinde Geçen Yargı
Sorgulama	
Merak etme	
Şüphe duyma	
Hayret etme	
Yığılımlı ilerleme	
Eleştirel olma	
Refleksif olma	
Rasyonel olma	
Sistemli olma	
Tutarlı olma	
Evrensel olma	

"MERAK EDİYORUM" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki metinde bazı cümleler farklı renkler kullanılarak bölümlere ayrılmıştır. Bu cümleleri tabloda verilen felsefi düşüncenin özellikleriyle eşleştirerek ilgili bölüme yazınız.

ARAMA SEVGİSİ

Demokritos (Demokritos) sofrasına gelen incirleri yerken bir bal kokusu almış ve hemen bir araştırmadır başlamış kafasında o güne dek incirlerinden almadığı bu koku nerden gelebilir diye…/Merakını gidermek için kalkmış sofradan, incirlerin toplandığı yeri görmeye gitmek istemiş.

Sofradan niçin kalktığını duyan hizmetçi kadın gülmüş: Boşuna zaman kaybetmeyin, demiş, incirleri bal çanağına koymuştum toplarken./Demokritos'un canı sıkılmış bu araştırma fırsatını kaçırdığı, bir merak konusu elinden alındığı için. "Hadi be sen de" demiş hizmetçi kadına. "Keyfimi kaçırdın ama ben yine de bal kokusu incirde kendiliğinden varmış gibi nedenini araştıracağım."/Böyle demiş ve yanlış, kendi varsaydığı bir etkiye doğru nedenler bulmaktan geri kalmamış./Ünlü ve büyük bir filozofun bu hikâyesi, sonunda bir kazanç umudu olmaksızın bizi seve seve bir şeylerin ardına düşüren araştırma tutkumuzu apaçık anlatıyor./Plutarkhos'un (Putarkos) anlattığı buna benzer bir örnekte de adamın biri arama zevkini yitirmemek için kuşkulandığı gerçeğin kendisine söylenmesini istemez./Kana kana su içme zevkini yitirmemek için hekimin kendisini sıtmadan kurtarmasını istemeyen hasta gibi…

Tıpkı bunun gibi ruhun her türlü beslenişinde zevk çok kez tek başınadır, hoşumuza giden her şey besleyici ya da sağlığa yararlı değildir./Düşüncemizin bilimden aldığı da ne karın doyurduğu ne de sağlık getirdiği hâlde hazdır yine de.

Montaigne, Denemeler, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'ndan alıntıdır.

Felsefi Düşüncenin Özellikleri	Metinde Geçen Yargı
Sorgulama	
Merak etme	
Şüphe duyma	
Hayret etme	
Yığılımlı ilerleme	
Eleştirel olma	
Refleksif olma	
Rasyonel olma	
Sistemli olma	
Tutarlı olma	
Evrensel olma	

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma *Kazanım: 10.1.2. Felsefi düşüncenin özelliklerini açıklar.*

Alan Becerileri: Sorgulama, Akıl Yürütme *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**FELSEFİ DÜŞÜNCE**	30 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefi düşüncenin özelliklerini değerlendirebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı		

Yönerge

Aşağıdaki metinde yay ayraç içinde boş bırakılan yerlere felsefi düşüncenin ilgili özelliğini yazıp verilen soruları yanıtlayınız.

Felsefi Düşüncenin Özellikleri: sorgulama, merak etme, şüphe duyma, hayret etme, yığılımlı ilerleme, eleştirel, refleksif, rasyonel, sistemli, tutarlı ve evrensel olma.

Bugün ne mi yaptım? Sabah erkenden kalktım, bir gün önce duyduğum şeyler beni çok şaşırtmıştı. (……) Şaşkınlığımın nedeni doğruluğundan emin olduğum düşüncelerimin bir anda sarsılmasıydı. (……) Araştırmamı olabildiğince derinleştirmeliydim. (……) Daha önce hiç düşünmediğim konular zihnimi meşgul etmeye başladı. (……) Dünkü düşüncelerimi yeniden gözden geçirdiğimde eksikliği görebiliyordum. (……) Anlaşılan o ki düşüncelerimi yeterince tartmamışım. (……) Ciddiye alınmam için iddialarımın birbirini desteklemesi şart. (……) Ayrıca düşüncelerimi belirli bir düzen içerisinde toparlamalıyım. (……) Bu konunun bugüne kadar nasıl bir yol izlediğini görmek için neler söylendiğine bakmalıyım. (……) Konuşulanları neredeyse her insanın yeniden ve yeniden ele alması çok normal. (……) Her biri görüşlerini oluştururken konuyla ilgili kendilerinden önce ortaya konan görüşlerde nelerin eksik olduğunu araştırmışlar. (……) Ben de öyle yapmalıydım. İşte günüm bunları düşünmekle geçti.

a. Metinde geçen içeriği açıklanmayan konunun felsefi nitelikte olup olamayacağını değerlendiriniz.

b. Günlük yaşamı ilgilendiren konularda felsefi düşünme yöntemini kullanmanın hayata nasıl bir katkısı olur? Gerekçeleriyle açıklayınız.

Hazırlayan: *Haydar Sinan KOLUAÇIK*

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.1.2. Felsefi düşüncenin özelliklerini açıklar.

Alan Becerileri: Felsefi Kavram ve Bilgi Edinimi, Felsefi Okuryazarlık, Sorgulama Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**FELSEFİ DÜŞÜNCENİN ÖZELLİKLERİNİ ANLAMA VE SORGULAMA**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefi düşüncenin özelliklerini vurgulama ve fikir üretebilmelerini sağlama.	Grup
Gerekli Materyaller: Önceden hazırlanmış şema, kalem, kâğıt, tahta		

Açıklama: Etkinliğin felsefe öğretmeni eşliğinde eleştirel düşünmeyi geliştiren ders işleme teknikleri kullanılarak sınıf içinde yapılması önerilir. Tartışmalarda öğretmenin kolaylaştırıcı ve yönlendirici rolü önemlidir.

1. Yönerge

Öğrencilere felsefi düşünce hakkında neler bildiklerini görmek amacıyla aşağıdaki şema verilir. Şemanın A sütununda felsefi düşüncenin özellikleri, B sütununda ise bu özelliklere karşılık gelen açıklamalar verilmiştir. Örnek uygulamada olduğu gibi özelliklere verilen numaraları uygun olan açıklamanın yanındaki kutucuğa yazarak öğrencilerden gerekli eşleştirmeleri yapmaları istenir.

FELSEFİ DÜŞÜNCE

A		B	
ŞÜPHE DUYMA	1	Herhangi bir düşünceyi ele alırken aklın süzgecinden geçirme, iyi ve kötü yönlerini ortaya koyarak değerlendirmedir.	
SORGULAMA	2	Felsefi sorunların bulunduğu çağı aşması ve herkes için geçerli olması durumudur.	
SİSTEMLİ OLMA	3	İnsanı yeni arayışlara sürükleyen zihin durumudur.	
EVRENSEL OLMA	4	Bir amaca yönelik soruları sistemli bir şekilde sorarak anlamaya çalışma ve gerçeğe ulaşma çabasıdır.	2
ELEŞTİREL OLMA	5	Düşünce basamaklarının birbirine zıt düşünceler içermesi, birbiriyle çelişmemesidir.	
YIĞILIMLI İLERLEME	6	Dünyayı alışılageldik hâliyle kabul etmek yerine dünyanın olağanüstü yanlarına odaklanma durumudur.	
RASYONEL OLMA	7	Felsefi düşüncenin birbirini etkileyen ve bu etkileşimle ilerleyen bir niteliğe sahip olmasını ifade eder.	
TUTARLI OLMA	8	Filozofun düşünceleri için bir açıklama modeli oluşturması ve düşüncelerin model içerisinde bağlantılı olması durumudur.	
HAYRET ETME	9	Yeni sorulara kapı açan ve dünyaya farklı bir bakış geliştirmeye olanak sağlayan tutumdur.	
REFLEKSİF OLMA	10	Akılcı ve akılsal olma anlamına gelir. Felsefenin akıl ilkelerine ve akıl yürütme kurallarına uygun olmasıdır.	
MERAK ETME	11	Düşüncenin kendini konu edinmesi, kendi kendini sorgulamasıdır.	

2. Yönerge

Felsefi düşüncenin özelliklerini dikkate alarak aşağıdaki soruları yanıtlamaları istenir.

- ***Sorgulamanın bilimsel ve teknolojik gelişmedeki rolü nedir?***
- ***Sokrates'in "Sorgulanmamış hayat yaşanmaya değmez." sözünü de hatırlayarak sorgulamanın bireylerin yaşamındaki rolünü değerlendiriniz.***
- ***"Sorgulama düşünmenin doruk noktası mıdır?" sorusuna verilebilecek yanıtı felsefi düşüncenin özellikleri-ne dayanarak gerekçelendiriniz.***

"FELSEFİ DÜŞÜNCENİN ÖZELLİKLERİNİ ANLAMA VE SORGULAMA" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda felsefi düşüncenin özellikleri ve açıklamalarından oluşan bir şema verilmiştir. Şemanın A sütununda felsefi düşüncenin özellikleri, B sütununda ise bu özelliklere karşılık gelen açıklamalar verilmiştir. Örnek uygulamada olduğu gibi özelliklere verilen numaraları uygun olan açıklamanın yanındaki kutucuğa yazarak gerekli eşleştirmeleri yapın.

FELSEFİ DÜŞÜNCE

A		B	
ŞÜPHE DUYMA	1	Herhangi bir düşünceyi ele alırken aklın süzgecinden geçirme, iyi ve kötü yönlerini ortaya koyarak değerlendirme.	☐
SORGULAMA	2	Felsefi sorunların bulunduğu çağı aşması ve herkes için geçerli olması durumudur.	☐
SİSTEMLİ OLMA	3	İnsanı yeni arayışlara sürükleyen zihin durumudur.	☐
EVRENSEL OLMA	4	Bir amaca yönelik soruları sistemli bir şekilde sorarak anlamaya çalışma ve gerçeğe ulaşma çabasıdır.	☐
ELEŞTİREL OLMA	5	Düşünce basamaklarının birbirine zıt düşünceler içermesi, birbiriyle çelişmemesidir.	☐
YIĞILIMLI İLERLEME	6	Dünyayı alışılageldik hâliyle kabul etmek yerine olağanüstü yanlarına odaklanma durumudur.	☐
RASYONEL OLMA	7	Felsefi düşüncenin birbirini etkileyen ve bu etkileşimle ilerleyen bir niteliğe sahip olmasını ifade eder.	☐
TUTARLI OLMA	8	Filozofun düşünceleri için bir açıklama modeli oluşturması ve düşüncelerin model içerisinde bağlantılı olması durumu.	☐
HAYRET ETME	9	Yeni sorulara kapı açan ve dünyaya farklı bir bakış geliştirmeye olanak sağlayan tutum.	☐
REFLEKSİF OLMA	10	Akılcı ve akılsal olma anlamına gelir. Felsefenin akıl ilkelerine ve akıl yürütme kurallarına uygun olması.	☐
MERAK ETME	11	Düşüncenin kendini konu edinmesi, kendi kendini sorgulamasıdır.	☐

2. Felsefi düşüncenin özelliklerini dikkate alarak aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

a. Sorgulamanın bilimsel ve teknolojik gelişmedeki rolü nedir?

b. Sokrates'in "Sorgulanmamış hayat yaşanmaya değmez." sözünü de hatırlayarak sorgulamanın bireylerin yaşamındaki rolünü değerlendiriniz.

c. "Sorgulama düşünmenin doruk noktası mıdır?" sorusuna verilebilecek yanıtı felsefi düşüncenin özelliklerine dayanarak gerekçelendiriniz.

Hazırlayan: *Ayşe ÇETİNKAYA*

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma | *Kazanım: 10.1.2. Felsefi düşüncenin özelliklerini açıklar.*

Alan Becerileri: Felsefi Okuryazarlık, Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi | *Genel Beceriler: Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**SORUNUN İÇERİSİNDEKİ ŞAŞMA**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Nermi Uygur'un "Bir Felsefe Sorusu Nedir?" adlı makalesinden derlenen bir metinden hareketle felsefi soruların özelliklerini yorumlayabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen metni okuyarak metne yönelik soruları cevaplamalarını sağlayınız.

"Nedir", felsefe sorularının kuruluşunu belirler. Felsefe sorularındaki "nedir", bu sorulan başka alanda yer alan sorulardan, bu arada günlük yaşayış sorularından kesin olarak ayrı tutmamızı gerektiren esaslı bir göstergedir. Soru tiplerini külfetsizce ayırmayı sağlamakla kalmaz; felsefe sorularını felsefe sorusu yapan ölçüyü, kriteri verir.
Felsefe sorusundaki "nedir", iğreti bir nedir değildir. Bu soruda bu soruyu bir felsefe sorusu yapan "şaşma"dır. Soranın sorması ile şaşması birbirinden ayrılmaz. Felsefede sorulan şey, şaşmaya konu olan şeydir; şaşma konusu ister istemez soru konusu yapılır. Şaşma ile "nedir"li sorma arasında bir öncelik sonralık bağı aramaya kalkışmak boşunadır. Felsefe sorusunu kuran şaşmalı bir sorma, sorudaki şaşmadır. "Bu bakımdan yazılı felsefe sorularının bitimindeki '?'nin içinde bir '!' gizlidir."
Felsefedeki "nedir" kavramların anlamını sorar. Bu "nedir"de şaşmayla karışık bir araştırma dileği açığa çıkar. "Nedir", doğrudan doğruya anlama yapışıktır. Nedir, "Anlamı nedir?" ile aynı şeydir.

Nermi UYGUR'un Felsefenin Çağrısı kitabından alınmıştır.

a. Felsefi sorulardaki şaşmanın nedenini felsefi düşüncenin sorgulama ve hayret etme özellikleri açısından değerlendiriniz.

b. Metinden yola çıkarak tabloda yer alan nesne, durum veya olguların "Nedir?" ve "Anlamı Nedir?" sorularına cevap yazarak "anlamak" ve "açıklamak" arasındaki farkı değerlendiriniz.

Nesne, Durum, Olgu	Nedir?	Anlamı Nedir?
Su		
İnsan		
Toplum		
Özgürlük		

"SORUNUN İÇERİSİNDEKİ ŞAŞMA" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen metni okuyarak metne yönelik soruları cevaplandırınız.

"Nedir" felsefe sorularının kuruluşunu belirler. Felsefe sorularındaki "nedir", bu sorulan başka alanda yer alan sorulardan, bu arada günlük yaşayış sorularından kesin olarak ayrı tutmamızı gerektiren esaslı bir göstergedir. Soru tiplerini külfetsizce ayırmayı sağlamakla kalmaz; felsefe sorularını felsefe sorusu yapan ölçüyü, kriteri verir.
Felsefe sorusundaki "nedir", iğreti bir nedir değildir. Bu soruda bu soruyu bir felsefe sorusu yapan "şaşma"dır. Soranın sorması ile şaşması birbirinden ayrılmaz. Felsefede sorulan şey, şaşmaya konu olan şeydir; şaşma konusu ister istemez soru konusu yapılır. Şaşma ile "nedir"li sorma arasında bir öncelik sonralık bağı aramaya kalkışmak boşunadır. Felsefe sorusunu kuran şaşmalı bir sorma, sorudaki şaşmadır. "Bu bakımdan yazılı felsefe sorularının bitimindeki '?'nin içinde bir '!' gizlidir."
Felsefedeki "nedir" kavramların anlamını sorar. Bu "nedir"de şaşmayla karışık bir araştırma dileği açığa çıkar. "Nedir", doğrudan doğruya anlama yapışıktır. Nedir, "anlamı nedir?" ile aynı şeydir.

"https://www.youtube.com/watch?v=EeOYWnnPBOo", "Nermi UYGUR, Felsefenin Çağrısı, Yapı Kredi Yayınları"

a. Felsefi sorulardaki şaşmanın nedenini felsefi düşüncenin sorgulama ve hayret etme özellikleri açısından değerlendiriniz.

b. Metinden yola çıkarak tabloda yer alan nesne, durum veya olguların "Nedir" ve "Anlamı Nedir?" sorularına cevap yazarak "anlamak" ve "açıklamak" arasındaki farkı değerlendiriniz.

Nesne, Durum, Olgu	Nedir?	Anlamı Nedir?
Su		
İnsan		
Toplum		
Özgürlük		

Hazırlayan: *Haydar Sinan KOLUAÇIK*

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma *Kazanım: 10.1.2. Felsefi düşüncenin özelliklerini açıklar.*
Alan Becerileri: Felsefi Kavram ve Bilgi Edinimi, Akıl Yürütme *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

		ÖĞRETMEN
Etkinlik İsmi	**FELSEFE SORUSUNUN ÖZELLİKLERİ**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefe sorularının özelliklerini değerlendirebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı		

Yönerge

Aşağıda felsefe sorularının bazı özellikleri verilmiştir. Öğrencilerin bu özellikleri okumalarını ve tabloda yer alan soruların hangilerinin felsefe sorusu olduğunu bularak örnekte verildiği gibi işaretlemelerini ve gerekçesini yazmalarını sağlayınız.

Bir felsefe sorusu nedir?
Pratik yaşamın ve günlük ihtiyaçların dışındadır.
Cevap eylemlerden değil dilden geçer.
Yeni birtakım sorulara kaynaklık ederek farklı bakış açıları kazandırır.
Kendi başına anlamlıdır.
Kavramların özüne ilişkin derinleşmeye yöneliktir.
Bir şaşmayı açığa çıkarır.
Genellikle "… nedir?"li sorulardır.
Bir düşünmeyi başlatmak için filozofun kendi kendine sorduğu sorulardır.

Nermi UYGUR, Felsefenin Çağrısı, Yapı Kredi Yayınları kitabından düzenlenmiştir.

Sorular	Felsefe Sorusu	Felsefe Sorusu Kabul Edilme Gerekçesi
İklim dengesinin insanın mutluluğu üzerindeki etkisi nedir?		
DNA'mızı hastalıkları yok edecek şekilde değiştirebilir miyiz?		
Bireyin davranışlarının iyi olup olmadığını belirleyen ölçütler nelerdir?		
Kutsal kitaplara göre evren nasıl yaratılmıştır?		
Gezegenler arasındaki mesafeyi ölçmek mümkün müdür?		
Yapay zekâ suç işlediğinde sorumlusu kim olacaktır?		
Türk romancılığının temel karakteristiğini belirleyen unsurlar nelerdir?		
Evrendeki bu düzenin ve amaçlılığın kaynağı ne olabilir?	X	Genel bir ilkeye ulaşma çabası içermesi.
Özgür bir irademiz var mı?		
Genetik çalışmalarla çocuğun cinsiyetine önceden müdahale edilmesine izin verilmeli midir?		
İnsanların birbirleriyle ve doğayla olan ilişkilerinde geçerli olan evrensel bir ahlak yasası var mıdır?		
Benlik nedir?		

"FELSEFE SORUSUNUN ÖZELLİKLERİ" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen felsefe sorusunun özelliklerini inceleyiniz. Ardından tabloda yer alan soruların hangilerinin felsefe sorusu olduğunu bularak örnekte olduğu gibi işaretleyiniz ve gerekçesini yazınız.

Bir felsefe sorusu nedir?
Pratik yaşamın ve günlük ihtiyaçların dışındadır.
Cevap eylemlerden değil dilden geçer.
Yeni birtakım sorulara kaynaklık ederek farklı bakış açıları kazandırır.
Kendi başına anlamlıdır.
Kavramların özüne ilişkin derinleşmeye yöneliktir.
Bir şaşmayı açığa çıkarır.
Genellikle "… nedir?"li sorulardır.
Bir düşünmeyi başlatmak için filozofun kendi kendine sorduğu sorulardır.

Nermi UYGUR, Felsefenin Çağrısı, Yapı Kredi Yayınları kitabından düzenlenmiştir.

Sorular	Felsefe Sorusu	Felsefe Sorusu Kabul Edilme Gerekçesi
İklim dengesinin insanın mutluluğu üzerindeki etkisi nedir?		
DNA'mızı hastalıkları yok edecek şekilde değiştirebilir miyiz?		
Bireyin davranışlarının iyi olup olmadığını belirleyen ölçütler nelerdir?		
Kutsal kitaplara göre evren nasıl yaratılmıştır?		
Gezegenler arasındaki mesafeyi ölçmek mümkün müdür?		
Yapay zekâ suç işlediğinde sorumlusu kim olacaktır?		
Türk romancılığının temel karakteristiğini belirleyen unsurlar nelerdir?		
Evrendeki bu düzenin ve amaçlılığın kaynağı ne olabilir?	X	Genel bir ilkeye ulaşma çabası içermesi.
Özgür bir irademiz var mı?		
Genetik çalışmalarla çocuğun cinsiyetine önceden müdahale edilmesine izin verilmeli midir?		
İnsanların birbirleriyle ve doğayla olan ilişkilerinde geçerli olan evrensel bir ahlak yasası var mıdır?		
Benlik nedir?		

Hazırlayan: *Ramazan SARIKAYA*

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma *Kazanım: 10.1.3. Felsefenin insan ve toplum hayatı üzerindeki rolünü örneklerle açıklar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Sorgulama*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**KENDİNİ BİL**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefenin insan hayatı üzerindeki rolünü değerlendirebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı		

1. Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen metni okuyarak metne yönelik soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Bilmek her şeyden önce ve öncelikle kendini bilmektir. "Kendini bil!" buyruğu felsefi düşüncenin temel sloganlarından biridir. Kendini tanımayan insanın başka şeylere ilişkin bilgilere sahip olması neye yarar? Neyi bilip neyi bilmediğini, neyi nereye kadar bildiğini bilmeyen kişinin bilgisinin ne anlamı olabilir? Edinilen, derlenen, toplanan bilgiler kişinin kendisiyle yüz yüze gelmesini, kendisiyle karşılaşmasını, kendisini ve sınırlarını görmesini sağlayamamışsa o bilgi neye yarar? Bu türden bilgileri yüklenmiş bir kişi olsa olsa bir bilgi teknisyeni olur ama bilge olmaz. Böyle bir kişinin düşünmeye başlamadığını; aydınlanmaya, kendisi olmaya giden yolun uzağında olduğunu söylemek yanlış olmaz sanırım. Sorgulama, köklü bir sorgulama olacaksa eğer kişinin kendisinden başlamak zorundadır. Ancak böyle bir sorgulamayla yola çıkan kişi kendi olmada, bir sayının, bir grup üyesi olmanın ötesinde bir kişi olmada bir adım atmış olur. Bilgi böyle bir sorgulama sürecine katkıda bulunmalıdır. Bu türden sorgulamaya kapı aralayan bilgilerse daha çok felsefenin ve sanatların sağladığı bilgilerdir.

Prof. Dr. Harun Tepe'nin 'Felsefe Yaşamın neresindedir?' yazısından düzenlenmiştir.

a. Metinde ele alınan problemi kendi cümlelerinizle ifade ediniz.

b. Metinde "bilgi teknisyeni olmak" ile "bilge olmak" arasında nasıl bir ayrım yapılmıştır?

c. Kişinin kendisiyle karşılaşmasından ne anlıyorsunuz? "Siz hiç kendinizle karşılaştınız mı?" sorusu size yöneltildiğinde vereceğiniz cevabı açıklayınız.

2. Yönerge

Öğrencilerin metinden hareketle bilge olmanın kendini bilmekle ilişkisini ve felsefenin bu sürece katkısını tartışmalarını sağlayınız.

“KENDİNİ BİL ”
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen metni okuyarak metne yönelik soruları cevaplayınız.

Bilmek her şeyden önce ve öncelikle kendini bilmektir. “Kendini bil!” buyruğu felsefi düşüncenin temel sloganlarından biridir. Kendini tanımayan insanın başka şeylere ilişkin bilgilere sahip olması neye yarar? Neyi bilip neyi bilmediğini, neyi nereye kadar bildiğini bilmeyen kişinin bilgisinin ne anlamı olabilir? Edinilen, derlenen, toplanan bilgiler kişinin kendisiyle yüz yüze gelmesini, kendisiyle karşılaşmasını, kendisini ve sınırlarını görmesini sağlayamamışsa o bilgi neye yarar? Bu türden bilgileri yüklenmiş bir kişi olsa olsa bir bilgi teknisyeni olur ama bilge olmaz. Böyle bir kişinin düşünmeye başlamadığını; aydınlanmaya, kendisi olmaya giden yolun uzağında olduğunu söylemek yanlış olmaz sanırım. Sorgulama, köklü bir sorgulama olacaksa eğer kişinin kendisinden başlamak zorundadır. Ancak böyle bir sorgulamayla yola çıkan kişi kendi olmada, bir sayının, bir grup üyesi olmanın ötesinde bir kişi olmada bir adım atmış olur. Bilgi böyle bir sorgulama sürecine katkıda bulunmalıdır. Bu türden sorgulamaya kapı aralayan bilgilerse daha çok felsefenin ve sanatların sağladığı bilgilerdir.

Prof. Dr. Harun Tepe’nin ‘Felsefe Yaşamın neresindedir?’ yazısından düzenlenmiştir.

a. Metinde ele alınan problemi kendi cümlelerinizle ifade ediniz.

b. Metinde “bilgi teknisyeni olmak” ile “bilge olmak” arasında nasıl bir ayrım yapılmıştır?

c. Kişinin kendisiyle karşılaşmasından ne anlıyorsunuz? “Siz hiç kendinizle karşılaştınız mı?” sorusu size yöneltildiğinde vereceğiniz cevabı açıklayınız.

2. Metinden hareketle bilge olmanın kendini bilmekle ilişkisini ve felsefenin bu sürece katkısını tartışınız.

Hazırlayan: *Suna AY*

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.1.3. Felsefenin insan ve toplum hayatı üzerindeki rolünü örneklerle açıklar.

Alan Becerileri: İfade ve Yazma Becerisi, Sorgulama Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**DÜNYA SORUNLARI KARŞISINDA FELSEFE**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefenin toplumsal işlevini değerlendirebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen haberi okuyarak bu habere yönelik soruları cevaplamalarını sağlayınız.

21. Dünya Felsefe Kongresi yarın İstanbul'da başlıyor.

Kongre hakkında bilgi vermek amacıyla düzenlenen basın toplantısında konuşan Uluslararası Felsefe Kuruluşları Federasyonu ve Türkiye Felsefe Kurumu Başkanı Prof. Dr. Ionna Kuçuradi, 100 yıllık bir geçmişi olan kongrenin her beş yılda bir yapıldığını, hatta bu geleneğin savaş yıllarında bile bozulmadığını dile getirdi. Kongrenin dünyanın felsefe alanında en büyük kongresi olduğunu vurgulayan Prof. Dr. Kuçuradi, "Bu nedenle bu kongreleri izlemek, çağın düşünce durumunu izlemek anlamına gelir." dedi.

Bu yılki kongrenin ana konusunun "Dünya Problemleri Karşısında Felsefe" olduğunu bildiren Prof. Dr. Kuçuradi, "şiddet, savaş ve barış, insan hakları" gibi alt başlıklar altında toplantıların da yapılacağı kongrede, 20 oturumda toplam 100 bildirinin sunulacağını kaydetti. Prof. Dr. Kuçuradi, kongrenin İstanbul'da yapılması nedeniyle büyük ilgi çektiğini de belirterek 85 ülkeden katılımcının yer aldığı kongreye ABD'den 250, Rusya'dan 200 kişinin katılacağını söyledi.

a. Sizce kongrenin ana temasının "Dünya Problemleri Karşısında Felsefe" olarak belirlenmesinin nedeni ne olabilir?

b. Sizce dünya sorunları karşısında felsefenin rolü ne olabilir? Görüşlerinizi dayanaklarıyla ve kendi cümlelerinizle belirtiniz.

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma | *Kazanım: 10.1.3. Felsefenin insan ve toplum hayatı üzerindeki rolünü örneklerle açıklar.*

Alan Becerileri: İfade ve Yazma Becerisi, Özgün Fikirler Üretme | *Genel Beceriler: Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Becerisi*

		ÖĞRETMEN
Etkinlik İsmi	**FELSEFENİN HAYATIMIZA KATKISI**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefenin insan ve toplum hayatı üzerindeki rolüne ilşkin göürüş oluşturabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: A2 boyunda 4 adet karton kâğıt, boya kalemleri		

Açıklama: ***Bu etkinlik istasyon tekniği kullanılarak yapılacaktır. Bu tekniğin uygulanabilmesi için öğrencilerin en az uygulama düzeyinde olmaları gerekmektedir. Bu nedenle etkinliğin ünitenin sonunda uygulanması önerilir.***

1. Yönerge

Öğrencilere "Felsefenin hayatımıza katkısı nedir?" sorusuna ilişkin görüş oluşturmaları için bir etkinlik yapacağınızı açıklayarak aşağıdaki adımları takip ediniz.

1. Sınıfı aşağıda olduğu gibi dört istasyona bölünüz.
   A. Slogan yazma
   B. Afiş hazırlama
   C. Makale yazma
   D. Öykü yazma
2. İstasyonlara gidecek kişileri belirleyiniz ve hiçbir öğrencinin dışarıda kalmamasını sağlayınız.
3. Her istasyonda gözlem yapacak birer kişi olmak üzere dört istasyon için dört kişi belirleyiniz. Onlara istasyon şefi olduklarını, gruplara kılavuzluk edeceklerini ve ürünleri toplayıp getireceklerini söyleyiniz.
4. Grupları istasyona göndererek her istasyonda on dakika çalışacaklarını söyleyiniz.
5. Sürenin sonunda grupların yerlerini değiştiriniz. Her grubun bir önceki grubun bıraktığı yerden işe devam etmesini sağlayınız. Bir önceki grubun yaptıklarını yok saymalarına izin vermeyiniz (Buna dikkat edilmeli ve özellikle vurgulanmalıdır.).
6. On dakika sonra grupların istasyonlarını değiştiriniz ve bu işi her grubun her istasyondaki işlerini yapıncaya kadar sürdürünüz. Yani her grubun her istasyonda bir kez çalışmasını sağlayınız.
7. Her istasyonun şefinin yapılanları toplamasını sağladıktan sonra ürünlerin sınıfta okunmasını ve sergilenmesini sağlayınız.

2. Yönerge

Etkinliğin sonunda öğrencilere felsefenin işlevine yönelik görüşlerini sorarak bir değerlendirme yapmalarını sağlayınız.

Hazırlayan: *Suna AY*

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.1.3. Felsefenin insan ve toplum hayatı üzerindeki rolünü örneklerle açıklar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma

		ÖĞRETMEN
Etkinlik İsmi	**TEKNOLOJİYE FELSEFEYLE BAKMAK**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Güncel problemler karşısında felsefenin rolünü değerlendirebilme.	Gup ve Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı, etkileşimli tahta		

1. Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen metni okuyarak soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Antalya Sanayici ve İş Adamları Derneği tarafından düzenlenen "Teknolojiye Felsefeyle Bakmak" konulu etkinlik, Süleyman Demirel Üniversitesinde gerçekleştirildi. Prof. Dr. Yusuf Örnek "İnsanlığın Geleceği" başlığı altında yaptığı konferans konuşmasında ANSİAD'ın bölgede bulunan bütün üniversitelerin öğrencileriyle iş birliği içerisinde girişimcilik günleri gerçekleştirdiğini, bu yılki girişimcilik günlerine felsefeyi de dâhil etmek istediklerini belirtti. Hayata anlam ve değer katan bir olgu olduğunu ve felsefe ile ilgilenen bireylerin hayatı her gün yeniden sorgulayıp başkalarının görmediği detayları fark ettiğini dile getirerek bu yüzden felsefeyle teknolojiyi birleştirdiklerini söyledi. (1) Sözlerini şöyle sürdürdü: "Günümüzde sayısallaşma hayatın tüm alanlarına hâkim oluyor. Yapay zekâ sahibi bilgisayarlar hiç durmadan bilgileri tarıyorlar, sürekli olarak yeni şeyler öğreniyorlar ve insanın aksine hiçbir şeyi unutmuyorlar. Yapay zekâlı robotlar, insanlara birtakım destek hizmetleri veren basit araçlar olmaktan çıkıyor ve yaratıcı olabiliyorlar. Resim yapabiliyor, müzik eserleri besteleyebiliyor, yönetim stratejileri geliştirebiliyorlar. Elon Musk, "Yapay zekâ insanlık için en büyük tehlikedir." derken ünlü fizikçi Stephen Hawking şu ifadeyi kullanıyor: "Teknoloji, insanlardan daha üstün bir noktaya gelecek ve insanları ortadan kaldıracak. Makineler, bir süre sonra insanlardan daha aktif olacak ve dünyayı yönetebilecek konuma gelecek." İnsanlık ve dünya için geleceğe yönelik büyük bir tehlike potansiyeli içeren bu sorun karşısında felsefecilerin sessiz kalması beklenemezdi. (2) Yapay zekâ ve robotların insan hayatına olan müdahalesinin gittikçe artması nedeniyle felsefenin sistematik bir disiplini olan etik içinde yeni bir alan ortaya çıkmaya başladı: sayısal etik. (3) Sayısal etik, robotların kullanıldığı bir dünyada ahlakın temel öncüllerinin neler olabileceği hakkında düşünceler geliştiriyor. Robotların her zaman insanın arzuladığı şekilde hareket edeceğinden nasıl emin olunabileceğini; bu makinelere iyi ve ahlaklı yaşamın gereklerinin nasıl öğretilebileceğini; mekanik olarak her türlü bilgiyi yükleyebileceğimiz robotlarda tutum, tavır, inanç, hakkaniyet, adalet, insana saygı gibi kavramların nasıl programlanabileceğini sorguluyor.

a. Altı çizilen 1 numaralı yargıda felsefe ile teknoloji arasındaki bağın hangi açılardan ele alındığını açıklayınız.

b. Altı çizilen 2 numaralı yargıdan yola çıkarak felsefeden beklenenleri değerlendiriniz.

c. Altı çizilen 3 numaralı yargıdan hareketle gelecekte felsefenin hangi alanlarla veya hangi konularla daha çok ilgilenebileceğini nedeniyle birlikte belirtiniz.

2. Yönerge

Öğrencilerin metinden hareketle felsefenin bilim ve teknoloji ile bağlantısını tartışmalarını sağlayarak tartışmanın sonunda bir değerlendirme yapınız.

"TEKNOLOJİYE FELSEFEYLE BAKMAK" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen metni okuyarak soruları cevaplayınız.

Antalya Sanayici ve İş Adamları Derneği tarafından düzenlenen "Teknolojiye Felsefeyle Bakmak" konulu etkinlik, Süleyman Demirel Üniversitesinde gerçekleştirildi. Prof. Dr. Yusuf Örnek "İnsanlığın Geleceği" başlığı altında yaptığı konferans konuşmasında ANSİAD'ın bölgede bulunan bütün üniversitelerin öğrencileriyle iş birliği içerisinde girişimcilik günleri gerçekleştirdiğini, bu yılki girişimcilik günlerine felsefeyi de dâhil etmek istediklerini belirtti. Hayata anlam ve değer katan bir olgu olduğunu ve felsefe ile ilgilenen bireylerin hayatı her gün yeniden sorgulayıp başkalarının görmediği detayları fark ettiğini dile getirerek bu yüzden felsefeyle teknolojiyi birleştirdiklerini söyledi. (1) Sözlerini şöyle sürdürdü: "Günümüzde sayısallaşma hayatın tüm alanlarına hâkim oluyor. Yapay zekâ sahibi bilgisayarlar hiç durmadan bilgileri tarıyorlar, sürekli olarak yeni şeyler öğreniyorlar ve insanın aksine hiçbir şeyi unutmuyorlar. Yapay zekâlı robotlar, insanlara birtakım destek hizmetleri veren basit araçlar olmaktan çıkıyor ve yaratıcı olabiliyorlar. Resim yapabiliyor, müzik eserleri besteleyebiliyor, yönetim stratejileri geliştirebiliyorlar. Elon Musk, "Yapay zekâ insanlık için en büyük tehlikedir." derken ünlü fizikçi Stephen Hawking şu ifadeyi kullanıyor: "Teknoloji, insanlardan daha üstün bir noktaya gelecek ve insanları ortadan kaldıracak. Makineler, bir süre sonra insanlardan daha aktif olacak ve dünyayı yönetebilecek konuma gelecek." İnsanlık ve dünya için geleceğe yönelik büyük bir tehlike potansiyeli içeren bu sorun karşısında felsefecilerin sessiz kalması beklenemezdi. (2) Yapay zekâ ve robotların insan hayatına olan müdahalesinin gittikçe artması nedeniyle felsefenin sistematik bir disiplini olan etik içinde yeni bir alan ortaya çıkmaya başladı: sayısal etik. (3) Sayısal etik, robotların kullanıldığı bir dünyada ahlakın temel öncüllerinin neler olabileceği hakkında düşünceler geliştiriyor. Robotların her zaman insanın arzuladığı şekilde hareket edeceğinden nasıl emin olunabileceğini; bu makinelere iyi ve ahlaklı yaşamın gereklerinin nasıl öğretilebileceğini; mekanik olarak her türlü bilgiyi yükleyebileceğimiz robotlarda tutum, tavır, inanç, hakkaniyet, adalet, insana saygı gibi kavramların nasıl programlanabileceğini sorguluyor.

a. Altı çizilen 1 numaralı yargıda felsefe ile teknoloji arasındaki bağın hangi açılardan ele alındığını açıklayınız.

b. Altı çizilen 2 numaralı yargıdan yola çıkarak felsefeden beklenenleri değerlendiriniz.

c. Altı çizilen 3 numaralı yargıdan hareketle gelecekte felsefenin hangi alanlarla veya hangi konularla daha çok ilgilenebileceğini nedeniyle birlikte belirtiniz.

2. Metinden hareketle felsefenin bilim ve teknoloji ile bağlantısını öğretmeninizin yönlendirmeleri doğrultusunda sınıf arkadaşlarınızla tartışınız.

Hazırlayan: *Ramazan SARIKAYA*

1. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma | *Kazanım: 10.1.3. Felsefenin insan ve toplum hayatı üzerindeki rolünü örneklerle açıklar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi | *Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**FELSEFENİN ROLÜ**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Güncel bir sorundan hareketle felsefenin bireysel ve toplumsal rolünü değerlendirebilme.	Grup ve Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı, etkileşimli tahta		

Yönerge

Aşağıda Fransız filozof Edgar Morin'in korona virüse bağlı salgının bireysel ve toplumsal etkilerine dair verdiği röportajlarından oluşan bir derleme verilmiştir. Öğrencilerin verilen metni okuyarak soruları cevaplamalarını sağlayınız.

1. Gazeteci: Ülkede bu dönemi İkinci Dünya Savaşı'na benzetenler var. Bu benzetmeler size savaş dönemini hatırlatıyor mu?

Edgar Morin: İşgal altındayken mahpusluk, tutukluluk, gettolar vardı. Ama bugün yaşanan en büyük farklılık, bu tecrit uygulamaları düşman tarafından dayatılıyordu, şimdi ise düşmana karşı yani virüse karşı dayatılıyor.

2. Gazeteci: Bu salgından nasıl bir ders çıkarılmalı?

Edgar Morin: Korona virüs bize tüm insanlığın politik, toplumsal ve siyasi olarak bir yeni bir yol araması gerektiğini söylüyor. Bu yeni yol, yıllarca gereksiz yere Avrupa'da kesintilere maruz kalan hastaneleri ve diğer kamu hizmetlerini korumalı ve güçlendirmeli. Bu yeni yol, temel özerklikleri korumalı ve küreselleşmeyen alanlar yaratarak küreselleşmenin de etkilerini düzeltmeli.

3. Gazeteci: Koronavirüs salgınına karşı evlere kapanmanın ne gibi sonuçları olabilir?

Edgar Morin: Geleneksel dayanışma yapılarının bozulmuş olduğu bir toplumdayız. En büyük sorunlardan biri komşular, çalışanlar, yurttaşlar arasında dayanışmaların yeniden onarılması. Maruz kaldığımız zorunluluklar nedeniyle artık okula gitmeyen çocuklarla ebeveynler arasında, komşular arasında dayanışmalar kuvvetlenecektir. Tüketim olanaklarımız darbe alacaktır. Tüketimdeki özentilik (başka deyişle tüketim müptelalığı) ve gerçek bir yararı olmayan ürünlerle zehirlenmemiz üzerine tekrar düşünmeli ve nicelikten yakamızı kurtarıp niteliğe yönelmek için bu durumdan faydalanmalıyız.

4. Gazeteci: Karantina altındaki Fransız halkına ne mesaj verirsiniz?

Edgar Morin: Bu dönemde bağlarınızı güçlendirmeye bakın. Yalnız yakınınızda olan sevdiklerinizle ya da uzakta olan yakınlarınızla değil sevdiğiniz tüm insanlarla ve dünyayla olan bağlarınızı güçlendirmeye bakın. Bugüne kadar yaşadığınız hayatın boşa harcanan, havaya savrulan ve hayatı ıskalayan zamanlarla dolu olduğunu düşünün. Hayatın esas anlamının dostluk, aşk ve dayanışma olduğunu hatırlayın.

Edgar Morin ile yapılan röportajlardan alıntıdır.

Edgar Morin Kimdir?

Filozof ve sosyolog Edgar Morin, 1921'de Paris'te dünyaya geldi. 1989'a kadar Fransa Bilimsel Araştırma Kurumunda çalıştı. Kitle haberleşmesi ile ilgili çalışmalar yaptı. 1950'lerde Arguments, daha sonra Commentaire dergilerini yayımladı. Fransızca yayımlanmış ve birçok dile çevrilmiş çok sayıda eseri vardır.

Öğretmene Not

Metni tahtaya yansıtıp öğrencilerle birlikte yorumlayarak okumanız önerilir.

a. Size göre korona virüs salgını bireysel ve toplumsal yaşamda ne tür değişimlere neden oldu?

b. Size göre filozofların güncel sorunlarla ilgili yaptıkları bu gibi açıklamaların bireysel veya toplumsal yaşama nasıl katkısı olur? Metinden yola çıkarak açıklayınız.

"FELSEFENİN ROLÜ" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda Fransız filozof Edgar Morin'in korona virüse bağlı salgının bireysel ve toplumsal etkilerine dair verdiği röportajlardan oluşan derleme verilmiştir. Metni okuyarak soruları cevaplayınız.

1. Gazeteci: Ülkede bu dönemi İkinci Dünya Savaşı'na benzetenler var. Bu benzetmeler size savaş dönemini hatırlatıyor mu?

Edgar Morin: İşgal altındayken mahpusluk, tutukluluk, gettolar vardı. Ama bugün yaşanan en büyük farklılık, bu tecrit uygulamaları düşman tarafından dayatılıyordu, şimdi ise düşmana karşı yani virüse karşı dayatılıyor.

2. Gazeteci: Bu salgından nasıl bir ders çıkarılmalı?

Edgar Morin: Koronavirüs bize tüm insanlığın politik, toplumsal ve siyasi olarak bir yeni bir yol araması gerektiğini söylüyor. Bu yeni yol, yıllarca gereksiz yere Avrupa'da kesintilere maruz kalan hastaneleri ve diğer kamu hizmetlerini korumalı ve güçlendirmeli. Bu yeni yol, temel özerklikleri korumalı ve küreselleşmeyen alanlar yaratarak küreselleşmenin de etkilerini düzeltmeli.

3. Gazeteci: Koronavirüs salgınına karşı evlere kapanmanın ne gibi sonuçları olabilir?

Edgar Morin: Geleneksel dayanışma yapılarının bozulmuş olduğu bir toplumdayız. En büyük sorunlardan biri komşular, çalışanlar, yurttaşlar arasında dayanışmaların yeniden onarılması. Maruz kaldığımız zorunluluklar nedeniyle artık okula gitmeyen çocuklarla ebeveynler arasında, komşular arasında dayanışmalar kuvvetlenecektir. Tüketim olanaklarımız darbe alacaktır. Tüketimdeki özentilik (başka deyişle tüketim müptelalığı) ve gerçek bir yararı olmayan ürünlerle zehirlenmemiz üzerine tekrar düşünmeli ve nicelikten yakamızı kurtarıp niteliğe yönelmek için bu durumdan faydalanmalıyız.

4. Gazeteci: Karantina altındaki Fransız halkına ne mesaj verirsiniz?

Edgar Morin: Bu dönemde bağlarınızı güçlendirmeye bakın. Yalnız yakınınızda olan sevdiklerinizle ya da uzakta olan yakınlarınızla değil sevdiğiniz tüm insanlarla ve dünyayla olan bağlarınızı güçlendirmeye bakın. Bugüne kadar yaşadığınız hayatın boşa harcanan, havaya savrulan ve hayatı ıskalayan zamanlarla dolu olduğunu düşünün. Hayatın esas anlamının dostluk, aşk ve dayanışma olduğunu hatırlayın.

Edgar Morin ile yapılan röportajlardan alıntıdır.

Edgar Morin Kimdir?

Filozof ve sosyolog Edgar Morin, 1921'de Paris'te dünyaya geldi. 1989'a kadar Fransa Bilimsel Araştırma Kurumunda çalıştı. Kitle haberleşmesi ile ilgili çalışmalar yaptı. 1950'lerde Arguments, daha sonra Commentaire dergilerini yayımladı. Fransızca yayımlanmış ve birçok dile çevrilmiş çok sayıda eseri vardır.

a. Size göre korona virüs salgını bireysel ve toplumsal yaşamda ne tür değişimlere neden oldu?

b. Size göre filozofların güncel sorunlarla ilgili yaptıkları bu gibi açıklamaların bireysel veya toplumsal yaşama nasıl katkısı olur? Metinden yola çıkarak açıklayınız.

Hazırlayan: *Sibel KAYALI*

2. ÜNİTE: Felsefeyle Düşünme Kazanım: 10.2.1. Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar.
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**FELSEFİ TUTUM NEDİR?**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Verilen bir metni tutarlılığı açısından inceleyebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen metni okuyup ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

(1) Düşünmeyi durdurmak veya onu sınırlandırmak, felsefeyi sona erdirmek veya sınırlandırmaktır. (2) Felsefeyi sınırlandırmak ise aklı bir şeylerle sınırlamak veya hapsetmektir. (3) Eğer deney ve aklımız şu anda sahip olduğumuz inanç ve bilgilerimizle yetinmiyorsa deneyin ve aklın göstereceği yeni olana karşı istekli olmak felsefi bir davranıştır. (4) Bazen aklımıza danışarak var olan inançlarımızın artık eskidiğini ve yerine yenisinin konulması gerektiğini kabul etmeliyiz. (5) Böylece yeni deney ve bilgilere açık olmak ve onları istemek felsefi tutumdur. (6) Felsefi tutum, aklın çıkarımlarını takip etmektir.

Kadir Çüçen, "Felsefeye Giriş" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a) Metin kendi içinde tutarlı mıdır? Neden?

b) Metindeki numaralandırılmış ifadelerden hangileri yargı bildirmez? Neden?

c) Aşağıdaki yargılardan hangileri metindeki numaralandırılmış ifadelerle bir arada düşünüldüğünde tutarlılık veya tutarsızlık gösterir? Cevaplarınızı ifadelerin karşısında boş bırakılmış yerlere yazınız.

İfadeler	Tutarlı	Tutarsız	Cümle Numarası
Felsefe insanın düşüncelerini geliştirir.			
Felsefe yeni bilgilere temkinli yaklaşır.			
Felsefe düşünsel bir etkinliktir.			
Felsefi tutum, filozofun ön kabullerine dayanır.			

ç) Metindeki felsefi tutum ile ilgili ileri sürülen görüşü destekleyecek bir örnek yazınız.

"FELSEFİ TUTUM NEDİR?"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen metni okuyup ilgili soruları cevaplayınız.

(1) Düşünmeyi durdurmak veya onu sınırlandırmak, felsefeyi sona erdirmek veya sınırlandırmaktır. (2) Felsefeyi sınırlandırmak ise aklı bir şeylerle sınırlamak veya hapsetmektir. (3) Eğer deney ve aklımız şu anda sahip olduğumuz inanç ve bilgilerimizle yetinmiyorsa deneyin ve aklın göstereceği yeni olana karşı istekli olmak felsefi bir davranıştır. (4) Bazen aklımıza danışarak var olan inançlarımızın artık eskidiğini ve yerine yenisinin konulması gerektiğini kabul etmeliyiz. (5) Böylece yeni deney ve bilgilere açık olmak ve onları istemek felsefi tutumdur. (6) Felsefi tutum, aklın çıkarımlarını takip etmektir.

Kadir Çüçen, "Felsefeye Giriş" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a) Metin kendi içinde tutarlı mıdır? Neden?

b) Metindeki numaralandırılmış ifadelerden hangileri yargı bildirmez? Neden?

c) Aşağıdaki yargılardan hangileri metindeki numaralandırılmış ifadelerle bir arada düşünüldüğünde tutarlılık veya tutarsızlık gösterir? Yargıların metinle tutarlı veya tutarsız olduğunu işaretleyip ilgili cümle numaralarını yazınız.

İfadeler	Tutarlı	Tutarsız	Cümle Numarası
Felsefe insanın düşüncelerini geliştirir.			
Felsefe yeni bilgilere temkinli yaklaşır.			
Felsefe düşünsel bir etkinliktir.			
Felsefi tutum, filozofun ön kabullerine dayanır.			

ç) Metindeki felsefi tutum ile ilgili ileri sürülen görüşü destekleyecek bir örnek yazınız.

Hazırlayan: *Cuma CEYLAN*

2. ÜNİTE: Felsefeyle Düşünme Kazanım: 10.2.1. Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**FELSEFE İLE SÖYLEŞİ**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Metinde geçen akıl yürütmeleri bulabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki söyleşiyi okuyarak soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Gazeteci: Aristoteles kimdir?

Filozof: Sorunuza cevap olarak öncelikle onun ilklerin düşünürü olduğunu söyleyebilirim. Kısa bir araştırma sonrası siz de Aristoteles'in ilk mantıkçı, ilk biyolog, ilk felsefe tarihçisi ve ilk öğretmen olarak nitelendirildiğini görürsünüz.

Gazeteci: Bize onun düşüncelerinden bahseder misiniz?

Filozof: Aristoteles'in düşüncelerini tek tek açmaya kalksak buna ne benim bilgim yetecektir ne de programınızın süresi.

Gazeteci: O hâlde sadece sizde bıraktığı etkilerden konuşsak olur mu?

Filozof: Açıkça söyleyebilirim ki onun bilgiye verdiği önem beni derinden etkilemektedir çünkü ben de hayatını bilgiye adayanlardanım. Aristoteles'e göre tüm insanlar bilmek ister. Filozoflar bu isteğin peşinden giden insanlardır. Onlar bilgelik sevgisini taşıyan düşünürlerdir. Dolayısıyla benim gibi bilgiye yönelen ve önem veren tüm filozoflar bilmek ister. Bu açıdan "Metafizik" adlı eserinin baş ucu kitaplarımdan biri olduğunu söylemekten gurur duyarım.

Gazeteci: Bu eserden biraz daha söz eder misiniz? Siz konuşurken göz ucuyla gelen mesajlara bakıyordum, izleyicilerimizin hepsi bunu merak ettiklerini belirtmişler.

Filozof: Elbette. Öncelikle belirteyim ki Aristoteles'in "İnsan bilmek isteyen bir varlıktır." sözleriyle başladığı ve kendisinden önceki filozofların görüşlerini hem aktardığı hem de sorguladığı "Metafizik" adlı eserini her okuduğumda felsefeyi tekrar tekrar keşfederim.

"Metafizik" felsefenin en önemli eserleri arasındadır. Felsefenin doğuşu ve filozoflar hakkında bilgiler verir. Aristoteles'e göre ilk filozof Thales'tir. Thales, evreni akıl yoluyla sistemli olarak ele alan ilk düşünürdür. Doğayı, doğa üstü şeylerle değil mantık temelinde doğanın kendisiyle açıklamaya çalışmıştır. Varlığın başlangıcına yönelik bir temel neden aramıştır.

Gazeteci: Peki buna ne yanıt vermiştir? Onun gibi düşünen başka filozoflar var mıdır?

Filozof: Thales, gerçekleştirdiği gözlemler sonucunda ilk nedenin "su" olduğuna karar vermiştir. İlk neden arayışı zamanla düşünürleri etkilemiş ve onlar da Thales gibi cevaplarını doğada aramışlardır. Anaximandros "aperion" (sonsuzluk), Herakleitos "ateş", Anaximenes de "hava" cevabını vermiştir.

Gazeteci: O hâlde felsefenin doğuşuna yönelik Aristoteles'in ele aldığı bütün filozoflar ilk nedeni doğada aramıştır, diyorsunuz. Doğru mu anladım?

Filozof: Bu genelleme pek de yanlış değildir. Nitekim söz ettiğimiz filozofların yaşadığı dönemde onlarla beraber Pythagoras, Parmenides, Elealı Zenon, Empedokles, Anaksagoras da ilk nedeni doğanın içinde aramıştır.

a) Metindeki ifadelerden hangisi sağlam argümana örnek olarak gösterilebilir?

Öğretmene Not

Öğrencilere "Sağlam argüman, önermeleri doğru ve sonucu geçerli olan tümdengelimsel bir argümandır." açıklamasını yapınız.

b) Metinde geçen hangi cümleler akıl yürütme türlerinden tümdengelim, tümevarım ve analojiye örnek olarak verilebilir?

"FELSEFE İLE SÖYLEŞİ" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdan verilen söyleşiyi okuduktan sonra ilgili soruları cevaplayınız.

Gazeteci: Aristoteles kimdir?

Filozof: Sorunuza cevap olarak öncelikle onun ilklerin düşünürü olduğunu söyleyebilirim. Kısa bir araştırma sonrası siz de Aristoteles'in ilk mantıkçı, ilk biyolog, ilk felsefe tarihçisi ve ilk öğretmen olarak nitelendirildiğini görürsünüz.

Gazeteci: Bize onun düşüncelerinden bahseder misiniz?

Filozof: Aristoteles'in düşüncelerini tek tek açmaya kalksak buna ne benim bilgim yetecektir ne de programınızın süresi.

Gazeteci: O hâlde sadece sizde bıraktığı etkilerden konuşsak olur mu?

Filozof: Açıkça söyleyebilirim ki onun bilgiye verdiği önem beni derinden etkilemektedir çünkü ben de hayatını bilgiye adayanlardanım. Aristoteles'e göre tüm insanlar bilmek ister. Filozoflar bu isteğin peşinden giden insanlardır. Onlar bilgelik sevgisini taşıyan düşünürlerdir. Dolayısıyla benim gibi bilgiye yönelen ve önem veren tüm filozoflar bilmek ister. Bu açıdan "Metafizik" adlı eserinin baş ucu kitaplarımdan biri olduğunu söylemekten gurur duyarım.

Gazeteci: Bu eserden biraz daha söz eder misiniz? Siz konuşurken göz ucuyla gelen mesajlara bakıyordum, izleyicilerimizin hepsi bunu merak ettiklerini belirtmişler.

Filozof: Elbette. Öncelikle belirteyim ki Aristoteles'in "İnsan bilmek isteyen bir varlıktır." sözleriyle başladığı ve kendisinden önceki filozofların görüşlerini hem aktardığı hem de sorguladığı "Metafizik" adlı eserini her okuduğumda felsefeyi tekrar tekrar keşfederim.

"Metafizik" felsefenin en önemli eserleri arasındadır. Felsefenin doğuşu ve filozoflar hakkında bilgiler verir. Aristoteles'e göre ilk filozof Thales'tir. Thales, evreni akıl yoluyla sistemli olarak ele alan ilk düşünürdür. Doğayı, doğa üstü şeylerle değil mantık temelinde doğanın kendisiyle açıklamaya çalışmıştır. Varlığın başlangıcına yönelik bir temel neden aramıştır.

Gazeteci: Peki buna ne yanıt vermiştir? Onun gibi düşünen başka filozoflar var mıdır?

Filozof: Thales, gerçekleştirdiği gözlemler sonucunda ilk nedenin "su" olduğuna karar vermiştir. İlk neden arayışı zamanla düşünürleri etkilemiş ve onlar da Thales gibi cevaplarını doğada aramışlardır. Anaximandros "aperion" (sonsuzluk), Herakleitos "ateş", Anaximenes de "hava" cevabını vermiştir.

Gazeteci: O hâlde felsefenin doğuşuna yönelik Aristoteles'in ele aldığı bütün filozoflar ilk nedeni doğada aramıştır, diyorsunuz. Doğru mu anladım?

Filozof: Bu genelleme pek de yanlış değildir. Nitekim söz ettiğimiz filozofların yaşadığı dönemde onlarla beraber Pythagoras, Parmenides, Elealı Zenon, Empedokles, Anaksagoras da ilk nedeni doğanın içinde aramıştır.

a) Metindeki ifadelerden hangisi sağlam argümana örnek olarak gösterilebilir?

b) Metinde geçen hangi cümleler akıl yürütme türlerinden tümdengelim, tümevarım ve analojiye örnek olarak verilebilir?

Hazırlayan: *Mehmet BALCI*

2. ÜNİTE: Felsefeyle Düşünme Kazanım: 10.2.1. Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar.
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri: Akıl Yürütme

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**ÖNERME TÜRLERİ**	20 dk. (10+10)
Etkinliğin Amacı	Önerme türlerini kavrayabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

1. Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki açıklamayı okuyup Tablo 1'de verilen örnek önermeleri ve onlara yönelik aranan nitelikleri incelemelerini ve yapılan örnekte olduğu gibi önermelere uygun düşen nitelikleri işaretlemelerini sağlayınız.

Açıklama

Önermeler yargı sayısına göre basit veya bileşik olabilir. "Ali ders çalışır." önermesi tek yargı içerdiğinden basit önermeyken "Ali ders çalışırsa sınıfı geçer." önermesi "çalışmak" ve "geçmek" olmak üzere birden fazla yargı içerdiği için bileşik önermedir. Önermeler yargının niteliği bakımından olumlu ve olumsuz diye ikiye ayrılır. Önermenin yüklemi içeriğini onaylıyorsa olumlu önerme, onaylamıyorsa olumsuz önermedir. Olumsuz önermeler genel olarak "değil" sözcüğünün eklenmesiyle kurulur. "Değil" sözcüğü ile kurulan olumsuz önermeler aynı zamanda bileşiktir.

TABLO 1

Örnek Önermeler	Basit Önerme	Bileşik Önerme	Olumlu Önerme	Olumsuz Önerme
Şu görünen masa dört bacaklı değildir.				
Ahmet ve Emre aynı sınıftadır.				
Barajlar yapılırsa mahsuller çok olur.				
Hamama giren terler.				
Damlaya damlaya göl olur.				
Hiçbir insan uzaylı değildir.		X		X
Karadaki canlıların gözü en büyük olanı devekuşudur.				
Ya bugün ya yarın gelecek.				
Bitki, insan veya hayvan değildir.				
Bilim insanları olmazsa hastalıklar çoğalır.				
Kaktüsler güzel kokar.				
Kedilerin uzun kulakları var değildir.				

2. Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki açıklamayı okuyup Tablo 2'de verilen örnek önermeleri ve onlara yönelik aranan nitelikleri incelemelerini ve yapılan örnekte olduğu gibi önermelere uygun düşen nitelikleri işaretlemelerini sağlayınız.

Açıklama

Niceliği bakımından önermeler bir özneyle ilişkiliyse "tekil", birden fazla özneyle ilişkiliyse "tikel", konusu içindeki tüm öznelerle ilişkiliyse "tümel" ve niceliği belli değilse "belirsiz" olarak adlandırılır.

TABLO 2

Örnek Önermeler	Tümel	Tikel	Tekil	Belirsiz
Şeyma ölümlüdür.				
İnsan, uçan bir varlık değildir.				X
Bazı güller kırmızıdır.				
Hiçbir bitki yürüyen canlı değildir.				
Gündüz kelebeği gece uçmaz.				
Çiçeklerin hepsi güzel kokar.				
Hayvan canlıdır.				
Ağaçlardan bazıları yapraklarını kışın döker.				
Ali uzun boyludur.			X	
Her koyunun tüyleri vardır.				
Hiçbir aktör gerçek hayatında rol yapıyor değildir.				
Bütün yıldızlar uzay boşluğunda bulunur.	X			
Her ağacın kökü vardır.				
Birtakım işler için atölye gerekir.				
Kedi ağaca çıkar.				
Bitki susuz kalmış.				
Bütün insanlar ya gözlüklü ya da gözlüksüzdür.				
Bazı üçgenlerin iki kenarı eşittir.				
Hiçbir balina kara canlısı değildir.				
Kimi öğrenciler gözlüklü değildir.				
Bazı canlılar soğukkanlı değildir.		X		
Sarman, sarı tüylü bir kedidir.				
Kimi telefonlar akıllıdır.				
Boncuk yabancılara havlar.				

"ÖNERME TÜRLERİ" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki açıklamayı okuyarak Tablo 1'de verilen örnek ifadeleri ve onlara yönelik aranan nitelikleri inceleyiniz. İfadelere uygun düşen nitelikler nelerdir? İşaretleyiniz.

Açıklama

Önermeler yargı sayısına göre basit veya bileşik olabilir. "Ali ders çalışır." önermesi tek yargı içerdiğinden basit önermeyken "Ali ders çalışırsa sınıfı geçer." önermesi "çalışmak" ve "geçmek" olmak üzere birden fazla yargı içerdiği için bileşik önermedir.
Önermeler yargının niteliği bakımından olumlu ve olumsuz diye ikiye ayrılır. Önermenin yüklemi içeriğini onaylıyorsa olumlu önerme, onaylamıyorsa olumsuz önermedir. Olumsuz önermeler genel olarak "değil" sözcüğünün eklenmesiyle kurulur.
"Değil" sözcüğü ile kurulan olumsuz önermeler aynı zamanda bileşiktir.

TABLO 1

Örnek Önermeler	Basit Önerme	Bileşik Önerme	Olumlu Önerme	Olumsuz Önerme
Şu görünen masa dört bacaklı değildir.				
Ahmet ve Emre aynı sınıftadır.				
Barajlar yapılırsa mahsuller çok olur.				
Hamama giren terler.				
Damlaya damlaya göl olur.				
Hiçbir insan uzaylı değildir.		X		X
Karadaki canlıların gözü en büyük olanı devekuşudur.				
Ya bugün ya yarın gelecek.				
Bitki, insan veya hayvan değildir.				
Bilim insanları olmazsa hastalıklar çoğalır.				
Kaktüsler güzel kokar.				
Kedilerin uzun kulakları var değildir.				

2. Aşağıdaki açıklamayı okuyarak Tablo 2'de verilen örnek ifadeleri ve onlara yönelik aranan nitelikleri inceleyiniz. İfadelere uygun düşen nitelikler nelerdir? İşaretleyiniz.

Açıklama

Niceliği bakımından önermeler bir özneyle ilişkiliyse "tekil", birden fazla özneyle ilişkiliyse "tikel", konusu içindeki tüm öznelerle ilişkiliyse "tümel" ve niceliği belli değilse "belirsiz" olarak adlandırılır.

TABLO 2

Örnek Önermeler	Tümel	Tikel	Tekil	Belirsiz
Şeyma ölümlüdür.				
İnsan, uçan bir varlık değildir.				X
Bazı güller kırmızıdır.				
Hiçbir bitki yürüyen canlı değildir.				
Gündüz kelebeği gece uçmaz.				
Çiçeklerin hepsi güzel kokar.				
Hayvan canlıdır.				
Ağaçlardan bazıları yapraklarını kışın döker.				
Ali uzun boyludur.			X	
Her koyunun tüyleri vardır.				
Hiçbir aktör gerçek hayatında rol yapıyor değildir.				
Bütün yıldızlar uzay boşluğunda bulunur.	X			
Her ağacın kökü vardır.				
Birtakım işler için atölye gerekir.				
Kedi ağaca çıkar.				
Bitki susuz kalmış.				
Bütün insanlar ya gözlüklü ya da gözlüksüzdür.				
Bazı üçgenlerin iki kenarı eşittir.				
Hiçbir balina kara canlısı değildir.				
Kimi öğrenciler gözlüklü değildir.				
Bazı canlılar soğukkanlı değildir.		X		
Sarman, sarı tüylü bir kedidir.				
Kimi telefonlar akıllıdır.				
Boncuk yabancılara havlar.				

Hazırlayan: *Sarper Serkan AVCI*

2. ÜNİTE: Felsefeyle Düşünme Kazanım: 10.2.1. Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar.
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade ve Yazma Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**ÖNERMELERDE TUTARLILIK VE ÇELİŞİKLİK**	35 dk. (10+25)
Etkinliğin Amacı	Önermeleri tutarlılık ve çelişiklik açısından değerlendirebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

1. Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki açıklamayı okumalarını ardından verilen soruyu cevaplamalarını sağlayınız.

Açıklama: Terimleri (konu ve yüklemleri) aynı olan tümel ve tikel önermelerin nicelik ve nitelik bakımından birbiriyle ilişkisi vardır. Bu ilişki, "karşı olum karesi" üzerinden gösterilir. Bu karede çapraz önermeler birbiriyle çelişiktir. Önermelerin çelişik olabilmesi için terimleri aynı, nicelik (tikel-tümel) ve nitelikleri (olumlu-olumsuz) farklı olmalıdır. Çelişik önermeler aynı zamanda birbiriyle tutarsızdır. Önermelerin tutarsızlığı sadece çelişik olmalarıyla sınırlı değildir. Anlam açısından birbirini yadsıyan önermeler de birbiriyle tutarsızdır.

► Aşağıdaki şekilde karşı olum karesi ve ona yönelik bir örnek verilmiştir. "a" harfi ile gösterilen yere "gül" ile "kokmak", "b" harfi ile gösterilen yere "öğrenci" ile "çalışkan" terimlerini kullanarak hangi önermeler yazılabilir? Bu önermeleri şekilde boş bırakılan yerlere yazınız.

Bütün yıldızlar parlar.
a. _____
b. _____

Hiçbir yıldız parlak değildir.
a. _____
b. _____

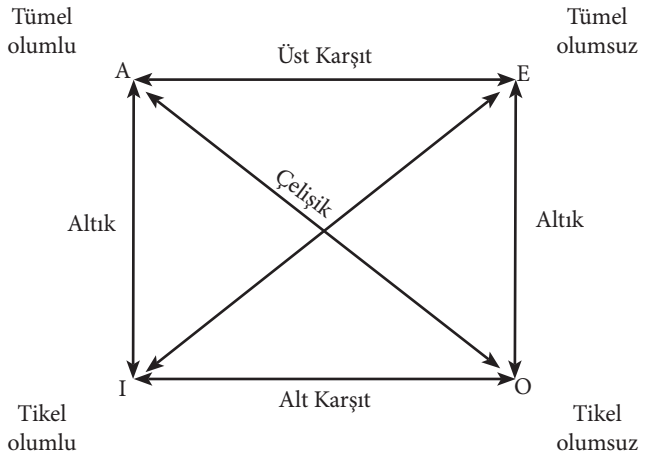

Bazı yıldızlar parlar.
a. _____
b. _____

Bazı yıldızlar parlak değildir.
a. _____
b. _____

2. Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki metni okumalarını ve ardından verilen soruları cevaplamalarını sağlayınız.

(1) Bazı sorular insanlık tarihi kadar eskidir. (2) Mutlak çözümleri olmayan bu sorular üzerine her dönem düşünülmüştür. (3) "Adalet nedir?" sorusu bunlardan biridir. (4) Herhangi bir insan, diğer insanlarla yaşadığı sorunlarda adalet arar. (5) Doğal olarak onun tecelli etmesini ister. (6) Adaletin sağlanması sorunların doğru çözümlere kavuşturulmasıyla olur. (7) Doğru uygulamalar kişi haklarının korunmasını ve çiğnenen hakların iadesini sağlar. (8) Dolayısıyla adaletin ne olduğu onun uygulanması aşamasında anlaşılır. (9) Adil olmaya çalışırken yapılan yanlış bir uygulama adaletsizliğe neden olabilir.
(10) Adalet arayışı tüm insanlarda ortaktır ancak adalet için yapılan uygulamalarda farklılıklar görülür. (11) Bu durum adaletin sağlanıp sağlanamadığına dair zihinlerde şüphe duyulmasına neden olur. (12) Aslında her olayın kendine özgü oluşu, bir olayda tecrübe edilmiş doğru bir uygulamanın diğer bir olaya doğru çözüm olacağının garantisini vermez. (13) Dolayısıyla şüphe duymak doğaldır. (14) Önemli olan sonucu ne olursa olsun en fazla fayda getireceği düşünülen uygulamayı seçmektir. (15) Şüpheci olmak iyi değildir. (16) Söz konusu seçim, adalet kavramını göreceli yapsa bile belki de doğru olan budur. (17) Ancak adaletli olan seçim masumu korumuyorsa fayda temelli olması adaletsizlik getirir.
(18) Bu derin tartışma bir yana aslında tüm sorular yaşanan sorunların aydınlatılması için vardır. (19) Olaylardaki farklılıklar, kelimeler aynı olsa da sorunun farklı anlamları ifade ederek sorulduğunu gösterir. (20) Bu nedenle soru, sürekli değişen olaylara ve uygulamalara göre farklı anlamlar içinde sorulup durmaktadır. (21) Görünen şu ki hiçbir soru insanlık tarihi kadar eski değildir. (22) "Adalet nedir?" sorusunda olduğu gibi sorular zamanla farklı anlamlar kazanarak yenilenir. (23) Olaylardaki değişim sorulmak isteneni de sürekli değiştirir. (24) Aslında insanlar yaşadıkları karşısında kavram üretemedikleri için aynı kelimelerden oluşan sorulara sarılmaktadır. (25) Sonuç olarak yaşanılanı açıklamak ve anlamlandırmak için sorulan sorular, başka olaylarda sorulan sorulara benzetilerek onların gölgesi altında kalmaktadır.

a. Metinde geçen önermelerden hangileri çelişiktir? Numaralarıyla belirtiniz.

b. Metinde geçen önermelerden hangileri bir arada tutarsızdır? Numaralarıyla belirtiniz.

c. Metinde geçen önermelerden hangileri bir arada tutarlıdır? Numaralarıyla belirtiniz.

“ÖNERMELERDE TUTARLILIK VE ÇELİŞİKLİK”
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki açıklamayı okuduktan sonra verilen soruyu cevaplayınız.

Açıklama: Terimleri (konu ve yüklemleri) aynı olan tümel ve tikel önermelerin nicelik ve nitelik bakımından birbiriyle ilişkisi vardır. Bu ilişki, “karşı olum karesi” üzerinden gösterilir. Bu karede çapraz önermeler birbiriyle çelişiktir. Önermelerin çelişik olabilmesi için terimleri aynı, nicelik (tikel-tümel) ve nitelikleri (olumlu-olumsuz) farklı olmalıdır. Çelişik önermeler aynı zamanda birbiriyle tutarsızdır. Önermelerin tutarsızlığı sadece çelişik olmalarıyla sınırlı değildir. Anlam açısından birbirini yadsıyan önermeler de birbiriyle tutarsızdır.

► Aşağıdaki şekilde karşı olum karesi ve ona yönelik bir örnek verilmiştir. “a” harfi ile gösterilen yere “gül” ile “kokmak”, “b” harfi ile gösterilen yere “öğrenci” ile “çalışkan” terimlerini kullanarak hangi önermeler yazılabilir? Bu önermeleri şekilde boş bırakılan yerlere yazınız.

Bütün yıldızlar parlar.
a. _____
b. _____

Hiçbir yıldız parlak değildir.
a. _____
b. _____

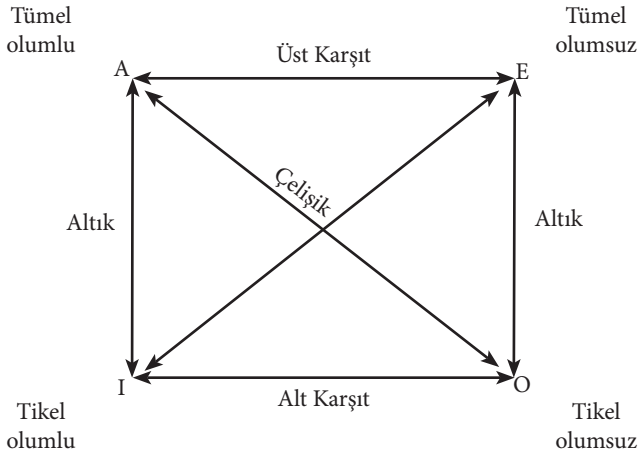

Bazı yıldızlar parlar.
a. _____
b. _____

Bazı yıldızlar parlak değildir.
a. _____
b. _____

2. Aşağıdaki metni okuyup ilgili soruları cevaplayınız.

(1) Bazı sorular insanlık tarihi kadar eskidir. (2) Mutlak çözümleri olmayan bu sorular üzerine her dönem düşünülmüştür. (3) "Adalet nedir?" sorusu bunlardan biridir. (4) Herhangi bir insan, diğer insanlarla yaşadığı sorunlarda adalet arar. (5) Doğal olarak onun tecelli etmesini ister. (6) Adaletin sağlanması sorunların doğru çözümlere kavuşturulmasıyla olur. (7) Doğru uygulamalar kişi haklarının korunmasını ve çiğnenen hakların iadesini sağlar. (8) Dolayısıyla adaletin ne olduğu onun uygulanması aşamasında anlaşılır. (9) Adil olmaya çalışırken yapılan yanlış bir uygulama adaletsizliğe neden olabilir.
(10) Adalet arayışı tüm insanlarda ortaktır ancak adalet için yapılan uygulamalarda farklılıklar görülür. (11) Bu durum adaletin sağlanıp sağlanamadığına dair zihinlerde şüphe duyulmasına neden olur. (12) Aslında her olayın kendine özgü oluşu, bir olayda tecrübe edilmiş doğru bir uygulamanın diğer bir olaya doğru çözüm olacağının garantisini vermez. (13) Dolayısıyla şüphe duymak doğaldır. (14) Önemli olan sonucu ne olursa olsun en fazla fayda getireceği düşünülen uygulamayı seçmektir. (15) Şüpheci olmak iyi değildir. (16) Söz konusu seçim, adalet kavramını göreceli yapsa bile belki de doğru olan budur. (17) Ancak adaletli olan seçim masumu korumuyorsa fayda temelli olması adaletsizlik getirir.
(18) Bu derin tartışma bir yana aslında tüm sorular yaşanan sorunların aydınlatılması için vardır. (19) Olaylardaki farklılıklar, kelimeler aynı olsa da sorunun farklı anlamları ifade ederek sorulduğunu gösterir. (20) Bu nedenle soru, sürekli değişen olaylara ve uygulamalara göre farklı anlamlar içinde sorulup durmaktadır. (21) Görünen şu ki hiçbir soru insanlık tarihi kadar eski değildir. (22) "Adalet nedir?" sorusunda olduğu gibi sorular zamanla farklı anlamlar kazanarak yenilenir. (23) Olaylardaki değişim sorulmak isteneni de sürekli değiştirir. (24) Aslında insanlar yaşadıkları karşısında kavram üretemedikleri için aynı kelimelerden oluşan sorulara sarılmaktadır. (25) Sonuç olarak yaşanılanı açıklamak ve anlamlandırmak için sorulan sorular, başka olaylarda sorulan sorulara benzetilerek onların gölgesi altında kalmaktadır.

a. Metinde geçen önermelerden hangileri çelişiktir? Numaralarıyla belirtiniz.

b. Metinde geçen önermelerden hangileri bir arada tutarsızdır? Numaralarıyla belirtiniz.

c. Metinde geçen önermelerden hangileri bir arada tutarlıdır? Numaralarıyla belirtiniz.

Hazırlayan: *Sarper Serkan AVCI*

2. ÜNİTE: Felsefeyle Düşünme Kazanım: 10.2.1. Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar.
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade ve Yazma Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**SAĞLAM ARGÜMAN**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Sağlam argüman kurabilme	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilere aşağıdaki açıklamayı okumalarını ve şekildeki örneği incelemelerini söyleyiniz. Bunlardan hareketle öğrencilerin boş bırakılan yerlere örnekler yazmalarını sağlayınız.

Açıklama

Sağlam argümanlar bazen koşullu kıyaslar aracılığıyla kurulabilir. Her koşullu kıyasta bir ön bileşen ve art bileşen bulunur, ön bileşen şart eki alarak art bileşenle birleşir. Bu tür kıyasların modus ponens ile modus tollens olarak iki geçerli biçimi vardır. Ön bileşenin onaylandığı koşullu kıyaslara "modus ponens", art bileşenin reddedildiği koşullu kıyaslara da "modus tollens" adı verilir.

Sağlam Argüman

Modus ponens

Hava güzelse güneş vardır.
Hava güzeldir.
O hâlde güneş vardır.

Modus tollens

Hava güzelse güneş vardır.
Güneş yoktur.
O hâlde hava güzel değildir.

"SAĞLAM ARGÜMAN" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki açıklamayı okuyup şekildeki örneği inceleyiniz. Bunlardan hareketle şekilde boş bırakılan yerlere örnekler yazınız.

Açıklama

Sağlam argümanlar bazen koşullu kıyaslar aracılığıyla kurulabilir. Her koşullu kıyasta bir ön bileşen ve art bileşen bulunur, ön bileşen şart eki alarak art bileşenle birleşir. Bu tür kıyasların modus ponens ile modus tollens olarak iki geçerli biçimi vardır. Ön bileşenin onaylandığı koşullu kıyaslara "modus ponens", art bileşenin reddedildiği koşullu kıyaslara da "modus tollens" adı verilir.

Sağlam Argüman

Modus ponens

Hava güzelse güneş vardır.
Hava güzeldir.
O hâlde güneş vardır.

Modus tollens

Hava güzelse güneş vardır.
Güneş yoktur.
O hâlde hava güzel değildir.

Hazırlayan: *Sarper Serkan AVCI*

2. ÜNİTE: Felsefeyle Düşünme Kazanım: 10.2.1. Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar.
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade ve Yazma Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**MANTIK HATALARI**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Hatalı argümanları hatalı olmayanlardan ayırabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Aşağıdaki tabloda bazı mantık hataları, açıklamalar ve örnekler verilmiştir. Bunlardan yola çıkarak her bir mantık hatası için bir örnek yazınız.

Yetersiz Genelleme
Az sayıda örnekle genellemeye varılması durumunda olur. Genel ifade için daha çok örnek gerekir.

Örnek	**Sizin Örneğiniz**
Adana Türkiye'nin şehridir ve sıcaktır. Muğla Türkiye'nin şehridir ve sıcaktır. O hâlde Türkiye'nin tüm şehirleri sıcaktır.	

Sahte Neden
Zaman içinde "A"dan sonra "B" gibi iki olayın art arda gelmesi durumunda "A"nın, "B"nin nedeni olduğu düşünülür. Ama olmayabilir de.

Örnek	**Sizin Örneğiniz**
Bugün sınavdan yüksek not alacağım. Çünkü ne zaman annemin aldığı kalemle sınava girsem başarılı oluyorum.	

Güçsüz Analoji (Benzetim)
İki veya daha fazla olay, durum, nesne vb. şeylerin benzerliğine dayanarak zayıf çıkarımda bulunulur. Benzerlik yeterli değildir.

Örnek	**Sizin Örneğiniz**
O da senin gibi sinema izlemeyi seviyordu. O, beni kandırdı. O hâlde sen de beni kandıracaksın.	

Sahte Neden
Sonucu desteklemeyen nedenler ileri sürülür. Aslında istenen sonuca ulaşmanın nedenleri başkadır.

Örnek	**Sizin Örneğiniz**
Bugün çok zor bir gündü. Yağmurda ıslandım, aç kaldım, düştüm, ayağımı burktum vs. Dolayısıyla iş başvurusunda bulunanların arasından beni seçmelisin.	

Sahte Uzman
İleri sürülen görüş sahte uzmanla desteklenir. Konunun uzmanı olmayan birinin açıklaması, ileri sürülen sonuç için yeterli neden vermez.

Örnek	**Sizin Örneğiniz**
Ekonomik büyüme yakalayacağız çünkü Rihanna konserde söyledi. O, çok ünlü biridir.	

"MANTIK HATALARI" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki tabloda bazı mantık hataları, açıklamalar ve örnekler verilmiştir. Bunlardan yola çıkarak her bir mantık hatası için bir örnek yazınız.

Yetersiz Genelleme
Az sayıda örnekle genellemeye varılması durumunda olur. Genel ifade için daha çok örnek gerekir.

Örnek	Sizin Örneğiniz
Adana Türkiye'nin şehridir ve sıcaktır. Muğla Türkiye'nin şehridir ve sıcaktır. O hâlde Türkiye'nin tüm şehirleri sıcaktır.	

Sahte Neden
Zaman içinde "A"dan sonra "B" gibi iki olayın art arda gelmesi durumunda "A"nın, "B"nin nedeni olduğu düşünülür. Ama olmayabilir de.

Örnek	Sizin Örneğiniz
Bugün sınavdan yüksek not alacağım. Çünkü ne zaman annemin aldığı kalemle sınava girsem başarılı oluyorum.	

Güçsüz Analoji (Benzetim)
İki veya daha fazla olay, durum, nesne vb. şeylerin benzerliğine dayanarak zayıf çıkarımda bulunulur. Benzerlik yeterli değildir.

Örnek	Sizin Örneğiniz
O da senin gibi sinema izlemeyi seviyordu. O, beni kandırdı. O hâlde sen de beni kandıracaksın.	

Sahte Neden
Sonucu desteklemeyen nedenler ileri sürülür. Aslında istenen sonuca ulaşmanın nedenleri başkadır.

Örnek	Sizin Örneğiniz
Bugün çok zor bir gündü. Yağmurda ıslandım, aç kaldım, düştüm, ayağımı burktum vs. Dolayısıyla iş başvurusunda bulunanların arasından beni seçmelisin.	

Sahte Uzman
İleri sürülen görüş sahte uzmanla desteklenir. Konunun uzmanı olmayan birinin açıklaması, ileri sürülen sonuç için yeterli neden vermez.

Örnek	Sizin Örneğiniz
Ekonomik büyüme yakalayacağız çünkü Rihanna konserde söyledi. O, çok ünlü biridir.	

Hazırlayan: *Sarper Serkan AVCI*

2. ÜNİTE: Felsefe ile Düşünme *Kazanım: 10.2.1.Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar.*

Alan Becerileri: Argümantasyon, Akıl Yürütme *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

		ÖĞRETMEN
Etkinlik İsmi	**ARGÜMANTASYON ÇALIŞMASI**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Bir konuyla ilgili argüman oluşturabilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Önceden hazırlanmış katılıyorum/katılmıyorum tablosu, kalem, kâğıt, tahta		

Açıklama: Etkinliğin felsefe öğretmeni eşliğinde eleştirel düşünmeyi geliştiren ders işleme teknikleri kullanılarak sınıf içinde yapılması önerilir. Tartışmalarda öğretmenin kolaylaştırıcı ve yönlendirici rolü önemlidir.

1. Yönerge

Argümantasyon çalışmasına giriş yapmak amacıyla öğrencilere "Bildiğiniz filozoflar var mı?", "Felsefe teriminin sizde çağrıştırdığı ilk sözcük nedir?" gibi sorular sorulur. Birkaç öğrencinin bu konuda bildiklerini paylaşmaları sağlanır.

2. Yönerge

Öğrencilere felsefe hakkında 13 ifade içeren aşağıdaki tablo verilir. Kendilerinin doldurmalarının önemli olduğu vurgulandıktan sonra görüşleriyle örtüşen, katıldıkları veya örtüşmeyen, katılmadıkları ifadelerin yanına **katılıyorum/katılmıyorum** yazmaları istenir. Belirli bir ifadeye katılıp katılmadıklarına karar veremezlerse çekimser olduklarını belirtip bunun nedenini ilgili sütuna yazmaları beklenir. Tüm ifadeleri okumaları ve formu doldurmaları için yaklaşık 10 dakika süre verilir. Bu 13 ifadeden bazıları diğerlerinden daha tartışmalı olabilir.

	Katılıyorum	Katılmıyorum	Çekimserim	Çekimserlik nedeniniz
Felsefenin gündelik hayatta yeri yoktur.				
Felsefe fikirlerle ilgilidir.				
Felsefenin yerini bilim aldı.				
Felsefede yanlış cevap yoktur.				
Felsefe gerçeği aramakla ilgilidir.				
Felsefe ve bilimin konuları sınırsızdır.				
Felsefe, kimin en karmaşık ve/veya en uzun konuşabileceğiyle ilgilidir.				
Felsefe Antik Yunan'da başladı.				
Felsefi problemlerin herkes için geçerli objektif cevapları vardır.				
Felsefi problemlere verilebilecek objektif cevaplar yoksa cevap aramayı bırakmalıyız.				
Felsefe ve din birbirinden farklıdır.				
Felsefe ve bilim birbirinden farklıdır.				
Bilimde objektif cevaplar bulabiliriz ancak felsefede bulamayız.				

3. Yönerge

İfadelerden biri yüksek sesle okunur. Örneğin "felsefenin sadece fikirlerle ilgili olduğu" söylenir ve bu ifadeye katılıp katılmama konusunda çekimser kalan öğrencilerin en az ikisine niçin çekimser kaldıkları sorulur. Gerekçesinin tutarlı olmasını da önemseyerek yazmaları ve sınıf içinde paylaşmaları istenir. Öğrencilere birbirlerinin gerekçelerini irdelemek için 3-5 dakika süre verilir.

4. Yönerge

Öğrencilerden ifadelerin başına yazdıkları katılıyorum ibarelerinden yola çıkarak felsefenin ne olduğuyla ilgili **öncüllerini** oluşturup yazmaları istenir.

5. Yönerge

Oluşturulan öncüllerden sonuç çıkarmaları yani **argümanlarını** belirlemeleri istenir. Yapılan bu çalışmanın felsefenin ne olduğuyla ilgili kendi argümanlarını oluşturma üzerinden argümantasyonun ne olduğunu öğrenme çalışması olduğu belirtilir.

"ARGÜMANTASYON ÇALIŞMASI" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Argümantasyon çalışmasına başlamadan önce aşağıdaki iki soruyu cevaplayınız.

► Bildiğiniz filozoflar var mı?

► Felsefe teriminin sizde çağrıştırdığı ilk sözcük nedir?

2. Aşağıda felsefe hakkında 13 ifade içeren bir tablo verilmiştir. Tabloyu kendi başınıza doldurmanız önemlidir. Bu ifadelerden görüşlerinizle örtüşenlerin/katıldıklarınızın yanına katılıyorum, katılmadıklarınızın yanına katılmıyorum ifadelerini işaretleyiniz. Belirli bir ifadeye katılıp katılmadığınıza karar veremezseniz çekimser olduğunuzu belirtip bunun nedenini yazınız. Tüm ifadeleri okuduktan sora 10 dakika içinde tabloyu istendiği şekilde doldurunuz. Bu 13 ifadeden bazıları diğerlerinden daha tartışmalı olabilir.

	Katılıyorum	Katılmıyorum	Çekimserim	Çekimserlik nedeniniz
Felsefenin gündelik hayatta yeri yoktur.				
Felsefe fikirlerle ilgilidir.				
Felsefenin yerini bilim aldı.				
Felsefede yanlış cevap yoktur.				
Felsefe gerçeği aramakla ilgilidir.				
Felsefe ve bilimin konuları sınırsızdır.				
Felsefe, kimin en karmaşık ve/veya en uzun konuşabileceğiyle ilgilidir.				
Felsefe Antik Yunan'da başladı.				
Felsefi problemlerin herkes için geçerli objektif cevapları vardır.				
Felsefi problemlere verilebilecek objektif cevaplar yoksa cevap aramayı bırakmalıyız.				
Felsefe ve din birbirinden farklıdır.				
Felsefe ve bilim birbirinden farklıdır.				
Bilimde objektif cevaplar bulabiliriz ancak felsefede bulamayız.				

3. Yüksek sesle okunan "felsefenin sadece fikirlerle ilgili olduğu" ifadesine katılıp katılmama konusunda çekimser kaldıysanız bunun nedenini gerekçesiyle birlikte yazınız ve sınıf içinde paylaşınız. Birbirinizin gerekçelerini irdeleyiniz.

4. Tablodaki ifadelerin başına yazdığınız **katılıyorum** seçeneğinde yer alan fikirlerden hareketle felsefenin ne olduğuyla ilgili **öncüllerinizi** oluşturup alt alta yazınız.

5. Yazdığınız öncüllerden çıkardığınız sonucu yani felsefenin ne olduğuyla ilgili kendi **argümanınızı** oluşturup yazınız.

Hazırlayan: *Ayşe ÇETİNKAYA*

2. ÜNİTE: Felsefeyle Düşünme Kazanım: 10.2.2. Düşünme ve akıl yürütmede dili doğru kullanmanın önemini açıklar.
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade ve Yazma Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**KAVRAMLARIN DOĞRU KULLANIMI**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Kavramların doğru kullanımının önemini fark edebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Aşağıdaki aşamaları sırasıyla gerçekleştiriniz.
- ✓ ***Öğrencilerin aşağıdaki metni okumalarını sağlayınız.***
- ✓ ***Sınıfı iki gruba ayırıp "1. örnek" ve "2. örnek"i bu gruplara atayınız.***
- ✓ ***Her grubun kendi örneğiyle ilgili bir senaryo yazması gerektiğini bunun için de 10 dakika zamanları olduğunu duyurunuz.***
- ✓ ***Senaryolarını sunmak için aralarından bir sözcü seçmelerini ve her sunum için 2 dakika zamanları olduğunu belirtiniz.***
- ✓ ***Grupların senaryolarını sırasıyla sunmalarını sağlayınız.***

Sağlık alanında kullanılan özgün ve özel sözcükler grubu "tıbbi terminolojiyi" oluşturur. Dünyada ortak bir tıbbi terminoloji kullanılarak iletişim kolaylığı sağlanmaya çalışılmaktadır. Konuşulan dilin anlaşılabilir olması hasta ile hekim ve öğrenci ile öğretim üyesi arasındaki sözlü ve yazılı iletişimi kolaylaştıracaktır. Bu amaçla tıp bilimiyle uğraşan kişilerde sıkça rastladığımız, doğru zannedilerek yanlış kullanılan terimler (kavramlar) bu makalemizin konusunu oluşturmaktadır. Bu konuya örneklerle bakmak gerekirse

1. Örnek

"Yetersizlik" ve "yetmezlik" terimleri birbirinin yerine kullanılan ve netlik kazanmayan kavramlardır. Yetmezlik terimi her türlü çabaya rağmen yetememe durumunu anlatır ve organın görevini yapamaz durumda olmasını ifade eder. Yetersizlik terimi ise müdahale edilebilir geri dönüşü olan bir yetememe durumu olup organın istenen yeterli performansta olmaması demektir. Örneğin "Kalp yetersizliği var." dediğimiz zaman kalbin ilaç (digoksin, dopamin, dobutamin, diüretik vb.) ve destek tedavilerine cevap verebileceği veya çeşitli tıbbi müdahalelerle kalp yetersizliğinin önlenebileceği anlaşılmaktadır. "Kalp yetmezliği var." dediğimizde ise kalbin yapay kalp makinesine bağlanması veya kalp nakline gidilmesi gerektiğini anlamaktayız. Bu bakımdan bu sözcükleri kullanırken doğru ve yerinde kullanılması olası yanlış anlamaları ortadan kaldıracaktır.

2. Örnek

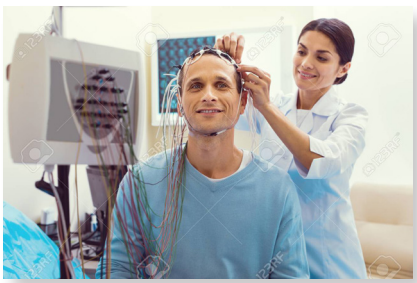

Elektroensefalografi (electroencephalography), beyinden çıkan elektriksel sinyallerin kaydedilmesidir. Elektrokardiyografi (electrocardiography), kalpten çıkan elektriksel sinyallerin kaydedilmesidir. Elektroensefalogram (electroencephalogram) beyinden çıkan, elektrokardiyogram (electrocardiogram) kalpten çıkan elektriksel sinyallerin kayıtlarıdır. Pratikte gördüğümüz en fazla karışıklık elektroensefalogram ve elektrokardiyogram'ın kısaltmalarında olmaktadır. EEG, elektroensefalogram'ın, EKG (ECG) ise elektrokardiyogramın kısaltmasıdır. Fakat çoğu zaman bu kısaltmalar sağlık personeli tarafından yanlış olarak kullanabilmektedir.

L. P. Seren ve C. Yakıncı, "Tıpta Sıklıkla Yanlış Kullanılan Kavramlar" makalesinden alıntılanmıştır.

“KAVRAMLARIN DOĞRU KULLANIMI”
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki metni okuyunuz. Öğretmeniniz sınıfı iki gruba ayıracaktır. Bu aşamada ona yardımcı olunuz ve devamında vereceği görevleri gerçekleştiriniz.

Sağlık alanında kullanılan özgün ve özel sözcükler grubu “tıbbi terminolojiyi” oluşturur. Dünyada ortak bir tıbbi terminoloji kullanılarak iletişim kolaylığı sağlanmaya çalışılmaktadır. Konuşulan dilin anlaşılabilir olması hasta ile hekim ve öğrenci ile öğretim üyesi arasındaki sözlü ve yazılı iletişimi kolaylaştıracaktır. Bu amaçla tıp bilimiyle uğraşan kişilerde sıkça rastladığımız, doğru zannedilerek yanlış kullanılan terimler (kavramlar) bu makalemizin konusunu oluşturmaktadır. Bu konuya örneklerle bakmak gerekirse;

1. Örnek

“Yetersizlik” ve “yetmezlik” terimleri birbirinin yerine kullanılan ve netlik kazanmayan kavramlardır. Yetmezlik terimi her türlü çabaya rağmen yetememe durumunu anlatır ve organın görevini yapamaz durumda olmasını ifade eder. Yetersizlik terimi ise müdahale edilebilir geri dönüşü olan bir yetememe durumu olup organın istenen yeterli performansta olmaması demektir. Örneğin “Kalp yetersizliği var.” dediğimiz zaman kalbin ilaç (digoksin, dopamin, dobutamin, diüretik vb.) ve destek tedavilerine cevap verebileceği veya çeşitli tıbbi müdahalelerle kalp yetersizliğinin önlenebileceği anlaşılmaktadır. “Kalp yetmezliği var.” dediğimizde ise kalbin yapay kalp makinesine bağlanması veya kalp nakline gidilmesi gerektiğini anlamaktayız. Bu bakımdan bu sözcükleri kullanırken doğru ve yerinde kullanılması olası yanlış anlamaları ortadan kaldıracaktır.

2. Örnek

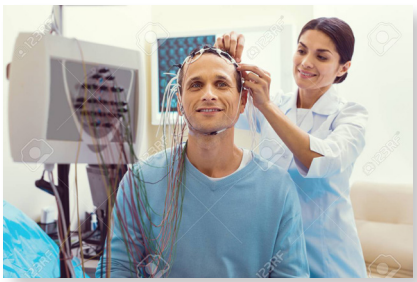

Elektroensefalografi (electroencephalography), beyinden çıkan elektriksel sinyallerin kaydedilmesidir. Elektrokardiyografi (electrocardiography), kalpten çıkan elektriksel sinyallerin kaydedilmesidir. Elektroensefalogram (electroencephalogram) beyinden çıkan, elektrokardiyogram (electrocardiogram) kalpten çıkan elektriksel sinyallerin kayıtlarıdır. Pratikte gördüğümüz en fazla karışıklık elektroensefalogram ve elektrokardiyogram’ın kısaltmalarında olmaktadır. EEG, elektroensefalogram’ın, EKG (ECG) ise elektrokardiyogramın kısaltmasıdır. Fakat çoğu zaman bu kısaltmalar sağlık personeli tarafından yanlış olarak kullanabilmektedir.

L. P. Seren ve C. Yakıncı, “Tıpta Sıklıkla Yanlış Kullanılan Kavramlar” makalesinden alıntılanmıştır.

Hazırlayan: *Sarper Serkan AVCI*

2. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.2.2. Düşünme ve akıl yürütmede dili doğru kullanmanın önemini açıklar.
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**HELEN KELLER**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Düşünme ve dil ilişkisini inceleyebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta, renkli kalemeler, kâğıt ve kartonlar		

1. Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki metni okuyarak link'i verilen videoyu izlemelerini ve soruları cevaplamalarını sağlayınız.

HELEN KELLER

Kör, sağır ve dilsiz olan Helen Keller'in yaşamı bir kahramanlık efsanesi kadar ilginçtir. Hastalığından önce yürümeye ve birkaç kelime de olsa konuşmaya başlamıştı. Ancak henüz 19 aylıkken geçirdiği birkaç gün süren yüksek ateşli bir hastalık sonucunda görme, işitme ve konuşma yeteneklerini kaybetti. Bu hastalık, birdenbire onun dış dünyayla bağlantısını kopardı. Helen, zorluklar karşısında karşılaştığı bütün insanların ellerini, yüzünü, elbisesini inceleyerek onları tanımaya çalıştı.

Yedi yaşına kadar ailesiyle anlaşabilmek için kendi kendine 60'dan fazla işaret geliştirdi. Örneğin ekmek isterken bir şeyi kesiyormuş gibi, dondurma isterken kollarını titreterek üşüyormuş gibi yapıyordu.

Helen, beş yaşından sonra kendisinin diğer insanlardan farklı olduğunu anladı. Ailesinin kendisiyle anlaşmak için işaretler kullanmak yerine ağızlarıyla konuştuklarını fark etti. Bazen insanların dudaklarına dokunarak onların konuşmasını taklit etmeyi denedi. Fakat ilk başlarda anlamlı hiçbir ses çıkaramadı. Diğer insanlar gibi konuşabilmeyi çok istiyor fakat bunu başaramamanın sıkıntısını yaşıyordu. Bu stres onu zaman zaman hırçın bir çocuk hâline getirdi.

Anne Sullivan, Perkins Körler Okulundan mezun, az gören bir kişiydi. Okul müdürü tarafından Helen'in yetiştirilmesi için görevlendirildi. Sullivan, Helen Keller için hem bir öğretmen ve hem de en yakın ve en güvenilir bir arkadaş oldu.

Helen Keller

Sullivan, Helen Keller'e gerekli eğitim verildiği takdirde, onun da diğer insanların sahip olduğu birçok bilgi ve yeteneklere sahip olacağına inandı. Önce Helen'in hırçın davranışlarının kontrol altına alınması gerektiğini düşündü. Onun bu davranışlarının insanlarla iletişim kuramamaktan kaynaklandığını fark etti. Sullivan, tatlı sert ve kararlı yöntemlerle Helen'in bağırma, tekmeleme ve ısırma gibi davranışlarını kısa sürede kontrol altına almayı başardı.

Sullivan, parmaklarıyla Helen Keller'in elinin içine çeşitli işaretler yaparak anlaşmaya çalıştı. Örneğin suyu öğretmek için Helen'in elini musluğun altına tuttu, toprağı öğretmek için elini toprağa dokundurdu. Öğretmek istediği her sözcüğün harflerini elinin içine tek tek çizerek anlattı. Bir sözcüğü öğretinceye kadar aynı işlemi tekrar tekrar yaptı. Helen Keller'in öğrendiği ilk sözcükler su ve oyuncak sözcükleri oldu.

Helen, bu sırada birdenbire kendisi için çok önemli olan bir şeyi keşfetti. Elinin içine çizilen her bir harfin birleşerek bir sözcüğü oluşturduğunu ve dünyada her şeyin mutlaka bir ismi bulunduğunu fark etmişti. Bunu keşfetmenin sevinciyle artık her şeye dokunmak ve her şeyi koklamak suretiyle bunların neler olduğunu sormaya başladı. Sullivan, Helen'in bu yolla işitebilen bir çocuk kadar bilgilere sahip olmasını sağladı.

Anne Sullivan, Helen Keller'e breyl yazıyla (görme engellileri için geliştirilmiş, dokunma duyusuna dayanan bir alfabe) okuyup yazmayı, parmak uçlarını konuşan bir insanın dudağına dokunarak titreşimlerden o insanın ne söylediğini anlamayı öğretti. Helen Keller daha sonra kör ve sağırlar okuluna yakın olmak amacıyla Ann'le birlikte Boston'a gitti. Burada Radcliffe Kolejine ardından Harvard Üniversitesine girdi. 1904'te 24 yaşındayken tarihte ilk sağır ve kör bir kişi olarak başarıyla üniversiteden mezun oldu.

Helen Keller, kolejde öğrenciyken "Kendi Hayatımın Hikâyesi" adlı bir kitap yazdı. Bu kitap o kadar çok beğenildi ve satış yaptı ki Helen Keller, kitaptan elde ettiği parayla kendisine bir ev satın aldı. Yazdığı kitap 50 ayrı dile çevrildi. Ayrıca körlük, sağırlık, sosyal olaylar ve kadın hakları gibi konularda da 13 kitap yazdı. Yazıları ve kitapları çeşitli dergi ve gazetelerde tekrar tekrar yayımlandı. Helen Keller, kitaplarını önce breyl daktiloda yazıyor, daha sonra bunları normal daktiloyla mürekkep yazıya kopya ediyordu.

Helen Keller, aktif ve mücadeleci bir kişiydi. Kadınların başta oy hakkı olmak üzere diğer politik haklar için özürlülerin eğitim ve rehabilitasyonu için mücadelesi ve çalışmaları dikkate değer boyutlardadır. Bu gibi konularda milletvekilleriyle ve cumhurbaşkanlarıyla görüşmeler yaparak özürlülerin ve kadınların çeşitli haklarını güvence altına alacak yasalar çıkarılması için çalıştı. Kör ve sağırlarla ilgili kuruluşların hizmetlerini yürütebilmesi için onlara mali yardım kaynakları sağlanması konusunda kampanyalar düzenledi.

Helen Keller'in yaşamı ve mücadelesi hakkında çok sayıda kitaplar yazıldı, filmler yapıldı ve tiyatro oyunları düzenlendi. O, sadece kendi ülkesinde değil tüm dünyada tanınan örnek bir kişiydi. Çeşitli ülkeler tarafından davet edilerek örnek mücadelesi ve çalışmaları nedeniyle madalyalarla ödüllendirildi. Engellilerle ilgili birçok okula ve rehabilitasyon merkezine onun ismi verildi.

Helen Keller'in dünya görüşünü anlayabilmek için onun kendi sözlerinden birkaç örnek sunmak istiyorum:

- Bir mutluluk kapısı kapanırsa mutlaka başka bir mutluluk kapısı açılır. Ancak bizler çoğunlukla kapalı olan kapıya baktığımızdan bizim için açılmış olan yeni kapıyı göremeyiz.
- Karamsar bir insan, ne yıldızların sırlarını keşfedebilir ne bilinmeyen topraklara seyahat edebilir ne de insan ruhuna yeni ufuklar açabilir.
- Dünya çok sayıda sorunlarla dolu olsa da o sorunları çözecek yöntemlerle de doludur.

Halil Köseler, "Helen Keller'in Hayatı" adlı metinden alıntılanmıştır.

Video

https://www.youtube.com/watch?v=J-M0tmDgmU4

a. Helen Keller, eğitimi sırasında dille ilgili neyi fark etmiş olabilir? Açıklayınız.

b. Dil ile düşünce arasındaki ilişkiyi Helen Keller örneği üzerinden açıklayınız.

2. Yönerge

Dilin ifade etme işlevi hakkında Helen Keller'in hayatı ve düşüncelerinden hareketle öğrencilere afiş, döviz ve pankart hazırlamalarını söyleyiniz. Dil ve düşünce ilişkisi, bireylerin topluma kabulü ve kendilerini geliştirmeleri noktasında farklılık yaratmak için çalışmalarını okulda sunmalarını sağlayınız.

"HELEN KELLER"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen metni okuyup linkte gösterilen videoyu izleyiniz. Bunlardan hareketle ilgili soruları cevaplayınız.

HELEN KELLER

Kör, sağır ve dilsiz olan Helen Keller'in yaşamı bir kahramanlık efsanesi kadar ilginçtir. Hastalığından önce yürümeye ve birkaç kelime de olsa konuşmaya başlamıştı. Ancak henüz 19 aylıkken geçirdiği birkaç gün süren yüksek ateşli bir hastalık sonucunda görme, işitme ve konuşma yeteneklerini kaybetti. Bu hastalık, birdenbire onun dış dünyayla bağlantısını kopardı. Helen, zorluklar karşısında karşılaştığı bütün insanların ellerini, yüzünü, elbisesini inceleyerek onları tanımaya çalıştı.

Yedi yaşına kadar ailesiyle anlaşabilmek için kendi kendine 60'dan fazla işaret geliştirdi. Örneğin ekmek isterken bir şeyi kesiyormuş gibi, dondurma isterken kollarını titreterek üşüyormuş gibi yapıyordu.

Helen, beş yaşından sonra kendisinin diğer insanlardan farklı olduğunu anladı. Ailesinin kendisiyle anlaşmak için işaretler kullanmak yerine ağızlarıyla konuştuklarını fark etti. Bazen insanların dudaklarına dokunarak onların konuşmasını taklit etmeyi denedi. Fakat ilk başlarda anlamlı hiçbir ses çıkaramadı. Diğer insanlar gibi konuşabilmeyi çok istiyor fakat bunu başaramamanın sıkıntısını yaşıyordu. Bu stres onu zaman zaman hırçın bir çocuk hâline getirdi.

Anne Sullivan, Perkins Körler Okulundan mezun, az gören bir kişiydi. Okul müdürü tarafından Helen'in yetiştirilmesi için görevlendirildi. Sullivan, Helen Keller için hem bir öğretmen ve hem de en yakın ve en güvenilir bir arkadaş oldu.

Sullivan, Helen Keller'e gerekli eğitim verildiği takdirde, onun da diğer insanların sahip olduğu birçok bilgi ve yeteneklere sahip olacağına inandı. Önce Helen'in hırçın davranışlarının kontrol altına alınması gerektiğini düşündü. Onun bu davranışlarının insanlarla iletişim kuramamaktan kaynaklandığını fark etti. Sullivan, tatlı sert ve kararlı yöntemlerle Helen'in bağırma, tekmeleme ve ısırma gibi davranışlarını kısa sürede kontrol altına almayı başardı.

Helen Keller

Sullivan, parmaklarıyla Helen Keller'in elinin içine çeşitli işaretler yaparak anlaşmaya çalıştı. Örneğin suyu öğretmek için Helen'in elini musluğun altına tuttu, toprağı öğretmek için elini toprağa dokundurdu. Öğretmek istediği her sözcüğün harflerini elinin içine tek tek çizerek anlattı. Bir sözcüğü öğretinceye kadar aynı işlemi tekrar tekrar yaptı. Helen Keller'in öğrendiği ilk sözcükler su ve oyuncak sözcükleri oldu.

Helen, bu sırada birdenbire kendisi için çok önemli olan bir şeyi keşfetti. Elinin içine çizilen her bir harfin birleşerek bir sözcüğü oluşturduğunu ve dünyada her şeyin mutlaka bir ismi bulunduğunu fark etmişti. Bunu keşfetmenin sevinciyle artık her şeye dokunmak ve her şeyi koklamak suretiyle bunların neler olduğunu sormaya başladı. Sullivan, Helen'in bu yolla işitebilen bir çocuk kadar bilgilere sahip olmasını sağladı.

Anne Sullivan, Helen Keller'e breyl yazıyla (görme engellileri için geliştirilmiş, dokunma duyusuna dayanan bir alfabe) okuyup yazmayı, parmak uçlarını konuşan bir insanın dudağına dokunarak titreşimlerden o insanın ne söylediğini anlamayı öğretti. Helen Keller daha sonra kör ve sağırlar okuluna yakın olmak amacıyla Ann'le birlikte Boston'a gitti. Burada Radcliffe Kolejine ardından Harvard Üniversitesine girdi. 1904'te 24 yaşındayken tarihte ilk sağır ve kör bir kişi olarak başarıyla üniversiteden mezun oldu.

Helen Keller, kolejde öğrenciyken "Kendi Hayatımın Hikâyesi" adlı bir kitap yazdı. Bu kitap o kadar çok beğenildi ve satış yaptı ki Helen Keller, kitaptan elde ettiği parayla kendisine bir ev satın aldı. Yazdığı kitap 50 ayrı dile çevrildi. Ayrıca körlük, sağırlık, sosyal olaylar ve kadın hakları gibi konularda da 13 kitap yazdı. Yazıları ve kitapları çeşitli dergi ve gazetelerde tekrar tekrar yayımlandı. Helen Keller, kitaplarını önce breyl daktiloda yazıyor, daha sonra bunları normal daktiloyla mürekkep yazıya kopya ediyordu.

Helen Keller, aktif ve mücadeleci bir kişiydi. Kadınların başta oy hakkı olmak üzere diğer politik haklar için özürlülerin eğitim ve rehabilitasyonu için mücadelesi ve çalışmaları dikkate değer boyutlardadır. Bu gibi konularda milletvekilleriyle ve cumhurbaşkanlarıyla görüşmeler yaparak özürlülerin ve kadınların çeşitli haklarını güvence altına alacak yasalar çıkarılması için çalıştı. Kör ve sağırlarla ilgili kuruluşların hizmetlerini yürütebilmesi için onlara mali yardım kaynakları sağlanması konusunda kampanyalar düzenledi.

Helen Keller'in yaşamı ve mücadelesi hakkında çok sayıda kitaplar yazıldı, filmler yapıldı ve tiyatro oyunları düzenlendi. O, sadece kendi ülkesinde değil tüm dünyada tanınan örnek bir kişiydi. Çeşitli ülkeler tarafından davet edilerek örnek mücadelesi ve çalışmaları nedeniyle madalyalarla ödüllendirildi. Engellilerle ilgili birçok okula ve rehabilitasyon merkezine onun ismi verildi.

Helen Keller'in dünya görüşünü anlayabilmek için onun kendi sözlerinden birkaç örnek sunmak istiyorum:

- Bir mutluluk kapısı kapanırsa mutlaka başka bir mutluluk kapısı açılır. Ancak bizler çoğunlukla kapalı olan kapıya baktığımızdan bizim için açılmış olan yeni kapıyı göremeyiz.
- Karamsar bir insan, ne yıldızların sırlarını keşfedebilir ne bilinmeyen topraklara seyahat edebilir ne de insan ruhuna yeni ufuklar açabilir.
- Dünya çok sayıda sorunlarla dolu olsa da o sorunları çözecek yöntemlerle de doludur.

Halil Köseler, "Helen Keler'in Hayatı" adlı metinden alıntılanmıştır.

Video

https://www.youtube.com/watch?v=J-M0tmDgmU4

a. Helen Keller, eğitimi sırasında dille ilgili neyi fark etmiş olabilir? Açıklayınız.

b. Dil ile düşünce arasındaki ilişkiyi Helen Keller örneği üzerinden açıklayınız.

2. Dilin ifade etme işlevi hakkında Helen Keller'in hayatı ve düşüncelerinden hareketle afiş, döviz ve pankart hazırlayınız. Dil ve düşünce ilişkisi, bireylerin topluma kabulü ve kendilerini geliştirmeleri noktasında farklılık yaratmak için çalışmalarınızı okulda sununuz.

2. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.2.3. Bir konuyla ilgili felsefi sorular oluşturur.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade ve Yazma Becerisi

		ÖĞRETMEN
Etkinlik İsmi	**BİTMEYEN SORULAR**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefi soru oluşturabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilere Şekil 1'de felsefi soruların bazı özelliklerinin verildiğini onların niteliklerini incelemelerini söyleyiniz. Ardından Şekil 2'de bulunan "siyaset", "bilgi", "ahlak" ve "yapay zekâ" konularına ait felsefi niteliğe uygun üçer tane soru yazmalarını sağlayınız.

Şekil 1

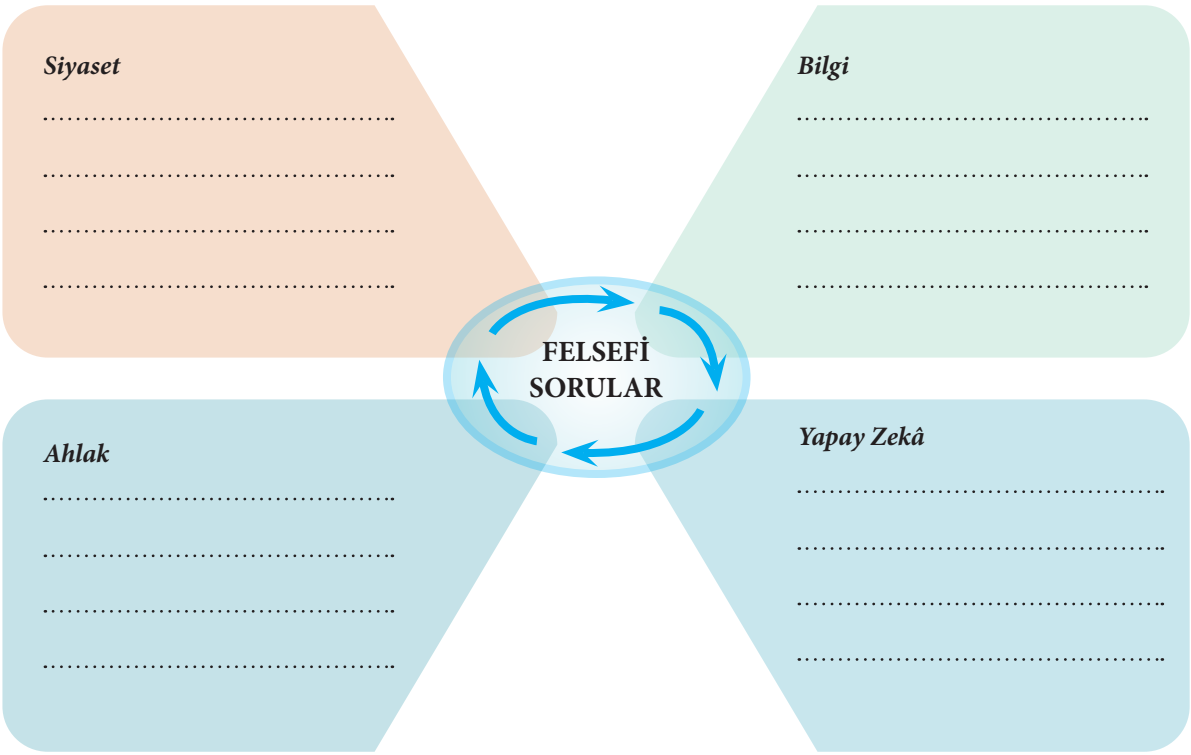

Şekil 2

"BİTMEYEN SORULAR" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Şekil 1'de felsefi soruların özelliklerinden bazıları verilmiştir. Bunlardan hareketle Şekil 2'de bulunan "siyaset", "bilgi", "ahlak ve "yapay zekâ" konularına ait felsefi niteliğe uygun üçer tane soru yazınız.

Şekil 1

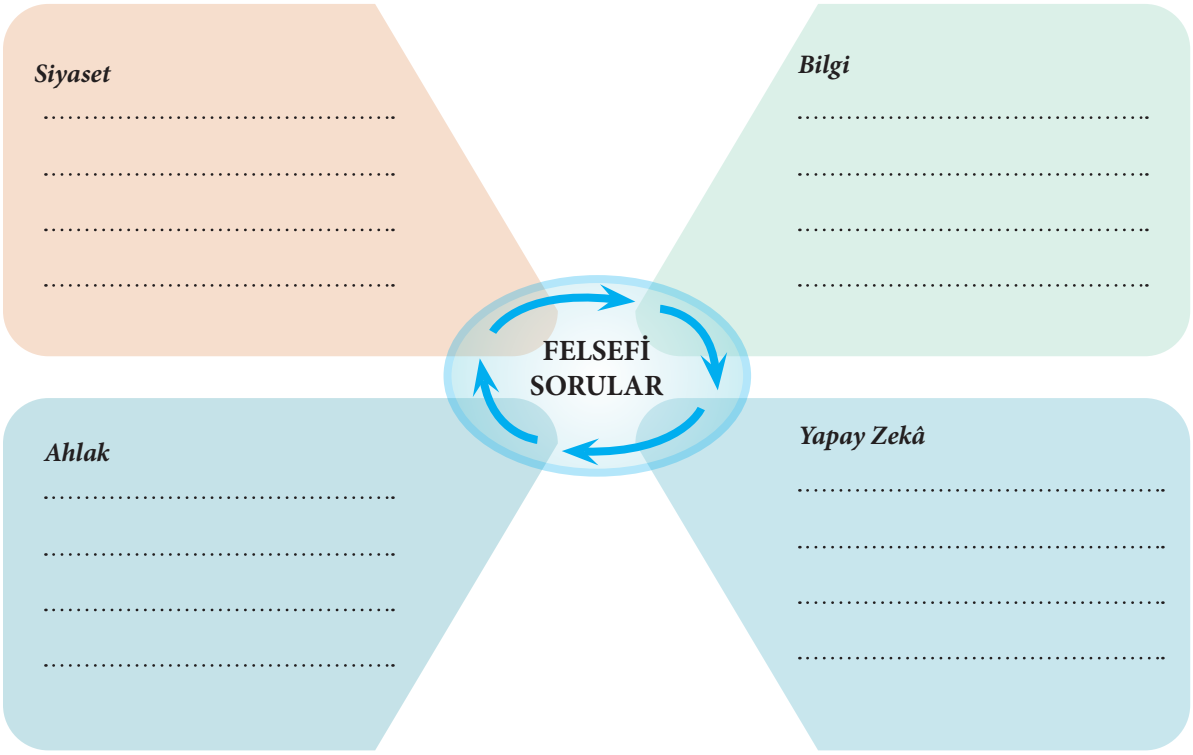

Şekil 2

Hazırlayan: *Eda KARAARSLAN*

2. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.2.3. Bir konuyla ilgili felsefi sorular oluşturur.
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade ve Yazma Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**GİZEMLİ MEKTUP 1**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Metinden hareketle felsefi soru oluşturabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki metni okuyup ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Sofie Arnundsen okuldan eve dönüyordu.
Bahçe kapısını açmadan önce posta kutusuna baktı Sofie. Genellikle hep reklamla dolu olurdu kutu, bir de annesine gönderilmiş büyük boy zarflar çıkardı. Sofie bahçe kapısını kapar kapamaz zarfı açtı. Küçücük bir kâğıt çıktı içinden. Zarfın kendisinden daha büyük değildi ve üstünde bir tek soru vardı: Kimsin sen?
Hepsi bu kadar. Ne bir selam ne de gönderenin adı. … Sadece elle yazılmış bu iki sözcük, ardından da kocaman bir soru işareti.
Bir daha baktı zarfa. Gerçekten de kendisine gelmişti mektup. Peki ama kim getirip atmıştı kutunun içine? Sofie okul çantasını bir köşeye fırlattı, Sherekan'ın kabına kedi maması doldurdu. Sonra esrarengiz mektubu alıp mutfaktaki taburelerden birine ilişti.
Kimsin sen?
Bir bilse! Sofie Amundsen'di tabii ama kimdi bu Sofie Amundsen? İşte bunu doğru dürüst anlamış değildi henüz. Ya başka bir adı olsa? Mesela Anne Knutsen. Birdenbire başka biri mi olacaktı o zaman? Aynanın karşısına geçti, gözlerinin içine baktı.
"Kimsin sen?" diye sordu Sofie.
Yine cevap yoktu ama bir an için soruyu kendisinin mi yoksa aynadaki görüntünün mü sorduğundan emin olamamıştı bu kez.
Kim olduğunu bilememesi komik değil miydi? Ya kendi görünüşünü belirleyememek biraz fazla kaçmıyor muydu? Sanki beşiğinde gelip bulmuştu bu görünüş onu. Arkadaşlarını seçebilirdi belki ama kendisini seçmemişti. Hatta insan olmaya bile karar vermiş değildi.
İnsan neydi peki?
Sofie yine aynadaki kıza baktı.
"Sanırım en iyisi biyoloji ödevini yapmak" dedi, böylece kendi kendini bağışlamak istiyordu sanki. Hemen dışarı, koridora çıktı.
Kısa bir süre var olduğunu düşünen Sofie, her zaman böyle olmayacağını da düşündü elinde olmadan. Şimdi dünyadayım, dedi kendi kendine. Ama bir gün yok olacağım.
Ölümden sonra bir hayat var mıydı acaba? İşte kendinin farkında bile olmadığı bir soru daha.
Düşüncelere gömülmüş bir hâlde çakıllı yolda durdu öylece. Var olduğunu çok yoğun bir şekilde düşünüp bir gün olmayacağını unutmaya çalışıyordu. Ama kesinlikle imkânsız bir şeydi bu. Varoluşunu ne kadar çok düşünürse düşünsün, hemen yaşamın sonu olduğu düşüncesi de geliveriyordu aklına. Bunun tam tersi de geçerliydi: Bir gün yok olacağını kuvvetle hissederse yaşamın nasıl sonsuz bir değere sahip olduğunu da asıl o zaman anlıyordu. Madalyonun bir yüzü ne kadar büyük ve belirginse diğer yüzü de o kadar büyük ve belirgindi. Yaşam ve ölüm aynı şeyin iki yüzüydü.
İnsan öleceğini fark etmiyorsa varoluşunu da yaşayamaz, diye düşündü. Ve bir yandan yaşamın ne kadar harika olduğunu düşünmeden de ölmek zorunda olduğumuzu düşünmek imkânsız.

Jostein Gaarder, "Sofie'nin Dünyası" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a) Metinde öne çıkan felsefi sorular hangileridir? Neden?

Öğretmene Not
Öğrencilere "Sofie'yi sorgulamaya iten merak ve bilme isteğidir." açıklamasını yapınız.

b) Metinde yapılan sorgulamalardan hareketle felsefi sorular oluşturunuz.

"GİZEMLİ MEKTUP 1" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki metni okuyup ilgili soruları cevaplayınız.

Sofie Arnundsen okuldan eve dönüyordu.
Bahçe kapısını açmadan önce posta kutusuna baktı Sofie. Genellikle hep reklamla dolu olurdu kutu, bir de annesine gönderilmiş büyük boy zarflar çıkardı.
Sofie bahçe kapısını kapar kapamaz zarfı açtı. Küçücük bir kâğıt çıktı içinden. Zarfın kendisinden daha büyük değildi ve üstünde bir tek soru vardı: Kimsin sen?
Hepsi bu kadar. Ne bir selam ne de gönderenin adı. … Sadece elle yazılmış bu iki sözcük, ardından da kocaman bir soru işareti.
Bir daha baktı zarfa. Gerçekten de kendisine gelmişti mektup. Peki ama kim getirip atmıştı kutunun içine?
Sofie okul çantasını bir köşeye fırlattı, Sherekan'ın kabına kedi maması doldurdu. Sonra esrarengiz mektubu alıp mutfaktaki taburelerden birine ilişti.
Kimsin sen?
Bir bilse! Sofie Amundsen'di tabii ama kimdi bu Sofie Amundsen? İşte bunu doğru dürüst anlamış değildi henüz. Ya başka bir adı olsa? Mesela Anne Knutsen. Birdenbire başka biri mi olacaktı o zaman?
Aynanın karşısına geçti, gözlerinin içine baktı.
"Kimsin sen?" diye sordu Sofie.
Yine cevap yoktu ama bir an için soruyu kendisinin mi yoksa aynadaki görüntünün mü sorduğundan emin olamamıştı bu kez.
Kim olduğunu bilememesi komik değil miydi?
Ya kendi görünüşünü belirleyememek biraz fazla kaçmıyor muydu? Sanki beşiğinde gelip bulmuştu bu görünüş onu. Arkadaşlarını seçebilirdi belki ama kendisini seçmemişti. Hatta insan olmaya bile karar vermiş değildi.
İnsan neydi peki?
Sofie yine aynadaki kıza baktı.
"Sanırım en iyisi biyoloji ödevini yapmak" dedi, böylece kendi kendini bağışlamak istiyordu sanki.
Hemen dışarı, koridora çıktı.
Kısa bir süre var olduğunu düşünen Sofie, her zaman böyle olmayacağını da düşündü elinde olmadan.
Şimdi dünyadayım, dedi kendi kendine. Ama bir gün yok olacağım.
Ölümden sonra bir hayat var mıydı acaba? İşte kendinin farkında bile olmadığı bir soru daha.
Düşüncelere gömülmüş bir hâlde çakıllı yolda durdu öylece. Var olduğunu çok yoğun bir şekilde düşünüp bir gün olmayacağını unutmaya çalışıyordu. Ama kesinlikle imkânsız bir şeydi bu. Varoluşunu ne kadar çok düşünürse düşünsün, hemen yaşamın sonu olduğu düşüncesi de geliveriyordu aklına. Bunun tam tersi de geçerliydi: Bir gün yok olacağını kuvvetle hissederse yaşamın nasıl sonsuz bir değere sahip olduğunu da asıl o zaman anlıyordu. Madalyonun bir yüzü ne kadar büyük ve belirginse diğer yüzü de o kadar büyük ve belirgindi. Yaşam ve ölüm aynı şeyin iki yüzüydü.
İnsan öleceğini fark etmiyorsa varoluşunu da yaşayamaz, diye düşündü. Ve bir yandan yaşamın ne kadar harika olduğunu düşünmeden de ölmek zorunda olduğumuzu düşünmek imkânsız.

Jostein Gaarder, "Sofie'nin Dünyası" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a) Metinde öne çıkan felsefi sorular hangileridir? Neden?

b) Metinde yapılan sorgulamalardan hareketle felsefi sorular oluşturunuz.

Hazırlayan: *Eda KARAARSLAN*

2. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.2.3. Bir konuyla ilgili felsefi sorular oluşturur.
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade ve Yazma Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**GİZEMLİ MEKTUP 2**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefi soru oluşturabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen açıklamayı ve metni okumalarını ardından ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Açıklama: Sofie "Kimsin sen?" yazılı bir mektup alır ve onun üzerine kendi varlığını sorgular. Mektubu kimin gönderdiğini merak eder ve başka bir mektup var mı diye gidip posta kutusuna bakar.

Başka mektup var mı diye gidip baksa mı? Bahçe kapısına koştu Sofie, yeşil kapağı açtı. Öncekinin aynısı bir zarfla karşılaşıp ürperdi. İlk mektubu alırken kutuda başka bir şey olmadığına emindi oysa.
Bu zarfta da kendi adı yazılıydı. Yırtıp açtı. Beyaz bir kâğıt çıktı içinden. Tıpkı ilk zarftaki gibi.
"Dünya nereden çıktı?" diye yazılmıştı kâğıda.
"Hiçbir fikrim yok." dedi Sofie kendi kendine. Bunu hiç kimse bilemez ki! Ama yine de ... Sofie'ye göre yerinde bir soruydu bu. Ömründe ilk defa, en azından nereden geldiğini sormadan, bir dünyada yaşamanın imkânsız olduğunu düşündü.
"Dünya nereden çıktı?" (Bu soru İngilizceden Türkçeye "Dünya nereden gelir?" şeklinde de çevrilebilir.) Yo hayır, gerçekten bilmiyordu bunu. Dünyanın o muazzam uzaydaki küçük bir gezegen olduğunu Sofie de biliyordu tabii ama uzay nereden çıkmıştı ki? Tabii uzayın hep var olduğu da düşünülebilirdi; nereden geldiği sorusuna cevap bulmak da gerekmezdi o zaman. Ama herhangi bir şeyin sonsuzca var olması mümkün müydü? İçinde buna karşı çıkan bir şey hissetti Sofie. Var olan her şeyin bir başlangıcı olmalıydı. Demek ki uzay da herhangi bir zamanda başka bir şeyden çıkmıştı.
Ama eğer uzay böyle birdenbire başka bir şeyden oluşmuşsa o başka şey de herhangi bir zaman yine bir başkasından çıkmak zorundaydı. Sofie meseleyi ancak biraz öteye itebilmiş olduğunu fark etti: Önünde sonunda herhangi bir zaman herhangi bir şey, boşluktan ve hiçlikten çıkmış olmalı ... Ama mümkün mü böyle bir şey? Bu da tıpkı dünyanın hep var olmuş olduğu gibi imkânsız bir düşünce değil mi? Okulda dünyayı Tanrı'nın yarattığını öğrenmişlerdi. Sofie her şeye rağmen sorunun en iyi çözümü sayılabilecek bu yanıtla yetinmeyi deniyordu şimdi. Ama sonra yeniden düşünmeye başladı. Tanrı'nın uzayı yaratmış olduğunu kabul edebilirdi ama ya Tanrı'nın kendisi ne olacaktı? Kendi kendini boşluktan ve hiçlikten mi yaratmıştı? Yine Sofie'nin içinden bir şey karşı çıktı buna. Tanrı her şeyi yaratabilirdi ama yaratıcı bir "kendi" olmadan önce kendini yaratamazdı ya! Öyleyse tek bir ihtimal vardı: Tanrı hep var olmuştu. Ama bu ihtimali zaten reddetmişti Sofie: Var olan her şeyin bir başlangıcı olmalı.
"Hay aksi!"
İki zarfı da bir kez daha açtı.
"Kimsin sen?"
"Dünya nereden çıktı?"
Ne feci sorular! Peki bu iki mektup nereden gelmişti? İşte bu da aynı derecede sır dolu bir soruydu. Sofie'yi gündelik yaşamdan koparıp birden evrenin büyük sırlarıyla karşı karşıya bırakan kimdi?

Jostein Gaarder, "Sofie'nin Dünyası" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a) Metinde öne çıkan felsefi sorular hangileridir? Neden?

Öğretmene Not
Öğrencilere "Sofie, her şeyin bir nedeni olduğunu düşünerek varlığın ilk nedenini merak etmektedir." açıklamasını yapınız.

b) Metinde yapılan sorgulamalardan hareketle felsefi sorular oluşturunuz.

"GİZEMLİ MEKTUP 2" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki metni okuyup ilgili soruları cevaplayınız.

Açıklama: Sofie "Kimsin sen?" yazılı bir mektup alır ve onun üzerine kendi varlığını sorgular. Mektubu kimin gönderdiğini merak eder ve başka bir mektup var mı diye gidip posta kutusuna bakar.

Başka mektup var mı diye gidip baksa mı? Bahçe kapısına koştu Sofie, yeşil kapağı açtı. Öncekinin aynısı bir zarfla karşılaşıp ürperdi. İlk mektubu alırken kutuda başka bir şey olmadığına emindi oysa.
Bu zarfta da kendi adı yazılıydı. Yırtıp açtı. Beyaz bir kâğıt çıktı içinden. Tıpkı ilk zarftaki gibi.
"Dünya nereden çıktı?" diye yazılmıştı kâğıda.
"Hiçbir fikrim yok." dedi Sofie kendi kendine. Bunu hiç kimse bilemez ki! Ama yine de ... Sofie'ye göre yerinde bir soruydu bu. Ömründe ilk defa, en azından nereden geldiğini sormadan, bir dünyada yaşamanın imkânsız olduğunu düşündü.
"Dünya nereden çıktı?" (Bu soru İngilizceden Türkçeye "Dünya nereden gelir?" şeklinde de çevrilebilir.) Yo hayır, gerçekten bilmiyordu bunu. Dünyanın o muazzam uzaydaki küçük bir gezegen olduğunu Sofie de biliyordu tabii ama uzay nereden çıkmıştı ki? Tabii uzayın hep var olduğu da düşünülebilirdi; nereden geldiği sorusuna cevap bulmak da gerekmezdi o zaman. Ama herhangi bir şeyin sonsuzca var olması mümkün müydü? İçinde buna karşı çıkan bir şey hissetti Sofie. Var olan her şeyin bir başlangıcı olmalıydı. Demek ki uzay da herhangi bir zamanda başka bir şeyden çıkmıştı.
Ama eğer uzay böyle birdenbire başka bir şeyden oluşmuşsa o başka şey de herhangi bir zaman yine bir başkasından çıkmak zorundaydı. Sofie meseleyi ancak biraz öteye itebilmiş olduğunu fark etti: Önünde sonunda herhangi bir zaman herhangi bir şey, boşluktan ve hiçlikten çıkmış olmalı ... Ama mümkün mü böyle bir şey? Bu da tıpkı dünyanın hep var olmuş olduğu gibi imkânsız bir düşünce değil mi? Okulda dünyayı Tanrı'nın yarattığını öğrenmişlerdi. Sofie her şeye rağmen sorunun en iyi çözümü sayılabilecek bu yanıtla yetinmeyi deniyordu şimdi. Ama sonra yeniden düşünmeye başladı. Tanrı'nın uzayı yaratmış olduğunu kabul edebilirdi ama ya Tanrı'nın kendisi ne olacaktı? Kendi kendini boşluktan ve hiçlikten mi yaratmıştı? Yine Sofie'nin içinden bir şey karşı çıktı buna. Tanrı her şeyi yaratabilirdi ama yaratıcı bir "kendi" olmadan önce kendini yaratamazdı ya! Öyleyse tek bir ihtimal vardı: Tanrı hep var olmuştu. Ama bu ihtimali zaten reddetmişti Sofie: Var olan her şeyin bir başlangıcı olmalı.
"Hay aksi!"
İki zarfı da bir kez daha açtı.
"Kimsin sen?"
"Dünya nereden çıktı?"
Ne feci sorular! Peki bu iki mektup nereden gelmişti? İşte bu da aynı derecede sır dolu bir soruydu. Sofie'yi gündelik yaşamdan koparıp birden evrenin büyük sırlarıyla karşı karşıya bırakan kimdi?

Jostein Gaarder, "Sofie'nin Dünyası" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a) Metinde öne çıkan felsefi sorular hangileridir? Neden?

b) Metinde yapılan sorgulamalardan hareketle felsefi sorular oluşturunuz.

Hazırlayan: *Eda KARAARSLAN*

2. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.2.3. Bir konuyla ilgili felsefi sorular oluşturur.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade ve Yazma Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**FELSEFE SORUSU NEDİR?**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefe sorusu oluşturabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilere aşağıdaki görselleri inceleyerek bu görsellerin temalarını belirlemelerini söyleyiniz. Belirledikleri temaya ilişkin bir felsefe sorusu oluşturmalarını, bu temaları ve hazırladıkları soruları görsellerin yanındaki ilgili alanlara yazmalarını sağlayınız.

1 **Tema:**

Felsefe sorusu:

2 **Tema:**

Felsefe sorusu:

3 **Tema:**

Felsefe sorusu:

4 **Tema:**

Felsefe sorusu:

5 **Tema:**

Felsefe sorusu:

6 **Tema:**

Felsefe sorusu:

"FELSEFE SORUSU NEDİR?"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki görselleri inceleyerek bu görsellerin temalarını belirleyiniz. Belirlediğiniz temaya ilişkin bir felsefe sorusu oluşturunuz. Bu temaları ve hazırladığınız soruları görsellerin yanındaki ilgili alanlara yazınız.

1
Tema:
Felsefe sorusu:

2
Tema:
Felsefe sorusu:

3
Tema:
Felsefe sorusu:

4
Tema:
Felsefe sorusu:

5
Tema:
Felsefe sorusu:

6
Tema:
Felsefe sorusu:

Hazırlayan: *Ramazan SARIKAYA*

2. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.2.3. Bir konuyla ilgili felsefi sorular oluşturur.
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade ve Yazma Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**GÖRÜNMEZLİK GÜCÜ**	20 dk.
Amacı	Metinden hareketle felsefi soru oluşturabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki metni ve açıklamayı okuyup ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

(…) Anlatıla geldiğine göre bu adam (Lidyalı Gyges), Lidya kralının hizmetindeki bir çobanmış. Bir gün sürüsünü otlattığı yerde bir fırtına çıkmış, bir deprem olmuş ve bulunduğu yerin hemen yakınlarında bir yerde bir yarık açılmış. Bu manzara karşısında afallayıp kalan çoban, bu yarığın içine girmiş ve bu hikâyede karşılaştığı diğer birçok efsanevi olaydan başka bir de üzerinde küçük kapılar olan tunçtan bir atla karşılaşmış orada. Kapılardan birini açınca içeride normal bir insanın sahip olabileceğinden çok daha büyük bir bedene sahip bir cesetle karşılaşmış. Cesedin parmağında bir yüzük varmış, başka bir şey de yokmuş. Çoban bu yüzüğü aldığı gibi hemen yukarı çıkıp gitmiş. O memlekette çobanlar, sürüler hakkında aylık bilgi vermek üzere toplanıp kralın huzuruna çıktıklarında o da parmağındaki yüzükle çıkagelmiş. Diğer çobanların arasında otururken yüzüğün taşını, bilinçsizce avucunun içine doğru çevirmiş ve bunu yapar yapmaz da görünmez olmuş. Diğer insanlar kendi aralarında onun nereye gittiğini şaşkınlık içinde birbirlerine sormuşlar. Çoban yüzüğün taşını eski konumuna tekrar getirmiş ve bu kez de görünür hâle gelmiş. O an anlamış ki yüzüğün taşını aşağı doğru çevirince görünmez, yukarı doğru çevirince de görünür oluyor. Yüzüğün böyle bir sihirli güce sahip olduğunu iyice anladıktan sonra bir yolunu bulup krala gönderilen ulakların arasına karışarak kraliçeyle görüşme fırsatı bulmuş, kraliçenin kanına girip (iktidar hırsını harekete geçirip) onun da yardımını alarak kralı kendi istekleri yönünde hareket eden bir adam hâline getirmiş ve sonunda da onun tahtını ele geçirmiş.

Platon, "Devlet" adlı eserinden alıntılanmıştır.

Açıklama: Bu hikâyede görünmezlik yüzüğü ile sınırsız güç; çoban ve kraliçe karakterleri ile çıkar için yaşayan, fırsatçı, ahlaklı olmayan kişiler; kral karakteri ile devlet ve onu idare eden iktidar temsil edilmiştir.

a) Çoban ve kraliçenin davranışları düşünüldüğünde bu hikâye hangi kavramların sorgulanmasında kullanılabilir? Açıklayınız.

b) Aşağıda bazı yerleri boş bırakılmış soru cümleleri verilmiştir. Hikâyede geçen bilgiler ışığında bu boşlukları ilgili oldukları soruyu felsefi soruya dönüştürecek biçimde doldurunuz. Öğretmeninizin yapacağı açıklamalar doğrultusunda yapılandırdığınız soruları tartışınız.

- Eğer görünmezlik yüzüğüne ahlaklı biri sahip olsaydı .....?
- Haksızlığın olduğu yerde .....?
- Bir şeye haksız yoldan sahip olma .....?

"GÖRÜNMEZLİK GÜCÜ" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki metni ve açıklamayı okuyup ilgili soruları cevaplayınız.

(…) Anlatıla geldiğine göre bu adam (Lidyalı Gyges), Lidya kralının hizmetindeki bir çobanmış. Bir gün sürüsünü otlattığı yerde bir fırtına çıkmış, bir deprem olmuş ve bulunduğu yerin hemen yakınlarında bir yerde bir yarık açılmış. Bu manzara karşısında afallayıp kalan çoban, bu yarığın içine girmiş ve bu hikâyede karşılaştığı diğer birçok efsanevi olaydan başka bir de üzerinde küçük kapılar olan tunçtan bir atla karşılaşmış orada. Kapılardan birini açınca içeride normal bir insanın sahip olabileceğinden çok daha büyük bir bedene sahip bir cesetle karşılaşmış. Cesedin parmağında bir yüzük varmış, başka bir şey de yokmuş. Çoban bu yüzüğü aldığı gibi hemen yukarı çıkıp gitmiş. O memlekette çobanlar, sürüler hakkında aylık bilgi vermek üzere toplanıp kralın huzuruna çıktıklarında o da parmağındaki yüzükle çıkagelmiş. Diğer çobanların arasında otururken yüzüğün taşını, bilinçsizce avucunun içine doğru çevirmiş ve bunu yapar yapmaz da görünmez olmuş. Diğer insanlar kendi aralarında onun nereye gittiğini şaşkınlık içinde birbirlerine sormuşlar. Çoban yüzüğün taşını eski konumuna tekrar getirmiş ve bu kez de görünür hâle gelmiş. O an anlamış ki yüzüğün taşını aşağı doğru çevirince görünmez, yukarı doğru çevirince de görünür oluyor. Yüzüğün böyle bir sihirli güce sahip olduğunu iyice anladıktan sonra bir yolunu bulup krala gönderilen ulakların arasına karışarak kraliçeyle görüşme fırsatı bulmuş, kraliçenin kanına girip (iktidar hırsını harekete geçirip) onun da yardımını alarak kralı kendi istekleri yönünde hareket eden bir adam hâline getirmiş ve sonunda da onun tahtını ele geçirmiş.

Platon, "Devlet" adlı eserinden alıntılanmıştır.

Açıklama: Bu hikâyede görünmezlik yüzüğü ile sınırsız güç; çoban ve kraliçe karakterleri ile çıkar için yaşayan, fırsatçı, ahlaklı olmayan kişiler; kral karakteri ile devlet ve onu idare eden iktidar temsil edilmiştir.

a) Çoban ve kraliçenin davranışları düşünüldüğünde bu hikâye hangi kavramların sorgulanmasında kullanılabilir? Açıklayınız.

b) Aşağıda bazı yerleri boş bırakılmış soru cümleleri verilmiştir. Hikâyede geçen bilgiler ışığında bu boşlukları ilgili oldukları soruyu felsefi soruya dönüştürecek biçimde doldurunuz. Öğretmeninizin yapacağı açıklamalar doğrultusunda yapılandırdığınız soruları tartışınız.

- Eğer görünmezlik yüzüğüne ahlaklı biri sahip olsaydı
- Haksızlığın olduğu yerde
- Bir şeye haksız yoldan sahip olma

Hazırlayan: *Mehmet BALCI*

2. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.2.4 Felsefi bir görüşü veya argümanı sorgular.
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade ve Yazma Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**KENDİNE YABANCILAŞMAK**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Metinde geçen felsefi görüşü tespit ederek tartışabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen metni okuyup ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Modern Fransız yazar Albert Camus'nün "Yabancı" başlıklı romanı toplumumuzda benlik bilincinin yitirilmesine dair çarpıcı bir anlatıdır. Başkarakterin ne dünyayla ne kendisinin yaptıkları ne de kendisine yapılanlarla ilişkisi vardır. Yaşadığı görünüşte trajik olaylara rağmen cesaret göstermez yahut çaresizlik hissetmez çünkü kendisine dair herhangi bir farkındalığı yoktur. (…) Roman kendisine tam anlamıyla "yabancı" olan modern insana dair dehşet verici ve çarpıcı bir tablo çizer.
Modern toplumda benliğin gücü hissinin yitirilmesine dair daha az dramatik örnekler çevremizde mevcuttur. Hatta bu örneklere öylesine sık rastlanılıyor ki bunlar genellikle görmezden geliniyor. Örneğin günümüzde radyo programlarının kapanışında sarf edilen tuhaf bir cümle var: "Dinlediğiniz için teşekkürler." Durup düşündüğünüzde bu deyiş gerçekten son derece hayret verici! Eğlendiren, görünürde değer içeren bir şey veren kişi bunu alan kişiye neden teşekkür etsin ki? …Bu durum, verilen hizmete atfedilecek değer yahut değersizliğin tüketici veya alıcının keyfine kaldığı anlamına geliyor. Elbette ki burada radyo spikerlerini eleştirmiyoruz. Bu ifade yalnızca toplumumuzda sıkça rastlanan bir tavrı örneklemek amacıyla kullanıldı. Birçok insan, davranışının değerini davranışın kendisiyle ölçmüyor da bu davranışın nasıl kabul gördüğüyle ölçüyor. Dolayısıyla biz de hayatta bir birey olarak yaşayıp öyle davranmaktansa oyuncu olma eğilimine kapılıyoruz.

Rollo May, "Kendini Arayan İnsan" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a) May'ın benlik bilinci üzerine metinde yer alan temel görüşü nedir?

Öğretmene Not
Öğrencilere "İnsanların kendine, kendi bilincine yabancılaşması'Yabancı' adlı romanda ele alınmaktadır." açıklamasını yapınız.

b) Aşağıda verilen diyagramın en üstte yer alan kutusuna metnin temel görüşünü alttaki kutulara ise temel görüşü desteklemek için başvurulan görüşleri yazınız.

Hazırlayan: *Kader TORAMAN*

"KENDİNE YABANCILAŞMAK"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen metni okuyup ilgili soruları cevaplayınız.

Modern Fransız yazar Albert Camus'nün "Yabancı" başlıklı romanı toplumumuzda benlik bilincinin yitirilmesine dair çarpıcı bir anlatıdır. Başkarakterin ne dünyayla ne kendisinin yaptıkları ne de kendisine yapılanlarla ilişkisi vardır. Yaşadığı görünüşte trajik olaylara rağmen cesaret göstermez yahut çaresizlik hissetmez çünkü kendisine dair herhangi bir farkındalığı yoktur. (…) Roman kendisine tam anlamıyla "yabancı" olan modern insana dair dehşet verici ve çarpıcı bir tablo çizer.
Modern toplumda benliğin gücü hissinin yitirilmesine dair daha az dramatik örnekler çevremizde mevcuttur. Hatta bu örneklere öylesine sık rastlanılıyor ki bunlar genellikle görmezden geliniyor. Örneğin günümüzde radyo programlarının kapanışında sarf edilen tuhaf bir cümle var: "Dinlediğiniz için teşekkürler." Durup düşündüğünüzde bu deyiş gerçekten son derece hayret verici! Eğlendiren, görünürde değer içeren bir şey veren kişi bunu alan kişiye neden teşekkür etsin ki? …Bu durum, verilen hizmete atfedilecek değer yahut değersizliğin tüketici veya alıcının keyfine kaldığı anlamına geliyor. Elbette ki burada radyo spikerlerini eleştirmiyoruz. Bu ifade yalnızca toplumumuzda sıkça rastlanan bir tavrı örneklemek amacıyla kullanıldı. Birçok insan, davranışının değerini davranışın kendisiyle ölçmüyor da bu davranışın nasıl kabul gördüğüyle ölçüyor. Dolayısıyla biz de hayatta bir birey olarak yaşayıp öyle davranmaktansa oyuncu olma eğilimine kapılıyoruz.

Rollo May, "Kendini Arayan İnsan" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a) May'ın benlik bilinci üzerine metinde yer alan temel görüşü nedir?

b) Aşağıda verilen diyagramın en üstte yer alan kutusuna metnin temel görüşünü alttaki kutulara ise temel görüşü desteklemek için başvurulan görüşleri yazınız.

Hazırlayan: *Kader TORAMAN*

2. ÜNİTE: Felsefeyi Tanıma Kazanım: 10.2.4 Felsefi bir görüşü veya argümanı sorgular.
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi
Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade ve Yazma Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**ALIŞKANLIK YANILGISI**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Metinde geçen felsefi görüşü tespit ederek tartışabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen metni okuyup ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Bir köylü kadın bir danayı doğar doğmaz kucağına alıp sevmiş, sonra da bunu âdet edinmiş; her gün danayı kucağına alıp taşırmış, sonunda buna o kadar alışmış ki dana büyüyüp koskoca öküz olduğu zaman onu yine kucağında taşıyabilmiş.

Bu hikâyeyi kim uydurduysa alışkanlığın ne büyük bir güç olduğunu çok iyi anlatmış olacak. Gerçekten alışkanlık pek yaman bir hocadır ve hiç şakası yoktur. Yavaş yavaş, sinsi sinsi içimize ilk adımını atar; başlangıçta kuzu gibi sevimli, alçak gönüllüdür ama zamanla oraya yerleşip kökleşti mi öyle azılı, öyle amansız bir yüz takınır ki kendisine gözlerimizi bile kaldırmaya izin vermez…

Bence en büyük kötülüklerimiz küçük yaşımızda belirmeye başlar ve asıl eğitimimiz bizi emzirip büyütenlerin elindedir. Ebeveynin çocuğun davranışlarına etkisi nedir? Çocuk bir tavuğun boynunu sıkar; kediyi, köpeği oyuncak edip yara bere içinde bırakır, anası da ona bakıp eğlenir. Kimi baba da oğlunun savunmasız bir köylüyü, bir uşağı öldüresiye dövdüğünü, bir arkadaşını kurnazca ve kahpece aldattığını gördüğü zaman bunu yiğitlik belirtisi sayarak sevinir.

Oysa bunlar zalimliğin, zorbalığın, dönekliğin asıl tohumları, kökleridir; çocukta filizlenirler, sonra alışkanlığın kucağında alabildiğine büyüyüp gelişirler. Bu kötü yöntemleri yaşın küçüklüğüne ve işin önemsizliğine bakarak hoş görmek tehlikeli bir eğitim yoludur. Önce şu bakımdan ki çocukta doğa egemendir ve doğa asıl yeni tomurcuk salarken katıksız ve gürbüzdür sonra da hırsızlığın çirkinliği çalınan şeye göre değişmez ki: Ha altın çalmışsın ha bir iğne. "İğne çaldı ama altın çalmak aklına bile gelmez." diyenlere benim diyeceğim şudur: "İğneyi çaldıktan sonra niçin altını da çalmasın?" Kendimiz sandığımızdan çok daha zenginiz ama bizi oradan buradan alarak dilenerek yaşamaya alıştırmışlar: Kendimizden çok başkalarından yararlanmaya zorlamışlar bizi.

Montaigne, "Denemeler" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a) Metinde çocukların kötü alışkanlıklar edinmesinde ebeveynlerin hangi yaklaşımları etkili olmuştur?

b) Montaigne, çocukların kötü davranışlarına yönelik benimsenen eğitim anlayışını niçin eleştirir?

c) Aşağıda verilen ifadelerden hangisi Montaigne'in eğitim anlayışına uygun düşer? Yukarıdaki metinde bu anlayışı destekleyen ifadelerin altını çiziniz.
- "Kötülüğün azı, çoğuna göre meşrudur."
- "Kötülük kötülüktür, onun azı veya çoğu olmaz."

ç) Metinde alışkanlıkların insanın içine yerleşip kök saldığı ifade edilmektedir. Sizce insan, alışkanlıklarının iyi ya da kötü olduğunu bilebilir mi? Bu nasıl gerçekleştirebilir?

"ALIŞKANLIK YANILGISI"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen metni okuyup soruları cevaplayınız.

Bir köylü kadın bir danayı doğar doğmaz kucağına alıp sevmiş, sonra da bunu âdet edinmiş; her gün danayı kucağına alıp taşırmış, sonunda buna o kadar alışmış ki dana büyüyüp koskoca öküz olduğu zaman onu yine kucağında taşıyabilmiş.

Bu hikâyeyi kim uydurduysa alışkanlığın ne büyük bir güç olduğunu çok iyi anlatmış olacak. Gerçekten alışkanlık pek yaman bir hocadır ve hiç şakası yoktur. Yavaş yavaş, sinsi sinsi içimize ilk adımını atar; başlangıçta kuzu gibi sevimli, alçak gönüllüdür ama zamanla oraya yerleşip kökleşti mi öyle azılı, öyle amansız bir yüz takınır ki kendisine gözlerimizi bile kaldırmaya izin vermez…

Bence en büyük kötülüklerimiz küçük yaşımızda belirmeye başlar ve asıl eğitimimiz bizi emzirip büyütenlerin elindedir. Ebeveynin çocuğun davranışlarına etkisi nedir? Çocuk bir tavuğun boynunu sıkar; kediyi, köpeği oyuncak edip yara bere içinde bırakır, anası da ona bakıp eğlenir. Kimi baba da oğlunun savunmasız bir köylüyü, bir uşağı öldüresiye dövdüğünü, bir arkadaşını kurnazca ve kahpece aldattığını gördüğü zaman bunu yiğitlik belirtisi sayarak sevinir.

Oysa bunlar zalimliğin, zorbalığın, dönekliğin asıl tohumları, kökleridir; çocukta filizlenirler, sonra alışkanlığın kucağında alabildiğine büyüyüp gelişirler. Bu kötü yöntemleri yaşın küçüklüğüne ve işin önemsizliğine bakarak hoş görmek tehlikeli bir eğitim yoludur. Önce şu bakımdan ki çocukta doğa egemendir ve doğa asıl yeni tomurcuk salarken katıksız ve gürbüzdür sonra da hırsızlığın çirkinliği çalınan şeye göre değişmez ki: Ha altın çalmışsın ha bir iğne. "İğne çaldı ama altın çalmak aklına bile gelmez." diyenlere benim diyeceğim şudur: "İğneyi çaldıktan sonra niçin altını da çalmasın?" Kendimiz sandığımızdan çok daha zenginiz ama bizi oradan buradan alarak dilenerek yaşamaya alıştırmışlar: Kendimizden çok başkalarından yararlanmaya zorlamışlar bizi.

Montaigne, "Denemeler" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a) Metinde çocukların kötü alışkanlıklar edinmesinde ebeveynlerin hangi yaklaşımları etkili olmuştur?

b) Montaigne, çocukların kötü davranışlarına yönelik benimsenen eğitim anlayışını niçin eleştirir?

c) Aşağıda verilen ifadelerden hangisi Montaigne'in eğitim anlayışına uygun düşer? Yukarıdaki metinde bu anlayışı destekleyen ifadelerin altını çiziniz.
- "Kötülüğün azı, çoğuna göre meşrudur."
- "Kötülük kötülüktür, onun azı veya çoğu olmaz."

ç) Metinde alışkanlıkların insanın içine yerleşip kök saldığı ifade edilmektedir. Sizce insan, alışkanlıklarının iyi ya da kötü olduğunu bilebilir mi? Bu nasıl gerçekleştirebilir?

Hazırlayan: *Ziver Murat ARKUT*

2. ÜNİTE: Felsefe ile Düşünme *Kazanım: 10.2.4. Felsefi bir görüşü veya argümanı sorgular.*

Alan Becerileri: Sorgulama, Eleştirel Düşünme, Diyalektik Akıl Yürütme, Disiplinler Arası İlişki Kurma Becerisi

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**METİN ARACILIĞIYLA FELSEFİ GÖRÜŞ SORGULAMA**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Öğrencilerin bir metinde geçen temel görüş ve argümanları bulup bunları sorgulayabilmelerini sağlama.	Grup
Gerekli Materyaller: Görüş içeren felsefi bir metin		

Açıklama: Etkinliğin felsefe öğretmeni eşliğinde eleştirel düşünmeyi geliştiren ders işleme teknikleri kullanılarak sınıf içinde yapılması önerilir. Tartışmalarda öğretmenin kolaylaştırıcı ve yönlendirici rolü önemlidir.

KÖTÜLÜĞÜN SIRADANLIĞI

Hannah Arendt

Karl Adof Eichmann ile Maria'nın (kızlık soyadı Schefferling) oğlu olan Otto Adolf, 11 Mayıs 1960'da Buenos Aires'in kenar mahallelerinden birinde yakalandı ve dokuz gün sonra İsrail'e getirildi. 11 Nisan 1961'de Kudüs Bölge Mahkemesi'ne çıkarıldı ve on beş ayrı iddiayla suçlandı: Başkalarıyla birlikte Nazi Rejimi'nin başından sonuna kadar ve özellikle de II. Dünya Savaşı sırasında Yahudi halkına karşı suçlar, insanlığa karşı suçlar işlemişti. 1950 tarihli Nazi ve Nazi İşbirlikçileri (Ceza) Yasası'na göre bu suçlardan herhangi birini işleyen kişi ölüm cezasına çarptırılırdı. Bu yasaya göre yargılanan Eichmann her suçlamayı şöyle reddediyordu: "Bu iddianame bakımından suçsuzum." (…)

Eichmann, (…) zaman geçtikçe bir şeyler hissetme gereksinimini kaybetmişti. İşler artık böyle yürüyordu, bu toprakların yeni kanunu böyleydi, her şey Führer'in emirlerine dayanıyordu; düşünüyordu da ne yaptıysa yasalara bağlı bir vatandaş olarak yapmıştı; (…) sadece emirlere değil yasalara da uymuştu. Her şeyi birbirine karıştıran Eichmann, bu ayrımın önemli olduğunu sanıyordu ama savunma da hâkimler de onu ciddiye almadı.

(…) Eichmann, bir anda üstüne basa basa hayatı boyunca Kant'ın ahlâk kurallarına ve özellikle de Kant'ın görev tanımına uygun yaşadığını ilan etti. İlk bakışta tam bir rezaletti, üstelik bu duruma akıl erdirmek neredeyse imkânsızdı; zira Kant'ın ahlâk felsefesi, insanın muhakeme yetisiyle yakından ilişkilidir ve bu yeti de körü körüne itaati imkânsız kılar. (…)

Alman generallerden biri Nürnberg'de kendisine yöneltilen "Siz onurlu generaller nasıl oldu da sorgusuz sualsiz bir sadakatle bir katile hizmet etmeye devam edebildiniz?" sorusuna "Başkomutanını yargılamak askerin işi değildir. Bırakın da bu işi tarih veya yukarıdaki Tanrı yapsın." cevabını vermişti. (…)

Nasıl medeni ülkelerde yasalar insanın doğal arzu ve eğilimlerinin bazen ölümcül olmasına rağmen vicdanın sesinin herkese "Öldürmeyeceksin!" dediğini farz ediyorsa Hitler'in topraklarının kanunu da katliamlar düzenleyenlerin cinayetin pek çok insanın normal arzu eğilimlerine aykırı olduğunu gayet iyi bilmelerine rağmen vicdanının sesinin herkese "Öldüreceksin!" demesini istiyordu. Nazi Almanya'sında kötülük, insanların görür görmez kötülük olduğunu anlamalarını sağlayan bir niteliğini -baştan çıkarıcılığını- kaybetmişti. (…)

1 Kötülüğün Sıradanlığı, Çev. Özge Çelik, İstanbul, Metis Yayınları, 2009, s. 31, 142 - 143, 156 - 157

Yukarıda Almanya doğumlu, Amerikalı siyaset bilimci Hannah Arendt'in "Kötülüğün Sıradanlığı" adlı kitabının çeşitli sayfalarından alıntılanan bir metin verilmiştir.

1. Yönerge

Etkinlikte siyaset bilimine ilişkin bir eser seçilmiş olmasının disiplinler arası yaklaşımla felsefe yapma olanağı sağlayacağı hatırlatılır. Temel görüşü kavramalarına yardımcı olması açısından öğrencilerin metni okuyarak aşağıda verilen anlama sorularını yanıtlamaları ve ilk soruya ilişkin yönlendirmeleri dikkate alarak örnekleri boşluklara yazmaları istenir.

► Ne tür düşünce kalıpları kötülüğün olağanlaştırılmasına zemin hazırlıyor olabilir?

_____ yaptı/yaptılar.

_____ karşı çıkmadı.

► Sürü psikolojisi kişilerin mantıksal ve vicdani sınırlarını yitirmesine yol açabilir mi? Neden?

► Sürü psikolojisinin kurbanı olan kişilerin vardıkları sonucun dayanak noktası ne olabilir?

► Bir otoriteye ya da ideolojiye bağlanan kitleler işlenen suça iştirak etmiş sayılırlar mı? Niçin?

► Kanunlara ve verilen emirlere uymuş olmak insanlığa karşı işlenen suçların mazereti sayılabilir mi?

2. Yönerge

Öğrencilerden metni yorumlayıp aşağıdaki soruları yanıtlamaları istenir.

► Metnin **temel görüşünü** bulunuz.

► Metnin **argümanlarını** bulup tartışınız.

"METİN ARACILIĞIYLA FELSEFİ GÖRÜŞ SORGULAMA"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

KÖTÜLÜĞÜN SIRADANLIĞI

Hannah Arendt

Karl Adof Eichmann ile Maria'nın (kızlık soyadı Schefferling) oğlu olan Otto Adolf, 11 Mayıs 1960'da Buenos Aires'in kenar mahallelerinden birinde yakalandı ve dokuz gün sonra İsrail'e getirildi. 11 Nisan 1961'de Kudüs Bölge Mahkemesi'ne çıkarıldı ve on beş ayrı iddiayla suçlandı: Başkalarıyla birlikte Nazi Rejimi'nin başından sonuna kadar ve özellikle de II. Dünya Savaşı sırasında Yahudi halkına karşı suçlar, insanlığa karşı suçlar işlemişti. 1950 tarihli Nazi ve Nazi İşbirlikçileri (Ceza) Yasası'na göre bu suçlardan herhangi birini işleyen kişi ölüm cezasına çarptırılırdı. Bu yasaya göre yargılanan Eichmann her suçlamayı şöyle reddediyordu: "Bu iddianame bakımından suçsuzum." (…)

Eichmann, (…) zaman geçtikçe bir şeyler hissetme gereksinimini kaybetmişti. İşler artık böyle yürüyordu, bu toprakların yeni kanunu böyleydi, her şey Führer'in emirlerine dayanıyordu; düşünüyordu da ne yaptıysa yasalara bağlı bir vatandaş olarak yapmıştı; (…) sadece emirlere değil yasalara da uymuştu. Her şeyi birbirine karıştıran Eichmann, bu ayrımın önemli olduğunu sanıyordu ama savunma da hâkimler de onu ciddiye almadı.

(…) Eichmann, bir anda üstüne basa basa hayatı boyunca Kant'ın ahlâk kurallarına ve özellikle de Kant'ın görev tanımına uygun yaşadığını ilan etti. İlk bakışta tam bir rezaletti, üstelik bu duruma akıl erdirmek neredeyse imkânsızdı; zira Kant'ın ahlâk felsefesi, insanın muhakeme yetisiyle yakından ilişkilidir ve bu yeti de körü körüne itaati imkânsız kılar. (…)

Alman generallerden biri Nürnberg'de kendisine yöneltilen "Siz onurlu generaller nasıl oldu da sorgusuz sualsiz bir sadakatle bir katile hizmet etmeye devam edebildiniz?" sorusuna "Başkomutanını yargılamak askerin işi değildir. Bırakın da bu işi tarih veya yukarıdaki Tanrı yapsın." cevabını vermişti. (…)

Nasıl medeni ülkelerde yasalar insanın doğal arzu ve eğilimlerinin bazen ölümcül olmasına rağmen vicdanın sesinin herkese "Öldürmeyeceksin!" dediğini farz ediyorsa Hitler'in topraklarının kanunu da katliamlar düzenleyenlerin cinayetin pek çok insanın normal arzu eğilimlerine aykırı olduğunu gayet iyi bilmelerine rağmen vicdanının sesinin herkese "Öldüreceksin!" demesini istiyordu. Nazi Almanya'sında kötülük, insanların görür görmez kötülük olduğunu anlamalarını sağlayan bir niteliğini -baştan çıkarıcılığını- kaybetmişti. (…)

1 Kötülüğün Sıradanlığı, Çev. Özge Çelik, İstanbul, Metis Yayınları, 2009, s. 31, 142 - 143, 156 - 157

Yukarıda Almanya doğumlu, Amerikalı siyaset bilimci Hannah Arendt'nin "Kötülüğün Sıradanlığı" adlı kitabının çeşitli sayfalarından alıntılanan bir metin verilmiştir.

1. Metni okuyup aşağıda verilen **anlama sorularını** yanıtlayınız. İlk soruya ilişkin yönlendirmeleri dikkate alarak örnekleri boşluklara yazınız.

► Ne tür düşünce kalıpları kötülüğün olağanlaştırılmasına zemin hazırlıyor olabilir?

_____

_____

_____ yaptı/yaptılar.

_____

_____

_____ karşı çıkmadı.

► Sürü psikolojisi kişilerin mantıksal ve vicdani sınırlarını yitirmesine yol açabilir mi? Neden?

► Sürü psikolojisinin kurbanı olan kişilerin vardıkları sonucun dayanak noktası ne olabilir?

► Bir otoriteye ya da ideolojiye bağlanan kitleler işlenen suça iştirak etmiş sayılırlar mı? Niçin?

► Kanunlara ve verilen emirlere uymuş olmak insanlığa karşı işlenen suçların mazereti sayılabilir mi?

2. Öğrencilerden metni yorumlamaları ve aşağıdaki soruları yanıtlamaları istenir.

► Metnin **temel görüşünü** bulunuz.

► Metnin **argümanlarını** bulup tartışınız.

Hazırlayan: *Ayşe ÇETİNKAYA*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri Kazanım:10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.
Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade ve Yazma Becerisi
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	VARLIK DÜŞÜNCEDEN BAĞIMSIZ MIDIR?	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefi açıdan varlığı tartışabilme.	Grup
Gerekli Materyal: Etkileşimli tahta		

1. Yönerge — 20 dk.

Öğrencilerin aşağıdaki diyagramlarda verilen yönlendirmeleri sırasıyla okuyup ulaştıkları soruyu cevaplamalarını ve cevaplarını tutarlı bir şekilde temellendirerek sınıfta tartışmalarını sağlayınız. Düşünmelerini derinleştirmek için onların verdiği cevaplara karşıt görüşler ileri sürülebilir. Bunun için "Öğretmene Not" bölümünden yararlanabilirsiniz.

Bir elma düşününüz.

Elmadan renk, tat, koku ve şekil gibi özellikler kaldırıldığında onu hâlâ düşünebiliyor musunuz?

a. Düşünebiliyorsanız bu elmanın varlığını nasıl temellendirirsiniz?

b. Düşünemiyorsanız elmayı elma yapan nedir? Açıklayınız.

Öğretmene Not
"a" sorusunu cevaplayan öğrencilere "Elma kavramının zihinde oluşması için duyu verilerine ihtiyaç var mıdır?" sorusu, "b" sorusunu cevaplayanlara ise "Varlıkların görünüşleri ötesinde sadece akılla anlaşılabilen onu o yapan değişmeyen bir öz bulunabilir mi?" sorusu yöneltilerek düşünceleri derinleştirilebilir.

Kanatlı bir at düşününüz.

Kanatlı bir atı düşünebilmeniz onun gerçekte var olduğunu gösterir mi?

c. "Gösterir." diyorsanız onun varlığını nasıl temellendirirsiniz?

ç. "Göstermez." diyorsanız nasıl düşündüğünüzü açıklayınız.

Öğretmene Not
"c" sorusunu cevaplayan öğrencilere "Kanatlı atın varlığını deneysel olarak kanıtlayınız?" sorusu, "ç" sorusunu cevaplayanlara ise "Olgusal olarak var olmayan pi sayısı gibi matematiksel varlıklar nasıl düşünülüyor?" sorusu yöneltilerek düşünceleri derinleştirilebilir.

2. Yönerge — 5 dk.

Bilimin varlık anlayışını öğrencilere kısaca açıklayınız. Ardından aşağıdaki soruyu cevaplamalarını sağlayınız.
► Felsefenin varlığa yaklaşımı ile bilimin varlığa yaklaşımı arasındaki farklar neler olabilir? Değerlendiriniz.

Öğretmene Not
Öğrencilere bilimin deney ve gözlem yapılabilen olgusal varlıkları ele aldığını belirtiniz.

"VARLIK DÜŞÜNCEDEN BAĞIMSIZ MIDIR?"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki diyagramlarda yazıyla verilen yönlendirmeleri sırasıyla okuyarak ulaştığınız soruyu cevaplayınız. Cevaplarınızı sınıfta paylaştıktan sonra tüm cevapları tutarlılıkları açısından tartışınız. Öğretmeninizin yapacağı açıklamalara dikkat ediniz.

Bir elma düşününüz.

Elmadan renk, tat, koku ve şekil gibi özellikler kaldırıldığında hâlâ onu düşünebiliyor musunuz?

a. Düşünebiliyorsanız bu elmanın varlığını nasıl temellendirirsiniz?

b. Düşünemiyorsanız elmayı elma yapan nedir? Açıklayınız.

Kanatlı bir at düşününüz.

Kanatlı bir atı düşünebilmeniz onun gerçekte var olduğunu gösterir mi?

c. "Gösterir" diyorsanız onun varlığını nasıl temellendirirsiniz?

ç. "Göstermez." diyorsanız gerçekte olmayanı nasıl düşündüğünüzü açıklayınız.

2. Felsefenin varlığa yaklaşımı ile bilimin varlığa yaklaşımı arasındaki farklar neler olabilir? Değerlendiriniz.

Hazırlayan: *Sarper Serkan AVCI*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri Kazanım: 10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade ve Yazma Becerisi Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**GERÇEĞE YOLCULUK**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Yaşamdaki gerçekliğin insan tarafından nasıl belirlendiğini irdeleyebilme.	Bireysel/Grup
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta, felsefe sözlüğü		

Yönerge

Aşağıda yönetmenliğini Peter Weir'in yaptığı "Truman Show" isimli filmin konusu ve bazı sahneleriyle ilgili replikler verilmiştir. Öğrencilerin bunları okuduktan sonra ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Filmin Konusu

"Truman Show (Tırumın Şov)" adlı sinema eseri felsefi olarak değerlendirilen filmler arasında yer alır. Truman doğduğundan beri "Seahaven (Sihevın)" adlı yerde yaşamakta ve hayatı televizyon programında 24 saat canlı yayımlanmaktadır. Truman'ın dışında herkesin aktör olduğu, kameraların gizlendiği devasa bir platoda çekimlerin yapıldığı görülmektedir.

Filmden Bazı Sahneler ve Replikler

(Truman, lise mezuniyeti hazırlıklarında Lauren (Loren) ile tanışır ve birlikte sahilde yürürler.)

Lauren: Burada sana rol yapıyor, yalan söylüyorlar; her şey sahte.

Truman: Lauren ne diyorsun?

Lauren: Benim adım Lauren değil Sylvia.

(Yaşlı adam onlara doğru yaklaşır.)

Truman: Hayır, olduğun yerde kal.

Yaşlı adam: Lauren kızım hadi gidelim.

Lauren: Onu tanımıyorum, *(yaşlı adama dönerek)* bırak beni. Truman buradan kaçmalısın.

(Yaşlı adam kızı kolundan tutarak oradan uzaklaşır. Truman'ın sonraki sahnelerde bu konuşmayı ve Lauren'i aklından çıkaramadığı ve onu sürekli düşündüğü görülür. Hafızasında kaldığı kadarıyla Lauren'e benzeyen bir görüntü oluşturmak ister. Dergilerden kadın yüzlerine ait ayrıntıları kesip birleştirerek Lauren'in yüzüne benzer bir görüntü oluşturur. Truman bir gün kimseye haber vermeden evinden ayrılır. Bir tekneye binerek denize açılır. Yönetmen, Truman'ın Seahaven'dan kaçmasını engellemek için yapay fırtınalar oluşturur. Dalgalarla boğuşan ve vazgeçmeyen Truman ilerlemeye devam eder. Sonunda fırtına diner ve tam kurtulduğunu düşündüğü sırada teknesini bir yere çarpar. Truman, teknenin burnunun bir nesneye saplandığını görür. Yakınına gider, ona dokunur, iteler ancak başarısız olur. Zemini takip eder ve bir kapıyla karşılaşır. Etraftan gelen bir sesle ürperir.)

Christof: Truman!

Truman: Ne, ne oldu!

Christof: Konuşabilirsin. Seni duyabilirim.

Truman: Kimsin sen?

Christof: Milyonlara umut, ilham veren bir televizyon şovunun yaratıcısıyım.

Truman: Peki, ben kimim?

Christof: Sen yıldızsın.

(Truman anlamaya çalışır.)

Truman: Hiçbir şey gerçek değil miydi?
Christof: Sen gerçektin. Seni izlemek bu yüzden güzeldi. Dinle beni Truman. Orada *(kapının ötesinde)*, senin için yarattığım dünyada olandan daha fazla gerçek yok. Aynı yalanlar, aynı ikiyüzlülük ama benim dünyamda *(Seahaven)* korkacak hiçbir şey yok. Seni doğumundan bu tarafa izliyorum. Seni senden bile iyi tanıyorum.
Truman: Ama beynime kamera koyamadın.
Christof: Korkuyorsun. Bu yüzden gidemiyorsun. Seni anlıyorum. Bütün hayatın boyunca yanındaydım. Sen gidemezsin buraya aitsin. Konuş bir şeyler söyle, şu anda milyonlarca insan seni seyrediyor.
Truman: Olur ya belki görüşemeyiz. İyi günler, iyi akşamlar ve iyi geceler.
(Konuşmasını sona erdiren Truman seyircileri selamlar ve kapıdan içeri girer.)

a. Truman'ın Lauren'in görüntüsünü tasarlarken "gerçekliği" nasıl tasavvur ettiğini belirtiniz.

Öğretmene Not
Öğrencilere "Duyular yoluyla elde edilen bilgiler zihinde birtakım işlemlere uğrar ve bellekte saklanır." açıklamasını yapınız.

b. Christof, Seahevan'ın gerçekliğine ve kapının öteki tarafındaki gerçekliğe ilişkin neler düşünmektedir?

Öğretmene Not
Öğrencilerinize "İnsan, varoluşçuluğa göre varlığa ilişkin birtakım gerçekleri belirler ve yapılandırarak kendi gerçeğini kurabilir." açıklamasında bulunduktan sonra şu soruyu yöneltin: Christof, programın yaratıcısı olarak kurguladığı Seahaven'ın gerçek olduğunu savunur mu? Christof, Seahaven'ın kapının ötesindeki dünyanın gerçeklerini bulundurduğunu iddia eder mi?

c. Kierkegaard'a göre insan kendisi adına karar verme veya seçim yapma aşamasında bilinçsiz biçimde korku ve tedirginlik yaşar. Bilinç uyandığında, karar yaşama geçirildiğinde korku ve tedirginlik ortadan kalkar. Böylelikle insan muhteşem bir seçim yaparak özgürlüğünü seçmiş olur, böylece kendini seçmiş ve belirlemiş olur.
Christof'un yanıtlarının Seahaven'ın sahteliği hakkında Truman'ın bilinçlenmesine ve kapıdan geçme kararına etkisi olmuş mudur? Yanıtınızı Kierkegard'ın konuya yaklaşımına göre değerlendiriniz.

Hazırlayan: *Rukiye GÜNDOĞDU AVCI*

"GERÇEĞE YOLCULUK" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda yönetmenliğini Peter Weir'in yaptığı "Truman Show" isimli filmin konusu ve bazı sahneleriyle ilgili replikler verilmiştir. Metni okuduktan sonra soruları cevaplayınız. Öğretmeninizin yapacağı açıklamalara dikkat ediniz.

Filmin Konusu

"Truman Show (Tırumın Şov)" adlı sinema eseri felsefi olarak değerlendirilen filmler arasında yer alır. Truman doğduğundan beri "Seahaven (Sihevın)" adlı yerde yaşamakta ve hayatı bir televizyon programında 24 saat canlı yayımlanmaktadır. Truman'ın dışında herkesin aktör olduğu, kameraların gizlendiği devasa bir platoda çekimlerin yapıldığı görülmektedir.

Filmden Bazı Sahneler ve Replikler

(Truman, lise mezuniyeti hazırlıklarında Lauren (Loren) ile tanışır ve birlikte sahilde yürürler.)

Lauren: Burada sana rol yapıyor, yalan söylüyorlar; her şey sahte.
Truman: Lauren ne diyorsun?
Lauren: Benim adım Lauren değil Sylvia.

(Yaşlı adam onlara doğru yaklaşır.)

Truman: Hayır, olduğun yerde kal.
Yaşlı adam: Lauren kızım hadi gidelim.
Lauren: Onu tanımıyorum, *(yaşlı adama dönerek)* bırak beni. Truman buradan kaçmalısın.

(Yaşlı adam kızı kolundan tutarak oradan uzaklaşır. Truman'ın sonraki sahnelerde bu konuşmayı ve Lauren'i aklından çıkaramadığı ve onu sürekli düşündüğü görülür. Hafızasında kaldığı kadarıyla Lauren'e benzeyen bir görüntü oluşturmak ister. Dergilerden kadın yüzlerine ait ayrıntıları kesip birleştirerek Lauren'in yüzüne benzer bir görüntü oluşturur. Truman bir gün kimseye haber vermeden evinden ayrılır. Bir tekneye binerek denize açılır. Yönetmen, Truman'ın Seahaven'dan kaçmasını engellemek için yapay fırtınalar oluşturur. Dalgalarla boğuşan ve vazgeçmeyen Truman ilerlemeye devam eder. Sonunda fırtına diner ve tam kurtulduğunu düşündüğü sırada teknesiyle bir yere çarpar. Truman, teknenin burnunun bir nesneye saplandığını görür. Yakınına gider, ona dokunur, iteler ancak başarısız olur. Zemini takip eder ve bir kapıyla karşılaşır. Etraftan gelen bir sesle ürperir.)

Christof: Truman!
Truman: Ne, ne oldu!
Christof: Konuşabilirsin. Seni duyabilirim.
Truman: Kimsin sen?
Christof: Milyonlara umut, ilham veren bir televizyon şovunun yaratıcısıyım.
Truman: Peki, ben kimim?
Christof: Sen yıldızsın.

(Truman anlamaya çalışır.)

Truman: Hiçbir şey gerçek değil miydi?
Christof: Sen gerçektin. Seni izlemek bu yüzden güzeldi. Dinle beni Truman. Orada *(kapının ötesinde)*, senin için yarattığım dünyada olandan daha fazla gerçek yok. Aynı yalanlar, aynı ikiyüzlülük ama benim dünyamda *(Seahaven)* korkacak hiçbir şey yok. Seni doğumundan bu tarafa izliyorum. Seni senden bile iyi tanıyorum.
Truman: Ama beynime kamera koyamadın.
Christof: Korkuyorsun. Bu yüzden gidemiyorsun. Seni anlıyorum. Bütün hayatın boyunca yanındaydım. Sen gidemezsin buraya aitsin. Konuş bir şeyler söyle, şu anda milyonlarca insan seni seyrediyor.
Truman: Olur ya belki görüşemeyiz. İyi günler, iyi akşamlar ve iyi geceler.
(Konuşmasını sona erdiren Truman seyircileri selamlar ve kapıdan içeri girer.)

a. Truman'ın Lauren'in görüntüsünü tasarlarken "gerçekliği" nasıl tasavvur ettiğini belirtiniz.

b. Christof, Seahevan'ın gerçekliğine ve kapının öteki tarafındaki gerçekliğe ilişkin neler düşünmektedir?

c. Kierkegaard'a göre insan kendisi adına karar verme veya seçim yapma aşamasında bilinçsiz biçimde korku ve tedirginlik yaşar. Bilinç uyandığında, karar yaşama geçirildiğinde korku ve tedirginlik ortadan kalkar. Böylelikle insan muhteşem bir seçim yaparak özgürlüğünü seçmiş olur, böylece kendini seçmiş ve belirlemiş olur.
Christof'un yanıtlarının Seahaven'ın sahteliği hakkında Truman'ın bilinçlenmesine ve kapıdan geçme kararına etkisi olmuş mudur? Yanıtınızı Kierkegard'ın konuya yaklaşımına göre değerlendiriniz.

Hazırlayan: *Rukiye GÜNDOĞDU AVCI*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri Kazanım: 10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	HANGİSİ GERÇEK?	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Gerçeklik hakkında değerlendirme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta, bilgisayar, akıllı tablet-mobil telefon		

1. Yönerge — 10 dk.

Öğrencilerin aşağıdaki metinleri okuyup ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Hiper Gerçeklik

Fransız düşünür Jean Baudrillard (Jan Bodriyar), modernliğin içinde bulunduğu bu durumu "simülasyon" dönemi olarak adlandırır. Simülasyonu "gerçeğe ait tüm göstergeleri ele geçirmiş ve gerçeğin yerine geçmiş sahte" olarak niteler. Simülasyon, nasıl ve ne zaman olduğu bilinmeyen bir şekilde sinsice "gerçek"i yok edip yerine geçmiş olan onun bir hipergerçeğidir. Miş gibi olanı gerçeğe karşı test etmemiz ya da hangisinin gerçek hangisinin simülasyon olduğunu bilmemiz mümkün değildir. Çünkü artık ortada iki ayrı şey, hakiki ve sahte yoktur. Karşımızda tek bir şey vardır, o da sahte bir gerçeklik olan "simülasyon"dur. Hakikat kaybolmuştur. İnsanlık bir simülasyon durumundadır. Gerçekle gerçek dışı yer değiştirmiştir. Gerçeğin yerini simülarklar almıştır. Simülasyon teorisi, teknolojinin ve medyanın aşırı etkinliğinin arkasına gizlenerek insanlara sosyal gerçekliğin buharlaştığını ve gerçekliğin yerine sanal durumun egemen olmaya başladığını açıklamaya çalışır.[1]

Birey dijital ortamda dünyadaki iç savaşları, kanlı ayaklanmaları herhangi bir havlu kâğıdı reklamıyla aynı duyarsızlıkla izlemektedir. Televizyonu kapattıktan sonra iç savaş devam etse bile onun için bitmiştir. İşte bireyin yaşadığı bu evren simülasyon evrenidir. Her şey görüntülerden ibarettir ve cansızdır.[2]

a. Günümüz dünyasında sosyal medyanın yüz yüze ilişkilerin yerini almasını hipergerçeklik kavramı çerçevesinde değerlendiriniz.

b. Savaşı bizzat yaşamayan insanların mültecilere yönelik duyarsız tutumlarını hipergerçeklik kavramı üzerinden değerlendiriniz.

2. Yönerge — 15 dk.

Öğrencilerin aşağıda verilen link üzerinden ilgili videoyu izleyip soruyu cevaplandırmalarını sağlayınız.

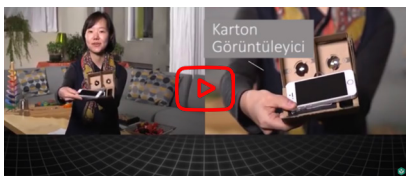

http://www.khanacademy.org.tr/muzeler-ve-icerik-ortaklarimiz/mitk12-(stem)/muhendislik-ve-elektronik/muhendislik-ve-elektronik/mit-acikliyor-sanal-gerceklik-nasil-calisir-/12207

► İnsanın nelerin gerçek nelerin simülasyon olduğunu bilemeyeceği bir dünyada kendi hakkındaki tanımlamaları nasıl yapabileceğini değerlendiriniz.

1 Gülnaz Saraçoğlu "Jean Baudrillard ve Simülasyon" adlı eserinden alıntılanmıştır.
2 Jean Baudrillard "İmkânsız Takas" adlı eserinden alıntılanmıştır.

"HANGİSİ GERÇEK?" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen metinleri okuyarak gerçeklik ve simülasyon kavramlarının anlamları üzerinde düşününüz. Yaşamınızda bu kavramlara yönelik örnekleri hatırlayarak soruları cevaplandırınız.

Hiper Gerçeklik

Fransız düşünür Jean Baudrillard (Jan Bodriyar), modernliğin içinde bulunduğu bu durumu "simülasyon" dönemi olarak adlandırır. Simülasyonu "gerçeğe ait tüm göstergeleri ele geçirmiş ve gerçeğin yerine geçmiş sahte" olarak niteler. Simülasyon, nasıl ve ne zaman olduğu bilinmeyen bir şekilde sinsice "gerçek"i yok edip yerine geçmiş olan onun bir hipergerçeğidir. Miş gibi olanı gerçeğe karşı test etmemiz ya da hangisinin gerçek hangisinin simülasyon olduğunu bilmemiz mümkün değildir. Çünkü artık ortada iki ayrı şey, hakiki ve sahte yoktur. Karşımızda tek bir şey vardır, o da sahte bir gerçeklik olan "simülasyon"dur. Hakikat kaybolmuştur. İnsanlık bir simülasyon durumundadır. Gerçekle gerçek dışı yer değiştirmiştir. Gerçeğin yerini simülarklar almıştır. Simülasyon teorisi, teknolojinin ve medyanın aşırı etkinliğinin arkasına gizlenerek insanlara sosyal gerçekliğin buharlaştığını ve gerçekliğin yerine sanal durumun egemen olmaya başladığını açıklamaya çalışır.[1]

Birey dijital ortamda dünyadaki iç savaşları, kanlı ayaklanmaları herhangi bir havlu kâğıdı reklamıyla aynı duyarsızlıkla izlemektedir. Televizyonu kapattıktan sonra iç savaş devam etse bile onun için bitmiştir. İşte bireyin yaşadığı bu evren simülasyon evrenidir. Her şey görüntülerden ibarettir ve cansızdır.[2]

a. Günümüz dünyasında sosyal medyanın yüz yüze ilişkilerin yerini almasını hipergerçeklik kavramı çerçevesinde değerlendiriniz.

b. Savaşı bizzat yaşamayan insanların mültecilere yönelik duyarsız tutumlarını hipergerçeklik kavramı üzerinden değerlendiriniz.

2. Aşağıda linki verilmiş videoyu izleyiniz ve izlediklerinize yönelik soruyu cevaplayınız.

http://www.khanacademy.org.tr/muzeler-ve-icerik-ortaklarimiz/mitk12-(stem)/muhendislik-ve-elektronik/muhendislik-ve-elektronik/mit-acikliyor-sanal-gerceklik-nasil-calisir-/12207

► İnsanın nelerin gerçek nelerin simülasyon olduğunu bilemeyeceği bir dünyada kendi hakkındaki tanımlamaları nasıl yapabileceğini değerlendiriniz.

1 Gülnaz Saraçoğlu "Jean Baudrillard ve Simülasyon" adlı eserinden alıntılanmıştır.
2 Jean Baudrillard "İmkânsız Takas" adlı eserinden alıntılanmıştır.

Hazırlayan: *Aysun KOLUAÇIK*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri Kazanım: 10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.
Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**ZAMANIN İZİNDE**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Varlık-zaman ilişkisini değerlendirebilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

10 dk.

1. Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki metinleri okuyup ilgili soruları cevaplamalarını ve tartışmalarını sağlayınız.

Zamana Dair İki Görüş

Aristoteles'e göre geçmiş var olmuş, gelecek ise henüz var olmayandır. Var olmayan parçalardan oluşan zaman, şimdiki anlardan meydana gelmez. O hâlde var olan sadece şimdidir, bütün var değildir. Öyleyse şunu söylemek yerinde olacaktır. Zaman, kendisi bir varlık olarak değil kendisi bir varlık olarak bulunan şeylerle olan varlık olmayan olarak vardır.

(...)

Geçmiş var oldu, gelecek henüz var olmadı. Önemli olan şimdiydi. Fakat şimdi, şimdi olarak kalsaydı geçmiş ve gelecek olmaz, şimdi ebediyet olurdu. Burada Augustinus önemli bir soru sorar. "Önemli olan şimdi ise geçmiş ve gelecek nerede?" Cevap olarak ise "Oldukları yerde şimdiki zaman olarak varlar." der Augustinus. Her şimdi bir sonraki şimdinin geçmişi, bir önceki şimdinin geleceğidir. Aslında geçmiş ve gelecek sadece birer andır. Filozofa göre zaman aklın veya ruhun ürünüdür.[1]

a. Zamana dair bu iki düşünce arasındaki temel farklar nelerdir?

b. Öğrencilerin "İnsanlar, zamanın varlığını nasıl algılayabilir?" sorusunu tartışmalarını sağlayınız.

Öğretmene Not

Öğrencilere "Genel olarak zaman doğadaki maddesel varlıkların değişimi üzerinden algılanır. Bitkilerin yeşerme ve çürüme olaylarının peş peşe gelmesi insanda zaman fikrinin oluşmasına yol açan faktörlere örnek gösterilebilir." açıklamasını yapınız.

2. Yönerge

15 dk.

Öğrencilerin aşağıda verilen açıklamayı ve "Geleceğe Dönüş" filmi ile ilgili bilgiyi okumalarını ve soru üzerinde tartışmalarını sağlayınız.

Düşünce Deneyi: Zamanda yolculuk hakkında bildiğiniz hikâyeler, filmler vb. anlatılardan yola çıkarak geleceğe giden birinin gelecekte kendisiyle karşılaştığında neler yaşayabileceğini düşününüz.

"Geleceğe Dönüş" filmi (1985)

"Geleceğe Dönüş" filminde deli dolu bilim insanı Dr. Brown, zamanda yolculuğu mümkün kılan bir araba geliştirir. Bu makineyi ilk kullanan genç Marty ufak bir zamanlama yanlışıyla gelecek yerine geçmişe gönderilir. Otuz yıl öncesine dönen Marty'nin burada yaptığı bir davranış kendi kaderini ilginç bir noktaya sürükleyecek hataya neden olur. Artık Marty'nin yapması gereken tek şey kendi doğumunu bile engelleyecek bu hatayı bir şekilde düzeltmeye çalışmak olacaktır.

► İnsanın zamanla sınırlandırılmış bir varlık olduğunun bilincinde olması yaşamını nasıl etkiler?

1 Merve Karacan "Zamanın Kendinde Yolculuğu" adlı yazısından alıntılanmıştır.

"ZAMANIN İZİNDE" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen metinleri sessizce okuyunuz. Filozofların zaman hakkındaki görüşlerini anlamaya çalışınız. Ardından ilgili soruları cevaplayınız. Bu aşamada öğretmeninizin açıklamalarına dikkat ediniz.

Zamana Dair İki Görüş

Aristoteles'e göre geçmiş var olmuş, gelecek ise henüz var olmayandır. Var olmayan parçalardan oluşan zaman, şimdiki anlardan meydana gelmez. O hâlde var olan sadece şimdidir, bütün var değildir. Öyleyse şunu söylemek yerinde olacaktır. Zaman, kendisi bir varlık olarak değil kendisi bir varlık olarak bulunan şeylerle olan varlık olmayan olarak vardır.

(...)

Geçmiş var oldu, gelecek henüz var olmadı. Önemli olan şimdiydi. Fakat şimdi, şimdi olarak kalsaydı geçmiş ve gelecek olmaz, şimdi ebediyet olurdu. Burada Augustinus önemli bir soru sorar. "Önemli olan şimdi ise geçmiş ve gelecek nerede?" Cevap olarak ise "Oldukları yerde şimdiki zaman olarak varlar." der Augustinus. Her şimdi bir sonraki şimdinin geçmişi, bir önceki şimdinin geleceğidir. Aslında geçmiş ve gelecek sadece birer andır. Filozofa göre zaman aklın veya ruhun ürünüdür. [1]

a. Zamana dair bu iki düşünce arasındaki temel farklar nelerdir?

b. Öğrencilerin "İnsanlar zamanın varlığını nasıl algılayabilir?" sorusunu tartışmalarını sağlayınız.

2. Aşağıda verilen açıklamayı ve "Geleceğe Dönüş" filmi ile ilgili bilgiyi okuyup soru üzerinde arkadaşlarınızla tartışınız.

Düşünce Deneyi: Zamanda yolculuk hakkında bildiğiniz hikâyeler, filmler vb. anlatılardan yola çıkarak geleceğe giden birinin gelecekte kendisiyle karşılaştığında neler yaşayabileceğini düşününüz.

Geleceğe Dönüş filmi(1985)

"Geleceğe Dönüş" filminde deli dolu bilim insanı Dr. Brown, zamanda yolculuğu mümkün kılan bir araba geliştirir. Bu makineyi ilk kullanan genç Marty ufak bir zamanlama yanlışıyla gelecek yerine geçmişe gönderilir. Otuz yıl öncesine dönen Marty'nin burada yaptığı bir davranış kendi kaderini ilginç bir noktaya sürükleyecek hataya neden olur. Artık Marty'nin yapması gereken tek şey kendi doğumunu bile engelleyecek bu hatayı bir şekilde düzeltmeye çalışmak olacaktır.

► İnsanın zamanla sınırlandırılmış bir varlık olduğunun bilincinde olması yaşamını nasıl etkiler?

1 Merve Karacan "Zamanın Kendinde Yolculuğu" adlı yazısından alıntılanmıştır.

Hazırlayan: *Haydar Sinan KOLUAÇIK*

3. ÜNİTE: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri

Kazanım: 10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

Alan Becerileri: Eleştirel Düşünme, Sorgulama, Analitik Düşünme, Disiplinler Arası İlişki Kurma

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**EDEBÎ ESERİ FELSEFİ AÇIDAN DEĞERLENDİRME**	20 dk.
Amacı	Öğrencilerin hikâye, roman, kısa film, şiir veya belgesellerin birinde işlenen konuyu varlık felsefesi açısından değerlendirmelerini sağlama.	Grup
Gerekli Materyaller: Şiir metni		

Açıklama: Etkinliğin felsefe öğretmeni eşliğinde eleştirel düşünmeyi geliştiren ders işleme teknikleri kullanılarak sınıf içinde yapılması önerilir. Tartışmalarda öğretmenin kolaylaştırıcı ve yönlendirici rolü önemlidir.

Güzelliğin On Par'etmez
Güzelliğin on par'etmez
Bu bendeki aşk olmasa
Eğlenecek yer bulaman
Gönlümdeki köşk olmasa

Âşık Veysel Şatıroğlu

Yukarıda dünyaca ünlü halk ozanımız Âşık Veysel'in "Güzelliğin On Par'etmez" şiirinden bir dörtlük verilmiştir.

1. Yönerge

Etkinlikte edebiyat eseri seçilmiş olmasının disiplinler arası yaklaşımla felsefe yapma olanağı sağlayacağı hatırlatılır. Öğrencilerden verilen dörtlükten hareketle aşağıdaki anlama sorusunu cevaplamaları istenir.

- Ozana göre güzelliği değerli kılan nedir?

2. Yönerge

Öğrencilerin yorum yapabilmeleri için "Benim bilincimden bağımsız bir dış dünya var mı?" sorusunu düşünerek işe koyulmaları gerektiği onlara hatırlatılır ve aşağıdaki soruyu cevaplamaları istenir.

- Sizce güzellik, güzel olana başka bir deyişle varlığa ait bir özellik mi yoksa sizin bakış açınıza ait bir özellik midir?

3. Yönerge

Öğrencilerin dörtlükte işlenen konuyu varlık felsefesi açısından değerlendirebilmeleri için aşağıdaki soruyu cevaplamaları ve felsefi değerlendirme yapmaları gerekmektedir. Değerlendirme yaparken hem şiire ilişkin hem de varlık felsefesi ile ilgili bilgilerini kullanmaları gerektiği vurgulanır.

- Ozanın, güzelin güzelliğine yüklemiş olduğu anlamdan hareketle dile getirdiği varlığın ne olduğuyla ilgili görüşünü analiz edip felsefi açıdan değerlendiriniz.

"EDEBÎ ESERİ FELSEFİ AÇIDAN DEĞERLENDİRME"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

Güzelliğin On Par'etmez
Güzelliğin on par'etmez
Bu bendeki aşk olmasa
Eğlenecek yer bulaman
Gönlümdeki köşk olmasa
Âşık Veysel Şatıroğlu

Yukarıda dünyaca ünlü halk ozanımız Âşık Veysel'in "Güzelliğin On Par'etmez" şiirinden bir dörtlük verilmiştir.

1. ***Dizeleri okuyarak aşağıdaki anlama sorusunu cevaplayınız.***

► Ozana göre güzelliği değerli kılan nedir?

2. ***"Benim bilincimden bağımsız bir dış dünya var mı?" sorusunu da düşünerek aşağıdaki soruyu cevaplayınız.***

► Sizce güzellik, güzel olana başka bir deyişle varlığa ait bir özellik mi yoksa sizin bakış açınıza ait bir özellik midir?

3. ***Hem dörtlüğe hem de varlık felsefesine ait bilgilerinizi kullanarak aşağıdaki soruyu cevaplayınız.***

► Ozanın, güzelin güzelliğine yüklemiş olduğu anlamdan hareketle dile getirdiği varlığın ne olduğuyla ilgili görüşünü analiz edip felsefi açıdan değerlendiriniz.

Hazırlayan: *Ayşe ÇETİNKAYA*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri Kazanım: 10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	EVRENDE AMAÇLILIK VAR MIDIR?	25 dk.
Etkinliğin Amacı	"Evrende amaçlılık var mıdır?" sorusunu tartışabilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

1. Yönerge — 5 dk.

Öğrencilerin yapacakları etkinliğe hazırlanmaları için aşağıdaki aşamaları sırasıyla takip ediniz.
Öğrencilerden dörder kişilik üç grup oluşturunuz.
"Evrende amaçlılık var mıdır?" sorusunun teolojik, kozmolojik ve mekanist olarak temellendirilen görüşler açısından tartışılabilmesi için üç grup arasında paylaştırınız. Bu görüşlerin kanıtları için genel ağdaki güvenilir kaynaklardan araştırma yaparak sınıfta sunum yapacaklarını ifade ediniz. (Ek 1'deki listeyi vererek kaynak kontrolünü sağlamaları gerektiğini hatırlatınız.)
Yapacakları sunumların 5 dakikayı geçmemesi gerektiğini hatırlatarak araştırma yapmaları için bir hafta süre veriniz.
Grupların bu görüşlerle ilgili kanıtlarını genel ağdaki güvenilir kaynaklardan araştırıp sunumlarını buna dayandırarak yapmalarını söyleyiniz.

2. Yönerge — 15 dk.

Grupların sunumlarını sırasıyla yapmalarını sağlayınız. Sınıftaki diğer öğrencilere sunumları dikkatle izlemeleri ve aşağıda verilen şeklin ilgili yerlerine not almaları gerektiğini söyleyiniz. İhtiyaç duyarlarsa soru sorabileceklerini de hatırlatınız.

Evrende amaçlılık var mıdır?

Teolojik	Kozmolojik	Mekanist

3. Yönerge — 5 dk.

Sunumlar tamamlandıktan sonra aşağıdaki soruyu öğrencilere yöneltiniz.
► "Söz konusu görüşlerden hangisi diğer ikisine karşıt düşünceler üretmiştir?" Karşıtlık durumlarını değerlendiriniz.

"EVRENDE AMAÇLILIK VAR MIDIR?"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Öğretmeniniz "Evrende amaçlılık var mıdır?" sorusunun teolojik, kozmolojik ve mekanist görüşler açısından tartışılması için sınıfınızda dörder kişiden üç grup oluşturacaktır. Bu gruba seçilen öğrencilerin görevi, söz konusu görüşlerle ilgili kanıtları genel ağdaki güvenilir kaynaklardan araştırmak ve bir hafta sonraki derse 5 dakikalık bir sunum hazırlamaktır.

2. Sunum yapan arkadaşlarınızı dikkatlice dinleyerek sonrasında yapılacak tartışma için aşağıda verilen şeklin ilgili yerlerine notlar alınız. İhtiyaç duyarsanız her bir grup sunumunu tamamladığında soru sorabilirsiniz.

Evrende amaçlılık var mıdır?

Teolojik	Kozmolojik	Mekanist

3. Söz konusu görüşlerden hangisi diğer ikisine karşıt düşünceler üretmiştir? Karşıtlık durumlarını değerlendiriniz.

Hazırlayan: *Güler ÖZKALKAN*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri Kazanım: 10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.
Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**SORİTES PARADOKSU**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefi açıdan varlığı sorgulayabilme.	Birey
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Paradoksun "yerleşik görüş, kanı ve inanca ters düşen bir sav veya yargı; doğru olmasına karşın sağduyuya aykırı gelen bir tez veya kuram" anlamında kullanıldığını açıklayınız. Öğrencilerin aşağıda verilen metni okuyup metinden hareketle ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

SORİTES (YIĞIN) PARADOKSU

Yunan mitoloji kahramanı ve Atina'nın efsanevi kurucusu Sorites, "Gürleyen Pruva" adı verilen ve tanrılar tarafından kutsandığına inanılan gemisi ile pek çok savaş kazanmış ve Minotor da dâhil birkaç canavarı yenmeyi başarmıştı. Pruvası, onarım gerektirdiği için bir süre sonra bakıma alınmıştı. Hatta o kadar çok darbe almıştı ki omurgasındaki kerestelerin yarıya yakınının yenilenmesi gerekiyordu.
Geminin halk nezdindeki itibarı o kadar yüksekti ki ilk hâlinde kullanılan -eğrilip pas tutmuş çivilere kadar- her şey, günün birinde zaferlerini yâd edecek bir heykelde kullanılmak üzere saklanmıştı.
Ertesi yıl "Gürleyen Pruva" yeni seferlere çıktı. Kışın omurgasının üçte birinin daha yenilenmesi gerekti. Nitekim bir süre sonra gemi sefere çıktığında eski kerestelerin yenilerine göre daha dayanıksız olduğu görüldü. Kaptan Sorites, geminin tersaneye gönderilmesini, kalan eski kerestelerin tümüyle yenilenmesini emretti.
Yine sefere çıktığı bir zaman "Gürleyen Pruva", düşman gemilerini bir bir batırmakla meşgulken liman sakinleri eski kereste ve çivileri kullanarak gemiyi yeni baştan inşa etmişlerdi. Ama bir savaş gemisi olarak değil -çünkü kullanılan malzeme bunun için fazlasıyla yıpranmıştı- denizdeki parlak başarılarını karada taçlandıracak bir anıt olarak…
"Gürleyen Pruva" limana döndüğünde perişan hâldeydi. Seferlerinde çarpışmak üzere peşine düştüğü gemileri art arda elinden kaçırmakla kalmamış, meşhur pruvasının bir kısmını da kaybetmişti. Kaptan Sorites, limanda eski parçalardan inşa edilmiş gemiyi görünce hiddetlenerek "Bunu inşa ettiğiniz için gemimiz 'Gürleyen Pruva' olmaktan çıktı ve tanrıların kutsamış olduğu tek gemi, kazıkların üzerinde işe yaramadan duran bir hurda yığını olmuş durumda!" demişti. Kasaba halkı, durumun kaptanın söylediği gibi olmadığını düşünüyordu. Onların yaptığı sadece ikinci bir asıl "Gürleyen Pruva" inşa etmekti. Gerçekte tek bir özgün "Gürleyen Pruva" varsa o da fiziksel bir gemi değil ancak zihinlerde -belki de tasarımcının zihninde- var olan bir fikir olabilirdi. Bu durumda üç gemiden hangisi gerçek "Gürleyen Pruva"dır?

Martin Cohen, "101 Felsefe Problemi" adlı eserinden alıntılanmıştır..

Bu soruya üç farklı cevap verilir:

- Maddi olan yani kazıklar üzerinde oturtulmuş olan asıl "Gürleyen Pruva"dır.
- Hâlihazırda kullanılmakta olan "Gürleyen Pruva"dır.
- Asıl "Gürleyen Pruva" gemi tasarımcısının zihnindeki fikir hâlidir.

a. Metinde geçen gerçek ve düşünsel varlıklar nelerdir?

b. "Gerçek 'Gürleyen Pruva' hangisidir?" sorusuna verilen cevapları düşünsel bakımdan ve gerçek varlığı savunma bakımından sınıflandırınız.

c. Değişen bir varlık ideal (düşünsel) bir varlık olabilir mi? Nedenleriyle gerekçelendiriniz.

"SORİTES PARADOKSU" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki metni okuyup metinden hareketle ilgili soruları cevaplayınız.

SORİTES (YIĞIN) PARADOKSU

Yunan mitoloji kahramanı ve Atina'nın efsanevi kurucusu Sorites, "Gürleyen Pruva" adı verilen ve tanrılar tarafından kutsandığına inanılan gemisi ile pek çok savaş kazanmış ve Minotor da dâhil birkaç canavarı yenmeyi başarmıştı. Pruvası, onarım gerektirdiği için bir süre sonra bakıma alınmıştı. Hatta o kadar çok darbe almıştı ki omurgasındaki kerestelerin yarıya yakınının yenilenmesi gerekiyordu.

Geminin halk nezdindeki itibarı o kadar yüksekti ki ilk hâlinde kullanılan -eğrilip pas tutmuş çivilere kadar- her şey, günün birinde zaferlerini yâd edecek bir heykelde kullanılmak üzere saklanmıştı.

Ertesi yıl "Gürleyen Pruva" yeni seferlere çıktı. Kışın omurgasının üçte birinin daha yenilenmesi gerekti. Nitekim bir süre sonra gemi sefere çıktığında eski kerestelerin yenilerine göre daha dayanıksız olduğu görüldü. Kaptan Sorites, geminin tersaneye gönderilmesini, kalan eski kerestelerin tümüyle yenilenmesini emretti.

Yine sefere çıktığı bir zaman "Gürleyen Pruva", düşman gemilerini bir bir batırmakla meşgulken liman sakinleri eski kereste ve çivileri kullanarak gemiyi yeni baştan inşa etmişlerdi. Ama bir savaş gemisi olarak değil -çünkü kullanılan malzeme bunun için fazlasıyla yıpranmıştı- denizdeki parlak başarılarını karada taçlandıracak bir anıt olarak…

"Gürleyen Pruva" limana döndüğünde perişan hâldeydi. Seferlerinde çarpışmak üzere peşine düştüğü gemileri art arda elinden kaçırmakla kalmamış, meşhur pruvasının bir kısmını da kaybetmişti. Kaptan Sorites, limanda eski parçalardan inşa edilmiş gemiyi görünce hiddetlenerek "Bunu inşa ettiğiniz için gemimiz 'Gürleyen Pruva' olmaktan çıktı ve tanrıların kutsamış olduğu tek gemi, kazıkların üzerinde işe yaramadan duran bir hurda yığını olmuş durumda!" demişti. Kasaba halkı, durumun kaptanın söylediği gibi olmadığını düşünüyordu. Onların yaptığı sadece ikinci bir asıl "Gürleyen Pruva" inşa etmekti. Gerçekte tek bir özgün "Gürleyen Pruva" varsa o da fiziksel bir gemi değil ancak zihinlerde -belki de tasarımcının zihninde- var olan bir fikir olabilirdi. Bu durumda üç gemiden hangisi gerçek "Gürleyen Pruva"dır?

Martin Cohen, "101 Felsefe Problemi" adlı eserinden alıntılanmıştır.

Bu soruya üç farklı cevap verilir:

- Maddi olan yani kazıklar üzerinde oturtulmuş olan asıl "Gürleyen Pruva"dır.
- Hâlihazırda kullanılmakta olan "Gürleyen Pruva"dır.
- Asıl "Gürleyen Pruva" gemi tasarımcısının zihnindeki fikir hâlidir.

a. Metinde geçen gerçek ve düşünsel varlıklar nelerdir?

b. "Gerçek 'Gürleyen Pruva' hangisidir?" sorusuna verilen cevapları düşünsel bakımdan ve gerçek varlığı savunma bakımından sınıflandırınız.

c. Değişen bir varlık ideal (düşünsel) bir varlık olabilir mi? Nedenleriyle gerekçelendiriniz.

Hazırlayan: *Sibel KAYALI*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri Kazanım: 10.3.2. Bilgi felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**KESENİN İÇİNDE NE VAR?**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Doğru bilginin kaynağı problemini tartışabilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Üç kese		

1. Yönerge

10 dk.

Aşağıdaki aşamaları sırasıyla gerçekleştiriniz.

✓ ***Üç kese temin edip "birinci", "ikinci" ve "üçüncü" olduklarını belli etmek için üzerlerine "1, 2 ve 3" sayılarını yazınız. Sınıfın çoğunun tahmin edebileceği nesneyi birinci keseye, ortalama yarısının tahmin edebileceği nesneyi ikinci keseye ve en az kişinin tahmin edebileceği nesneyi üçüncü keseye koyunuz. Aşağıda bu paylaştırmanın bir örneği verilmiştir.***

	Birinci Kese	İkinci Kese	Üçüncü Kese
Nesneler	*Anahtarlık*	*Araç şarj cihazı*	*Keman kuyruğu*
	Ataç	*Bit tarağı*	*DC dinamo motoru (küçük)*
	Tornavida	*Cam nazarlık*	*Musluk bataryası*
	Ayakkabı çekeceği	*Dondurma kaşığı*	*Protez tırnak*
	Parfüm şişesi	*Ruj*	*Dikiş yüksüğü*

✓ ***Üç öğrenci seçiniz. Birbirlerinden habersiz bir şekilde keselerin içindekine dokunmalarını sağlayıp bunların neler olabileceğini tahmin etmelerini isteyiniz. Aşağıdaki tabloyu tahtada oluşturarak öğrencilerin tahminlerini bu tabloya yazdırınız.***

	1. öğrenci	2. öğrenci	3. öğrenci
1. kese-ilk tahmin			
2. kese-ilk tahmin			
3. kese-ilk tahmin			

✓ ***Öğrencilere tahminleri sonunda "Tahmininizin gerekçesi nedir?" ve "Tahminleriniz sadece dokunma duyunuza mı dayanıyor?" sorularını yöneltiniz ve kısaca cevaplamalarını isteyiniz.***

✓ ***Nesneleri keselerinden çıkarıp gösteriniz ve tahtadaki tablonun sınıf tarafından incelenmesi için kısa bir süre veriniz. Ardından öğrencilere aşağıdaki soruyu yöneltiniz ve cevaplarının sınıfta tartışılmasını sağlayınız. Tartışma esnasında sorunun altında yer alan "Öğretmene Not" bölümündeki bilgileri öğrencilerle paylaşınız.***

► ***Bilgilerin edinilmesinde insanın hangi yetileri rol oynuyor olabilir? Görüşlerinizi gerekçelendiriniz.***

Öğretmene Not

Tartışmayı "Bilginin edinilmesinde akıl, duyu ve sezgi gibi insanın temel yetileri öne çıkar. İnsan, bilgiyi işleyip birtakım yetileri doğrultusunda yapılandırır. Bu yetilerden hangisinin ilk kaynak ve kesin bilgiye temel olduğu felsefede tartışılmaktadır. Bu açıdan rasyonalistler aklı, empiristler duyusal deneyimi, entuisyonistler ise sezgiyi öne sürer." açıklamasını yaparak sonlandırmanız önerilir.

2. Yönerge

15 dk.

Öğrencilere birbirini takip eden açıklamalar yapacağınızı ve bunlara dayanarak da bir soru soracağınızı belirterek sizi dikkatle takip etmeleri yönünde onları uyarınız. Ara sıra geriye dönerek önemli yerleri tekrar edeceğinizi söyleyiniz.

Açıklama

- Daha birinci keseye dokunmadan önce bir arkadaşınızın "Kesenin içinde anahtarlık olduğunu biliyorum." dediğini, sonra keseyi açtığımızı ve içinden anahtarlık çıktığını düşünün. Arkadaşınızın ileri sürdüğü önerme doğrulanmış olacaktır.
- Keseyi açmadan önce arkadaşınıza "Kesenin içinde anahtarlık olduğunu nereden biliyorsun?" diye soracak olursak bilgisinin dayanaklarını göstermesi gerekecektir. O da bize başka bir önerme ile bir gerekçe sunacaktır.
- Biz ona "Bu yeni önermenin gerekçesi nedir?" diye sorarsak bu sefer de yeni bir önerme gerekçesi ileri sürecektir.
- Bu gerekçe dizisini "Yeni sunacağı bilginin gerekçesi nedir? Yenisinin ve diğer yenisinin gerekçesi nedir?" diye sorgulama ile sonsuza dek sürdürebiliriz.
- Bu durum geriye doğru birbirine dayanan sonsuz bir önermeler dizisi meydana getirebilir.
- Felsefede buna "bilginin gerekçelendirilmesinde sonsuz geriye gidiş" sorunu adı verilir.
- Tüm bunlar düşünüldüğünde başka önermeye dayanak olmasına rağmen kendisi başka bir önermeye dayanmayan, diğer bir deyişle gerekçelendirilmeye ihtiyacı olmayan temel bir bilgi önermesinden bahsedilebilir mi? Eğer bu söz konusu olursa sonsuz geriye gidiş bir noktada sonlandırılabilecektir.

► Temel bilgi önermesinin mümkün olduğunu düşünecek olursak bu önermenin kaynağı duyulara mı yoksa akla mı dayanır? Tartışınız.

Öğretmene Not

Tartışmayı yönlendirmek için aşağıdaki aşamaları takip edebilirsiniz.

✓ ***Tartışmayı rasyonalizm görüşüne yönlendirmek için öğrencilere "Descartes, doğru bilginin imkânı konusunda sonsuz geriye gidişi engelleyebilmek için düşünüşleri sonucunda 'Düşünüyorum, o hâlde varım.' bilgi önermesine ulaşmıştır. Bu bilgi önermesinin insana doğuştan verildiğini ve insanın buna dayanarak diğer bilgi önermelerini gerekçelendirebileceğini savunmuştur." bilgilerini veriniz. Ardından onlara "Sadece akla dayalı bilgiler olabilir mi?" sorusunu yöneltiniz ve örnek vermelerini isteyiniz.***

✓ ***Onların düşüncelerini derinleştirmek amacıyla mantık ve matematik bilgilerinin akıl yoluyla oluşturulduğunu, bu noktada deneyimin payının tartışmalı olduğunu belirtiniz.***

✓ ***Tartışmayı empirizm görüşüne yönlendirmek için öğrencilere "Locke, duyuların dolaysız verilerinin temel önerme olabileceğini düşünmüştür. Ayrıca Descartes'ın doğuştancılık fikrine karşı çıkarak insan zihnini boş levhaya (tabular rasa) benzetmiştir." bilgisini veriniz.***

✓ ***Ardından onlara Kant'ın "Kavramsız algılar kör, algısız kavramlar boştur." sözünü söyleyiniz ve felsefede bilgilerin oluşumunda akıl ve deneyin beraberliğinin de savunulduğunu belirtiniz.***

✓ ***Bilginin doğasının araştırılmasının basitten karmaşığa tüm bilgilerimizin değeri için önemli olduğunu söyleyerek tartışmayı bitiriniz.***

Hazırlayan: *Sarper Serkan AVCI*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri *Kazanım: 10.3.2. Bilgi felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.*

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**SOSYAL MEDYA GÜVENİLİR BİR KAYNAK MI?**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Sosyal medya üzerinden doğru bilginin ölçütlerini ve bilginin güvenilirliğini tartışabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

1. Yönerge

15 dk.

Öğrencilerin aşağıdaki açıklamayı ve grafikte verilen bilgileri incelemelerini ardından ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız. Soruların altında verilen "Öğretmene Not" bilgilerini öğrencilerle paylaşınız.

Açıklama

H. S. Türkoğlu ve B. Ö. Doğan tarafından "Sosyal Medya Üzerinden Okurun Değişimi ve Bilginin Güvenirliği" adlı çalışma, gençlerin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada sosyal paylaşım sitelerinden elde edilen bilgilere etkisi olduğu belirlenen beş faktör (araştırma, arkadaşlık ilişkisi, güven, sosyal etki, hissiyatlar), bunlara ilişkin değişkenler ve sayısal değerler verilmiştir. Araştırmada gençlere sosyal medyada bilgi güvenirliğinin bir sorun olup olmadığı sorulduğunda %79,4 oranında evet cevabının verildiği görülmektedir. Grafiğe göre katılımcıların güvenilir bilgiyi edinmede "araştırma" faktörüne diğerlerine nispeten daha fazla ağırlık verdiği anlaşılmaktadır.

Faktör yük değerlerinin yüksek olması, değişkenle faktör arasındaki ilişkinin yüksek olduğunu gösterir.

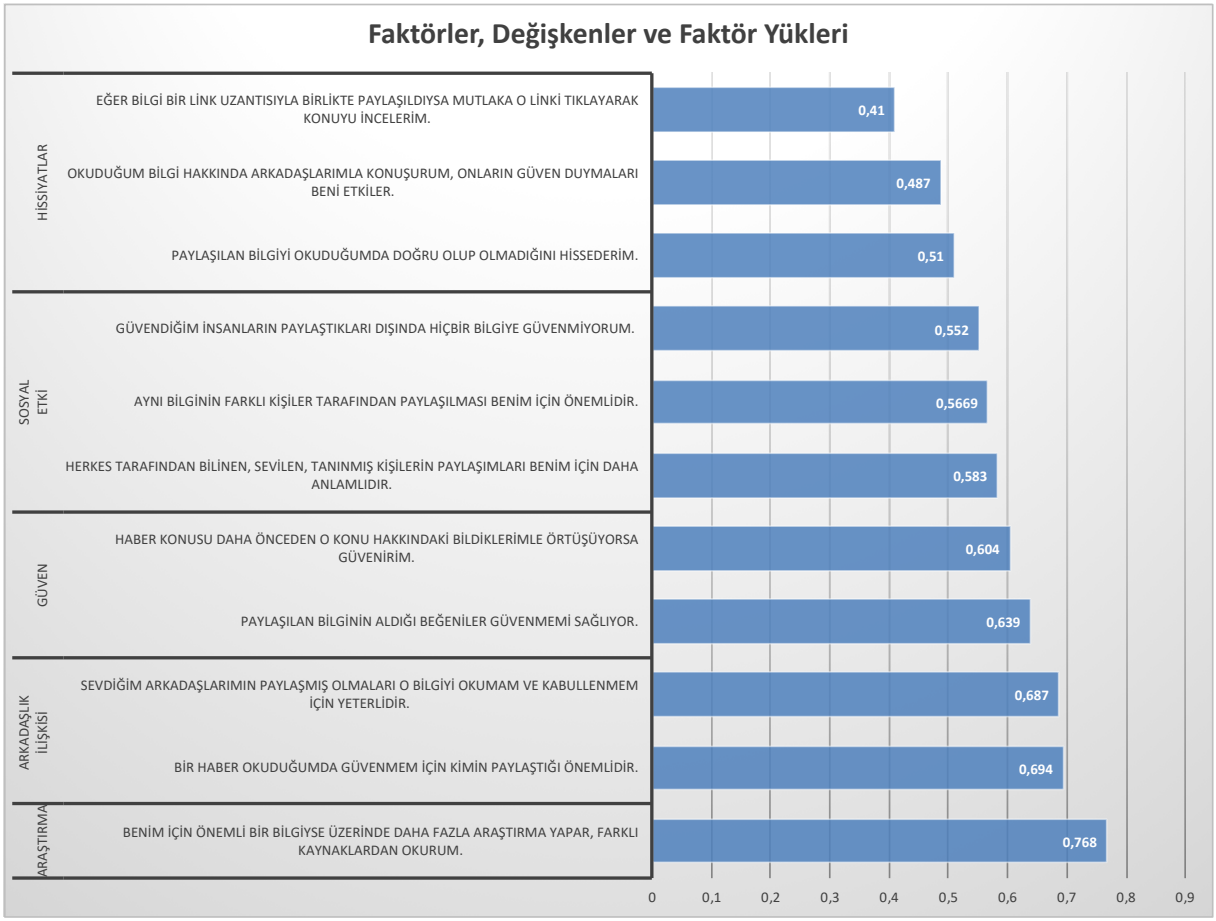

a. Grafiğe göre edinilen bilgi, haber ya da paylaşıma güvenilir izlenimi veren göstergeler nelerdir?

Öğretmene Not
Öğrencilerin grafikteki sosyal etki, arkadaşlık ilişkisi, güven ve hissiyatın ilgili değişkenlerine dikkat etmelerini sağlayınız.

b. Çalışmadaki faktörler arasından hangisinin tümel uzlaşım doğruluk ölçütüne uygun olduğunu açıklayınız.

"Tümel uzlaşım" doğruluk ölçütüne göre çoğunluğun onayladığı bilgi doğrudur.

Öğretmene Not
Öğrencilerden grafikteki hangi faktör yükünün diğerlerine göre daha fazla olduğunu belirlemelerini isteyiniz.

2. Yönerge

5 dk.

Öğrencilerin aşağıdaki açıklamayı okuyup açıklamadan hareketle ilgili soruyu cevaplamalarını sağlayınız.

Eleştirel düşünme, iddia edilen bilgilerin temellerini araştırır ve her tür bilginin doğruluğundan şüphe eder; apaçık ve kesin olarak bilinmeyen hiçbir bilgiyi kabul etmez. Bilgi ya da argümanı hislere, başkalarının beğenisine ve onayına göre değil iddiaların temelini soruşturarak mantık kurallarına göre değerlendirir.

- Eleştirel düşünme ile "araştırma" faktörünün sosyal medyada yer alan bilgi ya da paylaşımların güvenilirliğini sağlamada kişiye katkısını değerlendiriniz.

"Benim için önemli bir bilgiyse üzerinde daha fazla araştırma yapar, farklı kaynaklardan okurum."

Öğretmene Not
Öğrencilere araştırma değişkeninin şu şekilde yorumlanabileceğini belirtiniz: Bu değişken, bilginin çok araştırılmasından dolayı derinlemesine öğrenme ve konuya farklı kaynaklardan bakabilme şeklinde yorumlanabilir.

"SOSYAL MEDYA GÜVENİLİR BİR KAYNAK MI?" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen açıklama çerçevesinde tabloyu inceleyip soruları yanıtlayınız. Öğretmeninizin yapacağı açıklamalara dikkat ediniz.

Açıklama

H. S. Türkoğlu ve B. Ö. Doğan tarafından "Sosyal Medya Üzerinden Okurun Değişimi ve Bilginin Güvenirliği" adlı çalışma, gençlerin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada sosyal paylaşım sitelerinden elde edilen bilgilere etkisi olduğu belirlenen beş faktör (araştırma, arkadaşlık ilişkisi, güven, sosyal etki, hissiyatlar), bunlara ilişkin değişkenler ve sayısal değerler verilmiştir. Araştırmada gençlere sosyal medyada bilgi güvenirliğinin bir sorun olup olmadığı sorulduğunda %79,4 oranında evet cevabının verildiği görülmektedir. Grafiğe göre katılımcıların güvenilir bilgiyi edinmede "araştırma" faktörüne diğerlerine nispeten daha fazla ağırlık verdiği anlaşılmaktadır.

Faktör yük değerlerinin yüksek olması, değişkenle faktör arasındaki ilişkinin yüksek olduğunu gösterir.

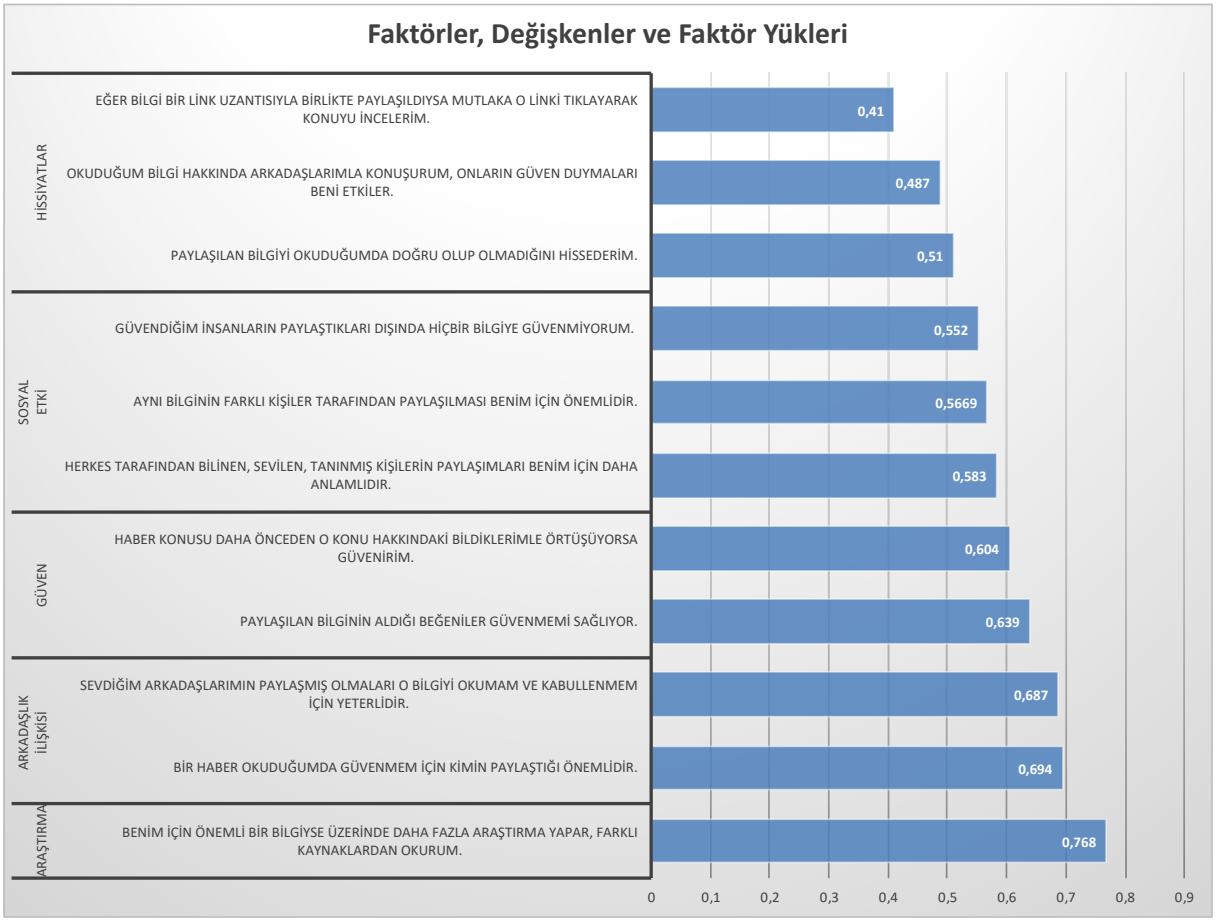

a. Grafiğe göre edinilen bilgi, haber ya da paylaşıma güvenilir izlenimi veren göstergeler nelerdir?

b. Çalışmadaki faktörler arasından hangisinin tümel uzlaşım doğruluk ölçütüne uygun olduğunu açıklayınız.

"Tümel uzlaşım" doğruluk ölçütüne göre çoğunluğun onayladığı bilgi doğrudur.

2. Aşağıdaki metni okuyup ilgili soruyu cevaplayınız. Öğretmeninizin yapacağı açıklamaya dikkat ediniz.

Eleştirel düşünme, iddia edilen bilgilerin temellerini araştırır ve her tür bilginin doğruluğundan şüphe eder; apaçık ve kesin olarak bilinmeyen hiçbir bilgiyi kabul etmez. Bilgi ya da argümanı hislere, başkalarının beğenisine ve onayına göre değil iddiaların temelini soruşturarak mantık kurallarına göre değerlendirir.

- Eleştirel düşünme ile "araştırma" faktörünün sosyal medyada yer alan bilgi ya da paylaşımların güvenilirliğini sağlamada kişiye katkısını değerlendiriniz.

"Benim için önemli bir bilgiyse üzerinde daha fazla araştırma yapar, farklı kaynaklardan okurum."

Hazırlayan: *Rukiye GÜNDOĞDU AVCI*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri Kazanım: 10.3.2. Bilgi felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**ACABA DOĞRU MU?**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Doğru bilginin ölçütlerini sorgulayabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

İki öğrenci görevlendirip aşağıda verilen diyaloğu yüksek sesle sınıfa okumalarını ardından öğrencilerin soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Sinan: Dışarısı çok soğuk ve yağmur yağıyor.
Aysun: İyi de ben yağmurun yağdığını görmüyorum, perdeler kapalı, buna nasıl inanabilirim?
Sinan: Sesi duymuyor musun? Pencereye kadar gidip perdeyi açmayı deneyebilirsin.
Aysun: Yağmur sesine benzeyen başka bir ses de olabilir. Pencereden bakmaya da üşeniyorum ama algılamadığım şeye inanacak kadar da üşengeç değilim.
Sinan: Yağmur yağıyor dediğimde bunu işitmiyor musun? Sanırım bu algıladığın bir şey olsa gerek.
Aysun: Aaa! Söylediğin şeyi işittim evet. Yağmurun yağdığını söylediğini algılıyorum ama yağmuru değil. Bunun için görmem lazım.
Sinan, algılamadığı şeye inanmayan Aysun'a daha fazla bir söz söylemez ve bakması için sessizce üzerinde "Yağmur yağıyor." yazan bir kâğıt verir.

a. Sinan'ın Aysun'a yağmur yağdığını ispatlamak için kullandığı "doğruluk ölçütü" nedir?

b. Aysun'un Sinan'ın "Yağmur yağıyor." ifadesine yönelik şüpesinin temel gerekçesini "bilginin güvenirliği" açısından değerlendiriniz.

c. Diyalogda bilgi felsefesinin hangi problemi ve bu probleme yönelik hangi bakış açısı sorgulanmaktadır?

ç. Kendi yaşantınızdan yola çıkarak neleri doğru ve güvenilir bilgi kaynağı olarak kabul ettiğinizi yazınız.

“ACABA DOĞRU MU?”
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen diyaloğu okuyunuz. Diyalogda bilginin doğruluğuna yönelik yargılara dikkat ediniz. Ardından ilgili soruları cevaplayınız. Bu aşamada öğretmeninizin açıklamalarını dikkate alınız.

Sinan: Dışarısı çok soğuk ve yağmur yağıyor.
Aysun: İyi de ben yağmurun yağdığını görmüyorum, perdeler kapalı, buna nasıl inanabilirim?
Sinan: Sesi duymuyor musun? Pencereye kadar gidip perdeyi açmayı deneyebilirsin.
Aysun: Yağmur sesine benzeyen başka bir ses de olabilir. Pencereden bakmaya da üşeniyorum ama algılamadığım şeye inanacak kadar da üşengeç değilim.
Sinan: Yağmur yağıyor dediğimde bunu işitmiyor musun? Sanırım bu algıladığın bir şey olsa gerek.
Aysun: Aaa! Söylediğin şeyi işittim evet. Yağmurun yağdığını söylediğini algılıyorum ama yağmuru değil. Bunun için görmem lazım.
Sinan, algılamadığı şeye inanmayan Aysun’a daha fazla bir söz söylemez ve bakması için sessizce üzerinde “Yağmur yağıyor.” yazan bir kâğıt verir.

a. Sinan’ın Aysun’a yağmur yağdığını ispatlamak için kullandığı “doğruluk ölçütü” nedir?

b. Aysun’un Sinan’ın “Yağmur yağıyor.” ifadesine yönelik şüphesinin temel gerekçesini “bilginin güvenirliği” açısından değerlendiriniz.

c. Diyalogda bilgi felsefesinin hangi problemi ve bu probleme yönelik hangi bakış açısı sorgulanmaktadır?

ç. Kendi yaşantınızdan yola çıkarak neleri doğru ve güvenilir bilgi kaynağı olarak kabul ettiğinizi yazınız.

Hazırlayan: *Haydar Sinan KOLUAÇIK*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri *Kazanım: 10.3.2. Bilgi felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.*

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**DUYULAR YETERLİ Mİ?**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Bilginin elde edilmesi sürecinde duyu verilerinin işlevini tartışabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen durumları okuyarak üzerinde düşünmelerini ve ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Şu üç durumu düşünün.

- Pembeye boyanmış file bakan bir öznenin durumu
- Bir yanılsama etkisi altında olan boyanmamış fakat fili pembe olarak gören bir özne (Hayvanat bahçesindeki yeni bir deneysel ışıklandırmadan kaynaklı olabilir.)
- Bir sanrı etkisi altında hayvanat bahçesinde olduğunu zanneden ve pembe fil gören bir özne

Bu üç durumda da (gerçeğe uygun algı, yanılsama ve sanrı) söz konusu algı deneyimleri birbirinden ayırt edilemez gibi durmakta ve üç kategori için de algılama ediminde deneyimlenen zihinsel durumun aynı olduğu gözükmektedir.[1]

a. Şüpheci olmanın insanın bilgi temelli yaşamında kendisine olumlu olumsuz etkileri neler olabilir? Örnekler veriniz.

b. Mevcut bilgilerden zaman zaman şüphe duyulsa da insanlara genellikle bilgilerinin doğru olduğunu düşündüren nedenler neler olabilir?

1 Ahmet Cüneyt GÜLTEKİN, "Duyu-Verisi Kuramının Adverbial Eleştirisi" adlı eserinden alıntılanmıştır.

"DUYULAR YETERLİ MİDİR?" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen metni okuyunuz. Ardından ilgili soruları cevaplayınız. Bu aşamada öğretmeninizin açıklamalarına dikkat ediniz.

Şu üç durumu düşünün.

- Pembeye boyanmış file bakan bir öznenin durumu
- Bir yanılsama etkisi altında olan boyanmamış fakat fili pembe olarak gören bir özne (Hayvanat bahçesindeki yeni bir deneysel ışıklandırmadan kaynaklı olabilir.)
- Bir sanrı etkisi altında hayvanat bahçesinde olduğunu zanneden ve pembe fil gören bir özne

Bu üç durumda da (gerçeğe uygun algı, yanılsama ve sanrı) söz konusu algı deneyimleri birbirinden ayırt edilemez gibi durmakta ve üç kategori için de algılama ediminde deneyimlenen zihinsel durumun aynı olduğu gözükmektedir.[1]

a. Şüpheci olmanın insanın bilgi temelli yaşamında kendisine olumlu olumsuz etkileri neler olabilir? Örnekler veriniz.

b. Mevcut bilgilerden zaman zaman şüphe duyulsa da insanlara genellikle bilgilerinin doğru olduğunu düşündüren nedenler neler olabilir?

1 Ahmet Cüneyt GÜLTEKİN, "Duyu-Verisi Kuramının Adverbial Eleştirisi" adlı eserinden alıntılanmıştır.

Hazırlayan: *Aysun KOLUAÇIK*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri *Kazanım: 10.3.2. Bilgi felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.*

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**SAHTE HABER GAZETESİ**	45 dk.
Etkinliğin Amacı	Bilginin güvenirliğini değerlendirebilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta, makas, yapıştırıcı, tablet, bilgisayar		

1. Yönerge

Öğrencilere dergi, gazete, internet, sosyal medya veya TV programlarında paylaşılan bilgilerin güvenirliği hakkında yapacakları etkinlik için "Korona virüsün nedenleri, bulaşma yolları ve tedavisi ile ilgili haberleri" araştırmalarını ve sınıfa getirmelerini söyleyiniz.

2. Yönerge

Öğrencilerin bilgi kaynaklarının doğruluk, güvenilirlik, tarafsızlık ve güncellik açısından değerlendirmeleri için aşağıdaki "Sahte Haber Üretme Yöntemleri" başlıklı yazıyı incelemelerini sağlayınız. Daha sonra sınıfa getirdikleri haberleri gerçek ve sahte olarak sınıflandırmaları gerektiğini ifade ediniz.

Sahte Haber Üretme Yöntemleri

Gerçek Bir Haberi, Bilgiyi ya da Olayı Çarpıtarak Sahte Habere Dönüştürme
Bir olay ya da açıklamaya gerçek dışı bilgiler eklenerek ya da haberden eksiltmeler yaparak üretilen sahte haberlerdir.

Sahte Haberin Gerçek Bir Kurum, Kişi ya da Olaya Dayandırılarak Üretilmesi
Bu tür sahte haberlerde gerçekle hiç ilgisi olmayan bilgilerle oluşturulmuş haber, güvenilir haber kurumlarına dayandırılarak dolaşıma sokulmaktadır.

Sahte Haberin Sahte Kurum, Kişi ya da Ajanslara Dayandırılması
Üretilmiş bilgi, var olmayan bir kişi, kurum ya da haber ajansına atfedilmektedir.

Gerçek Görseller Üzerinde Oynama/Montaj Yapılarak Üretilen Sahte Haberler
Sahte bilgiler, kanıt olduğu öne sürülen sahte görsellerle birlikte dolaşıma sokulmaktadır. Sahte görseller genellikle montajlama ile yapılır.

Farklı Olayların Görsellerinin Sahte Haberlerde Kullanılması
Sahte habercilikte en sık başvurulan yöntemlerden biri, farklı ya da geçmiş tarihli olaylara ait görsellerin güncel olaylara ait gibi gösterilerek kullanılmasıdır.

Sahte Kimlikli Hesaplar (Kontra Hesaplar) Üzerinden Yapılan Sahte Paylaşımlar
Sahte hesaplar açılarak karşıt görüşü aşağılayan, hakaret eden, nefret söyleminde bulunan paylaşımlar yaptırılarak bu mesajların, karşıt kitledeki düşmanlığı keskinleştirmesi amaçlanarak yapılan sahte haberlerdir.

Herhangi Bir Kaynağa ya da Kanıta Dayanmayan Sahte Haberler
Çoğunlukla anonim hesaplar tarafından üretilen bu içeriklere güvenilirlik hissi uyandırmadığı için çok fazla karşılaşılmamaktadır ancak uzun süre güvenilir haberler paylaşarak güven oluşturan bazı ideolojik hesaplar bilgi kirliliğinin olduğu kriz dönemlerinde bu tür sahte içerikleri üretmektedir.

Mete KAZAZ ve Selman Selim AKYÜZ, "Sahte Haber" adlı eserinden derlenmiştir.

3. Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki soruları cevaplamalarını sağlayınız.

a. Doğru bilginin ölçütleri nelerdir?

b. Sahte haberlerin belirlenmesinde doğru bilginin ölçütlerinden nasıl yararlanılabilir? Tartışınız.

3. Yönerge

Sınıf ortamını etkinlik için düzenleyiniz. Öğrencilerin doğru olmadığı belirlenen haberleri bir araya getirerek "Sahte Haberler Gazetesi" hazırlamalarını ve bu gazeteyi sınıf panosunda sergilemelerini sağlayınız. Sahte haberlerin anlaşılması için gazetede doğru bilginin ölçütlerinden kısaca bahsetmeleri ve bu ölçütlerden nasıl yararlanılabileceği hakkında kısa bilgiler vermeleri gerektiğini belirtiniz.

"SAHTE HABER GAZETESİ" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Dergi, gazete, internet, sosyal medya veya TV programlarında paylaşılan bilgilerin güvenirliği hakkında etkinlik yapacaksınız. Etkinlik için "Korona virüsün nedenleri, bulaşma yolları ve tedavisi ile ilgili haberleri" sınıfa getiriniz.

2. Bilgi kaynaklarının doğruluk, güvenilirlik, tarafsızlık ve güncellik durumlarını sorgulamak ve anlamak için "Sahte Haber Üretme Yöntemleri" başlıklı yazıyı inceleyiniz. Sonra sınıfa getirdiğiniz haberleri gerçek ve sahte olarak ayırınız.

Sahte Haber Üretme Yöntemleri

Gerçek Bir Haberi, Bilgiyi ya da Olayı Çarpıtarak Sahte Habere Dönüştürme
Bir olay ya da açıklamaya gerçek dışı bilgiler eklenerek ya da haberden eksiltmeler yaparak üretilen sahte haberlerdir.

Sahte Haberin Gerçek Bir Kurum, Kişi ya da Olaya Dayandırılarak Üretilmesi
Bu tür sahte haberlerde gerçekle hiç ilgisi olmayan bilgilerle oluşturulmuş haber, güvenilir haber kurumlarına dayandırılarak dolaşıma sokulmaktadır.

Sahte Haberin Sahte Kurum, Kişi ya da Ajanslara Dayandırılması
Üretilmiş bilgi, var olmayan bir kişi, kurum ya da haber ajansına atfedilmektedir.

Gerçek Görseller Üzerinde Oynama/Montaj Yapılarak Üretilen Sahte Haberler
Sahte bilgiler, kanıt olduğu öne sürülen sahte görsellerle birlikte dolaşıma sokulmaktadır. Sahte görseller genellikle montajlama ile yapılır.

Farklı Olayların Görsellerinin Sahte Haberlerde Kullanılması
Sahte habercilikte en sık başvurulan yöntemlerden biri, farklı ya da geçmiş tarihli olaylara ait görsellerin güncel olaylara ait gibi gösterilerek kullanılmasıdır.

Sahte Kimlikli Hesaplar (Kontra Hesaplar) Üzerinden Yapılan Sahte Paylaşımlar
Sahte hesaplar açılarak karşıt görüşü aşağılayan, hakaret eden, nefret söyleminde bulunan paylaşımlar yaptırılarak bu mesajların, karşıt kitledeki düşmanlığı keskinleştirmesi amaçlanarak yapılan sahte haberlerdir.

Herhangi Bir Kaynağa ya da Kanıta Dayanmayan Sahte Haberler
Çoğunlukla anonim hesaplar tarafından üretilen bu içeriklere güvenilirlik hissi uyandırmadığı için çok fazla karşılaşılmamaktadır ancak uzun süre güvenilir haberler paylaşarak güven oluşturan bazı ideolojik hesaplar bilgi kirliliğinin olduğu kriz dönemlerinde bu tür sahte içerikleri üretmektedir.

Mete KAZAZ ve Selman Selim AKYÜZ, "Sahte Haber" adlı eserinden derlenmiştir.

3. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

a. Doğru bilginin ölçütleri nelerdir?

b. Sahte haberlerin belirlenmesinde doğru bilginin ölçütlerinden nasıl yararlanılabilir? Tartışınız.

4. Arkadaşlarınızla toplanan haberleri inceleyiniz. Doğru olmadığı belirlenen haberleri bir araya getirerek "Sahte Haberler Gazetesi" hazırlayıp bu gazeteyi sınıf panosunda sergileyiniz. Gazetede sahte haberlerin anlaşılması için doğru bilginin ölçütlerinden kısaca bahsetmeyi ve bu ölçütlerden nasıl yararlanılabileceği hakkında kısa bilgiler vermeyi unutmayınız.

Hazırlayan: *Sibel KAYALI*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri Kazanım: 10.3.3. Bilim felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**BİLİM NEDİR?**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Bilimi sahte bilimden ayırabilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

1. Yönerge — 15 dk.

Aşağıda verilen şekildeki bilgi alanlarını üçer kişiden dört grup oluşturarak sırasıyla dağıtınız. Bu bilgi alanlarının ele aldığı konular ve onların çalışma yöntemleri hakkında bilgi toplamaları gerektiğini öğrencilere söyleyiniz. Ardından araştırma yapmaları için bir hafta süreleri olduğunu ve gelecek hafta bu etkinliğin yapılacağını duyurunuz. Etkinlik haftasında önceden görevlendirdiğiniz öğrencilerin sunumlarını yapmalarını, diğer öğrencilerin de notlar almalarını sağlayınız.

Çalışma Yöntemleri

Astroloji ile Astronomi

Öğretmene Not
Öğrencilere "Astronomi bilimsel verilere, astroloji ise yoruma dayanır." açıklamasını yapınız.

Simya ile Kimya

Öğretmene Not
Öğrencilere "Simya, kimyaya öncüllük etmiştir ama onun gibi deneysel değildir. Deneyime dayanır." açıklamasını yapınız.

Homeopati ile Farmakoloji

Öğretmene Not
Öğrencilere "Homeopati, plasebo etkisi (farmakolojik etkisi olmayan bir ilacın telkine dayalı etkisinin görülmesi) yaratabilir. Deneysel değildir." açıklamasını yapınız.

Kriptozooloji ile Zooloji

Öğretmene Not
Öğrencilere "Kriptozooloji, gizli hayvanları (Van Gölü canavarı vb.) araştırır. Varsayımlara dayanır." açıklamasını yapınız.

2. Yönerge — 10 dk.

Öğrencilerin sunumda bahsedilen alanlar üzerinden sahte bilimlerin ortak özelliklerinin neler olabileceğini tartışmalarını sağlayınız.

Öğretmene Not
Öğrencilere "Sahte bilim; bilimsel araştırma ve yöntemlerle desteklenmeyen ancak bilimsel çalışmanın ürünü olarak ileri sürülen, bir nevi bilim kılıfına bürünmüş bilgi veya bilgi alanları için kullanılan bir isimlendirmedir. Olanla olmayanı diğer ifadeyle bilimle sahte bilimi birbirinden ayırmak için söz konusu bilgi alanlarının yöntemlerine bakarak onları bilimsel yöntemle karşılaştırmak gerekir." açıklamasını yapınız.

"BİLİM NEDİR?"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Öğretmeniniz tarafından önceden seçilen gruplara sırasıyla aşağıdaki şekilde yer alan "Astroloji ile Astronomi", "Simya ile Kimya", "Homeopati ile Farmakoloji" ve "Kriptozooloji ile Zooloji" bilgi alanları dağıtılmıştır. Sorumlu öğrencilerin bu bilgi alanlarının ele aldığı konular ve çalışma yöntemleri hakkında vereceği bilgileri dinleyip şekilde boş bırakılan yerlere not alınız. Sunum boyunca öğretmeninizin yapacağı açıklamalara dikkat ediniz.

Çalışma Yöntemleri

Astroloji ile Astronomi

Simya ile Kimya

Homeopati ile Farmakoloji

Kriptozooloji ile Zooloji

2. Sahte bilimlerin ortak özellikleri nelerdir? Ortak özellikleri sunumu gerçekleştirilen alanlar üzerinden açıklayınız.

Hazırlayan: *Sarper Serkan AVCI*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri Kazanım: 10.3.3. Bilim felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**BİLİM YALNIZCA BİLME ETKİNLİĞİ MİDİR?**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Bilimin değerine ilişkin değerlendirme yapabilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta, masa notları		

1. Yönerge — 5 dk.

Öğrencileri dört gruba ayırarak numaralandırılmış dört çalışma masası kurunuz. Bilimin insanın bilme isteğini ve merakını gideren entelektüel değeri, insan yaşamını kolaylaştıran pratik değeri ve deney-gözlem, teori, yasaya dayanan teorik değeri olduğunu öğrencilere açıklayınız. Aşağıda verilen Cemal Yıldırım'ın "Bilim Felsefesi" ve "Bilimin Öncüleri" eserlerinden derlenen masa notlarını sırasıyla dağıtarak öğrencilerin okumalarını sağlayınız.

Öklid'den geometri dersi almaya başlayan biri, ilk teoremin ispatını gördükten sonra "İyi ama bu şeyleri öğrenmek bana ne kazandırır?" diye sorunca Öklid, çalışanlarından birini çağırarak "Buna üç kuruş ver çünkü öğrendiklerinin kendisine kazanç sağlamasını istiyor." der.

1. Masa Notu

Astronomi ve matematik çalışmalarıyla bilinen Batlamyus, "Ölümlü olduğumu, bir günlük bir yaratık olduğumu biliyorum; ne var ki yıldızların karmakarışık dönen helezonlarını (mekanizma) incelemeye koyulunca ayaklarım yerden kesiliyor." diyerek bilime karşı duyduğu tutkuyu dile getirir.

2. Masa Notu

Faraday, hiçbir maddi kazanç amacı gütmeksizin tüm yaşamını deneysel bilime adamıştır. Bir gün dönemin başbakanı elektromanyetik indüksiyonu ile ilgili buluşunun ne işe yaradığını sorunca "Bilmiyorum ama endüstride uygulamaya geçilince hükûmetiniz için yeni bir vergi kaynağı sağlayabileceğini söyleyebilirim." diye yanıt verir.

3. Masa Notu

Pasteur, önceleri teorik çalışmalarıyla tanınmaktadır. İnsanlar üzerinde henüz denemediği bir aşı üzerinde çalışmaktadır. Bir köpeğin on dört yerinden ısırdığı çocuğun annesinin çırpınışına dayanamaz ve kuduz aşısını çocuk üzerinde dener. Sonuç, çocuğun yaşamı ve gelecek kuşaklar için müjde olmuştur.

4. Masa Notu

2. Yönerge — 15 dk.

Öğrencilerin masa notundaki bilim insanının yaklaşımını düşünmelerini ve fikirlerini grup üyelerine açmalarını belirtiniz. Aşağıdaki soruları öğrencilere yöneltiniz ve cevap yazmalarını söyleyiniz. Öğrencilerden masa adına sırayla söz alarak cevaplarını sınıfla paylaşmalarını isteyiniz.

a. Masa notunuzdaki bilim insanının bu tutumu bilimin hangi değeri ile bağdaştırılabilir?

Öğretmene Not
Soruda bilim insanının bilimin "daha çok" hangi değerine yöneldiği istenmektedir.

b. Masa notunuzda bilim insanının yaşamından olay veya durumlara yer verilmektedir. Bunların bilim insanının bilimin değerine ilişkin yaklaşımına etkisini değerlendiriniz.

c. Bilimin pratik değerinin olumlu ve olumsuz sonuçlarını değerlendiriniz.

Öğretmene Not
Öğrencilere pratik değerin sonuçlarıyla ilgili tarım ürünlerinde hormon katkısını ve silah teknolojisinin kullanımını örnek verebilirsiniz.

"BİLİM YALNIZCA BİLME ETKİNLİĞİ MİDİR?" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Öğretmeninizin talimatlarına uyarak onun belirlediği çalışma masalarına geçiniz. Cemal Yıldırım'ın "Bilim Felsefesi" ve "Bilimin Öncüleri" eserlerinden derlenen aşağıdaki masa notlarını okuyunuz. Öğretmeninizin yapacağı açıklamayı dikkate alarak masa notunuz üzerine çalışınız.

Öklid'den geometri dersi almaya başlayan biri, ilk teoremin ispatını gördükten sonra "İyi ama bu şeyleri öğrenmek bana ne kazandırır?" diye sorunca Öklid, çalışanlarından birini çağırarak "Buna üç kuruş ver çünkü öğrendiklerinin kendisine kazanç sağlamasını istiyor." der.

1. Masa Notu

Astronomi ve matematik çalışmalarıyla bilinen Batlamyus, "Ölümlü olduğumu, bir günlük bir yaratık olduğumu biliyorum; ne var ki yıldızların karmakarışık dönen helezonlarını (mekanizma) incelemeye koyulunca ayaklarım yerden kesiliyor." diyerek bilime karşı duyduğu tutkuyu dile getirir.

2. Masa Notu

Faraday, hiçbir maddi kazanç amacı gütmeksizin tüm yaşamını deneysel bilime adamıştır. Bir gün dönemin başbakanı elektromanyetik indüksiyonu ile ilgili buluşunun ne işe yaradığını sorunca "Bilmiyorum ama endüstride uygulamaya geçilince hükûmetiniz için yeni bir vergi kaynağı sağlayabileceğini söyleyebilirim." diye yanıt verir.

3. Masa Notu

Pasteur, önceleri teorik çalışmalarıyla tanınmaktadır. İnsanlar üzerinde henüz denemediği bir aşı üzerinde çalışmaktadır. Bir köpeğin on dört yerinden ısırdığı çocuğun annesinin çırpınışına dayanamaz ve kuduz aşısını çocuk üzerinde dener. Sonuç, çocuğun yaşamı ve gelecek kuşaklar için müjde olmuştur.

4. Masa Notu

2. Masa notunuzdaki bilim insanının yaklaşımını aşağıda verilen sorular üzerinden düşününüz. Fikirlerinizi grup üyeleriyle paylaşıp ortak bir cevap oluşturunuz. Cevaplarınızı boş bırakılan yerlere yazınız.

a. Masa notunuzdaki bilim insanının bu tutumu bilimin hangi değeri ile bağdaştırılabilir?

b. Masa notunuzda bilim insanının yaşamından olay veya durumlara yer verilmektedir. Bunların bilim insanının bilimin değerine ilişkin yaklaşımına etkisini değerlendiriniz.

c. Bilimin pratik değerinin olumlu ve olumsuz sonuçlarını değerlendiriniz.

Hazırlayan: *Rukiye GÜNDOĞDU AVCI*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri | *Kazanım:10.3.3. Bilim felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.*

Alan Becerileri: Sorgulama, Eleştirel Düşünme Becerisi | *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**GEREKÇELİ CEVAPLAR**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Bilimin pratik değerine ilişkin argüman oluşturabilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Açıklama: Etkinliğin amacına ulaşabilmesi için grupların bir hafta önce oluşturularak konuların dağıtılması ve gerekli literatür araştırmasının yapılması sağlanmalıdır. Araştırmalarını yaparken Ek1'deki Bilgiyi ve bilginin kaynaklarını değerlendirebilme kriterlerini dikkate almaları gerektiğini hatırlatınız.

Yönerge

Etkinliği gerçekleştiriken aşağıdaki adımları izleyiniz.

- ✓ ***Öğrencilere problemlere yönelik yapmış oldukları araştırmalara dayanarak gerekçelendirilmiş cevap oluşturmalarını söyleyiniz.***
- ✓ ***Öğrencilerden cevaplara yönelik slogan oluşturmalarını isteyiniz.***
- ✓ ***Her gruba 2 dakika süre vererek gerekçelendirilmiş cevaplarını ve sloganlarını sunmalarını sağlayınız.***
- ✓ ***Sunumlar tamamlandıktan sonra bilimin pratik değerine ilişkin bir değerlendirme yapınız.***

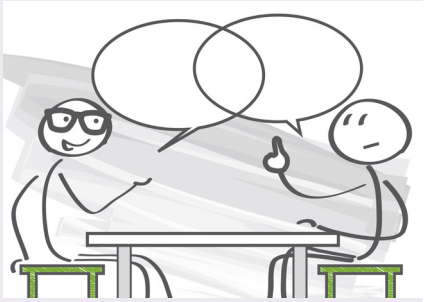

a. Nükleer enerji dünyanın geleceğinde ne kadar etkili olacaktır?

Gerekçelendirilmiş Cevap : _____

_____

_____

Slogan: _____

b. Yapay zekâ insanın yerini alabilir mi?

Gerekçelendirilmiş Cevap : _____

_____

_____

Slogan: _____

c. Bilimin gelişiminde devletlerin rolü nedir?

Gerekçelendirilmiş Cevap : _____

_____

_____

Slogan: _____

ç. Salgın hastalıklara karşı bilimsel mücadele nasıl olmalıdır?

Gerekçelendirilmiş Cevap : _____

_____

_____

Slogan: _____

d. İnsan klonlama çalışmaları yapılmalı mıdır?

Gerekçelendirilmiş Cevap : _____

_____

_____

Slogan: _____

Hazırlayan: *Haydar Sinan KOLUAÇIK*

"GEREKÇELİ CEVAPLAR"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Öğretmeniniz etkinliğin yapılabilmesi için sınıfı beş gruba ayıracak ve her bir gruba aşağıdaki problemlerden birini verecektir. Daha sonra aşağıda verilen adımları gerçekleştiriniz.
   - ✓ Grup arkadaşlarınızla probleminize yönelik yaptığınız araştırmaya dayanarak gerekçeli cevaplar oluşturmak için iş birliği yapınız.
   - ✓ Cevabınızı güçlendirecek bir slogan oluşturunuz.

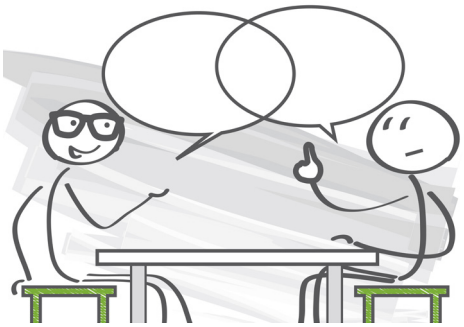

a. Nükleer enerji dünyanın geleceğinde ne kadar etkili olacaktır?

Gerekçelendirilmiş Cevap : _____

_____

_____

Slogan: _____

b. Yapay zekâ insanın yerini alabilir mi?

Gerekçelendirilmiş Cevap : _____

_____

_____

Slogan: _____

c. Bilimin gelişiminde devletlerin rolü nedir?

Gerekçelendirilmiş Cevap : _____

_____

_____

Slogan: _____

ç. Salgın hastalıklara karşı bilimsel mücadele nasıl olmalıdır?

Gerekçelendirilmiş Cevap : _____

_____

_____

Slogan: _____

d. İnsan klonlama çalışmaları yapılmalı mıdır?

Gerekçelendirilmiş Cevap : _____

_____

_____

Slogan: _____

Hazırlayan: *Haydar Sinan KOLUAÇIK*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri *Kazanım: 10.3.3. Bilim felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.*

Alan Becerileri: Sorgulama, Eleştirel Düşünme Becerisi *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**KANIT**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Bilimsel kanıtlamaları günlük yaşamında uygulayabilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Bu etkinlikte örnek bir durumdan yola çıkarak öğrencilerin bilimsel kanıtlama yöntemleri ve aşamalarıyla ilgili fikirler geliştirmesi sağlanmaya çalışılacaktır.
Öğrencilerin aşağıdaki metni okuyup ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Örnek Durum: Birkaç gün önce sert bir şekilde çok da yeni olmayan cep telefonunuzu düşürdüğünüzü ancak telefonunuzun çalıştığını düşünün. Aynı zamanda bu süreçte küçük kardeşinizin telefonunuzu karıştırdığını da görmüş olun. Evden çıktınız, bir süre sonra telefonunuza baktığınızda kapalı olduğunu görüyorsunuz. Her seferinde açıyorsunuz ama kısa bir süre açık kalıp yeniden kapanıyor.

a. Böyle bir durumla karşılaştığınızda arızanın nedenine yönelik hangi olasılıkları düşünürsünüz?

b. Bu olasılıklara dair kanıtlarınız nelerdir?

c. Kanıtlarınızın dayandığı temel nedir?

ç. Kanıtlarınızın geçerli olup olmadığını nasıl kontrol edersiniz?

d. Kanıtlarınız yanlış çıkarsa ne yaparsınız?

e. İlk beş sorudaki cevaplarınızla bilimsel yöntem aşamaları arasında analoji kurarsanız cevaplarınız hangi basamaklara karşılık gelebilir?

"KANIT"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Etkinliğin amacı ve şeklini öğretmeniniz açıklayacaktır.
Aşağıda verilen örnek durumu okuyarak soruları cevaplandırınız.
Örnek duruma aynı sonucu oluşturabilecek "neden" ekleyebilirsiniz.

Neden
Birkaç gün önce sert bir şekilde çok da yeni olmayan cep telefonunuzu düşürdüğünüzü ancak telefonunuzun çalıştığını düşünün.
Aynı zamanda bu süreçte küçük kardeşinizin telefonunuzu karıştırdığını da görmüş olun.

Sonuç
Evden çıktıktan sonra telefonunuza baktığınızda telefonun kapalı olduğunu görüyorsunuz.
Her seferinde açıyorsunuz ama kısa bir süre açık kalıp yeniden kapanıyor.

a. Böyle bir durumla karşılaştığınızda arızanın nedenine yönelik hangi olasılıkları düşünürsünüz?

b. Bu olasılıklara dair kanıtlarınız nelerdir?

c. Kanıtlarınızın dayandığı temel nedir?

ç. Kanıtlarınızın geçerli olup olmadığını nasıl kontrol edersiniz?

d. Kanıtlarınız yanlış çıkarsa ne yaparsınız?

e. İlk beş sorudaki cevaplarınızla bilimsel yöntem aşamaları arasında analoji kurarsanız cevaplarınız hangi basamaklara karşılık gelebilir?

Hazırlayan: *Aysun KOLUAÇIK*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri | *Kazanım: 10.3.3. Bilim felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.*

Akıl yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi | *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**BİLİM İNSANI OLMAK**	40 dk.
Etkinliğin Amacı	Bilimsel yöntemi değerlendirebilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

1. Yönerge — 5 dk.

Bir psikolog olduğunuzu ve bir danışanınızda aşağıdaki şekilde belirtilen korkuların var olup olmadığını varsa korku yaşayan insanların davranış şekillerini araştırdığınızı düşününüz. Ardından psikologların danışanlarını tanımak amacıyla kullandıkları doğal gözlem yöntemini tanımlayan notu inceleyiniz. Bu yöntem başka bilimler tarafından da kullanılmaktadır.

Araştırılacak Korkular

Nomofobi
Telefonsuz kalma korkusu ya da mobil telefonunda çevrim içi olamama kaygısı

Netlessfobi
İnternetsiz kalma korkusu

Plagomani
Şarjsız kalma korkusu

Fomo
Güncel gelişmeleri kaçırmaktan endişelenme

"Doğal Gözlem" belirli bir davranışın doğrudan gözlemlenmesine dayanan bir yöntemdir. Gözlemci, gözleneni kendi doğal ortamında inceler ve ona etki etmez.

2. Yönerge — 30 dk.

Öğrencilere insanların cep telefonu kullanımlarını görüntülemek için bir kamera ya da fotoğraf makinesi yardımıyla çevrelerinde doğal gözlem yapmaları gerektiğini ifade ediniz. Araştırılacak korkuları içerdiğini düşündükleri görüntülerden oluşan ve üç dakikayı geçmeyen bir sunu hazırlamalarını ve gelecek haftaki derse getirmelerini söyleyiniz.

3. Yönerge — 5 dk.

Öğrencilerin sunularını sırasıyla sunmalarını ve sunumlar sonunda aşağıda verilen soruları cevaplamalarını sağlayınız.

a. En zorlandığınız aşama nedir? Gerekçeleriyle açıklayınız.

b. Doğal gözlem sürecinde yaşadıklarınızdan ve çalışma sonucunda ulaştığınız bilgilerden yola çıkarak bilimsel yöntemin sınırlılıkları hakkında neler söyleyebilirsiniz? Değerlendiriniz.

"BİLİM İNSANI OLMAK" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Bir psikolog olduğunuzu ve danışanınızda aşağıdaki belirtilen korkuların var olup olmadığını varsa korku yaşayan insanların davranış şekillerini araştırdığınızı düşününüz. Ardından psikologların danışanlarını tanımak amacıyla kullandıkları doğal gözlem yöntemini tanımlayan notu inceleyiniz. Bu yöntem başka bilimler tarafından da kullanılmaktadır.

Araştırılacak Korkular

Nomofobi
Telefonsuz kalma korkusu ya da mobil telefonunda çevrim içi olamama kaygısı

Netlessfobi
İnternetsiz kalma korkusu

Plagomani
Şarjsız kalma korkusu

Fomo
Güncel gelişmeleri kaçırmaktan endişelenme

"Doğal Gözlem" belirli bir davranışın doğrudan gözlemlenmesine dayanan bir yöntemdir. Gözlemci, gözleneni kendi doğal ortamında inceler ve ona etki etmez.

2. İnsanların cep telefonu kullanımlarını görüntülemek için bir kamera ya da fotoğraf makinesi yardımıyla çevrenizde doğal gözlem yapınız. Araştırılacak korkuları içerdiğini düşündüğünüz görüntülerden oluşan üç dakikayı geçmeyen bir sunu hazırlayınız ve gelecek haftaki derse getiriniz.

3. Sunularınızı sırasıyla sununuz. Sunu sonunda aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

a. En zorlandığınız aşama nedir? Gerekçeleriyle açıklayınız.

b. Doğal gözlem sürecinde yaşadıklarınızdan ve çalışma sonucunda ulaştığınız bilgilerden yola çıkarak bilimsel yöntemin sınırlılıkları hakkında neler söyleyebilirsiniz? Değerlendiriniz.

Hazırlayan: *Melih GÖKTAŞ*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri Kazanım: 10.3.4. Ahlak felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade ve Yazma Becerisi Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**ETİK İKİLEM**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Pragmatik ahlak anlayışını inceleyebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilere aşağıdaki metni okutunuz ve metne yönelik soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Felsefede etik tartışmalara açıklık getirilmesi için sık sık düşünce deneyleri tasarlanır. Etik ikilemler olarak da bilinen bu tasarımlardan genel olarak olay örgüsü içinde iki seçenekten birinin zorunlu olarak seçilmesi istenir. Olayın içindeki başka olasılıklar göz ardı edilir ve böylesi bir olay gerçekleşecek olursa ne yapılması gerektiği üzerinde durulur. Çatışan görüşler arasında hangisinin üstün olabileceği gösterilmeye çalışılır. Buradaki üstünlük görüşü pratik sorunlara getirdiği çözümlerinin geçerliliği üzerinedir. Dolayısıyla etik ikilemler gerçek hayata yol gösterici olması bakımından önemlidir. Hangi davranışın "iyi" hangisinin "kötü" olduğuna karar vermemize yardımcı olur. Nitekim davranışlara dönüşen kararlarımızın sonucunda gurur verici başarılar yaşayabilir veya telafisi olmayan hatalar nedeniyle derin pişmanlıklar duyabiliriz.

Felsefede etik ikilemler arasında olan Philippa Foot'un 1967 yılında geliştirdiği versiyonuyla "Tramvay Sorunu", hem ahlaki davranışın açıklanması hem de başka ikilemlerin geliştirilmesi ve pratik hayata çözüm önerileri sunulması bakımından dikkat çekicidir. İkilem genel olarak şöyledir:

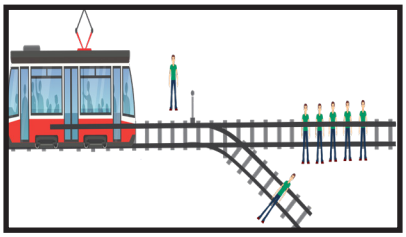

Yandaki şekilde de görüldüğü gibi bir tramvay raylara bağlanmış beş kişinin üstüne doğru gitmektedir. Bir yoldan bir yola geçilmesine yarayan makas kolunun yanındasınız. Kola dokunduğunuzda tramvay öteki yola geçecek. Tam o sırada o yolda raylara bağlanmış bir kişinin olduğunu fark ettiniz. Bir seçimde bulunmak zorundasınız. Ya hiçbir şey yapamayacaksınız ve tramvay beş kişiyi öldürecek ya da makas koluna dokunacaksınız, tramvay öteki yola sapacak ve bir kişiyi öldürecek. Ne yapardınız? Diğer bir deyişle etik olarak yapılması gereken doğru davranış hangisidir?

a. Tramvay sorunu hangi ahlak görüşünü desteklemek için tasarlanmış olabilir? Görüşünüzü gerçek hayatta yaşanabilecek bir olay üzerinden açıklayınız.

Öğretmene Not
Öğrencilere niyete ve sonuca bakan ahlak anlayışlarını kısaca hatırlatınız.

b. Makas kolunun yanında bulunan kişinin beş kişi yerine bir kişiyi tercih ettiğini ve o kişiyle de arasında düşmanlık olduğunu düşünelim. Bu koşullarda yapmış olduğu seçimin etik olup olmadığını değerlendiriniz.

Öğretmene Not
Öğrencilere başka bir ihtimalin olmadığını hatırlatınız.

c. Pragmatik anlayışlardan utilitarizme göre çoğunluğun faydasına olan daha iyidir. Onlara göre tramvay sorununda iyi olan davranış makas koluna dokunmaktır. Bir davranış hakkında onun doğurduğu sonuçlar üzerinden ahlaki yargıya varmanın olumlu ve olumsuz yanlarının neler olabileceğini değerlendiriniz.

Öğretmene Not
Öğrencilerin daha derin düşünebilmelerini sağlamak amacıyla "Gelecek daha belli değilken olayların sonuçları bilinebilir mi?" sorusunu yöneltiniz.

ç. Etik bir ikilem oluşturunuz.

"ETİK İKİLEM" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki metni okuyunuz ve metinden hareketle soruları cevaplayınız.

Felsefede etik tartışmalara açıklık getirilmesi için sık sık düşünce deneyleri tasarlanır. Etik ikilemler olarak da bilinen bu tasarımlardan genel olarak olay örgüsü içinde iki seçenekten birinin zorunlu olarak seçilmesi istenir. Olayın içindeki başka olasılıklar göz ardı edilir ve böylesi bir olay gerçekleşecek olursa ne yapılması gerektiği üzerinde durulur. Çatışan görüşler arasında hangisinin üstün olabileceği gösterilmeye çalışılır. Buradaki üstünlük görüşü pratik sorunlara getirdiği çözümlerinin geçerliliği üzerinedir. Dolayısıyla etik ikilemler gerçek hayata yol gösterici olması bakımından önemlidir. Hangi davranışın "iyi" hangisinin "kötü" olduğuna karar vermemize yardımcı olur. Nitekim davranışlara dönüşen kararlarımızın sonucunda gurur verici başarılar yaşayabilir veya telafisi olmayan hatalar nedeniyle derin pişmanlıklar duyabiliriz.
Felsefede etik ikilemler arasında olan Philippa Foot'un 1967 yılında geliştirdiği versiyonuyla "Tramvay Sorunu", hem ahlaki davranışın açıklanması hem de başka ikilemlerin geliştirilmesi ve pratik hayata çözüm önerileri sunulması bakımından dikkat çekicidir. İkilem genel olarak şöyledir:
Yandaki şekilde de görüldüğü gibi bir tramvay raylara bağlanmış beş kişinin üstüne doğru gitmektedir. Bir yoldan bir yola geçilmesine yarayan makas kolunun yanındasınız. Kola dokunduğunuzda tramvay öteki yola geçecek. Tam o sırada o yolda raylara bağlanmış bir kişinin olduğunu fark ettiniz. Bir seçimde bulunmak zorundasınız. Ya hiçbir şey yapamayacaksınız ve tramvay beş kişiyi öldürecek ya da makas koluna dokunacaksınız, tramvay öteki yola sapacak ve bir kişiyi öldürecek. Ne yapardınız? Diğer bir deyişle etik olarak yapılması gereken doğru davranış hangisidir?

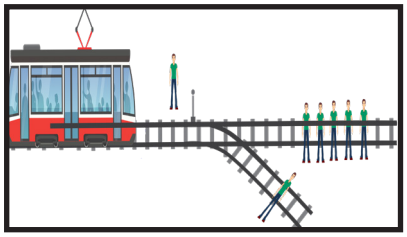

a. Tramvay sorunu hangi ahlak görüşünü desteklemek için tasarlanmış olabilir? Görüşünüzü gerçek hayatta yaşanabilecek bir olay üzerinden açıklayınız.

b. Makas kolunun yanında bulunan kişinin beş kişi yerine bir kişiyi tercih ettiğini ve o kişiyle de arasında düşmanlık olduğunu düşünelim. Bu koşullarda yapmış olduğu seçimin etik olup olmadığını değerlendiriniz.

c. Pragmatik anlayışlardan utilitarizme göre çoğunluğun faydasına olan daha iyidir. Onlara göre tramvay sorununda iyi olan davranış makas koluna dokunmaktır. Bir davranış hakkında onun doğurduğu sonuçlar üzerinden ahlaki yargıya varmanın olumlu ve olumsuz yanlarının neler olabileceğini değerlendiriniz.

ç. Etik bir ikilem oluşturunuz.

Hazırlayan: *Sarper Serkan AVCI*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri *Kazanım: 10.3.4. Ahlak felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.*

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**BAŞKASININ BİÇTİĞİ ELBİSEYE GİRMEK**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Egoizm (bencillik) görüşünü irdeleyebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilere aşağıdaki metni okutunuz ve metne yönelik soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Ayn Rand (çağdaş filozof)

Bazı insanlara kendilerini başkalarının içinde aramaları öğretilmiş. Oysa hiç kimse, hiçbir türlü öz saygıya ihtiyaç duymayacak kadar salt bir alçak gönüllülüğe varamaz. Sağ kalamaz o zaman. Bu yüzden de yüzyıllar boyunca hayırseverliğin, kendinden vermenin en yüce ideal olduğu doktrini öğretildiği hâlde insanoğlu bunu kabul ederken tek kabul edebileceği biçime sokmuş. Öz saygısını başkaları kanalıyla aramış elden düşme yaşayarak. Bu da tabii her türlü korkunçluğun kapısını açmış. Gerçekten bencil bir insanın asla kabul edemeyeceği türden korkunç bir bencilliğe dönüşmüş. Bugün de dünyanın bencillikten yok olmasına engel olabilmek için benliğimizi mahvetmemiz, onu yok etmemiz isteniyor. Bugün nelerin nasihat edildiğine kulak kabartsana. Çevrendeki insanlara bak. Neden acı çektikleri, neden hep mutluluk arayıp bir türlü bulamadıkları merak edilir. Bir insan şöyle bir durup kendi kendine "Benim hiç gerçek anlamda kişisel bir arzum oldu mu?" diye sorsa cevabı hemen bulur. Bütün isteklerinin, çabalarının, rüyalarının, ihtiraslarının hep başka insanlardan gelme bir motivasyon olduğunu görür. Aslında çabası maddesel zenginlik uğruna bile değildir, elden düşmecinin hayali sayabileceğimiz saygınlık içindir. Bir onay arar. Kendinin olmayan bir onay. Ne o mücadeleden bir keyif alır, ne de başardığı zaman bir sevinç duyar. Bir tek şey için bile "Bunu isteyişim, kendim istediğim içindir yoksa komşularım bana imrensin diye değil." diyemez. Ondan sonra da neden mutsuzum diye merak eder. Mutluluğun her türü kişiye özeldir. En büyük anlarımız kişiseldir, kendimizden kaynaklanan bir motivasyondan gelir, ona el sürülemez.[1]

a. Metinde geçen elden düşmeci anlayış ile ne kastedilmektedir?

Öğretmene Not
Öğrencilerden yanıtlarını başkaları için yaşama, kişisel ihtiyaçlarını gözetme, başkalarına karşı fedakâr olma, öz saygısını koruma açısından gözden geçirmeleri istenebilir.

b. İnsanın başkasının isteklerine göre yahut sırf kendi mutluluğu için yaşaması doğru mudur? Sizce bu ikisi arasında nasıl bir yol izlenmelidir?

Öğretmene Not
Öğrenci yanıtları şu sorularla geliştirilebilir.
- ***İnsanın kendi çıkarını gözetmesi gerekli midir?***
- ***Saf çıkarına göre hareket etmesi doğru mudur?***
- ***Ne kadar bencil olmaya hakkı vardır?***
- ***İnsan başkalarıyla ilişkilerinde onları gözetmeli midir?***
- ***İnsanın yalnızca karşı tarafı düşünmesi doğru mudur?***

c. Ayn Rand'a göre herkesin paylaşılabildiği bir mutluluk anlayışı söz konusu mudur yoksa mutluluk kişiye özgü müdür? Rand'ın fikirlerinin ahlak felsefesinin hangi görüşüyle yakından ilişkili olduğunu değerlendiriniz.

Öğretmene Not
Evrensel ahlak ilkesinin olup olmadığına ilişkin görüşlerin kısaca hatırlanmasını sağlayınız.

1 Ayn RAND'ın "Hayatın Kaynağı" adlı romanından alıntılanmıştır.

"BAŞKASININ BİÇTİĞİ ELBİSEYE GİRMEK" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki metni okuyunuz ve metinden hareketle soruları cevaplayınız.

Ayn Rand (çağdaş filozof)

Bazı insanlara kendilerini başkalarının içinde aramaları öğretilmiş. Oysa hiç kimse, hiçbir türlü öz saygıya ihtiyaç duymayacak kadar salt bir alçak gönüllülüğe varamaz. Sağ kalamaz o zaman. Bu yüzden de yüzyıllar boyunca hayırseverliğin, kendinden vermenin en yüce ideal olduğu doktrini öğretildiği hâlde insanoğlu bunu kabul ederken tek kabul edebileceği biçime sokmuş. Öz saygısını başkaları kanalıyla aramış elden düşme yaşayarak. Bu da tabii her türlü korkunçluğun kapısını açmış. Gerçekten bencil bir insanın asla kabul edemeyeceği türden korkunç bir bencilliğe dönüşmüş. Bugün de dünyanın bencillikten yok olmasına engel olabilmek için benliğimizi mahvetmemiz, onu yok etmemiz isteniyor. Bugün nelerin nasihat edildiğine kulak kabartsana. Çevrendeki insanlara bak. Neden acı çektikleri, neden hep mutluluk arayıp bir türlü bulamadıkları merak edilir. Bir insan şöyle bir durup kendi kendine "Benim hiç gerçek anlamda kişisel bir arzum oldu mu?" diye sorsa cevabı hemen bulur. Bütün isteklerinin, çabalarının, rüyalarının, ihtiraslarının hep başka insanlardan gelme bir motivasyon olduğunu görür. Aslında çabası maddesel zenginlik uğruna bile değildir, elden düşmecinin hayali sayabileceğimiz saygınlık içindir. Bir onay arar. Kendinin olmayan bir onay. Ne o mücadeleden bir keyif alır, ne de başardığı zaman bir sevinç duyar. Bir tek şey için bile "Bunu isteyişim, kendim istediğim içindir yoksa komşularım bana imrensin diye değil." diyemez. Ondan sonra da neden mutsuzum diye merak eder. Mutluluğun her türü, kişiye özeldir. En büyük anlarımız kişiseldir, kendimizden kaynaklanan bir motivasyondan gelir, ona el sürülemez.[1]

a. Metinde geçen elden düşmeci anlayış ile ne kastedilmektedir?

b. İnsanın başkasının isteklerine göre yahut sırf kendi mutluluğu için yaşaması doğru mudur? Sizce bu ikisi arasında nasıl bir yol izlenmelidir?

c. Ayn Rand'a göre herkesin paylaşılabildiği bir mutluluk anlayışı söz konusu mudur yoksa mutluluk kişiye özgü müdür? Rand'ın fikirlerinin ahlak felsefesinin hangi görüşüyle yakından ilişkili olduğunu değerlendiriniz.

1 Ayn RAND'ın "Hayatın Kaynağı" adlı romanından alıntılanmıştır.

Hazırlayan: *Rukiye GÜNDOĞDU AVCI*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri *Kazanım: 10.3.4. Ahlak felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.*

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**OLAĞANÜSTÜ DURUMLARDA ETİK İLKELER VE AHLAKİ SEÇİMLER**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Ahlaki seçimleri ve zorunlulukları irdeleyebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Açıklama

2020'de ortaya çıkan ve etkisi tüm dünyada görülen yeni koronavirus (COVID-19) salgını birey, toplum ve devletler üzerinde derin etkiler bırakmış ve birçok sorunun oluşmasına neden olmuştur.

Yönerge

Aşağıda bu salgın esnasında yaşanan ve "sağlıkçıların hasta seçimi" olarak nitelendirilen sorunla ilgili bir açıklama ve bu konuyla ilgili çıkan haberlerden yapılan alıntılar verilmiştir. Öğrencilerin bu açıklamayı ve haber alıntılarını inceleyip konuya yönelik oluşturulan soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Triyajın üç ilkesi: Eşitlik, yarar ya da piyango makinesi. "Triyaj" sözcüğü Fransızcadan gelir. Anlamı seçmek ve elemektir. Savaş zamanlarında hayatta kalanların sayısını artırmak için yaralılar arasından seçim yapmak manasında kullanılırdı. Savaşların tıbbın günlük akışına mirası olan triyaj; salgın, afet gibi olağanüstü durumlar yanında olağan zamanlarda da özellikle acil servislerde hastaların durumunun tespiti için kullanılmaktadır.[1]

Koronavirüsün Avrupa'da özellikle en fazla can aldığı İtalya'da doktor ve hemşirelerin omuzlarına binen sorumluluk, tıp dünyasının etik değerlerini yeniden düşündürür oldu. [2]

Yeni koronavirüs enfeksiyonları her gün artarken barış dönemlerinde daha önce görülmemiş bir baskı altındaki İtalyan sağlık sistemi, hastaları tedavi etmek için yeterli hastane yatağı bulmakta zorlanmaktadır. Ülkenin kuzeyindeki Lombardiya bölgesine bağlı Bergamo'da bir yoğun bakım ünitesini yöneten Dr. Christian Salaroli, 80 ila 95 yaş arasındaki bir kişi ağır bir solunum rahatsızlığıyla gelmişse büyük ihtimalle tedavi etmiyoruz, demektedir.[3]

a. Haberlerde yer alan doktorların seçimleri ahlaki bir seçim olabilir mi? Cevabınızı gerekçesiyle belirtiniz.

b. Olağanüstü durumlarda etik değerler askıya alınabilir mi ya da alınmalı mıdır? Yukarıda verilen örnekler üzerinden değerlendiriniz.

c. Toplum ve devletin bireylerin ahlaki seçimlerine etkisini yukarıda verilen örnek vakalar üzerinden değerlendiriniz.

ç. Doktorların hastalar arasından seçim yapmalarını Kant ve Bentham'ın ahlak görüşlerine göre değerlendiriniz.

1 (https://teyit.org/covid-19-triyajinda-medyanin-sinavi-ve-insan-hayatinin-degeri-sorusu/)
2 (https://tr.euronews.com/2020/03/13/italyada-doktorlar-hasta-secmek-zorunda-kaliyor-yasama-ihtimali-yuksek-olanlar-oncelikli)
3 (https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51896654)

"OLAĞANÜSTÜ DURUMLARDA ETİK İLKELER VE AHLAKİ SEÇİMLER" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. 2020'de ortaya çıkan ve etkisi tüm dünyada görülen yeni koronavirus (COVID-19) salgını birey, toplum ve devletler üzerinde derin etkiler bırakmış ve birçok sorunun oluşmasına neden olmuştur. Aşağıda bu salgın esnasında yaşanan ve "sağlıkcıların hasta seçimi" olarak nitelendirilen sorunla ilgili bir açıklama ve bu konuyla ilgili çıkan haberlerden yapılan alıntılar verilmiştir. Bu açıklamayı ve haber alıntılarını inceleyip konuya yönelik oluşturulan soruları cevaplayınız.

Triyajın üç ilkesi: Eşitlik, yarar ya da piyango makinesi. "Triyaj" sözcüğü Fransızcadan gelir. Anlamı seçmek ve elemektir. Savaş zamanlarında hayatta kalanların sayısını artırmak için yaralılar arasından seçim yapmak manasında kullanılırdı. Savaşların tıbbın günlük akışına mirası olan triyaj; salgın, afet gibi olağanüstü durumlar yanında olağan zamanlarda da özellikle acil servislerde hastaların durumunun tespiti için kullanılmaktadır.[1]
Koronavirüsün Avrupa'da özellikle en fazla can aldığı İtalya'da doktor ve hemşirelerin omuzlarına binen sorumluluk, tıp dünyasının etik değerlerini yeniden düşündürür oldu.[2]
Yeni koronavirüs enfeksiyonları her gün artarken barış dönemlerinde daha önce görülmemiş bir baskı altındaki İtalyan sağlık sistemi, hastaları tedavi etmek için yeterli hastane yatağı bulmakta zorlanmaktadır. Ülkenin kuzeyindeki Lombardiya bölgesine bağlı Bergamo'da bir yoğun bakım ünitesini yöneten Dr. Christian Salaroli, 80 ila 95 yaş arasındaki bir kişi ağır bir solunum rahatsızlığıyla gelmişse büyük ihtimalle tedavi etmiyoruz, demektedir.[3]

a. Haberlerde yer alan doktorların seçimleri ahlaki bir seçim olabilir mi? Cevabınızı gerekçesiyle belirtiniz.

b. Olağanüstü durumlarda etik değerler askıya alınabilir mi ya da alınmalı mıdır? Yukarıda verilen örnekler üzerinden değerlendiriniz.

c. Toplum ve devletin bireylerin ahlaki seçimlerine etkisini yukarıda verilen örnek vakalar üzerinden değerlendiriniz.

ç. Doktorların hastalar arasından seçim yapmalarını Kant ve Bentham'ın ahlak görüşlerine göre değerlendiriniz?

1 (https://teyit.org/covid-19-triyajinda-medyanin-sinavi-ve-insan-hayatinin-degeri-sorusu/)
2 (https://tr.euronews.com/2020/03/13/italyada-doktorlar-hasta-secmek-zorunda-kaliyor-yasama-ihtimali-yuksek-olanlar-oncelikli)
3 (https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51896654)

Hazırlayan: *Aysun KOLUAÇIK*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri *Kazanım: 10.3.4. Ahlak felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.*

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi

ÖĞRETMEN

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi

Etkinlik İsmi	**ÇEVRE ETİĞİ**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	İnsanın doğal çevre ile kurduğu ilişkiyi etik bağlamda inceleyebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Etkinlik öncesi öğrencilerin "çevre etiği"ne dair araştırma yapmaları gerekmektedir. Güncel çevre ve sağlık sorunlarının aşağıda verilen genel bilgiler dâhilinde çevre etiğiyle bağı kurularak soruların tartışılmasını sağlayınız.

Etik, Yunanca gelenek anlamını taşıyan ethos sözcüğünden türetilmiştir. Bu anlamda etik genel inançlarla, tavırlarla ya da alışılmış davranışları yönlendiren kurallarla ilgilidir.
Çevre etiği, insanların doğal ve yapay çevreleri arasındaki ilişkilerin sistemli olarak incelenmesidir. "Çevre etiği, ahlak kurallarının insanların dünya karşısındaki davranışlarını yönettiğini ve yönetmesi gerektiğini varsayar. Bu doğrultuda çevre etiği kuramı bu kuralların neler olduğunu, insanların kimlere ve nelere karşı sorumlulukları bulunduğunu açıklamak ve bu sorumlulukların neden haklı olduğunu göstermek zorundadır."
İnsan merkezli olmayan etik, hayvanlar ve bitkiler gibi öteki doğal nesnelere de ahlaki bir statü tanır. Bu yaklaşım, etik kuralların sınırlarının genişletilmesi gereğini doğurur. Birçok bitki ve hayvan türünün yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bulunması insan merkezli olmayan etik yaklaşımın sık rastlanan sorunlarındandır.

a. Günümüz çevre sorunları (hava, toprak, su, gürültü kirliliği ve küresel ısınma, doğal yaşamın yok olması vb.) düşünüldüğünde çevre etiği bu sorunların çözümüne nasıl bir katkı sağlayabilir?

b. İnsanın vahşi doğayla temasının artmasını dünyada yaşanan son salgın hastalıkların sebebi olarak görme eğilimi artık daha sık dile getirilmektedir? Salgın ve benzeri durumların insanların çevreye bakış açılarında ne tür değişimler oluşturabileceğini değerlendiriniz.

c. Sizce çevreyi ve insan yaşamını korumak için yazılı kurallar yeterli midir? Gerekçeleriyle belirtiniz.

ç. Çevre bilincinin oluşabilmesi için birey, toplum ve devletler neler yapmalıdır?

"ÇEVRE ETİĞİ"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki aşamaları takip ediniz.

Etik, Yunanca gelenek anlamını taşıyan ethos sözcüğünden türetilmiştir. Bu anlamda etik genel inançlarla, tavırlarla ya da alışılmış davranışları yönlendiren kurallarla ilgilidir.
Çevre etiği, insanların doğal ve yapay çevreleri arasındaki ilişkilerin sistemli olarak incelenmesidir. "Çevre etiği, ahlak kurallarının insanların dünya karşısındaki davranışlarını yönettiğini ve yönetmesi gerektiğini varsayar. Bu doğrultuda çevre etiği kuramı bu kuralların neler olduğunu, insanların kimlere ve nelere karşı sorumlulukları bulunduğunu açıklamak ve bu sorumlulukların neden haklı olduğunu göstermek zorundadır."
İnsan merkezli olmayan etik, hayvanlar ve bitkiler gibi öteki doğal nesnelere de ahlaki bir statü tanır. Bu yaklaşım, etik kuralların sınırlarının genişletilmesi gereğini doğurur. Birçok bitki ve hayvan türünün yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bulunması insan merkezli olmayan etik yaklaşımın sık rastlanan sorunlarındandır.

a. Günümüz çevre sorunları (hava, toprak, su, gürültü kirliliği ve küresel ısınma, doğal yaşamın yok olması vb.) düşünüldüğünde çevre etiği bu sorunların çözümüne nasıl bir katkı sağlayabilir?

b. İnsanın vahşi doğayla temasının artmasını dünyada yaşanan son salgın hastalıkların sebebi olarak görme eğilimi artık daha sık dile getirilmektedir? Salgın ve benzeri durumların insanların çevreye bakış açılarında ne tür değişimler oluşturabileceğini değerlendiriniz.

ç. Çevre bilincinin oluşabilmesi için birey, toplum ve devletler neler yapmalıdır?

Hazırlayan: *Haydar Sinan KOLUAÇIK*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri *Kazanım:10.3.4. Ahlak felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.*

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	ÖZGÜRLÜK VE SORUMLULUK	40 dk.
Etkinliğin Amacı	Ahlaki açıdan özgürlük problemini tartışabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen metni okuyup ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Doğan Bey: Şimdi iki kişi düşünelim: Bunlardan biri bu kişiye Özgür adını verelim kendi isteğiyle öğretmenliği seçmiş olsun. Diğeri kişinin adı da Esir olsun, zorla öğretmenliğe itilmiş olsun. Özgür, öğretmenlik mesleğinden şikâyet etmeye başlasa, mesleğin birçok olumsuz yönünü gösterse, bu meslekte bir gelecek göremediğini söylese ne düşünürsün? Onun öğretmenlikten sürekli şikâyet eden durumunu doğal karşılar mısın? Yoksa "Madem bu kadar şikâyet edecek yönler görüyorsun, niye öğretmenliği seçtin?" gibi bir soru aklına gelmez mi?
Arif Bey: Gelir. Özgür, kendisi isteyerek öğretmenliği seçtiği için öğretmenlik mesleğiyle ilgili şikâyeti yersizdir.
Doğan Bey: Ama Esir, öğretmenlik mesleğinden aynı biçimde şikâyet etse onun şikâyetinde bir tutarsızlık görmezsin, değil mi?
Arif Bey: Hayır, görmem. O, istemediği hâlde zorla öğretmenliğe itildi; zorla itildiği bu meslekten şimdi şikâyet ediyor, diye bakarım.
Doğan Bey: Özgür şikâyet ettiği zaman kendi yaptığı seçimden sorumluluk almadığı ortaya çıkar. Esir şikâyet ettiği zaman bu anlam çıkmaz. Çünkü öğretmen olmanın sorumluluğunu Esir değil, onu öğretmen yapan güçler taşıyor.
Doğan Bey: Evet, yeniden ortaya çıkan şu: Sorumluluk, kişinin bilinçli seçimiyle oluşuyor.
Arif Bey: Evet, kişinin birçok seçenek arasından seçim yapma olanağına özgürlük diyoruz ve kişi seçim yaparak özgürlüğünü kullandığı andan itibaren yaptığı bu seçimin sorumluluğunu da yüklenmiş oluyor. Öğretmen olmaya karar veren birinin şu anda öğretmenlerin hangi durumda olduğunu araştırmasını, niçin öğretmen olmak istediğini, nasıl öğretmenlik yapmak istediğini, öğretmenlik yaparak neyi gerçekleştirmek istediğini düşünmesini bekleriz. O nedenle durumu inceleyip karar vermeli. Ve karar verdikten sonra da şikâyet etmek yerine kollan sıvayıp var gücüyle çalışmalı.
Durdu, bana baktı, ilgiyle dinlediğimi gördü ve sözüne devam etti:
Arif Bey: Bu kişi çalışacak yerde zamanını şikâyet ederek harcarsa sorumsuzca davranıyor demektir.
Doğan Bey: Arif Bey, ben bu kadar güçlü söyleyemezdim. Şimdi kişinin seçim yapmasının özgürlüğü ve sorumluluğu arasındaki ilişkiyi görebiliyor musunuz?
Arif Bey: Çok aşikâr.

Doğan Cüceloğlu, "Savaşçı" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a. Metne göre Arif Bey neden mesleği ile ilgili şikâyette bulunamaz?

b. Metinde sorumluluk hangi şarta bağlanmıştır?

c. Sizce çevreyi ve insan yaşamını korumak için yazılı kurallar yeterli midir? Gerekçeleriyle belirtiniz.

ç. Seçim yapıyor olmak özgür olduğumuzun kanıtı mıdır? Açıklayınız.

"ÖZGÜRLÜK VE SORUMLULUK" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki metni okuyup ilgili soruları cevaplayınız

Doğan Bey: Şimdi iki kişi düşünelim: Bunlardan biri bu kişiye Özgür adını verelim kendi isteğiyle öğretmenliği seçmiş olsun. Diğeri kişinin adı da Esir olsun, zorla öğretmenliğe itilmiş olsun. Özgür, öğretmenlik mesleğinden şikâyet etmeye başlasa, mesleğin birçok olumsuz yönünü gösterse, bu meslekte bir gelecek göremediğini söylese ne düşünürsün? Onun öğretmenlikten sürekli şikâyet eden durumunu doğal karşılar mısın? Yoksa "Madem bu kadar şikâyet edecek yönler görüyorsun, niye öğretmenliği seçtin?" gibi bir soru aklına gelmez mi?
Arif Bey: Gelir. Özgür, kendisi isteyerek öğretmenliği seçtiği için öğretmenlik mesleğiyle ilgili şikâyeti yersizdir.
Doğan Bey: Ama Esir, öğretmenlik mesleğinden aynı biçimde şikâyet etse onun şikâyetinde bir tutarsızlık görmezsin, değil mi?
Arif Bey: Hayır, görmem. O, istemediği hâlde zorla öğretmenliğe itildi; zorla itildiği bu meslekten şimdi şikâyet ediyor, diye bakarım.
Doğan Bey: Özgür şikâyet ettiği zaman kendi yaptığı seçimden sorumluluk almadığı ortaya çıkar. Esir şikâyet ettiği zaman bu anlam çıkmaz. Çünkü öğretmen olmanın sorumluluğunu Esir değil, onu öğretmen yapan güçler taşıyor.
Doğan Bey: Evet, yeniden ortaya çıkan şu: Sorumluluk, kişinin bilinçli seçimiyle oluşuyor.
Arif Bey: Evet, kişinin birçok seçenek arasından seçim yapma olanağına özgürlük diyoruz ve kişi seçim yaparak özgürlüğünü kullandığı andan itibaren yaptığı bu seçimin sorumluluğunu da yüklenmiş oluyor. Öğretmen olmaya karar veren birinin şu anda öğretmenlerin hangi durumda olduğunu araştırmasını, niçin öğretmen olmak istediğini, nasıl öğretmenlik yapmak istediğini, öğretmenlik yaparak neyi gerçekleştirmek istediğini düşünmesini bekleriz. O nedenle durumu inceleyip karar vermeli. Ve karar verdikten sonra da şikâyet etmek yerine kollan sıvayıp var gücüyle çalışmalı.
Durdu, bana baktı, ilgiyle dinlediğimi gördü ve sözüne devam etti:
Arif Bey: Bu kişi çalışacak yerde zamanını şikâyet ederek harcarsa sorumsuzca davranıyor demektir.
Doğan Bey: Arif Bey, ben bu kadar güçlü söyleyemezdim. Şimdi kişinin seçim yapmasının özgürlüğü ve sorumluluğu arasındaki ilişkiyi görebiliyor musunuz?
Arif Bey: Çok aşikâr.

Doğan Cüceloğlu, "Savaşçı" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a. Metne göre Arif Bey neden mesleği ile ilgili şikâyette bulunamaz?

b. Metinde sorumluluk hangi şarta bağlanmıştır?

c. Sizce çevreyi ve insan yaşamını korumak için yazılı kurallar yeterli midir? Gerekçeleriyle belirtiniz.

ç. Seçim yapıyor olmak özgür olduğumuzun kanıtı mıdır? Açıklayınız.

Hazırlayan: *Bilal ERTEM*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri *Kazanım: 10.3.5. Din felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.*

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**DİN FELSEFESİ NEDİR?**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Din felsefesinin konusunu kavrayabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

1. Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki metni okumalarını ve ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Dinin ilke ve kavramları üzerinden tartışma yürüten her düşünür, tartışmaları kendi iklimindeki yansımaları üzerinden ele alır. Amacı din üzerine rasyonel tarzda düşünmek ve felsefe-teoloji ilişkisinden doğan problemlere cevap aramaktır. Bu açıdan kendi topraklarındaki anlayışları mantık süzgecinden geçiren düşünürler, kendi görüşleri için de sağlam zeminler arar.
Coğrafyalar arasında sorunlar ve tartışmalar benzer olsa da ele alınan yargılar farklıdır çünkü öne çıkan yargılar o coğrafyanın inanç sistemi içinde gelişir. Genel olarak düşünürler hem dinin doğası hem de inançsal argümanların gerekçelendirilmesi üzerinde durur. Onların çalışmaları doğrudan veya dolaylı biçimde insanları etkiler. İnsanlar böyle düşünürlerin fikirleriyle sıradan sohbetlerden felsefi veya bilimsel görüşlere ya da basit ifadelerden sanatsal anlatımlara kadar düşüncenin pratiğe dönüştüğü her alanda karşılaşır. Böylelikle tartışmalar üzerine düşünmekten kendini alıkoyamaz. Dolayısıyla o da düşünürler gibi bulunduğu çevrenin inançsal yargılarını sorgular. Objektif eleştirel bir bakışa sahip olmasının yanı sıra başkalarının inanma veya inanmama tercihine saygı duymayı da öğrenir.

a. İnsan, din üzerine yapılan rasyonel tartışmalardan kendini neden alıkoyamaz?

b. Din felsefesi üzerine çalışan düşünürler neden öncelikle bulundukları coğrafyanın inanç yargılarını sorgulamaktadır?

Öğretmene Not

Coğrafyalar arası inanç yargılarının farklılığı şu örnek üzerinden verilebilir. Tanrı'nın varlığına yönelik sorunlar Doğu ve Batı'da farklı inanç yargıları üzerinden biçimlenmiştir. Genel olarak kötülük sorunu Doğu'da Hinduizm'de reenkarnasyona bağlanmış ve Tanrı'nın kötülüğe müsaade etmesi o insanın önceki hayatının seçimleriyle ilişkilendirilmiştir. Aynı sorun İslam dünyasında her hayırda şer, her şerde hayır var anlayışıyla açıklanmıştır. Hristiyan coğrafyasında ise "ilk günah" olayı ve ilahi adalet (teodise) sorunu çerçevesinde oluşan yargılar üzerinden ele alınmıştır.

"DİN FELSEFESİ NEDİR?"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki metni okuyup metinden hareketle ilgili soruları cevaplayınız.

Dinin ilke ve kavramları üzerinden tartışma yürüten her düşünür, tartışmaları kendi iklimindeki yansımaları üzerinden ele alır. Amacı din üzerine rasyonel tarzda düşünmek ve felsefe-teoloji ilişkisinden doğan problemlere cevap aramaktır. Bu açıdan kendi topraklarındaki anlayışları mantık süzgecinden geçiren düşünürler, kendi görüşleri için de sağlam zeminler arar.
Coğrafyalar arasında sorunlar ve tartışmalar benzer olsa da ele alınan yargılar farklıdır çünkü öne çıkan yargılar o coğrafyanın inanç sistemi içinde gelişir. Genel olarak düşünürler hem dinin doğası hem de inançsal argümanların gerekçelendirilmesi üzerinde durur. Onların çalışmaları doğrudan veya dolaylı biçimde insanları etkiler. İnsanlar böyle düşünürlerin fikirleriyle sıradan sohbetlerden felsefi veya bilimsel görüşlere ya da basit ifadelerden sanatsal anlatımlara kadar düşüncenin pratiğe dönüştüğü her alanda karşılaşır. Böylelikle tartışmalar üzerine düşünmekten kendini alıkoyamaz. Dolayısıyla o da düşünürler gibi bulunduğu çevrenin inançsal yargılarını sorgular. Objektif eleştirel bir bakışa sahip olmasının yanı sıra başkalarının inanma veya inanmama tercihine saygı duymayı da öğrenir.

a. İnsan, din üzerine yapılan rasyonel tartışmalardan kendini neden alıkoyamaz?

b. Din felsefesi üzerine çalışan düşünürler neden öncelikle bulundukları coğrafyanın inanç yargılarını sorgulamaktadır?

Hazırlayan: *Sarper Serkan AVCI*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri Kazanım: 10.3.4. Din felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	MUMUN TİTREK IŞIĞINDA BİR KARAGÖZ	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Panenteizm görüşünü analiz edebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

1. Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki görseli inceleyerek "Perde Gazeli"ni ve açıklama bölümünü okumalarını sağlayınız. Görsel ve açıklamadan hareketle ilgili soruyu cevaplamalarını isteyiniz.

PERDE GAZELİ

Karagöz: Off Hayy Hak...
Nakş-i sun'un remz eder hüsnünde rü'yet perdesi,
Hâce-i hükm-i ezeldendir hakikat perdesi

Allah'ın Hayy (kendisi diri olan, varlığa can veren) ve Hak (gerçek olan, varlığı kalıcı olan) adıyla görünen perdedeki güzellikler Tanrı'nın yarattığı şekillerin sembolüdür.
Hakikat perdesi Tanrı'nın ezelî hükmünden başka bir şey değildir.

Sîreti sûrette mümkündür temâşa eylemek
Hâil olmaz ayn-i irfâna basiret perdesi

Dış görünüşte iç anlamı görme olanağı vardır.
Dış görünüş kalp gözüyle seyredenlerin gerçeği görmesine engel olmaz.

Her neye imân ile baksan olur iş âşikar
Kılmış istilâ cihâna hâb-i gaflet perdesi

Her neye iman ile (kalp gözü) baksan her şey aşikâr olur
Fakat gaflet uykusu perdesi dünyayı kaplamış

Bu hâyal-i âlemi gözden geçirmektir hüner
Nice kara gözleri mahvetti sûret perdesi

Marifet bir hayalden başka bir şey olmayan dünyayı gözden geçirmektir.
Gaflet uykusu (dış görünüşe aldanma cahilliği) nice kara gözleri mahvetti.

Şem-i aşka yandırıp tasvir-i cismindir geçen
Âdemi âmed-şüd etmekte azîmet perdesi

Aşk mumuyla yanıp geçen tasvir senin vücudundur. (Perde arkasında yanan mumun görünür kıldığı tasvirler seni temsil eder.)
Bu perde (dünya) insanın bir süreliğine gelip geçtiğini temsil eder.

Hangi zılle iltica etsen fenâ bulmaz acep
Oynatan üstâdı gör kurmuş muhabbet perdesi

Hangi cisme sığınsan yok olmaz ki
Sen asıl bu muhabbet perdesini kurup oynatan üstadı görmeye çalış. (Her şeyin arkasındaki yaratıcıyı görmeye çalış.)

Dergeh-i Âl-i abâda müstakim ol Kemterî
Gösterir vahdet elin kalktıkça kesret perdesi

Ey Kemterî (yazar), Muhammed soyunun dergâhında doğru ol,
Çokluk perdesi ortadan kalkınca birlik (vahdet-i vücud, tek varlık, Tanrı) görünür.

Kemteri (Raşit Ali Bey)

Perde Gazeli ve acıklamalarında www.karagoz.net sitesinden ve Mustafa.Ermiş'in Türk Gölge Oyunu adlı eserinden faydalanılmıştır

Açıklama: Gölge oyunu başlamadan önce hazırlık yapılır. Beyaz bir perde iki tahta arasına gerilir. Perdenin arkasına bir mum yakılarak cisimlerin görüntüsünün perdeye yansıtılması sağlanır. Perdede görünen cisimlerin dış görünüşleridir. Mumun titreyen ışığı cisimlerin hareketine canlılık kazandırır. Cisimler (Hacivat, Karagöz) perdenin arkasında duran bir çift el tarafından hareket ettirilir. Perdeye önce Karagöz girer ve gazeli okur. Gazelde geçen üstat evreni ve güzellikleri yaratan sanatçıyı ifade eder. Perde, Tanrı'nın yarattığı varlıkları ve güzellikleri sergileyen bir temsildir. Bir yanıyla dünyayı ve evreni diğer yanıyla izleyenler (insanlar) ile perdenin arasına çekilmiş gerçeklerin gizlendiği örtüyü simgeler. Gazele göre perde içinde perde açılır ve her biri başka hakikatler barındırır. Muhabbet perdesinde varlıklar, olaylar ve güzellikler bir hayaldir, görünüşten ibarettir. Hakikat perdesi ise yaratıcının ezelî olduğuna (başlangıçı olmayan) hükmeder. Dünyanın geçiciliğini fark etmesi, uyanık olması ve kalıcı olanı görmesi hususunda insanı uyardıktan sonra perde gazeli sona erer. Hacivat gölge oyununa dâhil olur ve çeşitli konularda muhabbet ederler. Oyunun sonuna gelindiğinde birlikte perdeden ayrılırlar. Üstat mumu üfler ve perdeyi toplar.

► Gazelde geçen perdede görünenlerin niteliklerini ve üstada ait nitelikleri tabloda ilgili bölümlere işaretleyiniz.

	Kalıcı	Geçici	Bağımlı	Bağımsız	Yaratan	Yaratılan	Çokluk	Bir
Perdede görünenler								
Üstat								

2. Yönerge

Öğrencilere gazelde üstadın perde ile ilişkisinin anlatıldığını hatırlatınız ve aşağıdaki soruları bu doğrultuda cevaplamalarını sağlayınız.

a. Gazelde perde ile üstat bir mi yoksa ayrı mıdır? Diğer bir ifadeyle Tanrı ile evren bir mi yoksa ayrı mıdır? Gerekçelerinizle açıklayınız.

Öğretmene Not
Öğrencilere "Tanrı ile evrenin bir olması demek Tanrı'nın varlığının evrenin varlığıyla özdeş olması anlamına gelir. Tanrı'nın evrenden ayrı olması ise evrenden bağımsız ve ona özdeş olmaması anlamına gelir." açıklamasını yapınız.

b. Gazele göre Tanrı evrene içkin mi aşkın mıdır? Yanıtınızı uygun düşen felsefi görüşle ilişkilendirerek değerlendiriniz.

Öğretmene Not
Öğrencilere "Tanrı'nın evrene içkin olması Tanrı'nın evreni düzenleme, varlıklara hareket verme ve etki etme gibi eylemlerini kapsar. Diğer taraftan Tanrı'nın evrene aşkın olması Tanrı'nın evrenden ayrı ve bağımsız olmasıdır." açıklamasını yapınız.

Hazırlayan: *Rukiye GÜNDOĞDU AVCI*

"MUMUN TİTREK IŞIĞINDA BİR KARAGÖZ" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki görseli inceleyerek verilen perde gazelini ve açıklamasını okuyunuz.

PERDE GAZELİ

Karagöz: Off Hayy Hak...
Nakş-i sun'un remz eder hüsnünde rü'yet perdesi,
Hâce-i hükm-i ezeldendir hakikat perdesi

Allah'ın Hayy (kendisi diri olan, varlığa can veren) ve Hak (gerçek olan, varlığı kalıcı olan) adıyla görünen perdedeki güzellikler Tanrı'nın yarattığı şekillerin sembolüdür.
Hakikat perdesi Tanrı'nın ezelî hükmünden başka bir şey değildir.

Sîreti sûrette mümkündür temâşa eylemek
Hâil olmaz ayn-i irfâna basiret perdesi

Dış görünüşte iç anlamı görme olanağı vardır.
Dış görünüş kalp gözüyle seyredenlerin gerçeği görmesine engel olmaz.

Her neye imân ile baksan olur iş âşikar
Kılmış istilâ cihâna hâb-i gaflet perdesi

Her neye iman ile (kalp gözü) baksan her şey aşikâr olur
Fakat gaflet uykusu perdesi dünyayı kaplamış

Bu hâyal-i âlemi gözden geçirmektir hüner
Nice kara gözleri mahvetti sûret perdesi

Marifet bir hayalden başka bir şey olmayan dünyayı gözden geçirmektir.
Gaflet uykusu (dış görünüşe aldanma cahilliği) nice kara gözleri mahvetti.

Şem-i aşka yandırıp tasvir-i cismindir geçen
Âdemi âmed-şüd etmekte azîmet perdesi

Aşk mumuyla yanıp geçen tasvir senin vücudundur. (Perde arkasında yanan mumun görünür kıldığı tasvirler seni temsil eder.)
Bu perde (dünya) insanın bir süreliğine gelip geçtiğini temsil eder.

Hangi zılle iltica etsen fenâ bulmaz acep
Oynatan üstâdı gör kurmuş muhabbet perdesi

Hangi cisme sığınsan yok olmaz ki
Sen asıl bu muhabbet perdesini kurup oynatan üstadı görmeye çalış. (Her şeyin arkasındaki yaratıcıyı görmeye çalış.)

Dergeh-i Âl-i abâda müstakim ol Kemterî
Gösterir vahdet elin kalktıkça kesret perdesi

Ey Kemterî (yazar), Muhammed soyunun dergâhında doğru ol,
Çokluk perdesi ortadan kalkınca birlik (vahdet-i vücud, tek varlık, Tanrı) görünür.

Kemteri (Raşit Ali Bey)

Perde Gazeli ve acıklamalarında www.karagoz.net sitesinden ve Mustafa.Ermiş'in Türk Gölge Oyunu adlı eserinden faydalanılmıştır

Açıklama: Gölge oyunu başlamadan önce hazırlık yapılır. Beyaz bir perde iki tahta arasına gerilir. Perdenin arkasına bir mum yakılarak cisimlerin görüntüsünün perdeye yansıtılması sağlanır. Perdede görünen cisimlerin dış görünüşleridir. Mumun titreyen ışığı cisimlerin hareketine canlılık kazandırır. Cisimler (Hacivat, Karagöz) perdenin arkasında duran bir çift el tarafından hareket ettirilir. Perdeye önce Karagöz girer ve gazeli okur. Gazelde geçen üstat evreni ve güzellikleri yaratan sanatçıyı ifade eder. Perde Tanrı'nın yarattığı varlıkları ve güzellikleri sergileyen bir temsildir. Bir yanıyla dünyayı ve evreni diğer yanıyla izleyenler (insanlar) ile perdenin arasına çekilmiş gerçeklerin gizlendiği örtüyü simgeler. Gazele göre perde içinde perde açılır ve her biri başka hakikatler barındırır. Muhabbet perdesinde varlıklar, olaylar ve güzellikler bir hayaldir, görünüşten ibarettir. Hakikat perdesi ise Yaratıcının ezelî olduğuna (başlangıçı olmayan) hükmeder. İnsanı dünyanın geçiciliğini fark etmesi, uyanık olması ve kalıcı olanı görmesi hususunda uyardıktan sonra perde gazeli sona erer. Hacivat gölge oyununa dâhil olur ve çeşitli konularda muhabbet ederler. Oyunun sonuna gelindiğinde birlikte perdeden ayrılırlar. Üstat mumu üfler ve perdeyi toplar.

► Gazelde geçen perdede görünenlerin niteliklerini ve üstada ait nitelikleri tabloda ilgili bölümlere işaretleyiniz.

	Kalıcı	Geçici	Bağımlı	Bağımsız	Yaratan	Yaratılan	Çokluk	Bir
Perdede görünenler								
Üstat								

2. Aşağıdaki soruları cevaplayınız. Öğretmenizin yapacağı açıklamalara dikkat ediniz.

a. Gazelde perde ile üstat bir mi yoksa ayrı mıdır? Diğer bir ifadeyle Tanrı ile evren bir mi yoksa ayrı mıdır? Gerekçelerinizle açıklayınız.

b. Gazele göre Tanrı evrene içkin mi aşkın mıdır? Yanıtınızı uygun düşen felsefi görüşle ilişkilendirerek değerlendiriniz.

Hazırlayan: *Rukiye GÜNDOĞDU AVCI*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri *Kazanım:10.3.5. Din felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.*

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**DİNLERE FARKLI YAKLAŞIMLAR**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Din felsefesinin problemlerine yönelik görüş geliştirebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

1. Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen açıklamaları okuyup ilgili soruları cevaplamalarını ve tartışmalarını sağlayınız.

Din olgusuna yönelik bazı yaklaşımlar:

- **Dinî Çoğulculuk:** Bütün dinlerin hakikati eşit şekilde barındırdığı ve kurtuluş açısından aynı imkâna sahip olduğu kabul edilmektedir. Tüm dinler doğru olabilir/doğrudur, her biri dinî gerçekliğe kendi perspektifinden bakar.
- **Dini Dışlayıcılık:** Doğruluk, kurtuluş, özgürleşme, insanın kendini gerçekleştirmesi veya dinin nihai amacını gerçekleştirmedeki gayesi neyse onun tek bir din sayesinde elde edilebileceğini ve sadece tek bir dinde bulunduğunu savunan yaklaşım olarak tanımlanmaktadır. Yalnızca bir din doğrudur, hepsi aynı anda doğru olamaz.
- **Dini Kapsayıcılık:** Diğer dinlerin bir anlamda kabul edildiği ancak diğer yandan reddedildiği yani diğer dinlerin manevi boyut ve derinlik olarak kabul edilmekle birlikte bu dinlerin kendi başlarına kurtuluş için yeterli olmadığının ileri sürüldüğü yaklaşımdır.
- **Nonteizm:** Tüm dünya dinleri yanlıştır, hiçbir din doğru değildir.[1]

a. Dini kapsayıcılık ve dini dışlayıcılık arasındaki farkların neler olabileceğini açıklayınız.

b. İnternet, televizyon vb. araçlarla kültürler arası etkileşimin artması dine yönelik yukarıda verilen hangi bakış açısının güçlenmesine neden olmuş olabilir? Nedenleriyle açıklayınız.

c. Din olgusuna yönelik farklı bakış açılarının olmasının nedenlerini nasıl değerlendirirsiniz?

2. Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki tabloda verilen Tanrı'nın varlığına yönelik yaklaşımlarla din olgusuna yaklaşımları eşleştirmelerini sağlayınız. Tanrı anlayışları için birden fazla yaklaşımın işaretlenebileceğini belirtiniz.

	Din Olgusuna Farklı Yaklaşımlar			
Tanrı'nın Varlığına İlişkin Yaklaşımlar	Dinî Çoğulculuk	Dini Dışlayıcılık	Dini Kapsayıcılık	Nonteizm
Teizm				
Deizm				
Monoteizm				
Politeizm				
Panteizm				
Pananteizm				
Ateizm				
Agnostisizm				

1 Mehmet Şükrü Özkan, "İlahiyat Alanında Dini Çeşitlilik Meselesine Farklı Yaklaşımlar" adlı eserinden alıntılanmıştır.

"DİNLERE FARKLI YAKLAŞIMLAR" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Açıklamaları okuyarak verilen soruları cevaplayınız.

Din olgusuna yönelik bazı yaklaşımlar:

- **Dinî Çoğulculuk:** Bütün dinlerin hakikati eşit şekilde barındırdığı ve kurtuluş açısından aynı imkâna sahip olduğu kabul edilmektedir. Tüm dinler doğru olabilir/doğrudur, her biri dini gerçekliğe kendi perspektifinden bakar.
- **Dini Dışlayıcılık:** Doğruluk, kurtuluş, özgürleşme, insanın kendini gerçekleştirmesi veya dinin nihai amacını gerçekleştirmedeki gayesi neyse onun tek bir din sayesinde elde edilebileceğini ve sadece tek bir dinde bulunduğunu savunan yaklaşım olarak tanımlanmaktadır. Yalnızca bir din doğrudur, hepsi aynı anda doğru olamaz.
- **Dini Kapsayıcılık:** Diğer dinlerin bir anlamda kabul edildiği ancak diğer yandan reddedildiği yani diğer dinlerin manevi boyut ve derinlik olarak kabul edilmekle birlikte bu dinlerin kendi başlarına kurtuluş için yeterli olmadığının ileri sürüldüğü yaklaşımdır.
- **Nonteizm:** Tüm dünya dinleri yanlıştır, hiçbir din doğru değildir.[1]

a. Dini kapsayıcılık ve dini dışlayıcılık arasındaki farkların neler olabileceğini açıklayınız.

b. İnternet, televizyon vb. araçlarla kültürler arası etkileşimin artması dine yönelik yukarıda verilen hangi bakış açısının güçlenmesine neden olmuş olabilir? Nedenleriyle açıklayınız.

c. Din olgusuna yönelik farklı bakış açılarının olmasının nedenlerini nasıl değerlendirirsiniz?

2. Aşağıdaki tabloda verilen Tanrı'nın varlığına yönelik yaklaşımlarla din olgusuna yaklaşımları eşleştiriniz. Tanrının varlığına yönelik yaklaşımlardan birden fazla işaretlenebilir.

	Din Olgusuna Farklı Yaklaşımlar			
Tanrı'nın Varlığına İlişkin Yaklaşımlar	Dinî Çoğulculuk	Dini Dışlayıcılık	Dini Kapsayıcılık	Nonteizm
Teizm				
Deizm				
Monoteizm				
Politeizm				
Panteizm				
Pananteizm				
Ateizm				
Agnostisizm				

1 Mehmet Şükrü Özkan, "İlahiyat Alanında Dini Çeşitlilik Meselesine Farklı Yaklaşımlar" adlı eserinden alıntılanmıştır.

Hazırlayan: *Haydar Sinan KOLUAÇIK*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri *Kazanım: 10.3.6. Siyaset felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.*
Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**TOPLULUKLARIN DÜZEN ARAYIŞI**	30 dk.
Etkinliğin Amacı	Değişen ihtiyaçlar karşısında yerine toplumsal düzen anlayışını analiz edebilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Bu etkinlikte kartopu tartışma tekniği kullanılacaktır. Bunun için açıklamada verilen adımları izleyiniz. Ardından öğrencilerin "Susuzluk Esareti" adlı hikâyeyi okumalarını ve hikâyeye yönelik soruları cevaplayarak ulaşılan sonuçları sınıfta tartışmalarını sağlayınız.

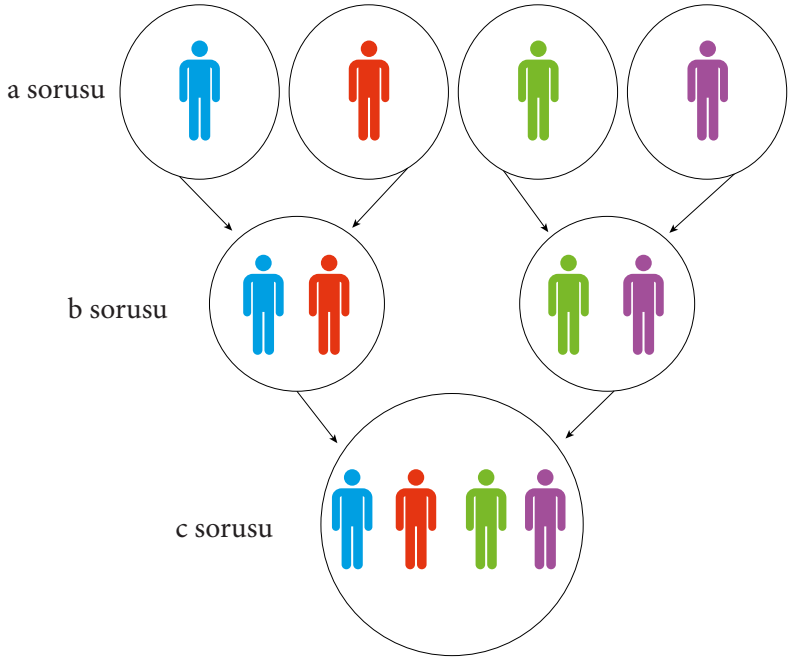

Açıklama

- Dört ayrı masa oluşturulur ve masalara birer kişinin oturması sağlanır. Öğrencilerden kendilerine yöneltilen a sorusunu cevaplamaları istenir.
- Alınan cevapların ardından iki masa birleştirilir ve ikişer kişilik iki grup oluşturulur. Öğrencilerden b sorusunu cevaplamaları istenir. Her öğrenciden görüşlerini grup arkadaşlarıyla paylaşmaları ve karşılaştırmaları beklenir.
- Son olarak iki grup birleştirilir ve dört kişilik bir grup hâline getirilir. Öğrencilerden c sorusunu cevaplamaları istenir. Birbirlerine soru sorarak ya da örnekler ortaya koyarak konuyu tartışmaları söylenir.

Susuzluk Esareti

Doğa, zengin olanaklarıyla birlikte geniş ve verimli toprakları yörenin insanlarına sunmaktaydı. İnsanlar, tarımın ana geçim kaynağı olarak belirlendiği kırsalda yaşamını sürdürmekteydi. Ürünlerini kendi topraklarında yetiştirir, ihtiyaçlarını buradan karşılar ve geçimlerini ürünlerin alım satımından sağlarlardı. Topraklar bereketli ürünler verir ve bu sulak arazilerde su sıkıntısı görülmezdi. Toprağı sulama işleri, kamu kurumuna bağlı sulama birliklerinin yanı sıra çiftçilerin kişisel imkân ve çabalarıyla gerçekleşmekteydi. Halk bolluk, refah ve huzur içinde yaşarken daha önce hiç yaşamadıkları beklenmedik olaylarla karşı karşıya kaldılar. Kış ve bahar aylarında yağmur yağışı az oldu ve sular barajı doldurmadı. Yaz geldiğinde sıcaklığın yükselmesiyle sular iyice çekildi ve sulama kanallarında su seviyesi alt noktaya indi. Güz geldiğinde ise kuraklık en üst seviyeye ulaşmış, suyu bulamayan topraklar iyiden iyiye çoraklaşmıştı.

Çiftçiler kuraklıkla baş edebilmek ve suya erişebilmek için yoğun şekilde gayret göstermiştir. Çiftçilerin çoğunun yorucu ve eziyet verici çalışmaları olumlu sonuçlandı. Birçok çiftçi ise uğraşmasına rağmen başarılı olamadı ya da imkânları buna el vermedi. Sıcaklık, bu çiftçilerin ürünlerine zarar vermişti. Toprakla uğraşmaktan başka işleri olmadığı için geçimlerini temin edememiş ve aileleriyle birlikte erzak sıkıntısı yaşamışlardı. Suyu olan çiftçilerden borç usulüyle su ve mahsül satın almışlar ama ödeyememişlerdi. Borçları karşılığında onların tarlalarında çalışmayı kabul etmek durumda kaldılar. Çiftçilerin bu durumu, bir zamanlar kendi toprağının efendilerinin artık başka topraklarda köleleşmiş olduğu gerçeğini gözler önüne serdi. Gelinen noktaya katlanamayan çiftçiler nihayetinde yaşadıkları düzeni sorgulamaya başlamışlardı. Kendi meclislerinde toplanarak konuyu istişare ettiler. Yörenin yerel gazetecilerine durumlarını anlatarak yetkililere seslerini duyurmaya karar verdiler.

Sözcü olarak belirledikleri bir çiftçi aracılığıyla gazete sorumlusundan randevu istediler. Gazeteci, uygun bir randevu zamanı verdi ve görüşmeye suyu olan çiftçilerden bir sözcünün de katılmasını istedi. Vakit geldiğinde iki çiftçi de orada hazır bulundu. Gazeteci, çiftçilere durumlarını anlatmalarını, istek ve ihtiyaçlarını dile getirmelerini söyledi ve sözü ilk olarak suya ulaşamayan çiftçiye verdi.
"Malumunuz yöremizde birkaç yıldır süren şiddetli kuraklık, bizim gibi suya ulaşamayan çiftçileri zamanla çaresiz bırakmıştır. Suyu olan çiftçiler ürünlerini ve su depolarını bizimle paylaşmadı. Onlara borçlandık ve topraklarında çalışır hâle geldik. Dileğimiz mevcut suyun herkese ihtiyacı olduğu kadarıyla dağıtılması, fonlardan ailelerimize erzak yardımı sağlanması ya da tarladan kaldırılan ürünlerin çok nüfuslu aileden az nüfusluya göre pay edilmesidir." Oluşan sessizliğin uzamasına müsaade etmeden suya ulaşan çiftçi sözü aldı.
"Toprak emrinde her zaman çalıştık, sulama birliğinin yaptığı su kanallarını ve yollarını gönüllü tamir ettik. İmkânlarımızla fidelik, tohumluk gibi tarım ürünleri imal ettik. Kuraklık geldiğinde tüm gücümüzle kuyular kazdık ve bunun maliyetine kendimiz katlandık. Bunları yaparken kimseden yardım istemedik. Suyumuzu ve ürünlerimizi istediğimiz gibi kullanmakta serbest ve hürdük. Durumumuz böyle devam etmeli, yetkililer müdahalede bulunmamalı ve baskı yapmamalı. Yoksa zamanla baskıcılık ve zorbalık yaşadığımız yerde kendine yer edinecektir. Yaşadığımız devlet, adil bir yerdir." Suya ulaşamayan çiftçi sözü aldı. Selim bir yürek, emin bir sesle:
"Kuraklık öncesi sizin tohumlarınızı ve fidelerinizi satın alarak projelerinize kaynak olduk. Tehlikeler karşısında bu toprak benim bu toprak senin ayırmadan her araziyi koruduk. Bu topraklarda yıllarca kardeş gibi yaşadık. Halk arasında kiminin bolluk içinde ve hür yaşaması, kimisinin aç kalıp köle gibi çalıştırılması insan haysiyetine, onuruna yakışır mı? Adil bir devlet, vatandaşları arasındaki bu eşitsizliğe göz yumar mı?" dedi. Hayretle ellerini iki yana açtı ve "Adalet istiyoruz!" diye ekledi.

a. Çiftçilerin ifadelerinin kardeşlikle bağını kurunuz.

Öğretmene Not
Kardeşlik kavramını karşılıklı dayanışma, bağlılık hissi ve ötekine elini uzatma şeklinde vermeniz faydalı olabilir.

b. Sözcülerin düşünceleri hangi düzen anlayışına yakındır?

Öğretmene Not
Öğrencilere ideal düzen anlayışının özgürlük, eşitlik ve adalet ölçütlerini esas alan bir anlayış olduğunu hatırlatınız.

c. Bir yönetici olduğunuzu düşününüz. Çiftçilerin sorununu çözmek için hangi anlayışa göre hareket ederdiniz? Yanıtınızı çiftçilerin borçlarının ödenmesi, suyun ve ürünlerin paylaşılması, yetkililerin çiftçilere yardım ve müdahale etmesi bakımından değerlendiriniz.

"TOPLULUKLARIN DÜZEN ARAYIŞI"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen hikâyeyi okuyunuz. Öğretmeninizin yönlendirmeleri doğrultusunda soruları cevaplayınız.

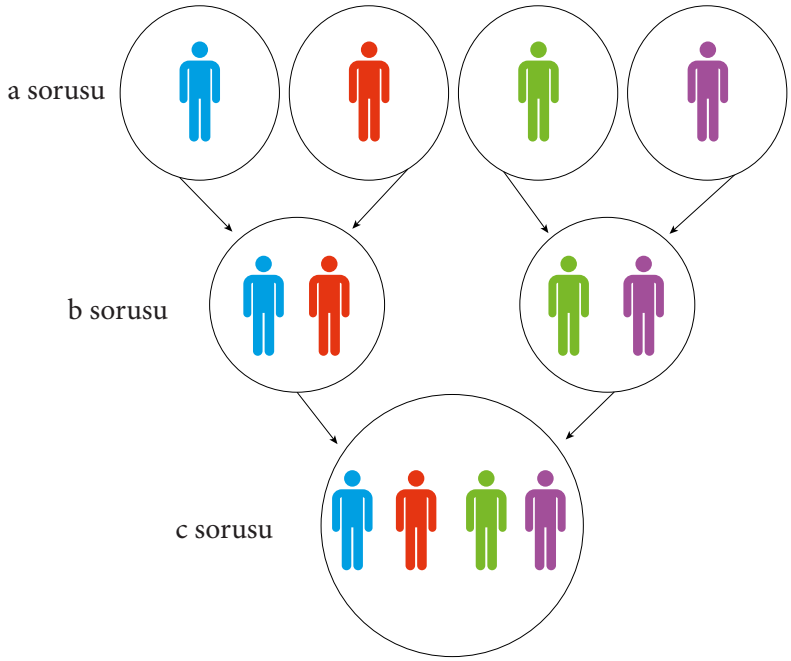

Susuzluk Esareti

Doğa, zengin olanaklarıyla birlikte geniş ve verimli toprakları yörenin insanlarına sunmaktaydı. İnsanlar, tarımın ana geçim kaynağı olarak belirlendiği kırsalda yaşamını sürdürmekteydi. Ürünlerini kendi topraklarında yetiştirir, ihtiyaçlarını buradan karşılar ve geçimlerini ürünlerin alım satımından sağlarlardı. Topraklar bereketli ürünler verir ve bu sulak arazilerde su sıkıntısı görülmezdi. Toprağı sulama işleri, kamu kurumuna bağlı sulama birliklerinin yanı sıra çiftçilerin kişisel imkân ve çabalarıyla gerçekleşmekteydi. Halk bolluk, refah ve huzur içinde yaşarken daha önce hiç yaşamadıkları beklenmedik olaylarla karşı karşıya kaldılar. Kış ve bahar aylarında yağmur yağışı az oldu ve sular barajı doldurmadı. Yaz geldiğinde sıcaklığın yükselmesiyle sular iyice çekildi ve sulama kanallarında su seviyesi alt noktaya indi. Güz geldiğinde ise kuraklık en üst seviyeye ulaşmış, suyu bulamayan topraklar iyiden iyiye çoraklaşmıştı.

Çiftçiler kuraklıkla baş edebilmek ve suya erişebilmek için yoğun şekilde gayret göstermiştir. Çiftçilerin çoğunun yorucu ve eziyet verici çalışmaları olumlu sonuçlandı. Birçok çiftçi ise uğraşmasına rağmen başarılı olamadı ya da imkânları buna el vermedi. Sıcaklık, bu çiftçilerin ürünlerine zarar vermişti. Toprakla uğraşmaktan başka işleri olmadığı için geçimlerini temin edememiş ve aileleriyle birlikte erzak sıkıntısı yaşamışlardı. Suyu olan çiftçilerden borç usulüyle su ve mahsül satın almışlar ama ödeyememişlerdi. Borçları karşılığında onların tarlalarında çalışmayı kabul etmek durumda kaldılar. Çiftçilerin bu durumu, bir zamanlar kendi toprağının efendilerinin artık başka topraklarda köleleşmiş olduğu gerçeğini gözler önüne serdi. Gelinen noktaya katlanamayan çiftçiler nihayetinde yaşadıkları düzeni sorgulamaya başlamışlardı. Kendi meclislerinde toplanarak konuyu istişare ettiler. Yörenin yerel gazetecilerine durumlarını anlatarak yetkililere seslerini duyurmaya karar verdiler.

Sözcü olarak belirledikleri bir çiftçi aracılığıyla gazete sorumlusundan randevu istediler. Gazeteci, uygun bir randevu zamanı verdi ve görüşmeye suyu olan çiftçilerden bir sözcünün de katılmasını istedi. Vakit geldiğinde iki çiftçi de orada hazır bulundu. Gazeteci, çiftçilere durumlarını anlatmalarını, istek ve ihtiyaçlarını dile getirmelerini söyledi ve sözü ilk olarak suya ulaşamayan çiftçiye verdi.
"Malumunuz yöremizde birkaç yıldır süren şiddetli kuraklık, bizim gibi suya ulaşamayan çiftçileri zamanla çaresiz bırakmıştır. Suyu olan çiftçiler ürünlerini ve su depolarını bizimle paylaşmadı. Onlara borçlandık ve topraklarında çalışır hâle geldik. Dileğimiz mevcut suyun herkese ihtiyacı olduğu kadarıyla dağıtılması, fonlardan ailelerimize erzak yardımı sağlanması ya da tarladan kaldırılan ürünlerin çok nüfuslu aileden az nüfusluya göre pay edilmesidir." Oluşan sessizliğin uzamasına müsaade etmeden suya ulaşan çiftçi sözü aldı.
"Toprak emrinde her zaman çalıştık, sulama birliğinin yaptığı su kanallarını ve yollarını gönüllü tamir ettik. İmkânlarımızla fidelik, tohumluk gibi tarım ürünleri imal ettik. Kuraklık geldiğinde tüm gücümüzle kuyular kazdık ve bunun maliyetine kendimiz katlandık. Bunları yaparken kimseden yardım istemedik. Suyumuzu ve ürünlerimizi istediğimiz gibi kullanmakta serbest ve hürdük. Durumumuz böyle devam etmeli, yetkililer müdahalede bulunmamalı ve baskı yapmamalı. Yoksa zamanla baskıcılık ve zorbalık yaşadığımız yerde kendine yer edinecektir. Yaşadığımız devlet, adil bir yerdir." Suya ulaşamayan çiftçi sözü aldı. Selim bir yürek, emin bir sesle:
"Kuraklık öncesi sizin tohumlarınızı ve fidelerinizi satın alarak projelerinize kaynak olduk. Tehlikeler karşısında bu toprak benim bu toprak senin ayırmadan her araziyi koruduk. Bu topraklarda yıllarca kardeş gibi yaşadık. Halk arasında kiminin bolluk içinde ve hür yaşaması, kimisinin aç kalıp köle gibi çalıştırılması insan haysiyetine, onuruna yakışır mı? Adil bir devlet, vatandaşları arasındaki bu eşitsizliğe göz yumar mı?" dedi. Hayretle ellerini iki yana açtı ve "Adalet istiyoruz!" diye ekledi.

a. Çiftçilerin ifadelerinin kardeşlikle bağını kurunuz.

b. Sözcülerin düşünceleri hangi düzen anlayışına yakındır?

c. Bir yönetici olduğunuzu düşününüz. Çiftçilerin sorununu çözmek için hangi anlayışa göre hareket ederdiniz? Yanıtınızı çiftçilerin borçlarının ödenmesi, suyun ve ürünlerin paylaşılması, yetkililerin çiftçilere yardım ve müdahale etmesi bakımından değerlendiriniz.

Hazırlayan: *Rukiye GÜNDOĞDU AVCI*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri *Kazanım: 10.3.6. Siyaset felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.*

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**OLAN VE OLMASI GEREKEN**	30 dk.
Etkinliğin Amacı	Siyaset felsefesinin problemlerine yönelik çıkarımlar yapabilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

1. Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen metni okumalarını sağlayınız. Sonraki yönergelerde kendilerinden istenen adımların bu metindeki bilgiler doğrultusunda gerçekleştirileceğini belirtiniz.

Olması gereken ve olan arasında ne türden bir ilişki vardır? Olması gerekene karar veren ya da yönlendiren nedir? Olandan olması gerekene bir geçiş mümkün müdür? Bu sorular felsefenin hem kadim hem de yeni tartışmalarında farklı şekillerde ifade edilir. Sözü edilen türden soruların aynı zamanda en yalın hâlleriyle siyaset felsefesinin soruları olduğu da görülmektedir. Bunlar, insanların ortak ilkelere nasıl vardıklarını içeren bir sorunun farklı uzantıları olarak da görülebilir. Bu, değerli olanın nasıl tanımlandığı, ahlâk felsefesi ve siyaset kavrayışı arasında nasıl bir bağ olduğu sorusunu da içermektedir. Özellikle maddi değer sorunu, siyaset felsefesi bağlamında olan/olması gereken tartışması önemli konudur.[1]

Olanı anlamak ve olması gerekeni kurgulamak bir bilinç durumunu gerektirir. Bu bilinç, siyasetin ortaya çıkmasını ve sürmesini sağlayan bilinçtir. İnsanlar geçmişten bu yana hayatı değiştirmiş ve geliştirmiştir. Ancak dünya tarihine bakıldığında olumlu gelişmelerin yanında aslında ondan da fazla olmak üzere insan yaşamını ve doğal hayatı tehlikeye sokan birçok olumsuzluk görülmektedir. Dünyanın yakın tarihinde yaşanan büyük savaşlar ve insanın doğanın dengesini hiçe saymasıyla ortaya çıkan salgın hastalıklar bu olumsuzlukların göstergesidir.

2. Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki basamaklarda istenenleri bireysel ve toplumsal hayatı doğrudan etkileyen ve belirleyen ekonomide gelir dağılımı, eğitimde fırsat eşitliği, ücretsiz sağlık hizmeti, güvenlik personelinin yetki ve sorumluluk sınırları, özgürlük konusunda baskı ve serbestlik, adil yargılanma vb. örneklerinden yola çıkıp gerekçelendirerek cevaplamalarını sağlayınız.

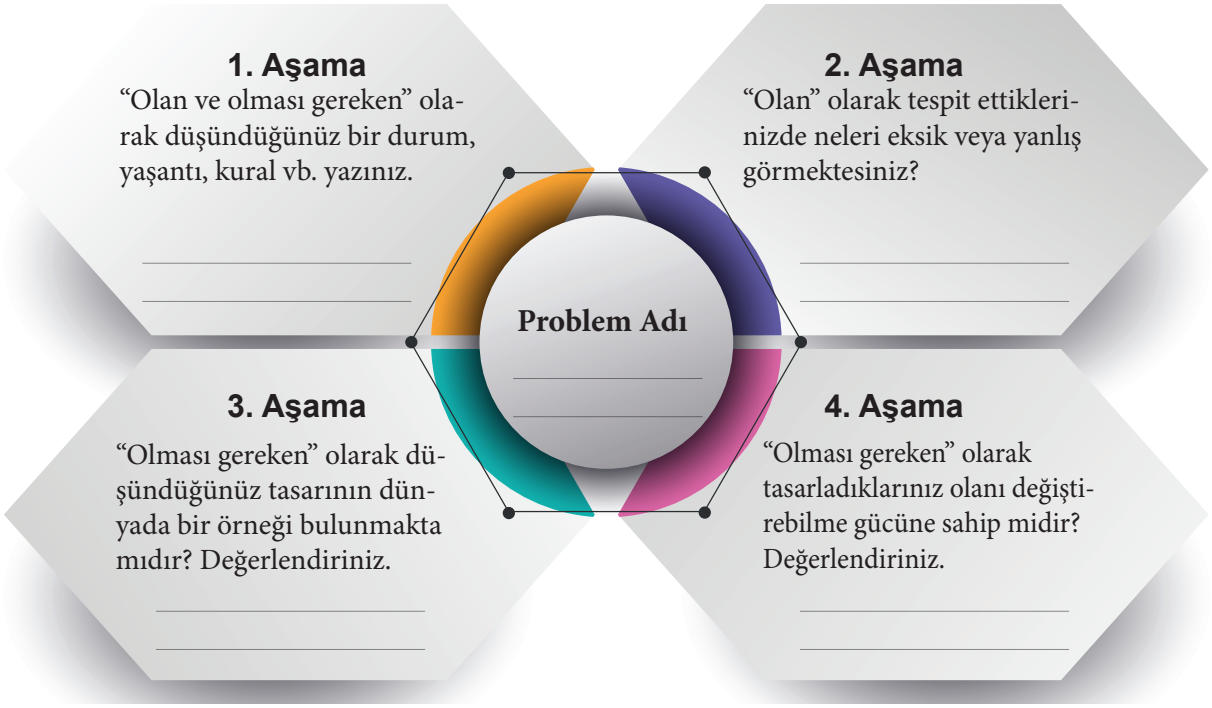

1 Sema ÜLPER OKTAR, Siyaset Felsefesinde Olan-Olması Gereken Tartışması ve Değer Kavramı adlı doktora tezinden alıntılanmıştır.

"OLAN VE OLMASI GEREKEN" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki metni okuyarak insanların olanların nedenleri hakkında ve olması gerekenler konusunda neden farklı düşündüklerini yorumlayınız.

Olması gereken ve olan arasında ne türden bir ilişki vardır? Olması gerekene karar veren ya da yönlendiren nedir? Olandan olması gerekene bir geçiş mümkün müdür? Bu sorular felsefenin hem kadim hem de yeni tartışmalarında farklı şekillerde ifade edilir. Sözü edilen türden soruların aynı zamanda en yalın hâlleriyle siyaset felsefesinin soruları olduğu da görülmektedir. Bunlar, insanların ortak ilkelere nasıl vardıklarını içeren bir sorunun farklı uzantıları olarak da görülebilir. Bu, değerli olanın nasıl tanımlandığı, ahlâk felsefesi ve siyaset kavrayışı arasında nasıl bir bağ olduğu sorusunu da içermektedir. Özellikle maddi değer sorunu, siyaset felsefesi bağlamında olan/olması gereken tartışması önemli konudur.[1]

Olanı anlamak ve olması gerekeni kurgulamak bir bilinç durumunu gerektirir. Bu bilinç, siyasetin ortaya çıkmasını ve sürmesini sağlayan bilinçtir. İnsanlar geçmişten bu yana hayatı değiştirmiş ve geliştirmiştir. Ancak dünya tarihine bakıldığında olumlu gelişmelerin yanında aslında ondan da fazla olmak üzere insan yaşamını ve doğal hayatı tehlikeye sokan birçok olumsuzluk görülmektedir. Dünyanın yakın tarihinde yaşanan büyük savaşlar ve insanın doğanın dengesini hiçe saymasıyla ortaya çıkan salgın hastalıklar bu olumsuzlukların göstergesidir.

2. Bireysel ve toplumsal hayatı doğrudan etkileyen ve belirleyen gelir dağılımı, eğitimde fırsat eşitliği, ücretsiz sağlık hizmeti, güvenlik personelinin yetki ve sorumluluk sınırları, özgürlük konusunda baskı ve serbestlik, adil yargılanma vb. örneklerden yola çıkıp aşağıdaki basamaklarda istenenleri gerekçelendirerek cevaplayanız.

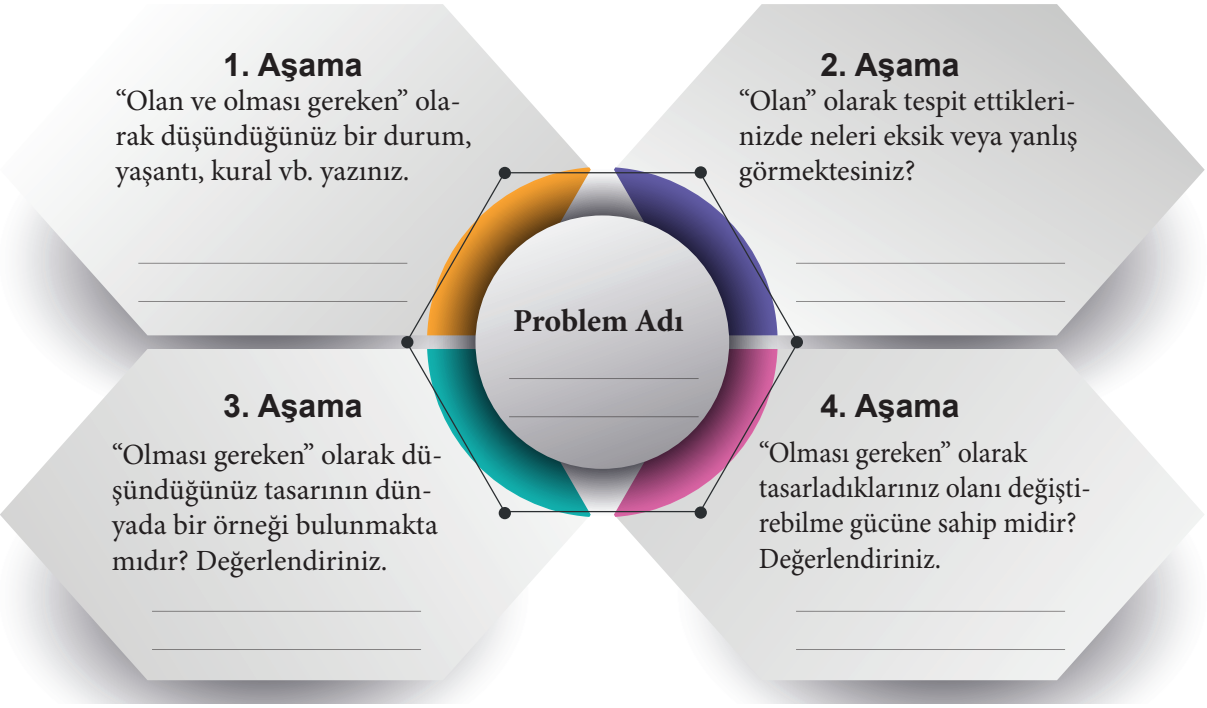

1 Sema ÜLPER OKTAR, Siyaset Felsefesinde Olan-Olması Gereken Tartışması ve Değer Kavramı adlı doktora tezinden alıntılanmıştır.

Hazırlayan: *Aysun KOLUAÇIK*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri Kazanım:10.3.7. Sanat felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	GÜZELLİKTE KUSURDAN BAHSEDİLEBİLİR Mİ?	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Öznellik ve nesnellik açısından güzellik ölçütünü tartışabilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

1. Yönerge

Öğrencilerden aşağıdaki görselleri simetrik, sadelik, kalıcılık ve yerellik bakımından incelemelerini isteyiniz.

2. Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki metni okumalarını ve verilen soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Japonya'da geleneksel çay seremonileri zahmetli ve gösterişli sunumlar eşliğinde gerçekleşir. Rivayet odur ki Budist bir din insanı burada bir seremoniye katılır. Servis esnasında çay takımı kırılır. Budist, çay fincanlarının onarılıp yeniden kullanılmasını önerir. Ona göre yenisini almak yerine eskisinin hasarı giderilip güçlendirilmelidir. Dokusu bozulmadan yapılan estetik dokunuşlarla ömrü uzatılmalı ve yaşanmışlığı ön plana çıkarılmalıdır. Cilası atmış mobilya, boyası dökülmüş duvar, çatlamış vazo da buna dâhildir. Zamanla gelişen bu yaklaşım "wabi sabi" adında bilinen sanat tekniğine dönüşmüştür. Wabi sabi; nesnelerde simetri, oran ve ahenk yerine ondaki sadeliğe, kaba görünüşe, kusurlara ve yaşanmışlığın belirtilerini taşıyan güzelliğe odaklanır. Nesnelerin parçalanmış, deforme olmuş hâlleri, devam eden oluşunun henüz tamamlanmamış olduğuna işaret eder. Güzellik, nesnelerin değişen formlarında devam etmektedir. Nesnenin sadece yeni ve ilk formlarında değil kırıldığı, bozulduğu, dağıldığı vb. tüm hâllerinde var olur. Oluş, sadece nesneler için değil onu algılayan özne için de geçerlidir. İnsanın bir nesneye karşı beğeni duygusunun zamanla değişiklik göstereceği düşünülür. Öncesinde güzel bulunmayan bir şey daha sonra güzel görülebilir. Değişime saygı duyup oluşu kabullendiğinde özne, nesnenin farklı formlarına da uyum sağlayacaktır. Güzellik, nesnelerin görünüşlerinin ötesinde derin ve gizemli manayla kendini kapatır. Ancak incelikli düşünce ve dikkatli kavrayış sayesinde özne manayı sezebilir.

a. Metinde hangi güzellik anlayışı öne çıkarılmaktadır?

b. Sizce bir şeyin güzel olmasını belirleyen ölçütler neler olabilir?

Öğretmene Not
Soruyu "Kültür, oluş, zaman vs. güzeli belirleyen ölçütler olabilir mi?" ifadesiyle açabilirsiniz.

c. Güzellik algılayan özneye ait değişken, geçici ve göreli midir yoksa güzellik nesnenin kendisine ait sabit, kalıcı ve mutlak mıdır? "Wabi sabi" anlayışı açısından değerlendiriniz.

Öğretmene Not
Yanıtları almadan önce soruya "Güzelliğin ölçütlerinin Japon kültüründe diğerlerinden farklı olması ve ölçütlerin zamanla değişmesi söz konusu mudur?" sorusuyla giriş yapılabilir.

"GÜZELLİKTE KUSURDAN BAHSEDİLEBİLİR Mİ?"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki görselleri simetri, orantı, sadelik, kalıcılık ve yerellik bakımından inceleyiniz.

2. Aşağıdaki metni okuyup verilen soruları cevaplayınız.

Japonya'da geleneksel çay seremonileri zahmetli ve gösterişli sunumlar eşliğinde gerçekleşir. Rivayet odur ki Budist bir din insanı burada bir seremoniye katılır. Servis esnasında çay takımı kırılır. Budist, çay fincanlarının onarılıp yeniden kullanılmasını önerir. Ona göre yenisini almak yerine eskisinin hasarı giderilip güçlendirilmelidir. Dokusu bozulmadan yapılan estetik dokunuşlarla ömrü uzatılmalı ve yaşanmışlığı ön plana çıkarılmalıdır. Cilası atmış mobilya, boyası dökülmüş duvar, çatlamış vazo da buna dâhildir. Zamanla gelişen bu yaklaşım "wabi sabi" adında bilinen sanat tekniğine dönüşmüştür. Wabi sabi; nesnelerde simetri, oran ve ahenk yerine ondaki sadeliğe, kaba görünüşe, kusurlara ve yaşanmışlığın belirtilerini taşıyan güzelliğe odaklanır. Nesnelerin parçalanmış, deforme olmuş hâlleri, devam eden oluşunun henüz tamamlanmamış olduğuna işaret eder. Güzellik, nesnelerin değişen formlarında devam etmektedir. Nesnenin sadece yeni ve ilk formlarında değil kırıldığı, bozulduğu, dağıldığı vb. tüm hâllerinde var olur. Oluş, sadece nesneler için değil onu algılayan özne için de geçerlidir. İnsanın bir nesneye karşı beğeni duygusunun zamanla değişiklik göstereceği düşünülür. Öncesinde güzel bulunmayan bir şey daha sonra güzel görülebilir. Değişime saygı duyup oluşu kabullendiğinde özne, nesnenin farklı formlarına da uyum sağlayacaktır. Güzellik, nesnelerin görünüşlerinin ötesinde derin ve gizemli manayla kendini kapatır. Ancak incelikli düşünce ve dikkatli kavrayış sayesinde özne manayı sezebilir.

a. Metinde hangi güzellik anlayışı öne çıkarılmaktadır?

b. Sizce bir şeyin güzel olmasını belirleyen ölçütler neler olabilir?

c. Güzellik algılayan özneye ait değişken, geçici ve göreli midir yoksa güzellik nesnenin kendisine ait sabit, kalıcı ve mutlak mıdır? "Wabi sabi" anlayışı açısından değerlendiriniz.

Hazırlayan: *Rukiye GÜNDOĞDU AVCI*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri *Kazanım: 10.3.7. Sanat felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.*

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**KAMERA ARKASI**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Sanatsal ürünlerin ortaya çıkış sürecini sanatçı, ürün ve alımlayıcı açısından değerlendirebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Nuri Bilge Ceylan'ın yönetmenliğini yaptığı "Kış Uykusu" adlı sinema filminin bir sahne çekiminin kamera arkası görüntülerinin yer aldığı link ve çözümlemesinden oluşan diyalog aşağıda verilmiştir. Videoyu öğrencilerin izlemelerini ve sorular üzerinde tartışmalarını sağlayınız.

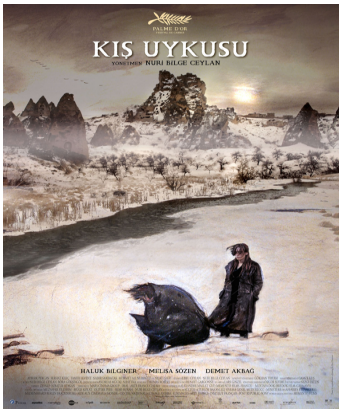

https://www.youtube.com/watch?v=BkfzZ5hDclTU&t=71s

Oyuncu: Çok böyle gidiyoruma vurgu yaptığım zaman hani karar vermişim ona hiç sormuyormuşum gibi olur diye öyle çok … belki de yuvarlıyorum. Onun da farkında değilim.
Yönetmen: O geçişler, mesela motor taktiğine geçişi inandırıcı gelmiyor bana.
Oyuncu: Hangisi?
Yönetmen: İlk önce motor taktiğine gelmek
Oyuncu: İnandırıcı gelmemesi için böyle özellikle yapıyorum. Yalan söylemiyor muyum ben zaten!
Yönetmen: Abiciğim, sen bunu seyirciye göstermek zorunda değilsin. Bırak da biz anlayalım. Şimdi ben zorlama bir gösterme, asla istemiyorum öyle bir şey.
Oyuncu: Yalan söyleyeyim.
Yönetmen: Ya tabii ki hayatta nasılsa. Hayatta ona belli etmeye mi çalışırsın. Seyirci ondan budala değil ki. Ben sana ne diyorum, ben sana söylüyorum; oyunculuk gizlemektir, göstermek değildir. Şimdi anlaşıldı sorun. Sen onu yapmaya çalışıyormuşsun. Niye ben anlıyorum bunu hemen? Bunu seni iyi tanıyan biri anlasın sadece. Mesela o, huyunu suyunu bilen. Seyirci aktif olur, sadece ben hissi anladım, bunu çok zekiyim diye düşünürse esas o zaman bir amacına ulaşır. Bana gösteriliyor dersen ben budala yerine konmuş olurum.
…
Yönetmen: Hah burada da küçük bir motor, bence önemli. Küçüğü söylemedin. O zaman bütün motor sınıfları dâhil oluyor. Çünkü kasabalılarda mobilet olur ya ona istinaden yazdık bunu.

a. "Oyunculuk gizlemektir, göstermek değildir." sözünü sanatın temel bileşenlerinden olan alımlayıcı (dinleyen, okuyan, seyreden vb.) açısından değerlendiriniz.

b. Videoda geçen "küçük bir motor" ile ifade edilen durumdan yola çıkarak sanatta ayrıntıların önemini değerlendiriniz.

c. Yönetmenin beklediği oyunculuk düşünüldüğünde yönetmenin nasıl bir sanat anlayışı olduğu düşünülebilir? Nedenleriyle birlikte açıklayınız.

ç. Sanatsal ürünlerin ortaya çıkışı öncesinde geçirilen süreçler açısından sanat ve emek arasındaki ilişkiyi değerlendiriniz?

"KAMERA ARKASI" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Nuri Bilge Ceylan'ın yönetmenliğini yaptığı "Kış Uykusu" adlı sinema filminin bir sahne çekiminin kamera arkası görüntülerinin yer aldığı link ve çözümlemesinden oluşan diyalog verilmiştir. Videoyu izleyerek verilen soruları cevaplayınız.

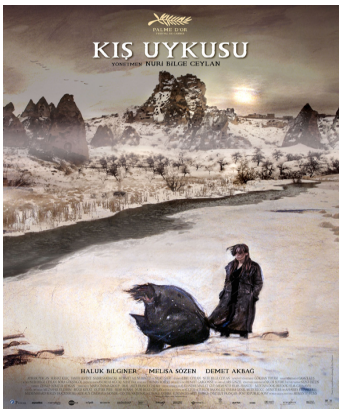

Oyuncu: Çok böyle gidiyoruma vurgu yaptığım zaman hani karar vermişim ona hiç sormuyormuşum gibi olur diye öyle çok … belki de yuvarlıyorum. Onun da farkında değilim.
Yönetmen: O geçişler, mesela motor taktiğine geçişi inandırıcı gelmiyor bana.
Oyuncu: Hangisi?
Yönetmen: İlk önce motor taktiğine gelmek
Oyuncu: İnandırıcı gelmemesi için böyle özellikle yapıyorum. Yalan söylemiyor muyum ben zaten!
Yönetmen: Abiciğim, sen bunu seyirciye göstermek zorunda değilsin. Bırak da biz anlayalım. Şimdi ben zorlama bir gösterme, asla istemiyorum öyle bir şey.
Oyuncu: Yalan söyleyeyim.
Yönetmen: Ya tabii ki hayatta nasılsa. Hayatta ona belli etmeye mi çalışırsın. Seyirci ondan budala değil ki. Ben sana ne diyorum, ben sana söylüyorum; oyunculuk gizlemektir, göstermek değildir. Şimdi anlaşıldı sorun. Sen onu yapmaya çalışıyormuşsun. Niye ben anlıyorum bunu hemen? Bunu seni iyi tanıyan biri anlasın sadece. Mesela o, huyunu suyunu bilen. Seyirci aktif olur, sadece ben hissi anladım, bunu çok zekiyim diye düşünürse esas o zaman bir amacına ulaşır. Bana gösteriliyor dersen ben budala yerine konmuş olurum.
…
Yönetmen: Hah burada da küçük bir motor, bence önemli. Küçüğü söylemedin. O zaman bütün motor sınıfları dâhil oluyor. Çünkü kasabalılarda mobilet olur ya ona istinaden yazdık bunu.

https://www.youtube.com/watch?v=Bkfz5hDclTU&t=71s

a. "Oyunculuk gizlemektir, göstermek değildir." sözünü sanatın temel bileşenlerinden olan alımlayıcı (dinleyen, okuyan, seyreden vb.) açısından değerlendiriniz.

b. Videoda geçen "küçük bir motor" ile ifade edilen durumdan yola çıkarak sanatta ayrıntıların önemini değerlendiriniz.

c. Yönetmenin beklediği oyunculuk düşünüldüğünde yönetmenin nasıl bir sanat anlayışı olduğu düşünülebilir? Nedenleriyle birlikte açıklayınız.

ç. Sanatsal ürünlerin ortaya çıkışı öncesinde geçirilen süreçler açısından sanat ve emek arasındaki ilişkiyi değerlendiriniz?

Hazırlayan: *Aysun KOLUAÇIK*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri Kazanım: 10.3.5. Din felsefesinin konusunu ve sorularını açıklar.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme, Bilgi Okuryazarlığı Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	TANRI'NIN VARLIĞI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER	40 dk.
Etkinliğin Amacı	Tanrı'nın varlığına ilişkin yaklaşımları değerlendirebilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

1. Yönerge — 10 dk.

Öğrencilerin yapacakları etkinliğe hazırlanmaları için aşağıdaki aşamaları sırasıyla takip ediniz.

- ✓ ***Öğrencileri altı gruba ayırıp her bir gruba Tanrı'nın varlığı ile ilgili "Teizm-Deizm-Panteizm-Panenteizm-Ateizm-Agnostisizm" görüşlerinden birini vererek araştırmaları için görevlendiriniz.***
- ✓ ***Tüm araştırmanın sadece genel ağda "Dergipark" sitesinden yapılacağını duyurunuz. Dergipark'ın TÜBİTAK ULAKBİM tarafından Eylül 2013 tarihinde kurulan ulusal akademik dergi sitesi olduğunu ve burada sadece bilimsel yayınların yayımlandığını ifade ediniz.***
- ✓ ***"Dergipark" sitesi içindeki "Dergipark'ta ara" bölümüne kendi araştırma konularını yazarak arama yapmalarını söyleyiniz.***
- ✓ ***Arama sonucunda ulaştıkları makalelerden aşağıdaki araştırma soruları çerçevesinde bilgi edinmeleri gerektiğini belirtiniz. Bu soruları öğrencilere kısaca açıklayınız.***

Öğretmene Not

Araştırma yapmaları için iki hafta süreleri olduğunu ve etkinliğin hangi derste yapılacağının önceden duyurulacağını söyleyiniz.

En fazla iki sayfa uzunluğunda referansları gösterilmiş, kaynakçası olan, araştırma ve değerlendirme sorularını içeren bir metin yazmaları gerektiğini belirtiniz. Bu metnin yazı ölçüleri ve değerlendirme soruları aşağıda verilmiştir. Bunların açıklamalarını öğrencilere yapınız.

Araştırma Soruları

- Araştırılan görüş din felsefesi literatüründe nasıl tanımlanmaktadır?
- Araştırılan görüşün temel dayanakları nelerdir?
- Araştırılan görüşe yönelik eleştiriler nelerdir?

Yazının Ölçüleri

- Yazı tipi "Time New Roman"
- Yazı puntosu "12"
- Satır aralığı "tek"
- Kenar boşlukları "yukarıdan 4 cm, soldan 3 cm, sağdan ve alttan 2 cm"

Değerlendirme Sorusu

- Size göre araştırdığınız görüşün zayıf ve güçlü yönleri nelerdir?

2. Yönerge — 30 dk.

Her gruba beşer dakika süreleri olduğunu hatırlatıp araştırmalarını sunmalarını sağlayınız. Sunumların amacına ulaşabilmesi için sınıf ortamında gerekli düzenlemeleri ve uyarıları yapınız.

3. Yönerge — 5 dk.

Gruplardan yaptıkları araştırmaları toplayıp aralarından bir arkadaşlarını oluşturulacak yayın kurulunda görevlendirmek üzere seçmelerini söyleyiniz. Yayın kurulunun görevlerine ilişkin maddeleri açıklayınız.

Yayın Kurulunun Görevleri

- Yazıların referanslarının doğru yapılıp yapılmadığının kontrolü
- Yazıdaki bilgilerin referanslarla tutarlılığının incelenmesi
- Dil bilgisi denetimi
- Yazıların okul panosu, dergisi veya internet sitesinde yayımlanacak şekilde hazırlanması
- Öğretmenin vereceği diğer görevlerin yerine getirilmesi

"TANRI'NIN VARLIĞI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Öğretmeniniz Tanrı'nın varlığı ile ilgili "Teizm-Deizm-Panteizm-Panenteizm-Ateizm-Agnostisizm" görüşlerini sınıfta oluşturacağı altı gruba sırasıyla dağıtacaktır. Her grubun "Dergipark" sitesinden kendilerine verilen görüş hakkında araştırma yapmaları gerektiğini söyleyerek araştırmanın nasıl yapılacağına ilişkin sizi bilgilendirecektir. Araştırma yapmak için iki haftanız var. Öğretmeniniz etkinliğin hangi derste yapılacağını size önceden duyuracaktır. Araştırmalarınız sonucunda en fazla iki sayfa uzunluğunda referansları gösterilmiş, kaynakçası olan, araştırma ve değerlendirme sorularını içeren bir metin yazmanız gerekmektedir. Bu metnin yazı ölçüleri, araştırma ve değerlendirme soruları aşağıda verilmiştir.

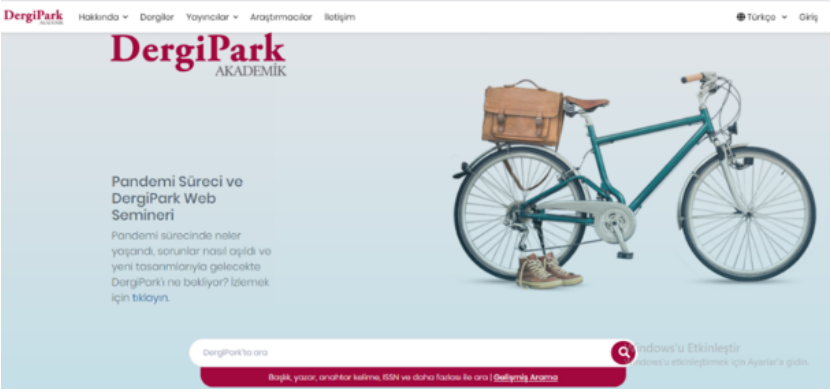

"Dergipark", TÜBİTAK ULAKBİM tarafından Eylül 2013 tarihinde kurulan ulusal akademik dergi sitesidir. Burada sadece bilimsel yayınlar yayımlanır.

https://dergipark.org.tr/tr/

Araştırma Soruları

- Araştırılan görüş din felsefesi literatüründe nasıl tanımlanmaktadır?
- Araştırılan görüşün temel dayanakları nelerdir?
- Araştırılan görüşe yönelik eleştiriler nelerdir?

Yazının Ölçüleri

- Yazı tipi "Time New Roman"
- Yazı puntosu "12"
- Satır aralığı "tek"
- Kenar boşlukları "yukarıdan 4 cm, soldan 3 cm, sağdan ve alttan 2 cm"

Değerlendirme Sorusu

- Size göre araştırdığınız görüşün zayıf ve güçlü yönleri nelerdir?

2. Hazırladığınız sunumu sıranız geldiğinde gerçekleştiriniz. 5 dk. süreniz vardır. Arkadaşlarınızın sunumlarını dikkatlice dinleyiniz.

3. Araştırma metninizi öğretmeninize teslim ediniz. Yazıların incelenmesi ve yayımlanması için kurulacak olan yayın kuruluna kendi grubunuzdan bir öğrenci seçiniz. Yayın kurulunun görevleri aşağıda verilmiştir.

Yayın Kurulunun Görevleri

- Yazıların referanslarının doğru yapılıp yapılmadığının kontrolü
- Yazıdaki bilgilerin referanslarla tutarlılığının incelenmesi
- Dil bilgisi denetimi
- Yazıların okul panosu, dergisi veya internet sitesinde yayımlanacak şekilde hazırlanması
- Öğretmenin vereceği diğer görevlerin yerine getirilmesi

Hazırlayan: *Ufuk ERTEKİN*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri *Kazanım: 10.3.6. Siyaset felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar*

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, Eleştirel Düşünme Becerisi *Genel Beceriler: Yaratıcı Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	TÜRKİYE'NİN BEKLENMEDİK KONUKLARI: MÜLTECİ DENEYİMİ	40 dk.
Etkinliğin Amacı	Ülkemizde yaşanan sorunlardan birini araştırıp bu sorunu birey, toplum ve devlet ilişkileri bağlamında tartışabilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Beyaz, kırmızı, siyah, sarı, yeşil ve mavi şapkalar		

Açıklama: Öğrencilerin çalışmak istedikleri konuyu kendilerinin belirlemesine olanak tanınmalıdır. Bunun için sınıfta beyin fırtınası yapılabilir. Konular tek bir araştırmada incelenemeyecek kadar geniş çaplı ve çok boyutlu olduğundan daraltıp netleştirilmesi ve araştırılabilir bir problem hâlinde ifade edilmesi gerekir. Bu çalışma için "mülteci öğrencilerin dil ve iletişim problemleri" belirlenmiş ve altı şapkalı düşünme tekniği** kullanılarak modellenmiştir.

1. Yönerge

Etkinliği gerçekleştirmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:
-Bir hafta öncesinden öğrencilere altı şapkalı düşünme tekniği ile ilgili bilgi verip öğrencileri 6 gruba ayırınız ve görevlerini aşağıda açıklandığı gibi dağıtınız. Her grubun görüşlerini oluştururken konuyu birey, toplum ve devlet bağlamında ele almaları gerektiğini söyleyiniz. Sunum yaparken kullanmak üzere gruplarını temsil eden renkte şapka getirmelerini hatırlatınız.
-Her gruba hazırladıkları sunumu geçekleştirmeleri için 5 dakika süre veriniz.
-Sunumlar tamamlandıktan sonra aşağıda verilen soruları tartışmalarını sağlayarak bir değerlendirme yapınız.

Öğretmene Not
Öğrencilerin kavram yanılgısına düşmelerini önlemek için göçmenlik, mültecilik ve sığınmacılık arasında birtakım farklar bulunduğunu belirtmek gerekmektedir. Mülteci ve sığınmacıyı göçmen olarak adlandırabilmekle birlikte her göçmen kişiyi sığınmacı ve mülteci olarak tanımlamak mümkün değildir.

Göçmen, yaşadığı ülkesini kendi isteğiyle daha iyi yaşam koşullarına ulaşmak amacıyla terk eden kişi olarak kabul edilir,
Mülteci, ülkesini zorunlu sebeplerden dolayı terk eden kişi olarak görülür. Mültecilerin Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi'ne göre mülteci, "ırkı, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm göreceği konusunda haklı bir korku taşıyan, bu yüzden ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönemeyen veya dönmek istemeyen kişi"dir.
Sığınmacı ise mülteci olduğu iddiasıyla ülkesini terk eden ama mültecilik statüsü başvurusu sonuçlanmamışken mülteci sığınma başvurusu kabul edilen kişidir.

1. Grup: Beyaz Şapka
Beyaz renk tarafsızlığın simgesidir. Bu grup konuyla ilgili araştırma yaparak somut bilimsel verileri sınıfa getirip sunmalıdır. Konuyla ilgili bilimsel makaleleri araştırmalı ve istatistiki bilgiler içeren bir çalışma yapmalıdır.

Örnek: Yapılan araştırmalar mülteci öğrencilerin sadece %48,2'sinin Türkçeyi bildiğini göstermektedir. Bu, onların kendini tam olarak ifade edememesine, içe kapanmasına ve yalnızlık hissetmesine sebep olmaktadır. Bu sorunların yanı sıra Türkiye'deki eğitimin olumlu yönleri arasında yeni bir dil öğrenmeye yaptığı katkı ön plana çıkmaktadır. Bu gibi bilgiler sunulabilir.

2. Grup: Kırmızı Şapka
Olaya duygusal açıdan bakanların oluşturduğu gruptur. Bu grup göç etmek zorunda kalmanın toplum ve bireyin duygusal yaşamını nasıl etkilediğini içeren çalışma yapmalıdır.

Örnek: Mülteci öğrencilerin ve diğer öğrencilerin yaşadığı utanma, kabul görmeme, kızgınlık, kendini ifade edememe gibi duygular açığa çıkarılmalıdır. Bu açıdan göç edebiyatından örnekler, filmler, resimler, göçe zorlanmış kişilerin yazdığı şiirler ve şarkılar toplanıp sunulabilir. Drama yapılabilir.

3. Grup: Siyah Şapka
Siyah renk karamsarlığı simgeler. Olaya karamsar olarak bakanların oluşturduğu gruptur. Bu grup mülteci deneyiminin insan ve toplum yaşamındaki yıkımları, olumsuz sonuçları ele alıp ortaya koyan bir çalışma yapmalıdır.

Örnek: Dil bilmemek ortamdan soyutlanmalara neden olur, derste konuları anlayamaz ve başarısız olurlar, sosyal olarak dışlanırlar ve arkadaş edinemezler. Dil ve iletişim sorunlarının psikolojik ve toplumsal yaşamı olumsuz etkilediğine yönelik araştırma yaparak sınıfta sunulabilir.

4. Grup: Pembe Şapka
Pembe renk sakinliği ve mutluluğu simgesidir. Olaylara dinginlikle bakanların oluşturduğu gruptur. Bu grup mültecilerin hem kendilerine hem de sığındıkları toplumdaki bireylere olumlu katkılarını içeren bir çalışma yapılmalıdır.

Örnek: Ev sahibi olarak mültecilerle iletişim kurmalı ve onlara yardımcı olmalıyız. Biz de onların dilini öğreniriz. Böylece bir yabancı dil öğrenmiş oluruz. Sunum aşamasında öğrencilerin mülteci öğrencilerle empati kurulabilmesi için "Biz yardımsever bir milletiz. Şöyle düşünelim, diyelim ki siz mülteci olarak bizim sınıfa geldiniz. Ne hissedersiniz?" gibi sorularla sunum yapılabilir.

5. Grup: Yeşil Şapka
Yeşil renk tohumun filizlenmesinin ve yeniliklerin simgesidir. Olaya yukarıdaki şapkalardan farklı bakan ve yeni çözümler öneren gruptur. Bu grup soruna özgün görüşler ve çözümler üretebilecekleri bir çalışma yapmalıdır.

Örnek: Ev sahibi ve mülteci gençler kendi dillerindeki en sevdikleri şarkıları birbirlerine dinletebilir. Sözlerini çevrim içi sözlükten yararlanarak ve beden dili ile anlatmaya çalışabilir. Sesiz sinema günleri düzenleyerek beden diliyle de anlaşılabileceği sunulabilir.

6. Grup: Mavi Şapka
Düşünme sürecini gözler ve kurallara dikkat edilmesini sağlar. Bu grup olaya tüm yönleriyle bakmalı ve farklı bakış açıları getirebilecekleri çalışma yapmalıdır.

Örnek: Araştırma aşamasında diğer şapkalarla sürekli iletişim hâlinde olunup çalışmaları hakkında bilgi toplanabilir. Kendileri de araştırma yapabilir. Böylece tüm görüşler hakkında bilgi sahibi olunur. Etkinlik esnasında diğer şapkaların açıklamaları not edilip etkinlik sonunda sunulabilir.

4. Yönerge

Aşağıdaki değerlendirme sorularını öğrencilere yönelterek tartışmalarını sağlayınız.

a. Etkinlik konuya bakış açınızı değiştirdi mi? Açıklayınız.

b. Ele alınan sorunun çözümüne yönelik orijinal fikirleriniz var mıdır?

*Bu etkinliğin adı Serdar Ünal'ın ,Türkiye'nin Beklenmedik Konukları: "Öteki" Bağlamında Yabancı Göçmen ve Mülteci Deneyimi adlı makalesinden alıntılanmıştır.http://www.dieweltdertuerken.org/index.php/ZfWT/article/viewFile/643/643 Erişim tarih ve saati:16.06.2020,13.30

**Bu etkinlikte kullanılan Altı Şapkalı Düşünme Tekniği, Prof. Dr. Veysel Sönmez'in Öğretim İlke ve Yöntemleri kitabından faydalanılarak oluşturulmuştur.

"TÜRKİYE'NİN BEKLENMEDİK KONUKLARI: MÜLTECİ DENEYİMİ" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Öğretmeniniz bir sonraki hafta "mülteci öğrencilerin dil ve iletişim problemleri" üzerine "altı şapkalı düşünme tekniği" ile bir etkinlik yapacağınızı duyuracak. Bu etkinliğin konusunu anlamak için aşağıdaki metni okuyunuz.

Göçmen, yaşadığı ülkesini kendi isteğiyle daha iyi yaşam koşullarına ulaşmak amacıyla terk eden kişi olarak kabul edilir,
Mülteci ülkesini zorunlu sebeplerden dolayı terk eden kişi olarak görülür. Mültecilerin Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi'ne göre mülteci, "ırkı, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm göreceği konusunda haklı bir korku taşıyan, bu yüzden ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönemeyen veya dönmek istemeyen kişi"dir.
Sığınmacı ise mülteci olduğu iddiasıyla ülkesini terk eden ama mültecilik statüsü başvurusu sonuçlanmamışken mülteci sığınma başvurusu kabul edilen kişidir.

2. Öğretmeniniz etkinliği gerçekleştirmeniz için sınıfta altı grup oluşturacaktır. Her bir gruba sırasıyla aşağıda belirlenmiş olan şapka renklerini ve onlara yönelik açıklama dağıtacaktır. Göreviniz verilen açıklamayı kullanarak kendi şapka renginize uygun 5 dakikayı aşmayan bir sunu gerçekleştirmektir. Sunu için öğretmeninizin altı şapka düşünme tekniği ile ilgili yapacağı açıklamaları dikkatlice dinleyiniz.

1. Grup: Beyaz Şapka
Beyaz renk tarafsızlığın simgesidir. Bu grup konuyla ilgili araştırma yaparak somut bilimsel verileri sınıfa getirip sunmalıdır. Konuyla ilgili bilimsel makaleleri araştırmalı ve istatistiki bilgiler içeren bir çalışma yapmalıdır.

2. Grup: Kırmızı Şapka
Olaya duygusal açıdan bakanların oluşturduğu gruptur. Bu grup göç etmek zorunda kalmanın toplum ve bireyin duygusal yaşamını nasıl etkilediğini içeren çalışma yapmalıdır.

3. Grup: Siyah Şapka
Siyah renk karamsarlığı simgeler. Olaya karamsar olarak bakanların oluşturduğu gruptur. Bu grup mülteci deneyiminin insan ve toplum yaşamındaki yıkımları, olumsuz sonuçları ele alıp ortaya koyan bir çalışma yapmalıdır.

4. Grup: Pembe Şapka
Pembe renk sakinliği ve mutluluğun simgesidir. Olaylara dinginlikle bakanların oluşturduğu gruptur. Bu grup, mültecilerin hem kendilerine hem de sığındıkları toplumdaki bireylere olumlu katkılarını içeren bir çalışma yapılmalıdır.

5. Grup: Yeşil Şapka
Yeşil renk tohumun filizlenmesinin ve yeniliklerin simgesidir. Olaya yukarıdaki şapkalardan farklı bakan ve yeni çözümler öneren gruptur. Bu grup soruna özgün görüşler ve çözümler üretebilecekleri bir çalışma yapmalıdır.

6. Grup: Mavi Şapka
Düşünme sürecini gözler ve kurallara dikkat edilmesini sağlar. Bu grup olaya tüm yönleriyle bakmalı ve farklı bakış açıları getirebilecekleri çalışma yapmalıdır.

3. Sıranız geldiğinde hazırlamış olduğunuz çalışmayı sununuz. Sunum için 5 dakika süreniz olduğunu unutmayınız.

4. Etkinliği değerlendirmek için aşağıda verilen soruları sözel olarak cevaplayınız.

a. Etkinlik konuya bakış açınızı değiştirdi mi? Açıklayınız.

b. Ele alınan sorunun çözümüne yönelik orijinal fikirleriniz var mıdır?

*Bu etkinliğin adı Serdar Ünal'ın ,Türkiye'nin Beklenmedik Konukları: "Öteki" Bağlamında Yabancı Göçmen ve Mülteci Deneyimi adlı makalesinden alıntılanmıştır.http://www.dieweltdertuerken.org/index.php/ZfWT/article/viewFile/643/643 Erişim tarih ve saati:16.06.2020,13.30
**Bu etkinlikte kullanılan Altı Şapkalı Düşünme Tekniği, Prof. Dr. Veysel Sönmez'in Öğretim İlke ve Yöntemleri kitabından faydalanılarak oluşturulmuştur.

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri Kazanım: 10.3.6. Siyaset felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi, Eleştirel Düşünme Becerisi

Genel Beceriler: Yaratıcı Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**ERDEMLİ YÖNETİCİ**	30 dk.
Etkinliğin Amacı	İdeal devlet düzeninde yöneticide bulunması gereken özellikleri değerlendirebilme.	Grup
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı, etkileşimli tahta		

1. Yönerge

20 dk.

Öğrencilere Fârâbî'nin "Erdemli Şehir" adlı eserinde yöneticilerde olması gerektiğini düşündüğü özellikleri sıraladığını ve bu özelliklerden bazılarının aşağıdaki şekilde verildiğini belirtiniz. Şekilde her özelliğin karşısına "a" ve "b" bölümlerinin eklenmiş olduğunu ifade ediniz. Öğrencilere her bir özellik için "a" bölümüne o özelliğin varlığına neden gerek duyulduğunu "b" bölümüne ise söz konusu özelliğe katılıp katılmadıklarını gerekçeleriyle beraber yazmalarını söyleyiniz.

Evvela vücudunun tam ve her organının kıvamında olması lazımdır.	a	*Kendi fiillerini gerçekleştirebilecek güce sahip olması gerekir. Kendi üzerine düşen görevleri gerektiği gibi yerine getirebilmelidir. Gerektiğinde savaşa katılmalı ve savaşı yönetebilmelidir.*
	b	*Ben bu görüşe katılmıyorum. Günümüzde teknolojik ürünler sayesinde kimseye ihtiyaç duymadan bağımsız bir yaşam sürdürebilir, üzerlerine düşen görevleri rahatça yapabilirler.*
Kendisine söylenen her şeyi tabiatıyla iyi kavrayıp anlaması lazımdır.	a	
	b	
Güzel konuşmasını bilmeli ki zihnindeki her şeyi açıkça izah edebilsin.	a	
	b	
Öğretmeyi ve öğrenmeyi sevmesi, her şeyi kolayca öğretmesi lazımdır.	a	
	b	
Yemeye, içmeye ve hazlara düşkün olmaması ve tabiatıyla oyundan sakınması lazımdır.	a	
	b	
Adaleti ve adalet ehlini sevmesi, istibdattan, zulümden ve zalimlerden nefret etmesi lazımdır.	a	
	b	

2. Yönerge

10 dk.

Öğrencileri 3-4 kişilik gruplara ayırıp onlara bir yöneticide bulunması gereken özelliklerin neler olması gerektiğine dair bir liste hazırlamalarını söyleyiniz. Daha sonra grupları birleştirip ortak bir liste oluşturunuz. Sınıf panosunda bu özelliklerin sergilenmesini sağlayınız.

Hazırlayan: *Bahattin PENEZ*

"ERDEMLİ YÖNETİCİ" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Fârâbî, "Erdemli Şehir" adlı eserinde yöneticilerde olması gerektiğini düşündüğü özellikleri sıralar. Bu özelliklerden bazıları aşağıdaki şekilde verilmiştir. Şekilde her özelliğin karşısına "a" ve "b" bölümleri eklenmiştir. Her bir özellik için "a" bölümüne o özelliğin varlığına neden gerek duyulduğunu belirtiniz. "b" bölümüne ise söz konusu özelliğe katılıp katılmadığınızı gerekçelerinizle beraber açıklayınız.

Evvela vücudunun tam ve her organının kıvamında olması lazımdır.	a	*Kendi fiillerini gerçekleştirebilecek güce sahip olması gerekir. Kendi üzerine düşen görevleri gerektiği gibi yerine getirebilmelidir. Gerektiğinde savaşa katılmalı ve savaşı yönetebilmelidir.*
	b	*Ben bu görüşe katılmıyorum. Günümüzde teknolojik ürünler sayesinde kimseye ihtiyaç duymadan bağımsız bir yaşam sürdürebilir, üzerlerine düşen görevleri rahatça yapabilirler.*
Kendisine söylenen her şeyi tabiatıyla iyi kavrayıp anlaması lazımdır.	a	
	b	
Güzel konuşmasını bilmeli ki zihnindeki her şeyi açıkça izah edebilsin.	a	
	b	
Öğretmeyi ve öğrenmeyi sevmesi, her şeyi kolayca öğretmesi lazımdır.	a	
	b	
Yemeye, içmeye ve hazlara düşkün olmaması ve tabiatıyla oyundan sakınması lazımdır.	a	
	b	
Adaleti ve adalet ehlini sevmesi, istibdattan, zulümden ve zalimlerden nefret etmesi lazımdır.	a	
	b	

2. Öğretmeniniz sizleri gruplara ayırıp bir yöneticide bulunması gereken özelliklerin neler olması gerektiğine dair bir liste hazırlamanızı söyleyecektir. Bu aşamayı gerçekleştirdikten sonra diğer gruplarla birleşip ortak bir liste oluşturunuz. Çalışmayı sınıf panosunda sergileyiniz.

Hazırlayan: *Bahattin PENEZ*

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri Kazanım: 10.3.7. Sanat felsefesinin konusunu ve sorularını açıklar.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi

ÖĞRETMEN

Genel Beceriler: Düşünme Becerisi, Eleştirel Düşünme Becerisi

Etkinlik İsmi	**GUERNİCA**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Guernica tablosunu sanatta gerçeklik açısından değerlendirebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı, etkileşimli tahta		

1. Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki "Guernica" tablosunu sanat eserinin özellikleri açısından inceleyip metni okumalarını ve bunlardan hareketle ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Pablo Picasso (Pablo Pikaso), "Guernica", 1937

Guernica'nın Çıkışı

I ve II. Dünya Savaşı yılları arasında İspanya'da yaşanan olaylar İtalya ve Almanya'nın etkileriyle iç savaşa dönüşür. 26 Nisan 1937'de Guernica kasabası uçaklarla bombalanır. Birçok sivil insan hayatını kaybeder. İç savaşa kayıtsız kalamayan Picasso yaşananlara tepki gösterir, yaşananları kınamak ve güç kullananları protesto etmek amacıyla 1937'de Paris'te düzenlenecek teknoloji temalı Dünya Fuarı'na bir eser hazırlamaya başlar. Çalışmaları sırasında Guernica bombalanınca orada yaşananları resmetmeye karar verir.

a. Bu sanat eserinde ne tür ayrıntılar dikkatinizi çekmektedir?

Öğretmene Not
Öğrencilere çizimde yer alan yüzlerdeki ifade ve ayrıntılara odaklanmalarını söyleyiniz.

b. Picasso'nun eseri oluşturma amacıyla çizimleri örtüşmekte midir? Neden?

Öğretmene Not
Öğrencilerin sembollerle savaş arasında ilişki kurmalarını sağlayınız.

2. Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen metni okumalarını ve ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Guernica'nın Oluşumu

Picasso, "Guernica" için ön bir taslak olabilecek büyük bir tuval hazırladı. Bu taslağın ortasına zalimliğe karşı sıkılan yumruğu, yaşanan acıları, kucağında çocuğu ile feryat eden kadını yerleştirdi. (…) Kadın ve çocuğun yanındaki boğayı hareket ettirdi, mızrağı da belirginleştirdi ve göze çarpacak bir yerde atın başını yukarı kaldırdı. (…) Sonra Picasso bütün renk ve dokuları kaldırdı. Renkleri gizledi. Çünkü renkler, resimdeki çarpışmadan daha çok ilgi çekiyordu. Siyah, beyaz ve grinin tonlarını seçti çünkü "Guernica" zor zamanların resmiydi. (…) Picasso, resme 20. yy. teknolojisinden tek bir imge ekledi. Sanat tarihçilerine göre İspanya'da elektrik ampulü "bombia" olarak adlandırılır ve "bombia"ya kısaca "bomb" denir. Bomba-bombia teknolojinin bizi yok eden korkunç gücü için şairane bir mecazi sözcüktür. (1)

a. Picasso Guernica'nın merkezinde neleri sembolize etmiştir?

b. Picasso'nun çizimleri doğadaki karşılıklarına bire bir benzememektedir. Sizce sanat eseri doğadaki karşılıklarına uygun olmalı mıdır? Neden?

3. Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen metni okumalarını ve ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Guernica'nın Etkisi

Resim sergilenmeye başlandığında gizli ve açık olarak yoğun eleştirilerle karşılaşır. (…) Guernica'da "zafer" yoktur. Kent yoktur, uçaklar yoktur, patlama yoktur, zaman yoktur, suçlanacak bir düşman yoktur, kahramanlık yoktur. Sadece "acı" vardır. İspanyol tarihinde balıkçı köyünün öyküsünü bilen biri resme baktığında acının getirdiği derin bir tecrübe yaşar. Bu acı, modern savaşın getirdiklerini tekrar tekrar hatırlatır. Bu resim insanlığın anlamsız zalimliğini insanlığa gösteren en kusursuz örnektir. (2)

a. "Guernica"nın ünlü bir tablo olmasında ona yapılan eleştirilerin etkisi olmuş mudur? Nasıl?

b. Picasso'nun resimde savaşanları açıkça göstermeyişinin nedeni ne olabilir?

c. Sizce "Guernica" güzel bir eser midir? Sanatta güzel olan nedir?

4. Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen metni okumalarını ve ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Pablo Picasso

Picasso, "Boğa bir boğadır, atsa bir at; şüphesiz onlar birer simge. Ama simge yaratmak ressama düşmez, aksi hâlde resim yapmak yerine oturup da bir sürü sözcüğü yan yana getirerek yazı yazsa daha iyi olur. Resme bakanlar, atta ve boğada anladıkları gibi yorumlayabilecekleri simgeleri görmelidirler. Orada iki tane hayvan var, benim ilgilendiğim kadarıyla hepsi bu." (3)

Tablo ile ilgili anlatılan bir anekdota göre Picasso'nun Alman ordusunun bombaladığı "Guernica"yı anlatan eserine bakan Alman general sorar:
- Bu resmi siz mi yaptınız?
Picasso'nun cevabı manidardır:
- Hayır, siz yaptınız.

a. Picasso, "Guernica"nın anlamını neden alımlayıcıya yüklemiş olabilir? Sanat eserine anlamı onu üreten sanatçı mı yoksa onu izleyen alımlayıcı mı verir? Tartışınız.

b. Sanatçının çevresine duyarlılığı sanatına anlam kazandırır mı? Değerlendiriniz.

1. Sevgi Başar, "Toplumsal Değişimler Açısından Picasso'nun 'Guernica', el Greco'nun '5. Mührün Açılışı', Goya'nın 'Mayıs'ın 3'ü' Adlı Resimlerinin İncelenmesi" adlı eserinden alıntılanmıştır.
2. age
3. age

"GUERNİCA"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki "Guernica" tablosunu sanat eserinin özellikleri açısından inceleyip metni okuduktan sonra ilgili soruları cevaplayınız. Öğretmeninizin yapacağı açıklamalara dikkat ediniz.

Pablo Picasso (Pablo Pikaso), "Guernica", 1937

Guernica'nın Çıkışı

I ve II. Dünya Savaşı yılları arasında İspanya'da yaşanan olaylar İtalya ve Almanya'nın etkileriyle iç savaşa dönüşür. 26 Nisan 1937'de Guernica kasabası uçaklarla bombalanır. Birçok sivil insan hayatını kaybeder. İç savaşa kayıtsız kalamayan Picasso yaşananlara tepki gösterir, yaşananları kınamak ve güç kullananları protesto etmek amacıyla 1937'de Paris'te düzenlenecek teknoloji temalı Dünya Fuarı'na bir eser hazırlamaya başlar. Çalışmaları sırasında Guernica bombalanınca orada yaşananları resmetmeye karar verir.

a. Bu sanat eserinde ne tür ayrıntılar dikkatinizi çekmektedir?

b. Picasso'nun eseri oluşturma amacıyla çizimleri örtüşmekte midir? Neden?

2. Aşağıda verilen metni okuduktan sonra ilgili soruları cevaplayınız.

Guernica'nın Oluşumu

Picasso, "Guernica" için ön bir taslak olabilecek büyük bir tuval hazırladı. Bu taslağın ortasına zalimliğe karşı sıkılan yumruğu, yaşanan acıları, kucağında çocuğu ile feryat eden kadını yerleştirdi. (…) Kadın ve çocuğun yanındaki boğayı hareket ettirdi, mızrağı da belirginleştirdi ve göze çarpacak bir yerde atın başını yukarı kaldırdı. (…) Sonra Picasso bütün renk ve dokuları kaldırdı. Renkleri gizledi. Çünkü renkler, resimdeki çarpışmadan daha çok ilgi çekiyordu. Siyah, beyaz ve grinin tonlarını seçti çünkü "Guernica" zor zamanların resmiydi. (…) Picasso, resme 20. yy. teknolojisinden tek bir imge ekledi. Sanat tarihçilerine göre İspanya'da elektrik ampulü "bombia" olarak adlandırılır ve "bombia"ya kısaca "bomb" denir. Bomba-bombia teknolojinin bizi yok eden korkunç gücü için şairane bir mecazi sözcüktür. (1)

a. Picasso Guernica'nın merkezinde neleri sembolize etmiştir?

b. Picasso'nun çizimleri doğadaki karşılıklarına bire bir benzememektedir. Sizce sanat eseri doğadaki karşılıklarına uygun olmalı mıdır? Neden?

3. Aşağıda verilen metni okuyup metinden hareketle ilgili soruları cevaplayınız.

Guernica'nın Etkisi

Resim sergilenmeye başlandığında gizli ve açık olarak yoğun eleştirilerle karşılaşır. (…) Guernica'da "zafer" yoktur. Kent yoktur, uçaklar yoktur, patlama yoktur, zaman yoktur, suçlanacak bir düşman yoktur, kahramanlık yoktur. Sadece "acı" vardır. İspanyol tarihinde balıkçı köyünün öyküsünü bilen biri resme baktığında acının getirdiği derin bir tecrübe yaşar. Bu acı, modern savaşın getirdiklerini tekrar tekrar hatırlatır. Bu resim insanlığın anlamsız zalimliğini insanlığa gösteren en kusursuz örnektir. (2)

a. Guernica'nın ünlü bir tablo olmasında ona yapılan eleştirilerin etkisi olmuş mudur? Nasıl?

b. Picasso'nun resimde savaşanları açıkça göstermeyişinin nedeni ne olabilir?

c. Sizce Guernica güzel bir eser midir? Sanatta güzel olan nedir?

4. Aşağıda verilen metni ve anekdotu okuyup ilgili soruları cevaplayınız.

Pablo Picasso

Picasso, "Boğa bir boğadır, atsa bir at; şüphesiz onlar birer simge. Ama simge yaratmak ressama düşmez, aksi hâlde resim yapmak yerine oturup da bir sürü sözcüğü yan yana getirerek yazı yazsa daha iyi olur. Resme bakanlar, atta ve boğada anladıkları gibi yorumlayabilecekleri simgeleri görmelidirler. Orada iki tane hayvan var, benim ilgilendiğim kadarıyla hepsi bu." (3)

Tablo ile ilgili anlatılan bir anekdota göre Picasso'nun Alman ordusunun bombaladığı "Guernica"yı anlatan eserine bakan Alman general sorar:
- Bu resmi siz mi yaptınız?
Picasso'nun cevabı manidardır:
- Hayır, siz yaptınız.

a. Picasso, "Guernica"nın anlamını neden alımlayıcıya yüklemiş olabilir? Sanat eserine anlamı onu üreten sanatçı mı yoksa onu izleyen alımlayıcı mı verir? Tartışınız.

b. Sanatçının çevresine duyarlılığı sanatına anlam kazandırır mı? Değerlendiriniz.

1. Sevgi Başar, "Toplumsal Değişimler Açısından Picasso'nun 'Guernica', el Greco'nun '5. Mührün Açılışı', Goya'nın 'Mayıs'ın 3'ü' Adlı Resimlerinin İncelenmesi" adlı eserinden alıntılanmıştır.
2. age
3. age

3. Ünite: Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri *Kazanım: 10.3.7. Siyaset felsefesinin konusunu ve sorularını açıklar.*

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**TOPLUMSAL SÖZLEŞME**	40 dk.
Etkinliğin Amacı	Devletin oluşum süreçlerini tartışabilme.	Bireysel/Grup
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki metni okuyup ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

İnsanların doğal yaşam hâlindeyken korunmalarını zorlaştıran bazı engeller ve bu engellerden kurtulmak için çaba harcayan ama tek tek bireylerin gayretleriyle gerçekleşmeyen durumlar vardır. Artık eski durumlar da devam edemeyecektir. Yapılacak tek şey, güç birliğinin oluşturulması ve engellere karşı bu yönetimle (halkı temsil eden) harekete geçilmesidir. Güç birliğine dayalı yönetim ancak birçok kişinin bir araya gelmesiyle mümkündür. Fakat her insanın gücü ve özgürlüğü kendini korumanın temel aracı olduğu için birey kendine zarar vermeden, nefsine karşı sorumlu olduğu görevi de bir yana bırakmadan bu gücünü ve özgürlüğünü nasıl başkalarına devredecek? İşte toplum sözleşmesinin çözüm yolu bulduğu temel problem budur. Yani her üye canını ve malını ortak güçle koruyan bir toplum biçimi bulacak, bu toplum biçiminde her insan hem herkesle birleşecek hem kendi emrinde kalacak hem de eskisi kadar özgür olacaktır. Burada toplumun her üyesi, kendini bütün haklarıyla birlikte birliğe bağlayacaktır. Durum herkes için eşit olduğundan bunu başkalarının zararına çevirmek de kimsenin çıkarına olmayacaktır. Herkes, varlığını ve gücünü toplumsal talebin emrine verecek ve her üye bütünün bölünmez bir parçası kabul edilecektir. Birlik sözleşmesi, kişi yerine tüzel ve kolektif bir bütüne dayanacaktır. Bu bütün ortak benliğini, yaşamını ve istemini bu sözleşmeden alacaktır. Bu tüzel kişiye eskiden site şimdi ise cumhuriyet denilmektedir.

J. J. Rousseau, "Toplum Sözleşmesi" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a. Metinde siyaset felsefesinin hangi temel kavramları yer almaktadır?

b. Bu metni iktidarın kaynağı ve ideal devlet düzeni açısından değerlendiriniz.

c. Metinde özgürlük ve sorumluluk kavramları arasında nasıl bir ilişki kurulmuştur?

ç. Bireyin egemenlik sorununun "doğal yaşam" veya "yapay devlet düzeni" içindeki pozitif ve negatif yanlarını değerlendiriniz.

"TOPLUMSAL SÖZLEŞME"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki metni okuyup metinden hareketle ilgili soruları cevaplayınız.

İnsanların doğal yaşam hâlindeyken korunmalarını zorlaştıran bazı engeller ve bu engellerden kurtulmak için çaba harcayan ama tek tek bireylerin gayretleriyle gerçekleşmeyen durumlar vardır. Artık eski durumlar da devam edemeyecektir. Yapılacak tek şey, güç birliğinin oluşturulması ve engellere karşı bu yönetimle (halkı temsil eden) harekete geçilmesidir. Güç birliğine dayalı yönetim ancak birçok kişinin bir araya gelmesiyle mümkündür. Fakat her insanın gücü ve özgürlüğü kendini korumanın temel aracı olduğu için birey kendine zarar vermeden, nefsine karşı sorumlu olduğu görevi de bir yana bırakmadan bu gücünü ve özgürlüğünü nasıl başkalarına devredecek? İşte toplum sözleşmesinin çözüm yolu bulduğu temel problem budur. Yani her üye canını ve malını ortak güçle koruyan bir toplum biçimi bulacak, bu toplum biçiminde her insan hem herkesle birleşecek hem kendi emrinde kalacak hem de eskisi kadar özgür olacaktır. Burada toplumun her üyesi, kendini bütün haklarıyla birlikte birliğe bağlayacaktır. Durum herkes için eşit olduğundan bunu başkalarının zararına çevirmek de kimsenin çıkarına olmayacaktır. Herkes, varlığını ve gücünü toplumsal talebin emrine verecek ve her üye bütünün bölünmez bir parçası kabul edilecektir. Birlik sözleşmesi, kişi yerine tüzel ve kolektif bir bütüne dayanacaktır. Bu bütün ortak benliğini, yaşamını ve istemini bu sözleşmeden alacaktır. Bu tüzel kişiye eskiden site şimdi ise cumhuriyet denilmektedir.

J.J. Rousseau, "Toplum Sözleşmesi" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a. Metinde siyaset felsefesinin hangi temel kavramları yer almaktadır?

b. Bu metni iktidarın kaynağı ve ideal devlet düzeni açısından değerlendiriniz.

c. Metinde özgürlük ve sorumluluk kavramları arasında nasıl bir ilişki kurulmuştur?

ç. Bireyin egemenlik sorununun "doğal yaşam" veya "yapay devlet düzeni" içindeki pozitif ve negatif yanlarını değerlendiriniz.

Hazırlayan: *İbrahim KAYGUSUZ*

4. ÜNİTE: Felsefi Okuma ve Yazma Kazanım: 10.4.1. Felsefi bir metni analiz eder.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma, Felsefi Okuryazarlık Becerisi

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**METİN ANALİZİ**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefi bir metni analiz edebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki metni okuyup ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Aristoteles'in devlet anlayışı, ahlak anlayışına sıkı sıkıya bağlıdır. Platon gibi onun için de insan her şeyden önce sosyal bir varlıktır. Kendi değişiyle bir "zoon politikon"dur. Sosyal bir yaratık olduğu için de ahlak olgunluğuna insan ancak devlette, toplumda erişebilir; yine bu yüzden devletin asıl ereği, yurttaşları ahlak bakımından biçimlendirmek, olgunlaştırmaktır. İnsanda erdem için doğal bir yatkınlık vardır. Erdem bu doğal yatkınlıktan gelişecektir. Bir devletteki koşullar da bu yüksek ereği gerçekleştirecek gibi işlenmeli, düzenlenmelidir. Hükûmet şekillerinin doğru ya da yanlış olduklarını gösterecek ölçü de ancak şu olabilir: Hükûmet, topluluğun ahlakça düzelmesini, iyiliğini başlıca amaç olarak göz önünde bulunduruyorsa bu hükûmet şekli doğrudur; bunu yapamayan her yönetim şekli de yanlıştır. Buna göre devletin iyi olup olmaması dış formuna, baştakilerin sayısına bağlı değildir. Devletin başında "bir" kişi, "birkaç" kişi ya da "herkes" bulunabilir, devlet de buna göre şekil alır. Ama bir kişinin egemen olduğu şekillerde krallık doğrudur, zorbalık (tyrannis) yanlıştır; birkaç kişinin egemen olduğu şekillerde bilgi ve düşünüşçe "en iyilerin" başta bulunduğu aristokrasi doğru, doğuş ve zenginliğe dayanan oligarşi ise yanlıştır; herkesin egemen olduğu yasal bir düzen olan politeia doğru, yığının bir anarşisi olan demokrasi yanlıştır. Bu düşünceleri Aristoteles, Yunan tarihinin görgülerinden topladığı zengin malzemeden çıkarmış, bu arada hükûmet şekillerinin nasıl zorunlulukla birbirlerinden çıktığını, nasıl birbirlerine dönüştüğünü de göstermiştir.

Macit Gökberk, "Felsefe Tarihi" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a. Metinde geçen felsefi kavramlar nelerdir?

b. Metinde hangi felsefi problem ele alınmaktadır?

c. Hükûmet şekillerinin doğruluğu için Aristoteles hangi ölçüyü benimsemektedir?

ç. Aristoteles, demokrasiyi neden yanlış bir yönetim şekli olarak görmektedir? Günümüz demokrasi anlayışı üzerinden bu görüşü değerlendiriniz.

Öğretmene Not

Öğrencilere Aristoteles'in "Politika" adlı eserinde geçen "Demokrasi, herhangi bir bakımdan eşit olan insanların mutlak olarak eşit oldukları fikrine dayanır. Herkes aynı derecede özgürdür, derler öyleyse herkes mutlak olarak eşittir." sözünü aktarınız. O dönem toplumlarında köle anlayışı olduğunu belirtiniz.

"METİN ANALİZİ" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki metni okuyup ilgili soruları cevaplayınız.

Aristoteles'in devlet anlayışı, ahlak anlayışına sıkı sıkıya bağlıdır. Platon gibi onun için de insan her şeyden önce sosyal bir varlıktır. Kendi değişiyle bir "zoon politikon"dur. Sosyal bir yaratık olduğu için de ahlak olgunluğuna insan ancak devlette, toplumda erişebilir; yine bu yüzden devletin asıl ereği, yurttaşları ahlak bakımından biçimlendirmek, olgunlaştırmaktır. İnsanda erdem için doğal bir yatkınlık vardır. Erdem bu doğal yatkınlıktan gelişecektir. Bir devletteki koşullar da bu yüksek ereği gerçekleştirecek gibi işlenmeli, düzenlenmelidir. Hükûmet şekillerinin doğru ya da yanlış olduklarını gösterecek ölçü de ancak şu olabilir: Hükûmet, topluluğun ahlakça düzelmesini, iyiliğini başlıca amaç olarak göz önünde bulunduruyorsa bu hükûmet şekli doğrudur; bunu yapamayan her yönetim şekli de yanlıştır. Buna göre devletin iyi olup olmaması dış formuna, baştakilerin sayısına bağlı değildir. Devletin başında "bir" kişi, "birkaç" kişi ya da "herkes" bulunabilir, devlet de buna göre şekil alır. Ama bir kişinin egemen olduğu şekillerde krallık doğrudur, zorbalık (tyrannis) yanlıştır; birkaç kişinin egemen olduğu şekillerde bilgi ve düşünüşçe "en iyilerin" başta bulunduğu aristokrasi doğru, doğuş ve zenginliğe dayanan oligarşi ise yanlıştır; herkesin egemen olduğu yasal bir düzen olan politeia doğru, yığının bir anarşisi olan demokrasi yanlıştır. Bu düşünceleri Aristoteles, Yunan tarihinin görgülerinden topladığı zengin malzemeden çıkarmış, bu arada hükûmet şekillerinin nasıl zorunlulukla birbirlerinden çıktığını, nasıl birbirlerine dönüştüğünü de göstermiştir.

Macit Gökberk, "Felsefe Tarihi" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a. Metinde geçen felsefi kavramlar nelerdir?

b. Metinde hangi felsefi problem ele alınmaktadır?

c. Hükûmet şekillerinin doğruluğu için Aristoteles hangi ölçüyü benimsemektedir?

ç. Aristoteles, demokrasiyi neden yanlış bir yönetim şekli olarak görmektedir? Günümüz demokrasi anlayışı üzerinden bu görüşü değerlendiriniz.

Hazırlayan: *Erkan ERKAN*

4. ÜNİTE: Felsefi Okuma ve Yazma Kazanım: 10.4.1. Felsefi bir metni analiz eder.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi, Felsefi Okuryazarlık Becerisi

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

		ÖĞRETMEN
Etkinlik İsmi	**AHLAK VE İYİ NİYET**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefi bir metni analiz edebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki metni okuyup ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Kant'ın ahlak teorisi, insanın özgür olduğu ve ahlaki kanaatlerine dış güçlerin etkisiyle değil iç muhakeme ile ulaştığı inancından doğar. Kant; sonuç olarak ahlakı, ahlaki bakımdan nötr olduğunu düşündüğü, yaşadığımız, çevremizdeki dünyadan bağımsız bir şey olarak görüyordu. O hâlde herhangi bir ilkeyi ahlaki kılan nedir? Savunduğumuz böylesi ilkeleri birbirinden ayıran bir şey varsa o nedir? Tereddütsüz bir biçimde "iyi" dediğimiz şey nedir? Kant'a göre bunun yanıtı, tek iyinin iyi niyet olduğu biçimindedir. İyi niyete başkalarıyla girdiğimiz ilişkilerde belli bir biçimde davranmaya karar verdiğimizde güdülerimize ve niyetimize bakarak karar verilebilir. Davranışlarımızın kendi başına "iyi" olup olmadığını söylemek, bu davranışın bu biçimde ne kadar güdülendiğine karar vermeden mümkün değildir. Rastgele bir gözlemcinin hatta muhatabının gözünde övgüye layık görünen eylemler, bu norma göre değerlendirildiğinde pekâlâ mahkûm edilmeyi hak eden bir eylem olabilir. Bu biçimde bir arkadaşım bana bir yemek ısmarlamış olabilir ve takdir edilmesi gereken bir şekilde cömert davranmış görünebilir ama bu davranışının öncesinde alaycı bir ifade ile "Sanırım hayır demeyeceksin!" demişse aslında yaptığı fazladan harcamayla beni küçültmüştür. Bu sözleri sarf etmemiş bile olsa eğer onun insanlara ancak karşılığında bir şey beklendiğinde bir şeyler ısmarlandığı biliniyorsa görünüşte cömertliği buhar olup uçmuştur.

O zaman ahlaki bir davranışın iyi olup olmadığı sonuçlara bakılarak değerlendirilemez. Başka bir ifadeyle söylersek amaç, aracı haklı çıkaramaz. Herkese kendi başına mutlak bir amaç olarak saygı gösterilmelidir ve bir insanı yalnızca belli bazı dışsal maksatların aracı olarak kullanmak, onun bir insan olarak sahip olduğu onurun çiğnenmesidir. Bundan dolayı insanların ne biçim altında olursa olsun sömürülmesi, özerk varlıklar olarak tanınmaması reddedilmelidir. İnsanlardan kendi tatminlerimiz için yararlanmak, onları bir makinenin cıvatalarından öte varlıklar olarak görmemek ve onların özgür kişiler olmalarına izin vermemektir. Hatta insani öncelikler listesinde insanların hayatta evvelden beri büyük değer verdikleri sağlık, servet ya da zekâ gibi birçok niteliği alt sıralara düşürmüştür. Bütün bunlar ahlaki hiyerarşide iyi niyetin altında yer alırlar. Ancak ve ancak iyi niyet, zıtlaşmanın ve karşıtlığın üstesinden gelebilir. İyi niyet, dünyayı fethedebilir.

R. Billington, "Felsefeyi Yaşamak (Ahlak Düşüncesine Giriş)" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a. Metinde hangi felsefi kavramlar geçmektedir? Anlamını bilmediğiniz kavramların anlamlarını çevrim içi kaynaklardan, sözlükten veya kitabınızdan faydalanarak öğreniniz.

b. Metinde hangi felsefi problemler yer almaktadır?

c. Metne göre davranışların ahlaki olarak iyi olduğuna nasıl karar verilir?

ç. Düşünürün "İyi niyet, dünyayı fethedebilir!" görüşüne katılıyor musunuz? Gerekçelerinizi temellendirerek açıklayınız.

Öğretmene Not

Öğrencilere metinde ahlaki davranışın ölçüt olarak niyete bakıldığını, bu görüşe pragmatistlerin itiraz ettiğini ve onlara göre sonucu yarar getiren davranışın iyi olarak nitelendirilebileceğini belirtiniz.

"AHLAK VE İYİ NİYET" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki metni okuyup ilgili soruları cevaplayınız.

Kant'ın ahlak teorisi, insanın özgür olduğu ve ahlaki kanaatlerine dış güçlerin etkisiyle değil iç muhakeme ile ulaştığı inancından doğar. Kant; sonuç olarak ahlakı, ahlaki bakımdan nötr olduğunu düşündüğü yaşadığımız, çevremizdeki dünyadan bağımsız bir şey olarak görüyordu. O hâlde herhangi bir ilkeyi ahlaki kılan nedir? Savunduğumuz böylesi ilkeleri birbirinden ayıran bir şey varsa o nedir? Tereddütsüz bir biçimde "iyi" dediğimiz şey nedir? Kant'a göre bunun yanıtı tek iyinin iyi niyet olduğu biçimindedir. İyi niyete başkalarıyla girdiğimiz ilişkilerde belli bir biçimde davranmaya karar verdiğimizde güdülerimize ve niyetimize bakarak karar verilebilir. Davranışlarımızın kendi başına "iyi" olup olmadığını söylemek, bu davranışın bu biçimde ne kadar güdülendiğine karar vermeden mümkün değildir. Rastgele bir gözlemcinin hatta muhatabının gözünde övgüye layık görünen eylemler, bu norma göre değerlendirildiğinde pekâlâ mahkûm edilmeyi hak eden bir eylem olabilir. Bu biçimde bir arkadaşım bana bir yemek ısmarlamış olabilir ve takdir edilmesi gereken bir şekilde cömert davranmış görünebilir ama bu davranışının öncesinde alaycı bir ifade ile "Sanırım hayır demeyeceksin!" demişse aslında yaptığı fazladan harcamayla beni küçültmüştür. Bu sözleri sarf etmemiş bile olsa eğer onun insanlara ancak karşılığında bir şey beklendiğinde bir şeyler ısmarlandığı biliniyorsa görünüşte cömertliği buhar olup uçmuştur.

O zaman ahlaki bir davranışın iyi olup olmadığı sonuçlara bakılarak değerlendirilemez. Başka bir ifadeyle söylersek amaç, aracı haklı çıkaramaz. Herkese kendi başına mutlak bir amaç olarak saygı gösterilmelidir ve bir insanı yalnızca belli bazı dışsal maksatların aracı olarak kullanmak onun bir insan olarak sahip olduğu onurun çiğnenmesidir. Bundan dolayı insanların ne biçim altında olursa olsun sömürülmesi, özerk varlıklar olarak tanınmaması reddedilmelidir. İnsanlardan kendi tatminlerimiz için yararlanmak, onları bir makinenin cıvatalarından öte varlıklar olarak görmemek ve onların özgür kişiler olmalarına izin vermemektir. Hatta insani öncelikler listesinde insanların hayatta evvelden beri büyük değer verdikleri sağlık, servet ya da zekâ gibi birçok niteliği alt sıralara düşürmüştür. Bütün bunlar ahlaki hiyerarşide iyi niyetin altında yer alırlar. Ancak ve ancak iyi niyet, zıtlaşmanın ve karşıtlığın üstesinden gelebilir. İyi niyet, dünyayı fethedebilir."

R. Billington, "Felsefeyi Yaşamak (Ahlak Düşüncesine Giriş)" adlı eserinden alıntılanmıştır.

a. Metinde hangi felsefi kavramlar geçmektedir? Anlamını bilmediğiniz kavramların anlamlarını çevrim içi kaynaklardan, sözlükten veya kitabınızdan faydalanarak öğreniniz.

b. Metinde hangi felsefi problemler yer almaktadır?

c. Metne göre davranışların ahlaki olarak iyi olduğuna nasıl karar verilir?

ç. Düşünürün "İyi niyet, dünyayı fethedebilir!" görüşüne katılıyor musunuz? Gerekçelerinizi temellendirerek açıklayınız.

Hazırlayan: *Cuma CEYLAN*

4. ÜNİTE: Felsefi Okuma ve Yazma

Kazanım: 10.4.1. Felsefi bir metni analiz eder.

Alan Becerileri: Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi, Felsefi Okuryazarlık, Metin Okuma ve Anlama Becerisi

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**FELSEFE İLE ANALİZ YOLCULUĞU**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefi bir metni analiz edebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen metni okuyarak metne yönelik soruları cevaplamalarını sağlayınız.

İNSANIN SORUMLULUĞU

Eğer varoluş gerçekten özü önceliyorsa insan, olduğu şeyden sorumludur. Bu şekilde varoluşçuluğun ilk girişimi, her insanı olduğu şeyin sahibi olma hâline getirmektir ve varoluşunun tüm sorumluluğunu kendine dayandırmaktır. İnsan kendinden sorumludur dediğimiz zaman insanın yalnızca kendinden değil tüm insanlardan sorumlu olduğunu söylemek istiyoruz. Aslında olmak istediğimiz insanı oluştururken aynı zamanda insanın olması gerektiğini umduğumuz şekildeki bir imgesini de oluşturmayan hiçbir eylemimiz yoktur. Şunu veya bunu olmayı seçmek, aynı zamanda seçtiğimizin değerini de doğrulamak demektir çünkü hiçbir zaman kötülüğü seçmeyiz; hiçbir şey herkes için iyi olmadan bizim için de iyi olmaz. Diğer taraftan eğer varoluş özü önceliyorsa ve imgemizi biçimlendirdiğimiz anda var olmak istiyorsak bu imge, hem herkes için hem de tüm dönemimiz için geçerlidir. Böylece sorumluluğumuz onu varsayabileceğimizden çok daha büyüktür çünkü tüm insanlığı kapsamaktadır.

Armand Cuvillier'in "Felsefe Yazarlarından Seçilmiş Metinler" adlı kitabından alınmıştır.

a. Metinde hangi felsefi kavramlar kullanılmıştır?

b. Metinde hangi felsefi sorun ele alınmıştır? Bu felsefi soruna filozofun bakış açısı nasıldır?

c. Sizce insan olduğu şeyden sorumlu mudur? Bu konudaki görüşlerinizi dayanaklarıyla ve kendi cümlelerinizle belirtiniz.

ç. "İnsan kendinden sorumludur dediğimiz zaman insanın yalnızca kendinden değil tüm insanlardan sorumlu olduğunu söylemek istiyoruz." fikrine katılıyor musunuz? Neden?

"FELSEFE İLE ANALİZ YOLCULUĞU" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen metni okuyarak metinden hareketle soruları cevaplayınız.

İNSANIN SORUMLULUĞU

Eğer varoluş gerçekten özü önceliyorsa insan, olduğu şeyden sorumludur. Bu şekilde varoluşçuluğun ilk girişimi, her insanı olduğu şeyin sahibi olma hâline getirmektir ve varoluşunun tüm sorumluluğunu kendine dayandırmaktır. İnsan kendinden sorumludur dediğimiz zaman insanın yalnızca kendinden değil tüm insanlardan sorumlu olduğunu söylemek istiyoruz. Aslında olmak istediğimiz insanı oluştururken aynı zamanda insanın olması gerektiğini umduğumuz şekildeki bir imgesini de oluşturmayan hiçbir eylemimiz yoktur. Şunu veya bunu olmayı seçmek, aynı zamanda seçtiğimizin değerini de doğrulamak demektir çünkü hiçbir zaman kötülüğü seçmeyiz; hiçbir şey herkes için iyi olmadan bizim için de iyi olmaz. Diğer taraftan eğer varoluş özü önceliyorsa ve imgemizi biçimlendirdiğimiz anda var olmak istiyorsak bu imge, hem herkes için hem de tüm dönemimiz için geçerlidir. Böylece sorumluluğumuz onu varsayabileceğimizden çok daha büyüktür çünkü tüm insanlığı kapsamaktadır.

Armand Cuvillier'in "Felsefe Yazarlarından Seçilmiş Metinler" adlı kitabından alınmıştır.

a. Metinde hangi felsefi kavramlar kullanılmıştır?

b. Metinde hangi felsefi sorun ele alınmıştır? Bu felsefi soruna filozofun bakış açısı nasıldır?

c. Sizce insan olduğu şeyden sorumlu mudur? Bu konudaki görüşlerinizi dayanaklarıyla ve kendi cümlelerinizle belirtiniz.

ç. "İnsan kendinden sorumludur dediğimiz zaman insanın yalnızca kendinden değil tüm insanlardan sorumlu olduğunu söylemek istiyoruz." fikrine katılıyor musunuz? Neden?

Hazırlayan: *Hasan KÜÇÜKVAR*

4. ÜNİTE: Felsefi Okuma ve Yazma Kazanım: 10.4.1. Felsefi bir metni analiz eder.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma, Becerisi, Felsefi Okuryazarlık Becerisi

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**GÜNEŞİ GÖRMEK**	20 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefi bir metni analiz edebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı		

Yönerge

Öğerencilerin aşağıda verilen Platon'un (Platon) "Devlet" adlı eserinin yedinci kitabından alınan metni okuyarak metne yönelik soruları cevaplamalarını sağlayınız.

MAĞARA ALEGORİSİ (BENZETMESİ)

Bir mağarada doğdukları andan itibaren tutsak olan bir grup insan arkalarını göremeyecek şekilde zincirlenmiştir. Sırtları mağaranın girişine dönük olduğu için dış dünya hakkında bilgileri yoktur. Dünyaları sadece mağarada görebildikleri duvar ve duvara yansıyan gölgeler, duyabildikleri yankılardan ibaret olduğu için inandıkları dünyada bunlardan başka varlık yoktur. Gölgelerin ve yankıların gerçek olduğunu düşünüp bunlar haricinde başka bir gerçeklik hayal etmemişlerdir.

Tutsaklardan birisi bir gün zincirini gevşetmeyi başarır ve mağaradan çıkar. Mağaradan çıktığında güneşle ilk defa karşılaştığı için gözleri çok acır ve geçici olarak körlük yaşar. Güneşe alıştıktan sonra körlüğü geçer ve etrafındakileri görmeye başlar. İlk defa tek yöne değil, tüm yönlere bakar. Bu zamana kadar inandığı yegâne gerçekliğin aslında arkalarındaki bir ateşin önünden geçen insanlar ve onların taşıdığı nesnelerin gölgesi olduğunu anlar. Gerçek dünyayı görüp etrafındakilerin gerçek olduğu ve gölgelerin sadece yansıma olduğunu anladıktan sonra bu durumu mağarada hâlâ zincirli olan tutsaklara anlatmaya gider.

Mağaraya girdiğinde artık mağaranın loş ortamına alışkın olmadığını, duvara yansıyan gölgeleri eskisi gibi net göremediğini fark eder. Tutsaklara olan biteni anlattığında kimse onu anlamaya çalışmaz, onun artık aptal ve kör olduğunu düşünürler. Onlar için tek gerçeklik duvara yansıyan gölgelerdir. Bu yüzden zincirlerini kırıp dış dünyayı görmüş olana inanmazlar hatta dış dünyanın onu yozlaştırdığını düşünürler ve bu yüzden zincirleri kırmaya ve mağaradan çıkmaya şiddetle karşı gelirler.

Platon'un bu alegorisinde mağaradaki tutsaklar sıradan insanlar/halk iken çabaları sonucu zinciri gevşetebilen ve mağaradan çıkabilen kişiler ise filozoflardır. Mağaradan çıkmak acılı bir süreçtir, bu süreç ancak iyi bir eğitimle tamamlanır ve böylelikle zincirlerimizden kurtuluruz. Zincirlerinden kurtulma yeteneğine sahip ve sahici bilgiye ulaşabilen filozof, insanları yönetebilir ve halkı eğitebilir çünkü insanlar cehalete inanıp düşündüklerinin aksini söyleyenlere karşı nefret besleme eğilimindedirler. Eğer insanlar cehalete gömüldüyse onları aydınlatmak, onlara hakikati göstermek çok zordur. Bu alegoriye göre ancak sorgulayan, zincirlerinden kurtulan kişiler hakikate ulaşabilir.

Platon'un "Devlet" adlı kitabından alıntılanmıştır.

a. Metinde anlatılmak istenen nedir?

b. Metinde hangi felsefi kavramlar yer almaktadır?

c. Metinde hangi felsefi problemler ele alınmaktadır? Açıklayınız.

ç. Bu alegoride kullanılan mağara, zincirlenmiş insanlar, gölgeler ve dışarıdaki güneş simgelerinin insan zihnindeki karşılıkları neler olabilir?

d. Bu metaforik anlatımda siz kendinizi nerede görüyorsunuz? Kendinizi mağarada zincirlerle bağlanmış tutsaklardan biri mi yoksa mağaranın dışına çıkıp güneşi ve gerçek dünyayı gören kişi olarak mı görüyorsunuz? Nedenleriyle açıklayınız.

"GÜNEŞİ GÖRMEK" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Platon'un (Platon) "Devlet" adlı eserinin yedinci kitabından alınan aşağıdaki metni okuyarak metne yönelik soruları cevaplayınız.

MAĞARA ALEGORİSİ (BENZETMESİ)

Bir mağarada doğdukları andan itibaren tutsak olan bir grup insan arkalarını göremeyecek şekilde zincirlenmiştir. Sırtları mağaranın girişine dönük olduğu için dış dünya hakkında bilgileri yoktur. Dünyaları sadece mağarada görebildikleri duvar ve duvara yansıyan gölgeler, duyabildikleri yankılardan ibaret olduğu için inandıkları dünyada bunlardan başka varlık yoktur. Gölgelerin ve yankıların gerçek olduğunu düşünüp bunlar haricinde başka bir gerçeklik hayal etmemişlerdir.

Tutsaklardan birisi bir gün zincirini gevşetmeyi başarır ve mağaradan çıkar. Mağaradan çıktığında güneşle ilk defa karşılaştığı için gözleri çok acır ve geçici olarak körlük yaşar. Güneşe alıştıktan sonra körlüğü geçer ve etrafındakileri görmeye başlar. İlk defa tek yöne değil, tüm yönlere bakar. Bu zamana kadar inandığı yegâne gerçekliğin aslında arkalarındaki bir ateşin önünden geçen insanlar ve onların taşıdığı nesnelerin gölgesi olduğunu anlar. Gerçek dünyayı görüp etrafındakilerin gerçek olduğu ve gölgelerin sadece yansıma olduğunu anladıktan sonra bu durumu mağarada hâlâ zincirli olan tutsaklara anlatmaya gider.

Mağaraya girdiğinde artık mağaranın loş ortamına alışkın olmadığını, duvara yansıyan gölgeleri eskisi gibi net göremediğini fark eder. Tutsaklara olan biteni anlattığında kimse onu anlamaya çalışmaz, onun artık aptal ve kör olduğunu düşünürler. Onlar için tek gerçeklik duvara yansıyan gölgelerdir. Bu yüzden zincirlerini kırıp dış dünyayı görmüş olana inanmazlar hatta dış dünyanın onu yozlaştırdığını düşünürler ve bu yüzden zincirleri kırmaya ve mağaradan çıkmaya şiddetle karşı gelirler.

Platon'un bu alegorisinde mağaradaki tutsaklar sıradan insanlar/halk iken çabaları sonucu zinciri gevşetebilen ve mağaradan çıkabilen kişiler ise filozoflardır. Mağaradan çıkmak acılı bir süreçtir, bu süreç ancak iyi bir eğitimle tamamlanır ve böylelikle zincirlerimizden kurtuluruz. Zincirlerinden kurtulma yeteneğine sahip ve sahici bilgiye ulaşabilen filozof, insanları yönetebilir ve halkı eğitebilir çünkü insanlar cehalete inanıp düşündüklerinin aksini söyleyenlere karşı nefret besleme eğilimindedirler. Eğer insanlar cehalete gömüldüyse onları aydınlatmak, onlara hakikati göstermek çok zordur. Bu alegoriye göre ancak sorgulayan, zincirlerinden kurtulan kişiler hakikate ulaşabilir.

Platon'un "Devlet" adlı kitabından alıntılanmıştır.

a. Metinde anlatılmak istenen nedir?

b. Metinde hangi felsefi kavramlar yer almaktadır?

c. Metinde hangi felsefi problemler ele alınmaktadır? Açıklayınız.

ç. Bu alegoride kullanılan mağara, zincirlenmiş insanlar, gölgeler ve dışarıdaki güneş simgelerinin insan zihnindeki karşılıkları neler olabilir?

d. Bu metaforik anlatımda siz kendinizi nerede görüyorsunuz? Kendinizi mağarada zincirlerle bağlanmış tutsaklardan biri mi yoksa mağaranın dışına çıkıp güneşi ve gerçek dünyayı gören kişi olarak mı görüyorsunuz? Nedenleriyle açıklayınız.

4. ÜNİTE: Felsefi Okuma ve Yazma

Kazanım: 10.4.2. Verilen konu hakkında alternatif görüşler geliştirir.

Alan Becerileri: Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi, Eleştirel Düşünme Becerisi, Felsefi Okuryazarlık, Metin Okuma ve Anlama Becerisi

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**ANLAM DÜNYASINA FARKLI AÇILARDAN BAKMAK**	30 dk.
Etkinliğin Amacı	Verilen konuya farklı açılardan bakarak alternatif görüş geliştirebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki metni okuyarak metne yönelik soruları cevaplamalarını sağlayınız.

FELSEFEYLE ÇOCUK

Çocukluk insanlığın ilk evresi/başlangıcı sayılırsa felsefe de öncelikle bilginin, varlığın, amaçların, neden-sonuçları açıklamanın başlangıcı sayılır. Çocuklar henüz kimliklerini kolektif bir kimliğe, akıllarını herhangi bir oluşuma teslim etmeyen insanlardır. Onların henüz Platon'un metaforlaştırdığı anlamda herhangi bir "mağara"ları yoktur. Felsefeciler gibi çocuklar için de dünya ve onun üzerinde olup biten her şey yenidir; bu yüzden her şey, onların merak ve şaşkınlığına konu olur. Zaten başlangıçta felsefeyi gerekli kılan da şüphe, merak ve hayrettir. İnsan ilkin merak etti ve felsefe merakla doğdu. Nietzsche, "İnsan, hayvan ile Tanrı arasında gerilmiş bir iptir." der. Hayvan da değildir Tanrı da. Çünkü hayret, merak ve şüphe sahibi bir varlıktır. "Şüphe eden insan; gerçekliğin göründüğü gibi olmayabileceğini, görünüşün gerisinde farklı nedenler olabileceğini düşünen insandır. Bununla birlikte şüphe ederek ve sorgulayarak yaşamak, her zaman ve herkes için kolay olmaz. Bu yüzden insanların büyük bir çoğunluğu, kendilerine açık iki alternatiften biri olarak şüphe yerine rahat bir yaşamı seçerler." (Cevizci, 2010, s: 11). Bu rahat yaşam, onların merak ve hayret yeteneğini sekteye uğratır. Oysa felsefeyle uğraşabilmek, felsefeci olabilmek için en çok ihtiyaç duyduğumuz şey, merak ve hayret etme yeteneğidir. Bu yetenek aslında bütün çocuklarda, özellikle de küçük çocuklarda bulunur (Cevizci, 2010, s: 10). Bu nedenle felsefe ile çocuk birbirlerine benzerler.

HASAN Çiçek'in "Felsefeyle Çocuk Çocukla Felsefe" adlı makalesinden alınmıştır.

a. Metinde tartışılan konu nedir? Belirtiniz.

b. Yazarın görüşlerine katılıyor musunuz? Neden?

c. Sizi yazarın en çok hangi görüşü etkiledi?

ç. Bu konuya farklı açıdan bakılabilir mi? Düşüncenizi gerekçelendirerek açıklayınız.

d. Bu konu hakkında sizden alternatif bir fikir ileri sürmeniz istenseydi fikriniz ne olurdu?

"ANLAM DÜNYASINA FARKLI AÇILARDAN BAKMAK" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen metni okuyarak metinden hareketle soruları cevaplayınız.

FELSEFEYLE ÇOCUK

Çocukluk insanlığın ilk evresi/başlangıcı sayılırsa felsefe de öncelikle bilginin, varlığın, amaçların, neden-sonuçları açıklamanın başlangıcı sayılır. Çocuklar henüz kimliklerini kolektif bir kimliğe, akıllarını herhangi bir oluşuma teslim etmeyen insanlardır. Onların henüz Platon'un metaforlaştırdığı anlamda herhangi bir "mağara"ları yoktur. Felsefeciler gibi çocuklar için de dünya ve onun üzerinde olup biten her şey yenidir; bu yüzden her şey, onların merak ve şaşkınlığına konu olur. Zaten başlangıçta felsefeyi gerekli kılan da şüphe, merak ve hayrettir. İnsan ilkin merak etti ve felsefe merakla doğdu. Nietzsche, "İnsan, hayvan ile Tanrı arasında gerilmiş bir iptir." der. Hayvan da değildir Tanrı da. Çünkü hayret, merak ve şüphe sahibi bir varlıktır. "Şüphe eden insan; gerçekliğin göründüğü gibi olmayabileceğini, görünüşün gerisinde farklı nedenler olabileceğini düşünen insandır. Bununla birlikte şüphe ederek ve sorgulayarak yaşamak, her zaman ve herkes için kolay olmaz. Bu yüzden insanların büyük bir çoğunluğu, kendilerine açık iki alternatiften biri olarak şüphe yerine rahat bir yaşamı seçerler." (Cevizci, 2010, s: 11). Bu rahat yaşam, onların merak ve hayret yeteneğini sekteye uğratır. Oysa felsefeyle uğraşabilmek, felsefeci olabilmek için en çok ihtiyaç duyduğumuz şey, merak ve hayret etme yeteneğidir. Bu yetenek aslında bütün çocuklarda, özellikle de küçük çocuklarda bulunur (Cevizci, 2010, s: 10). Bu nedenle felsefe ile çocuk birbirlerine benzerler.

HASAN Çiçek'in "Felsefeyle Çocuk Çocukla Felsefe" adlı makalesinden alınmıştır.

a. Metinde tartışılan konu nedir? Belirtiniz.

b. Yazarın görüşlerine katılıyor musunuz? Neden?

c. Sizi yazarın en çok hangi görüşü etkiledi?

ç. Bu konuya farklı açıdan bakılabilir mi? Düşüncenizi gerekçelendirerek açıklayınız.

d. Bu konu hakkında sizden alternatif bir fikir ileri sürmeniz istenseydi fikriniz ne olurdu?

Hazırlayan: *Hasan KÜÇÜKVAR*

4. ÜNİTE: Felsefi Okuma ve Yazma

Kazanım: 10.4.2. Verilen konu hakkında alternatif görüşler geliştirir.

Alan Becerileri: Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi, Eleştirel Düşünme, Felsefi Okuryazarlık, Metin Okuma ve Anlama Becerisi

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**FARKLI DÜŞÜNCE**	40 dk.
Etkinliğin Amacı	Verilen konu hakkında alternatif görüş geliştirebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıdaki metni okuyarak metne yönelik soruları cevaplamalarını sağlayınız.

"Teknoloji denince akla gelebilecek ilk özellik, büyük ölçüde günlük yaşantımızda kullanabileceğimiz ve ihtiyaç duyabileceğimiz araçlardan oluşan bir listedir. Bu araçların günlük yaşantımıza getirdiği olanaklar, bu kavramın anlamını belirleyen özelliklerdir. Teknoloji ayrıca bireylerin ve kamuoyunun ulaşmak istediği temel bir toplumsal hedeftir. Çünkü teknoloji, bir uygarlık ve ileri bir toplum anlamına da gelmektedir.

Değerler ise tercihlerimizi ve davranışlarımızı belirleyen temel ilkeleri kapsar. Teknolojik olanakların günlük yaşantımızda yaptığı değişiklikler, yeni davranış biçimleri ile yeni değerleri doğurur. Gerçekte değerler teknolojik gelişimden etkilense bile bir yönüyle de teknolojik gelişmeyi yönlendirir. Çünkü teknoloji ancak sahip olunan değerler ölçüsünde var olabilir.

Değerlerin yeteri kadar oluşmadığı toplumlarda ilişki, teknolojinin değerleri biçimlemesi ve bir anlamda bozması yönündedir. Bu sebeple değerler önemsenmeli, korunmalı ve teknolojiye yön vermelidir. Aksi hâlde toplum teknolojiyi kullanmak pahasına değerlerini koruyamaz ve zaman içinde onları kaybeder. Toplumsal kimliği yansıtan değerler eğitimi her yaş ve sınıf için ayrı ayrı planlanıp eğitim sürecine yerleştirilmelidir.

Prof. Dr. Şafak URAL İst. Üni. Ed. F. Felsefe Bölümü

a. Bu metinden neler öğrendiniz?

b. Metindeki görüşlerin ve yargıların tümüne katılıyor musunuz? Gerekçeleriyle açıklayınız.

c. Siz olsaydınız hangi konuları dikkate alırdınız?

ç. Görüşlerinizi desteklemek için hangi bilgi ve örneklere başvururdunuz?

d. Metinde belirtilen sorun ve bu sorun için önerilen çözüm nedir?

e. Sizin bu konudaki çözüm önerileriniz nelerdir? Bu önerilerinizin mevcut konu ve yaşama dair nasıl bir katkı sağlayacağını belirtiniz.

"FARKLI DÜŞÜNCE" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen metni okuyarak metinden hareketle soruları cevaplayınız.

"Teknoloji denince akla gelebilecek ilk özellik, büyük ölçüde günlük yaşantımızda kullanabileceğimiz ve ihtiyaç duyabileceğimiz araçlardan oluşan bir listedir. Bu araçların günlük yaşantımıza getirdiği olanaklar, bu kavramın anlamını belirleyen özelliklerdir. Teknoloji ayrıca bireylerin ve kamuoyunun ulaşmak istediği temel bir toplumsal hedeftir. Çünkü teknoloji, bir uygarlık ve ileri bir toplum anlamına da gelmektedir.

Değerler ise tercihlerimizi ve davranışlarımızı belirleyen temel ilkeleri kapsar. Teknolojik olanakların günlük yaşantımızda yaptığı değişiklikler, yeni davranış biçimleri ile yeni değerleri doğurur. Gerçekte değerler teknolojik gelişimden etkilense bile bir yönüyle de teknolojik gelişmeyi yönlendirir. Çünkü teknoloji ancak sahip olunan değerler ölçüsünde var olabilir.

Değerlerin yeteri kadar oluşmadığı toplumlarda ilişki, teknolojinin değerleri biçimlemesi ve bir anlamda bozması yönündedir. Bu sebeple değerler önemsenmeli, korunmalı ve teknolojiye yön vermelidir. Aksi hâlde toplum teknolojiyi kullanmak pahasına değerlerini koruyamaz ve zaman içinde onları kaybeder. Toplumsal kimliği yansıtan değerler eğitimi her yaş ve sınıf için ayrı ayrı planlanıp eğitim sürecine yerleştirilmelidir.

Prof. Dr. Şafak URAL İst. Üni. Ed. F. Felsefe Bölümü

a. Bu metinden neler öğrendiniz?

b. Metindeki görüşlerin ve yargıların tümüne katılıyor musunuz? Gerekçeleriyle açıklayınız.

c. Siz olsaydınız hangi konuları dikkate alırdınız?

ç. Görüşlerinizi desteklemek için hangi bilgi ve örneklere başvururdunuz?

d. Metinde belirtilen sorun ve bu sorun için önerilen çözüm nedir?

e. Sizin bu konudaki çözüm önerileriniz nelerdir? Bu önerilerinizin mevcut konu ve yaşama dair nasıl bir katkı sağlayacağını belirtiniz.

Hazırlayan: *Ziver Murat ARKUT*

4. ÜNİTE: Felsefi Okuma ve Yazma

Kazanım: 10.4.2. Verilen konu hakkında alternatif görüşler geliştirir.

Alan Becerileri: Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi, Felsefi Okuryazarlık, Özgün Fikirler Üretme Becerisi

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**FARKLI GÖRÜŞ**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Verilen konu hakkında alternatif görüş geliştirebilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen metni okuyarak metne yönelik soruları cevaplamalrını sağlayınız.

Modernleşme on dokuzuncu yüzyılda tarım toplumunu tasfiye edip sanayi toplumunu ortaya çıkarmıştı. Bu olgu günümüzde sanayi toplumunu lağvedip başka bir toplumsal biçim ortaya çıkarmıştır.

Geçmişte olduğu gibi bugün de insanlığın yaşadığı birçok yıkıcı sonuç, modernleşmenin toplumsal süreçleriyle bağlantılıdır. Modernizmin müdahaleleri on dokuzuncu yüzyılda maddi yoksullaşma ve açlığı beraberinde getirirken günümüzde hayatın doğal temellerini tehdit etmektedir. Savaşın tahrip edici gücünün genelleştirilmesi ve normalleştirilmesi bunların başında gelmektedir. Öte yandan modernleşmenin bitki, hayvan ve insan sağlığına yönelik tehditleri evrenselleşmekte ve varoluşu tehdit etmektedir. Bilim ve teknoloji bu tehditlerin artışı karşısında başarısız kalmaktadır. Modernleşmenin ürettiği riskler bunlarla sınırlı kalmamakta; piyasaların çökmesi, sermayenin değer kaybetmesi, mülksüzleşme, büyük maliyetler, baskılar vb. birçok sosyal, ekonomik ve hukuki neticeler ortaya çıkarmaktadır.

Sanayi toplumunda hayatta kalmak için yoksullukla mücadele ve toplumsal konumunu kaybetmeme çabası yeterli iken risk toplumunda başka yetenekler hayati önem kazanmaya başlamaktadır. Tehlikeleri öngörme, onlara tahammül etme ve onlarla başa çıkma bunların başında gelmektedir. Bugün aile, evlilik, cinsel roller ve sınıf bilinci ile ilgili güvensizliklerle baş etmenin geleneksel biçimleri anlamını kaybetmiştir.

U. Beck'in "Risk Toplumu Başka Bir Modernliğe Doğru" kitabından alınmıştır.

a. Metinde öne sürülen görüş/görüşler nelerdir?

b. Size göre modernizmin günümüzde ortaya çıkardığı "yeni toplumsal biçim" ne olabilir? Açıklayınız.

c. "Modernleşmenin bitki, hayvan ve insan sağlığına yönelik tehditlerinin evrenselleştiği" görüşü ile neler anlatılmak istenmektedir?

ç. Metinde ele alınan konuya farklı bir açıdan bakılabilir mi? Bu konuyla ilgili görüşleriniz nelerdir?

d. Bu metinden neler öğrendiniz?

"FARKLI GÖRÜŞ" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıdaki metni okuyarak metinden hareketle soruları cevaplayınız.

Modernleşme on dokuzuncu yüzyılda tarım toplumunu tasfiye edip sanayi toplumunu ortaya çıkarmıştı. Bu olgu günümüzde sanayi toplumunu lağvedip başka bir toplumsal biçim ortaya çıkarmıştır.

Geçmişte olduğu gibi bugün de insanlığın yaşadığı birçok yıkıcı sonuç, modernleşmenin toplumsal süreçleriyle bağlantılıdır. Modernizmin müdahaleleri on dokuzuncu yüzyılda maddi yoksullaşma ve açlığı beraberinde getirirken günümüzde hayatın doğal temellerini tehdit etmektedir. Savaşın tahrip edici gücünün genelleştirilmesi ve normalleştirilmesi bunların başında gelmektedir. Öte yandan modernleşmenin bitki, hayvan ve insan sağlığına yönelik tehditleri evrenselleşmekte ve varoluşu tehdit etmektedir. Bilim ve teknoloji bu tehditlerin artışı karşısında başarısız kalmaktadır. Modernleşmenin ürettiği riskler bunlarla sınırlı kalmamakta; piyasaların çökmesi, sermayenin değer kaybetmesi, mülksüzleşme, büyük maliyetler, baskılar vb. birçok sosyal, ekonomik ve hukuki neticeler ortaya çıkarmaktadır.

Sanayi toplumunda hayatta kalmak için yoksullukla mücadele ve toplumsal konumunu kaybetmeme çabası yeterli iken risk toplumunda başka yetenekler hayati önem kazanmaya başlamaktadır. Tehlikeleri öngörme, onlara tahammül etme ve onlarla başa çıkma bunların başında gelmektedir. Bugün aile, evlilik, cinsel roller ve sınıf bilinci ile ilgili güvensizliklerle baş etmenin geleneksel biçimleri anlamını kaybetmiştir.

U. Beck'in "Risk Toplumu Başka Bir Modernliğe Doğru" kitabından alınmıştır.

a. Metinde öne sürülen görüş/görüşler nelerdir?

b. Size göre modernizmin günümüzde ortaya çıkardığı "yeni toplumsal biçim" ne olabilir? Açıklayınız.

c. "Modernleşmenin bitki, hayvan ve insan sağlığına yönelik tehditlerinin evrenselleştiği" görüşü ile neler anlatılmak istenmektedir?

ç. Metinde ele alınan konuya farklı bir açıdan bakılabilir mi? Bu konuyla ilgili görüşleriniz nelerdir?

d. Bu metinden neler öğrendiniz?

Hazırlayan: *İbrahim KAYGUSUZ*

4. ÜNİTE: Felsefi Okuma ve Yazma *Kazanım: 10.4.3. Bir konu hakkında felsefi bir deneme yazar.*

Alan Becerileri: Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi, Akıl Yürütme, Felsefi Okuryazarlık *Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi*

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**FELSEFİ DENEME**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Verilen bir konuda felsefi deneme yazabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

1. Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen "Felsefi Deneme", "Felsefi Yazım Taslağı" ve "Felsefi Denemenin Değerlendirme Ölçütleri" ile ilgili açıklamaları okumalarını sağlayınız. Öğrencilere gerekli açıklamaları yapınız.

FELSEFİ DENEME

Bir konu üzerine oluşturulan düşünce, çeşitli şekillerde ifade edilir. Bunlardan biri olan felsefi deneme yazıları, yazanın isteyerek seçtiği herhangi bir felsefi problemi kesin yargılara varmadan rahat ve akıcı bir biçimde ele aldığı, kişisel düşüncesini aktardığı orta uzunluktaki yazılardır. Bu denemelerin amacı okuyucuyu düşünmeye yöneltmektir. Felsefi deneme, düzenli ve sistemli görüşler içermelidir çünkü aralarında sistemli bir bütünlük bulunmayan hiçbir görüş felsefi değildir. Felsefi denemede ortaya konulan görüşlerin kendi içinde çelişki taşımaması, önceki ve sonraki yargılar arasında mantıksal bağın kurulabilmesi gerekir. Aynı zamanda ileri sürülen görüşlerin sağlam dayanaklar gösterilerek temellendirilmesi de önemlidir.

Raphael (Rafael), "Atina Okulu", 1509-1511

Felsefi Denemenin Değerlendirme Ölçütleri

- Başlık konuya uygun seçilmiş mi? (5 puan)
- Amacını gösteren bir özet yazılmış mı? (5 puan)
- Verilen konunun felsefedeki temel problemi tartışılmış mı? (10 puan)
- Temel probleme yönelik kavram ve bilgiler doğru verilmiş mi? (15 puan)
- Kendi içinde mantıklı ve tutarlı yazılmış mı? (20 puan)
- Ele alınan temel görüş ve diğer görüşler desteklenmiş veya çürütülebilmiş mi? (20 puan)
- Felsefi dil (sorgulayıcı, soyutlayıcı, kavramsal vb.) kullanılmış mı? (10 puan)
- Paragrafların kendi içinde ve aralarında bir bütünlük kurulmuş mu? (10 puan)
- Yazım ve imlâ kurallarına uyulmuş mu? (5 puan)

Felsefi Deneme Yazım Taslağı

- Filozof alıntılarından yola çıkılarak oluşturulacak felsefi denemenin öncelikle ana problemini belirlemelisiniz. Daha sonra üzerinde duracağınız ana problemi çözümlemelisiniz.
- Felsefi denemenin yazım aşamasına hazırlanmak için ele alacağınız problemle ilgili araştırmalar (kütüphane, genel ağ vb.) yapmalısınız. Örnek olması için de daha önce yazılmış makaleleri, denemeleri ve özgün yazıları okuyarak bu problem hakkındaki görüşleri not almalı ve not alınan görüşleri düzene sokmalısınız.
- Probleme dair görüşünüzü desteklemek için ileri süreceğiniz gerekçeleri belirleyip ayrıntılı bir taslak yazı oluşturmalısınız. Felsefi yazılar, özenli ve derin düşünmeyi gerektirdiğinden problemi düşünmek ve ayrıntılı bir taslak yazmak için kendinize yeterli zaman tanımalısınız.

Hazırlayan: *Eda KARAASLAN, Sarper Serkan AVCI*

- Denemenin ana problemine uygun bir başlık koymalısınız.
- Özet bölümü yazmalısınız. Burada konunun ne olduğunu neyin tartışıldığını ve denemenin amacını belirtmelisiniz.
- Gelişme bölümünde probleme dair görüşleri paragraflara göre düzenlenmeli ve öne sürülen her yeni görüş için ayrı bir paragraf kullanmalısınız. Paragrafları birbirine anlamlı şekilde bağlamalısınız. Bu paragrafları yazarken felsefi deneme türünün aşağıdaki özelliklerine dikkat etmelisiniz.
    * Filozofların denemedeki probleme dair karşıt görüşlerini ortaya koymalı, eleştirmeli ve değerlendirmelisiniz.
    * Kendi görüşünüzü desteklemek için filozoflardan alıntı yapabilirsiniz. Bununla birlikte doğrudan alıntıları az miktarda kullanmalısınız. Birkaç cümleden fazla alıntı yapmamalısınız. Vurgulamak istediğiniz kavramları ve alıntıları tırnak içine almalısınız.
    * Ortaya konulan görüşlere başkaları tarafından itiraz edilmemesi için yazıda belirtilen görüşlere dair gerekçelerin konuyla alakalı olmasına ve mantıksal tutarlılığına dikkat etmelisiniz.
    * Problemi çeşitli açılardan ele almalı ve probleme dair görüşünüzü destekleyen örnekler vermelisiniz.
    * Ele alınan problemi sorgulamak ya da probleme dair görüşünüzü açıklamak amacıyla felsefi sorular sorabilirsiniz.
    * İleri sürdüğünüz görüşlerin bağımsız ve özgün olmasına dikkat etmelisiniz.
    * Kelimelerin felsefi karşılıklarını doğru kullanmalısınız. Bu kelimeleri doğru şekilde kullandığınızdan emin olmak için felsefi terimler sözlüğüne başvurmalısınız.
    * Denemeyi yazarken yazım kurallarına dikkat etmelisiniz. Yazının anlaşılması için sade bir dil kullanmalı ve tekrar cümlelerinden kaçınmalısınız.

- Felsefi denemenin sonuç bölümünde genel bir değerlendirme yaparak probleme dair çözüm önerisinde bulunabilirsiniz. Her zaman çözüm önerisinde bulunmak zorunda da değilsiniz. Bazen de denemendeki problemle ilgili yeni sorular sorabilir ve bu soruları cevapsız bırakabilirsiniz.
- Taslağı bitirdikten sonra anlaşılırlığını kontrol etmek için farklı kişilere (arkadaş, anne, baba, kardeş, öğretmen vb.) okutmalısınız. Onların da eleştiri ve fikirlerini alarak değerlendirmelisiniz. Ardından taslağa geri dönerek onu yeniden yazmalısınız. Son hâlini alana kadar buna devam etmelisiniz. Son hâlini alınca felsefi denemeniz hazır demektir.

2. Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen konuları incelemelerini ve bunlardan birini seçerek konuyla ilgili felsefi bir deneme yazmalarını sağlayınız. Bunun için öğrencilere üç hafta süre veriniz.

Bir tümcenin gerçek bir deneysel varsayım anlatıp anlatmadığını sınamak üzere biraz değiştirilmiş doğrulama ilkesi denebilecek bir ilke kabul ediyoruz. Çünkü benim bir deneysel varsayımdan beklediğim, onun gerçekten kesinlikle doğrulanabilir olması değil olabilir bir duyu-deneyinin, onun doğruluğunu ya da yanlışlığını belirlemekle ilgili olmasıdır. Eğer bir saymaca önerme bu ilkeyi karşılayamazsa ve bir totoloji de değilse onun metafizik olduğunu ve metafizik olduğuna göre de ne doğru ne de yanlış, gerçekten anlamsız olduğunu kabul ediyorum.

A. J. Ayer, "Dil, Doğruluk ve Mantık" adlı eserinden alıntılanmıştır.

İnsan zihninin tüm algıları, İZLENİM VE TASARIM olarak adlandıracağım, iki ayrı türe ayrılır. Bu ikisi arasındaki fark, hem insan zihnine girişlerindeki hem de düşünce veya bilincimizde iz bırakmalarındaki güçlülük ve canlılık derecelerindedir. Zihnimize büyük bir güç ve şiddetle giren algılara izlenim diyebiliriz; ben bu adlandırmadan ilk ortaya çıkışlarını ruhta gerçekleştirdikleri içim tüm duyu, tutku ve duygularımızı anlıyorum. Tasarım ile ise bunların düşünme ve akıl yürütmedeki soluk imgelerini kastediyorum; örneğin bu yazının neden olabileceği, görme ve dokunma kaynaklı olanlar ile yol açabileceği doğrudan haz ya da hoşnutsuzluk dışında kalan tüm algılar gibi.

David Hume, "İnsan Doğası Üzerine Bir İnceleme" adlı eserinden alıntılanmıştır.

İlişki kurduğumuz insanlar karşısında tutumumuz, yaşadığımız olaylar ve durumlarda aldığımız her karar ve ilgili davranışlarımız, bunları nasıl değerlendirdiğimize dayanır. Bu tutum, karar ve davranışlarımız yaşamamıza vermeğe çalıştığımız yönü gösterir. Yaşamamıza verdiğimiz yön ise insanı ve kendi kendimizi nasıl değerlendirdiğimize bağlıdır. Birbirine bağlı, farklı cinsten değerlendirmelerdir bunlar. Kişilerle ve kendimizle ilişkilerimizde, başkalarının ve kendimizin yapıp ettikleri ve ortaya koyduklarıyla ilgimizde, yakın çevremiz, çağımız, geçmiş ve gelecekle bağımızda belli bir bütünlükte bir kişi olarak varolmamızın temelinde değer anlayışımız, bunun temelinde ise insan anlayışımız, insandan ve kendimizden beklediklerimiz bulunur.

İonna Kuçuradi, "İnsan ve Değerleri" adlı eserinden alıntılanmıştır.

Bir kez kendini bulmuş olan kişinin bu yeryüzünde yitirecek bir şeyi yoktur artık. Ve bir kez kendi içindeki insanı anlamış olan bütün insanları anlar.

Stefan Zweig, "Olağanüstü Bir Gece" adlı eserinden alıntılanmıştır.

Her kim ki hak kavramının müspet olması gerektiği yolundaki peşin kanaatten hareket eder ve onu tanımlamaya girişirse bir sonuca varamaz çünkü o bir gölgeyi kavramaya çalışmakta, bir hayaleti takip etmekte ve var olmayan bir şeyi aramaktadır. Tıpkı özgürlük kavramı gibi hak kavramı da menfidir, muhtevası safi olumsuzlamadır (nefiydir). Haksızlık kavramı ve en geniş anlamda zarar vermeye ve dolayısıyla laesioya (haksızlık, zarar, saldırı) denktir. İmdi böyle bir zarar bir kimsenin ya şahsını, malını mülkünü ya da şeref ve haysiyetini etkileyebilir. Bu yüzden insan haklarını tanımlamak kolaydır, herkes kimseye zarar vermeyen şeyi yapma hakkına sahiptir.

Arthur Schopenhauer, "Hukuk, Ahlak ve Siyaset Üzerine" adlı eserinden alıntılanmıştır.

İnsan özgür doğar oysa her yerde zincire vurulmuştur. Falan kimse kendini başkalarının efendisi sanır ama böyle sanması, onlardan daha da köle olmasına engel değildir. Bu değişme nasıl olmuş? Bilmiyorum. Bunu yasallaştıran nedir? İşte bu soruya karşılık verebilirim, sanıyorum.
Sadece kaba gücü ve bu güçten çıkan sonucu düşünmüş olsaydım şöyle derdim: Bir ulus boyun eğmeye zorlanır da boyun eğerse iyi eder, boyunduruğunu silkip atabilecek olur da atarsa daha iyi eder. Çünkü özgürlüğünü kendisinden hangi hakka dayanarak almışlarsa yine o hakka dayanarak geri almasında ya bu davranışı haklıdır ya da özgürlüğünün elinden alınması haksızdır. Ama toplum düzeni bütün öbür hakların temeli olan kutsal bir haktır. Bununla birlikte hiç de doğadan gelme değildir, sözleşmelere dayanmaktadır."

j. j. Rousseau, "Toplum Sözleşmesi" adlı eserinden alıntılanmıştır.

Tarihsel durumlar değişir. Puta tapar bir toplumda insan; köle, derebeyi ya da işçi olarak doğabilir. Bu insan için değişmeyen bir zorunluk varsa o da şudur: Dünyada yaşamak, bir iş görmek, başkaları arasında bulunmak, olumlu olmak... Sınırlar ne özneldir ne de nesnel, daha doğrusu hem öznel hem de nesnel bir yüzleri vardır. Nesneldirler çünkü her yerde görülebilir ve tanınabilirler. Özneldirler çünkü yaşanmışlardır. Yaşanmamışlarsa hiçbir şey değildirler yani insanoğlu onları yaşamamışsa onlara bakarak kendini özgürce tanımlamamışsa hiçbir şey değildirler.

J. P. Sartre, "Varoluşçuluk" adlı eserinden alıntılanmıştır.

Bir kimse bir şeyi yapmaya veya buna katlanmaya, salt böyle yapması onun hakkında hayırlı olacaktır diye, onu daha mutlu kılacaktır diye. Başkalarının fikirlerine göre böyle yapmak akıllıca ya da hatta doğru olacaktır diye haklı olarak zorlanamaz. Bunlar serzenişte bulunmak, onunla tartışmak, onu ikna veya ondan rica etmek için haklı nedenlerdir fakat o yine başka türlü yaptığı takdirde onu zorlamak veya herhangi bir kötülüğe uğratmak için haklı bir neden oluşturmazlar. Bunun haklı olabilmesi için onun yapmamasını istediğimiz davranışın bir başkasına zarar vereceği saptanmış olmalıdır. Herhangi bir bireyin davranışından topluma karşı sorumlu olabileceği kısım, o hareketin başkalarını ilgilendiren kısmıdır. Yalnız kendisini ilgilendiren kısmında onun bağımsızlığı hak olarak mutlaktır. Kendisi üzerinde, bizzat kendi vücudu ve beyni üzerinde birey başına buyruktur.

J. S. Mill, "Özgürlük Üstüne" adlı eserinden alıntılanmıştır.

Hazırlayan: *Eda KARAASLAN, Sarper Serkan AVCI*

4. ÜNİTE: Felsefi Okuma ve Yazma

Kazanım: 10.4.4. Felsefi akıl yürütme becerilerini diğer alanlarda kullanır.

Alan Becerileri: Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi, Felsefi Okuryazarlık, Akıl Yürütme Becerisi

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

		ÖĞRETMEN
Etkinlik İsmi	**İTHAKA**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Öğrencilerin felsefi akıl yürütme becerilerini diğer alanlarda kullanmalarını sağlayabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Etkileşimli tahta		

Yönerge

Aşağıda 1863 yılında İskenderiye'de doğan ve şiirlerinde mitlerden sıkça yararlanan Yunan Şair Konstantinos Kavafis'e ait bir şiir verilmiştir. Öğrencilerin bu şiiri okumalarını ve şiirle ilgili soruları cevaplamalarını sağlayınız.

İTHAKA

İthaka'ya doğru yola çıktığın zaman,
dile ki uzun sürsün yolculuğun,
serüven dolu, bilgi dolu olsun.
Ne Lestrigonlardan kork,
ne Kikloplardan ne de öfkeli Poseidon'dan.
Bunların hiçbiri çıkmaz karşına,
düşlerin yüceyse gövdeni ve ruhunu
ince bir heyecan sarmışsa eğer.
Ne Lestrigonlara rastlarsın
ne Kikloplara ne azgın Poseidon'a,
onları sen kendi ruhunda taşımadıkça,
kendi ruhun onları dikmedikçe karşına.

Dile ki uzun sürsün yolun.
Nice yaz sabahları olsun,
eşsiz bir sevinç ve mutluluk içinde
önceden hiç görmediğin limanlara girdiğin!
Durup Fenike'nin çarşılarında
eşi benzeri olmayan mallar al,
sedefle mercan, abanozla kehribar
ve her türlü baş döndürücü kokular;
bu baş döndürücü kokulardan al alabildiğin kadar;
nice Mısır şehirlerine uğra,
ne öğrenebilirsen öğrenmeye bak bilgelerinden.

Hiç aklından çıkarma İthaka'yı.
Oraya varmak senin başlıca yazgın.
Ama yolculuğu tez bitirmeye kalkma sakın.
Varsın yıllarca sürsün, daha iyi;
sonunda kocamış biri olarak demir at adana,
yol boyunca kazandığın bunca şeylerle zengin,
İthaka'nın sana zenginlik vermesini ummadan.
Sana bu güzel yolculuğu verdi İthaka.
O olmasa yola hiç çıkmayacaktın.
Ama sana verecek bir şeyi yok bundan başka.
Onu yoksul buluyorsan aldanmış sanma kendini.
Geçtiğin bunca deneyden sonra öyle bilgeleştin ki,
Artık elbet biliyorsundur ne anlama geldiğini
İthakaların.

Konstantinos Kavafis

Lestrigon: Odysseia destanında geçen yamyam devler.

Poseidon: Odysseus'un İthaka'ya dönmesine engel olmaya çalışan denizler, depremler ve atlar tanrısı.

Kiklop: Odysseia destanında geçen, alınlarının ortasında tek gözleri bulunan devler.

İthaka: Homeros'un Odysseia Destanı'nda Odysseus'un yurdu olan ada. Odysseus, Truva Savaşı'ndan sonra gemisiyle İthaka'ya zorlu bir yolculuk yapar.

a. Şiirde geçen aşağıdaki sembolik anlatımlar size neyi çağrıştırmaktadır? Düşüncelerinizi yazınız.

Yol	
Yolculuk	
Poseidon Lestrigonlar Kikloplar	

b. Şairin yolculuğun sonunda ulaşmaya çalıştığı İthaka sizce neresidir?

c. Karl Jaspers'in "Felsefe yolda olmaktır." sözünden hareketle felsefeyi bir İthaka yolculuğu olarak düşünebilir misiniz? Açıklayınız.

Öğretmene Not
Öğrencilere felsefenin "bilgelik sevgisi" terim anlamını hatırlatınız.

ç. "Kendi İthaka'nıza yolculuk" sizce ne anlama gelmektedir? Okuduğunuz şiir, bu yolculukla ilgili size neler düşündürdü?

"İTHAKA" ETKİNLİĞİ ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda 1863 yılında İskenderiye'de doğan ve şiirlerinde mitlerden sıkça yararlanan Yunan Şair Konstantinos Kavafis'e ait bir şiir verilmiştir.Bu şiiri okuyarak şiirle ilgili soruları cevaplayınız.

İTHAKA

İthaka'ya doğru yola çıktığın zaman,
dile ki uzun sürsün yolculuğun,
serüven dolu, bilgi dolu olsun.
Ne Lestrigonlardan kork,
ne Kikloplardan ne de öfkeli Poseidon'dan.
Bunların hiçbiri çıkmaz karşına,
düşlerin yüceyse gövdeni ve ruhunu
ince bir heyecan sarmışsa eğer.
Ne Lestrigonlara rastlarsın
ne Kikloplara ne azgın Poseidon'a,
onları sen kendi ruhunda taşımadıkça,
kendi ruhun onları dikmedikçe karşına.

Dile ki uzun sürsün yolun.
Nice yaz sabahları olsun,
eşsiz bir sevinç ve mutluluk içinde
önceden hiç görmediğin limanlara girdiğin!
Durup Fenike'nin çarşılarında
eşi benzeri olmayan mallar al,
sedefle mercan, abanozla kehribar
ve her türlü baş döndürücü kokular;
bu baş döndürücü kokulardan al alabildiğin kadar;
nice Mısır şehirlerine uğra,
ne öğrenebilirsen öğrenmeye bak bilgelerinden.

Hiç aklından çıkarma İthaka'yı.
Oraya varmak senin başlıca yazgın.
Ama yolculuğu tez bitirmeye kalkma sakın.
Varsın yıllarca sürsün, daha iyi;
sonunda kocamış biri olarak demir at adana,
yol boyunca kazandığın bunca şeylerle zengin,
İthaka'nın sana zenginlik vermesini ummadan.
Sana bu güzel yolculuğu verdi İthaka.
O olmasa yola hiç çıkmayacaktın.
Ama sana verecek bir şeyi yok bundan başka.
Onu yoksul buluyorsan aldanmış sanma kendini.
Geçtiğin bunca deneyden sonra öyle bilgeleştin ki,
Artık elbet biliyorsundur ne anlama geldiğini
İthakaların.

Konstantinos Kavafis

Lestrigon: Odysseia destanında geçen yamyam devler.

Poseidon: Odysseus'un İthaka'ya dönmesine engel olmaya çalışan denizler, depremler ve atlar tanrısı.

Kiklop: Odysseia destanında geçen alınlarının ortasında tek gözleri bulunan devler.

İthaka: Homeros'un Odysseia Destanı'nda Odysseus'un yurdu olan ada. Odysseus, Truva Savaşı'ndan sonra gemisiyle İthaka'ya zorlu bir yolculuk yapar.

a. Şiirde geçen aşağıdaki sembolik anlatımlar size neyi çağrıştırmaktadır? Düşüncelerinizi yazınız.

Yol	
Yolculuk	
Poseidon Lestrigonlar Kikloplar	

b. Şairin yolculuğun sonunda ulaşmaya çalıştığı İthaka sizce neresidir?

c. Karl Jaspers'in "Felsefe yolda olmaktır." sözünden hareketle felsefeyi bir İthaka yolculuğu olarak düşünebilir misiniz? Açıklayınız.

ç. "Kendi İthaka'nıza yolculuk" sizce ne anlama gelmektedir? Okuduğunuz şiir, bu yolculukla ilgili size neler düşündürdü?

Hazırlayan: *Kader TORAMAN*

4. ÜNİTE: Felsefi Okuma ve Yazma

Kazanım: 10.4.4. Felsefi akıl yürütme becerilerini diğer alanlarda kullanır.

Alan Becerileri: Akıl Yürütme, Sorgulama, İfade Etme ve Yazma Becerisi

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

ÖĞRETMEN

Etkinlik İsmi	**HAKİKATLE NE YAPILIR?**	25 dk.
Etkinliğin Amacı	Felsefeden farklı bir konuda yazılmış bir metni felsefenin varlık, bilgi ve değer alanları üzerinden yorumlayabilme.	Bireysel
Gerekli Materyaller: Çalışma kâğıdı		

Yönerge

Öğrencilerin aşağıda verilen metni okumalarını ve metne yönelik soruları cevaplamalarını sağlayınız.

Bakın Hayri Bey, ben karar verdim, beraber çalışacağız bundan sonra. Onun için anlaşmamız lazım. Realist olmak hiç de hakikati olduğu gibi görmek değildir. Belki onunla en faydalı şekilde münasebetimizi tayin etmektir. Hakikati görmüşsün ne çıkar? Kendi başına hiçbir manası ve kıymeti olmayan bir yığın hüküm vermekten başka neye yarar? İstediğin kadar uzatabileceğin bir eksikler ve ihtiyaçlar listesinden başka ne yapabilirsin? Bir şey değiştirir mi bu? Bilakis yolundan alıkor seni. Kötümser olursun, apışır kalırsın, ezilirsin. Hakikati olduğu gibi görmek... Yani bozguncu olmak... Evet bozgunculuk denen şey budur, bundan doğar. Siz kelimelerle zehirlenen adamsınız, onun için size eskisiniz, dedim. Yeni adamın realizmi başkadır. Elinde bulunan bu mal, bu nesne ile, onun bu vasıflarıyla ben ne yapabilirim? İşte sorulacak sual. Mesela bu bahiste en büyük hatanız musikiden yani mücerret bir fikirden hareket ederek baldızınız hanımefendiyi mütalaa etmenizdir. Halbuki baldızınız hanımefendi tarafından işi münakaşa ediniz, mesele ne kadar değişir. Newton başına düşen elmayı, elma olmak haysiyetiyle mütalaa etseydi belki çürümüş diye atabilirdi. Fakat o böyle yapmadı. "Şu elmadan nasıl istifade edebilirim?" diye kendine sordu. "Azamî istifadem ne olabilir?" dedi. Siz de öyle yapın!

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Saatleri Ayarlama Enstitüsü" romanından alıntılanmıştır.

a. Metinde hakikati olduğu gibi görmek neden yetersiz bulunmaktadır?

b. Metinde geçen "kelimelerle zehirlenen" ifadesi ne anlama gelmektedir? Yorumlayınız.

c. Metne göre insanın "eski" ve "yeni" olarak ayrılmasının temel nedeni nedir?

Hazırlayan: *Haydar Sinan KOLUAÇIK*

"HAKİKATLE NE YAPILIR?"
ETKİNLİĞİ
ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KÂĞIDI

1. Aşağıda verilen metni okuyup metne yönelik soruları cevaplandırınız.

Bakın Hayri Bey, ben karar verdim, beraber çalışacağız bundan sonra. Onun için anlaşmamız lazım. Realist olmak hiç de hakikati olduğu gibi görmek değildir. Belki onunla en faydalı şekilde münasebetimizi tayin etmektir. Hakikati görmüşsün ne çıkar? Kendi başına hiçbir manası ve kıymeti olmayan bir yığın hüküm vermekten başka neye yarar? İstediğin kadar uzatabileceğin bir eksikler ve ihtiyaçlar listesinden başka ne yapabilirsin? Bir şey değiştirir mi bu? Bilakis yolundan alıkor seni. Kötümser olursun, apışır kalırsın, ezilirsin. Hakikati olduğu gibi görmek... Yani bozguncu olmak... Evet bozgunculuk denen şey budur, bundan doğar. Siz kelimelerle zehirlenen adamsınız, onun için size eskisiniz, dedim. Yeni adamın realizmi başkadır. Elinde bulunan bu mal, bu nesne ile, onun bu vasıflarıyla ben ne yapabilirim? İşte sorulacak sual. Mesela bu bahiste en büyük hatanız musikiden yani mücerret bir fikirden hareket ederek baldızınız hanımefendiyi mütalaa etmenizdir. Halbuki baldızınız hanımefendi tarafından işi münakaşa ediniz, mesele ne kadar değişir. Newton başına düşen elmayı, elma olmak haysiyetiyle mütalaa etseydi belki çürümüş diye atabilirdi. Fakat o böyle yapmadı. "Şu elmadan nasıl istifade edebilirim?" diye kendine sordu. "Azamî istifadem ne olabilir?" dedi. Siz de öyle yapın!

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Saatleri Ayarlama Enstitüsü" romanından alıntılanmıştır.

a. Metinde hakikati olduğu gibi görmek neden yetersiz bulunmaktadır?

b. Metinde geçen "kelimelerle zehirlenen" ifadesi ne anlama gelmektedir? Yorumlayınız.

c. Metne göre insanın "eski" ve "yeni" olarak ayrılmasının temel nedeni nedir?

Hazırlayan: *Haydar Sinan KOLUAÇIK*

CEVAP ANAHTARLARI

1. Etkinlik: Sorularla Düşünmek

1.

a. Her soru üzerine düşünme süresi kişiye göre değişmekle birlikte sorularda;
Tekrarlanmış ve pekiştirilmiş cevaplar, örneğin kişinin adı sorulduğunda düşünmeden verdiği cevap vb., sorular üzerine düşünmeyi azaltır.
Akıl yürütmenin, çıkarım yapmanın, yeni bir düşünce üretmenin gerektiği durumlarda ise sorular üzerine düşünme süresi artacaktır.

b. Her soru sorulan kişiye göre zorluk derecesi içerir. İnsanlar ön bilgilerinin az, olasılıklı cevapların olduğu konularda sorulan soruların cevaplanmasında zorluk yaşayabilirler. Bununla birlikte cevapları kişiden kişiye değişebilecek sorular cevap arayışlarında kişiyi zorlayabilmektedir.

2.

Kaç yaşındasınız?.....bilinç
En sevdiğiniz yemek nedir? .....bilinç
Hangi tür müzik dinlemeyi seversiniz? .....bilinç
En zorlandığınız ders hangisidir? Neden? .....öz bilinç
Ders çalışmaya başlamaya yönelik motivasyonunuz nedir?.....öz bilinç
Mesleklere yönelik düşüncenizi neler etkiliyor? .....öz bilinç
Anlaşıldığınızı düşünüyor musunuz? .....öz bilinç
Dostluk nedir? .....bilinç
İnsanların yaşadığı en önemli sorun nedir? .....bilinç
İnsan mutlu olmak için ne yapmalıdır? .....öz bilinç
Zorunluluk ve sorumluluk arasında nasıl bir bağ vardır? .....bilinç
Bilgisayarlar düşünüyor mudur? .....bilinç
Düşünmek nedir? .....öz bilinç

2. Etkinlik: Eylemlerimizin Neden ve Sonuçları

1.

Örnek Eylemler	Olası Sonuçlar
Arkadaşınıza yalan söylediniz.	Arkadaşım benimle görüşmüyor. Hatta diğer arkadaşlarıma da söylemiş, onlar da benimle görüşmüyor. Çevrede yalancı olarak adım çıktı. Kimse benimle konuşmuyor. İnsanlar bana olan güvenlerini yitirdiler. Bu durum beni çok üzüyor. Ne yapacağımı bilmediğim için umurumda değilmiş gibi davranıyorum. Çok utanıyorum. Kimsenin yüzüne bakamıyorum. Kendime çok kızıyorum.
Tatlı krizinizi kontrol edemiyorsunuz.	
Karşıya geçmekte zorlanan yaşlı teyzeye yardımcı oldunuz.	
Sosyal medyada görünür olmaktan vazgeçemiyorsunuz.	
Ailenizle birlikte daha fazla zaman geçirmek için plan yaptınız.	
Zamanınızın çoğunu bilgisayar başında oturarak geçiriyorsunuz.	
Bu yıl derslerinize gerçekten çok çalışıyorsunuz.	
Öfkenizi kontrol edemediniz.	

Geleceği anlamamı kolaylaştırır. Gelecekteki potansiyel gelişmeler için önceden fikrî hazırlık yapabilmeyi, önlemler alabilmeyi, mümkünse davranıştan kaçınmayı sağlar. Öngörme, gidişatın yönünü ve içeriğini değiştirebilmeyi olanaklı kılar.

2.

Örnek Olaylar	Olası Nedenler
Hava, su ve toprak kirlendi.	
Bazıları sizin güvenilmez bir insan olduğunuzu düşünüyor.	
Çok kilo aldınız.	
İstediğiniz futbol/voleybol kulübünün seçmelerini kazandınız.	Çünkü disiplinli bir şekilde çalıştım. Antrenmanlarımı hiç aksatmadım. Futbol/voleybol oynamayı çok seviyorum.
Çevrenizde saygı gören bir kişiliğiniz var.	
İnsanlar yalnızlıktan şikâyet ediyor.	
Düzce'de heyelan meydana geldi.	
Okuldan atıldınız.	

İnsan, olay ve olguların nedenini biliyorsa sürece hâkim olabilir. Nedenleri anlarsa yapabileceklerini bilebilir ve bu bilgiyle olası olumsuz sonuçlardan kaçınabilir.

4. Kendini tutabilme, kişinin kendini bilmesini çeşitli derecelerde mümkün kılar yani neleri yapabileceğinin ve neleri yapamayacağının farkına varmasını sağlar, kişilere kendilerini kendileri hakkında kandırmama konusunda yardımcı olur. Sokrates'in "Hiç kimse bilerek kötülük yapmaz." sözüyle bağlantı kurulması sağlanır.
"…insanlar bir şeylerin kötü olduğunu bilirler ve farklı şekilde davranma ihtimalleri olmasına rağmen bunu yapmazlar, ne de olsa kendilerini zevke kaptırmışlardır. Bazen de iyinin bilinmesine rağmen kendini zevke kaptırma nedeniyle bunun yapılmadığı söylenir. Bu da yanlıştır. Hoş, iyi, kötü, zahmetli gibi kelimeler kullanmak yerine iyiyi ve kötüyü kullansak daha sonra da hoş ve zahmetli desek ne kadar saçma şeyler söylediğiniz hemen anlaşılır. Bu durumda biri bir kötülük yapsa ve bunun nedeni bize sorulsa artık kendini zevke kaptırdığını söyleyemeyiz. Çünkü zevkin ve iyinin aynı şey olduğunu gördük. Bu soruyu soran insana kendini zevke kaptırdığı için kötülük yaptığını söylesek o insan da alaycı biriyse şöyle diyecektir: 'Kötülüğün kötü olduğunu bilmesine rağmen hâlen kötülük yapıyor çünkü kendisini iyiliğe kaptırmış. İyinin kötüyü yenmesi gerekmez mi?' Yenemeyecek durumda olduğunu söylememiz gerekir. Zaten yener dersek bu kez adamın kötülük yapmadığını da söylemiş olacaktık… Şimdi de hoş ve zahmetli kelimelerini kullanalım. Daha önce de söylediğimiz gibi bir insan bir şeyin kötü olduğunu bilmesine ve o şey zor olmasına rağmen onu hoş olduğu için yapıyor. Bu noktada hoş olanın zahmetli olanı yenecek güçte olmaması gerekir."

3. Etkinlik: Felsefe ile Düşünmek

1.

a. "Düşünen Adam" heykeli, felsefeyi temsil eden bir nesne olarak da değerlendirilebilir. Derin düşünce eyleminin simgesel anlatımıdır.

b. "İnsanı insan yapan nedir?" Antik Çağ filozoflarınca sorulmaya başlanmış bir sorudur. İnsanın özü, ayırıcı niteliği düşünüyor olmasıdır. "Düşünen Adam" heykeli de insanın özüne, düşünüyor olmasına bir vurgudur.

c. Düşünüyor olmak ona farklı bir var olma, çeşitli alanlarda bilgi üretme, sanat ürünleri ortaya koyma, etik ve değerler bilgisiyle eğitilebilme olanağı sunar. İnsanın düşünen canlı olmasının anlamı budur. "Düşünen Adam" heykeli bir sanat eseri olarak insanın bu farklı ürünlerine bir örnek teşkil eder.

2. Düşünmenin niteliğini artırmak ancak düşünme üzerine düşünmekle, bir üst düşünme ile mümkün olabilir. Bu da en iyi şekilde felsefi eğitimle, iyi bir düşünce eğitimiyle gerçekleşir.

3. "Bir şey nasıl yapılmışsa öyle düşünülmüştür." sözü, insanın kuram-eylem varlığı olduğuna; hem düşünen, fikir üreten hem de onları pratikte uygulayan olduğuna dikkat çeker. Düşünmenin önemi ve gerekliliği insanın sadece düşünen, teori üreten varlık olmakla kalmayıp düşündüklerini de yapan bir varlık olmasından kaynaklanmaktadır. Kısacası yeryüzünde ne yapılmışsa önce düşünülmüş demektir.

4. Etkinlik: Felsefenin Anlamı

a. Söyleşide felsefe teriminin günlük yaşamda farklı anlamlarda kullanılmasının sebepleri;
* İnsanlara karmaşık gelmesi,
* Benim görüşüm, benim hayat anlayışım anlamına gelebilmesi,
* Ayrıntılı cevaplar ya da boş sözler olarak nitelendirilmesi,
* Toplumların kültürel değeri, dünya görüşü olarak da anlaşılabilmesi,
* Felsefenin terim anlamı tam olarak bilinmemesi olarak sıralanmaktadır.

b. Yunanca "bilgelik sevgisi" (bilgelik dostu) anlamına gelen felsefe (philosophia), sevmek (philia) ve bilgelik (sophia) sözcüklerinin birleşiminden türemiştir.

c. Sofistler, para karşılığı bilgi satanlardır. Onların belirgin bir doğruları yoktur. Sofoslar, bilge kişiler yaşayışları ile örnektir. Philosofos, ne her şeyi bilen bir bilgedir ne de sofistler gibi hiçbir bilginin olmadığını düşünür.

ç.
* Arayandır.
* Hikmeti seven, peşinden koşandır.
* Sorgulayandır.
* Bulan, yeniden arayandır.

d. Benim bakış açım, ilkelerim, dünya görüşüm anlamında kullanılmaktadır.

e. Bu değerlendirme öğretmen eşliğinde tartışma usulü kullanılarak cevaplanacaktır.

5. Etkinlik: Benim Adım...

a. Birçok filozofun hayatına dair ilginç hikâyeler bulunmaktadır. Örneğin Thales'in yıldızları gözlemlerken kuyuya düşmesi, İbni Sina'nın küçük yaşlarda o çağın tüm ilimlerini öğrenmiş olması, Kant'ın her gün aynı dakiklikte yürüyüşe çıkması, Sartre'ın Nobel Edebiyat Ödülü'nü reddetmesi gibi. Bununla birlikte her filozu o filozof yapan özgün düşünceleri bulunmaktadır.

b. Filozofların en önemli ortak yönleri anlama ve açıklama çabalarıdır. Her biri kendinden önceki filozofların düşünceleri ile hesaplaşmış ve kendilerine ait birer felsefe ortaya koymuşlardır.

c. Bazı filozoflar hayat hikâyeleri ile, birçoğu da düşünceleri ile insanları etkiler. Filozofların insanın varoluşuna, hayata, evrene dair ortaya koydukları düşünceler insanları etkilemektedir.

7. Etkinlik: Felsefenin Ortaya Çıkışı

1.

a. Filozofların bireysel, akılcı, eleştirel ve tutarlı bir düşünümü kendine ilke edinmeleri
Doğayı anlamak için insan aklına uyabilecek ve gözlemle desteklenebilecek birtakım akıl yürütmelerde bulunmaları
Mitsel düşünceden evreni bir bütün olarak ele alma kavrayışını miras almaları ve bu evrenin akla uygun bir açıklaması olması gerektiğini düşünmeleri

b. İnsanın bilim, felsefe, sanat, din gibi tüm etkinliklerinde toplumsal etkiler görülmektedir. Dünyamızda bugün, bilim ve teknolojiyi destekleyen ülkelerde gelişmenin görüldüğü çok açıktır. Felsefenin gelişmesi için de toplumun bazı özellikleri taşıması gerekmektedir. Farklı düşüncelere yönelik esnek tutum bu gelişmenin önemli unsurlarındandır.

c. Mitler, hayatı açıklamak için ortaya konulan olağanüstü açıklamalardır. Bu açıklamaların doğanın açıklanmasında yetersiz kalmasından dolayı akıl ön plana çıkmış ve buradan da felsefe doğmuştur.

2. Bilim ve sanat tarihin neredeyse tüm topluluklarında belirli ölçülerde var olmuştur. Ancak felsefenin ortaya çıkışı bilim ve sanattan daha farklı unsurları gerektirmiştir. Bu ayrımdan dolayı felsefeye dair tüm anlatımların başında felsefenin doğuşu yer almaktadır.

8. Etkinlik: Merak Ediyorum

1.

ARAMA SEVGİSİ

Demokritos (Demokritos) sofrasına gelen incirleri yerken bir bal kokusu almış ve hemen bir araştırmadır başlamış kafasında (sorgulama), o güne dek incirlerinden almadığı bu koku nerden gelebilir diye…(merak etme) Merakını gidermek için kalkmış sofradan, incirlerin toplandığı yeri görmeye gitmek istemiş. (sistemli olma)
Sofradan niçin kalktığını duyan hizmetçi kadın gülmüş: Boşuna zaman kaybetmeyin, demiş, incirleri bal çanağına koymuştum toplarken. (rasyonel olma) Demokritos'un canı sıkılmış bu araştırma fırsatını kaçırdığı, bir merak konusu elinden alındığı için. Hadi be sen de, demiş hizmetçi kadına, keyfimi kaçırdın ama ben yine de bal kokusu incirde kendiliğinden varmış gibi nedenini araştıracağım.(eleştirel düşünme) Böyle demiş ve yanlış, kendi varsaydığı bir etkiye doğru nedenler bulmaktan geri kalmamış. (tutarlı olma) Ünlü ve büyük bir filozofun bu hikâyesi, sonunda bir kazanç umudu olmaksızın bizi seve seve bir şeylerin ardına düşüren araştırma tutkumuzu apaçık anlatıyor. (yığılımlı ilerleme) Plutarkhos'un (Putarkos) anlattığı buna benzer bir örnekte de adamın biri arama zevkini yitirmemek için kuşkulandığı gerçeğin kendisine söylenmesini istemez. (şüphe duyma) Kana kana

su içme zevkini yitirmemek için hekimin kendisini sıtmadan kurtarmasını istemeyen hasta gibi…
Tıpkı bunun gibi ruhun her türlü beslenişinde zevk çok kez tek başınadır, hoşumuza giden her şey besleyici ya da sağlığa yararlı değildir. (rasyonel olma) Düşüncemizin bilimden aldığı da ne karın doyurduğu ne de sağlık getirdiği hâlde hazdır yine de. (refleksif olma)

Felsefi Düşüncenin Özellikleri	Metinde Geçen Yargı
Sorgulama	Demokritos (Demokritos) sofrasına gelen incirleri yerken bir bal kokusu almış ve hemen bir araştırmadır başlamış kafasında.
Merak etme	O güne dek incirlerinden almadığı bu koku nerden gelebilir diye…
Şüphe duyma	Plutarkhos'un (Putarkos) anlattığı buna benzer bir örnekte de adamın biri arama zevkini yitirmemek için kuşkulandığı gerçeğin kendisine söylenmesini istemez.
Hayret etme	Kana kana su içme zevkini yitirmemek için hekimin kendisini sıtmadan kurtarmasını istemeyen hasta gibi…
Yığılımlı ilerleme	Ünlü ve büyük bir filozofun bu hikâyesi, sonunda bir kazanç umudu olmaksızın bizi seve seve bir şeylerin ardına düşüren araştırma tutkumuzu apaçık anlatıyor.
Eleştirel olma	Ama ben yine de bal kokusu incirde kendiliğinden varmış gibi nedenini araştıracağım.
Refleksif olma	Düşüncemizin bilimden aldığı da ne karın doyurduğu ne de sağlık getirdiği hâlde hazdır yine de.
Rasyonel olma	Boşuna zaman kaybetmeyin, demiş, incirleri bal çanağına koymuştum toplarken.
Sistemli olma	Merakını gidermek için kalkmış sofradan incirlerin toplandığı yeri görmeye gitmek istemiş.
Tutarlı olma	Böyle demiş ve yanlış, kendi varsaydığı bir etkiye doğru nedenler bulmaktan geri kalmamış.
Evrensel olma	Tıpkı bunun gibi ruhun her türlü beslenişinde zevk çok kez tek başınadır.

9. Etkinlik: Felsefi Düşünce

Not: Felsefi düşüncenin özellikleri; sorgulama, merak etme, şüphe duyma, hayret etme, yığılımlı ilerleme, eleştirel, refleksif, rasyonel, sistemli, tutarlı ve evrensel olma.

Bugün ne mi yaptım? Sabah erkenden kalktım, bir gün önce duyduğum şeyler beni çok şaşırtmıştı. (…hayret etme……) Şaşkınlığım kendi fikirlerimin doğruluğunun bir anda sarsılmasındandı. (…… şüphe duyma……..) Araştırmamı olabildiğince derinleştirmeliydim. (……sorgulama……..) Daha önce hiç düşünmediğim konular aklımı meşgul etmeye başladı. (……merak etme……..) Dünkü düşüncelerimi yeniden aklıma getirdiğimde ifademde eksik olan bir tarafı görüyordum. (……refleksif olma……..) Anlaşılan o ki düşüncelerimi yeterince tartmamışım. (… rasyonel olma……..) İnandırıcı olabilmem için iddialarımın birbirini desteklemesi şart. (…… tutarlı olma……..) Ayrıca düşüncelerimi belirli bir düzen içerisinde toparlamalıyım. (……sistemli olma……..) Bu konunun bugüne nasıl bir yol izlediğini görmek için neler söylendiğine bakmalıyım. (……yığılımlı ilerleme……..) Konuşulanları nerdeyse her insanın yeniden ve yeniden ele alması çok normal. (……evrensel olma……..) Her biri görüşlerini oluştururken diğer görüşlerde nelerin eksik olduğunu araştırmışlar. (…… eleştirel olma……..) Bende öyle yapmalıydım. İşte günüm bunları düşünmekle geçti.

10. Etkinlik: Felsefi Düşüncenin Özelliklerini Anlama ve Sorgulama

B

Herhangi bir düşünceyi ele alırken aklın süzgecinden geçirme, iyi ve kötü yönlerini ortaya koyarak değerlendirmedir.	5
Felsefi sorunların bulunduğu çağı aşması ve herkes için geçerli olması durumudur.	4
İnsanı yeni arayışlara sürükleyen zihin durumudur.	11
Bir amaca yönelik soruları sistemli bir şekilde sorarak anlamaya çalışma ve gerçeğe ulaşma çabasıdır.	2
Düşünce basamaklarının birbirine zıt düşünceler içermesi, birbiriyle çelişmemesidir.	8
Dünyayı alışılageldik hâliyle kabul etmek yerine dünyanın olağanüstü yanlarına odaklanma durumudur.	9
Felsefi düşüncenin birbirini etkileyen ve bu etkileşimle ilerleyen bir niteliğe sahip olmasını ifade eder.	6
Filozofun düşünceleri için bir açıklama modeli oluşturması, düşüncelerin model içerisinde bağlantılı olması durumudur.	3
Yeni sorulara kapı açan ve dünyaya farklı bir bakış geliştirmeye olanak sağlayan tutumdur.	1
Akılcı ve akılsal olma anlamına gelir. Felsefenin akıl ilkelerine ve akıl yürütme kuralalrına uygun olmasıdır.	7
Düşüncenin kendini konu edinmesi, kendi kendini sorgulamasıdır.	10

a. Felsefenin özü olan sorgulayıcı düşünmenin bilimsel ve teknolojik gelişmede çok önemli bir rolü vardır. Bilimler doğası gereği olayların nasıl olduğuyla ilgilenirken sorular vasıtasıyla düşünmeye ve eleştirmeye motive olur. Bilimsel gelişme ve teknolojinin temelinde yatan yaratıcı düşünmeyi tetikleyen en önemli araç, sorgulamadır. Bilimsel ve teknolojik gelişme, sorgulama temelli bilim uygulamalarıyla gerçekleşmiştir.

b. Sokrates'e göre insan yaşamında maddi unsurlar ve bunlardan kaynaklanan hazlar önemli olsa da kalıcı değildirler. Bu nedenle de belirleyici olamazlar. Bu noktada önemli olan şey ise ahlaklı ve doğru bir hayat sürmektir. Bunun ön koşulu da kişinin yaşadığı hayatı ve temel değerlerini sorgulamasıdır. Zira iyiye ve güzele ulaşmak ancak bu yolla mümkün olabilir. İşte bu nedenle Sokrates sorgulanmamış bir hayatı değerli bulmaz. Sorgulama bu anlamda bireylerin yaşamlarını anlamlı kılma, kendi değerlerini oluşturma yolculuğunda en önemli araçtır.

c. Zihinsel bir etkinlik olan düşünme genel anlamda duyularımızla elde ettiğimiz içeriğin algılanmasını hem de kavramların anlamlandırılmasını ifade eder. Bir üst düşünme, düşünme üzerine düşünme başka bir deyişle refleksif bir etkinlik olan felsefi düşünce ise düşünmenin en nitelikli hâlidir. Felsefi düşünceyi değerli kılan başka özellikler de vardır. Bunlar; her zaman hayret etme, merak ve şüphe duyma gibi zihinsel durumlara dayanması, kendi içerisinde çelişki barındırmaması, akıl ilkelerine dayanması, felsefi sorunların bulunduğu çağı aşarak yüzyıllara yayılması ve herkes için geçerli olması, eleştirel bir tutum sergileyip bilgiyi aklın süzgecinden geçirmesi gibi özelliklerdir. Fakat felsefi düşünceyi asıl değerli kılan en üst formu, tepe noktasını sorgulama özelliğidir. Sokratik sorgulama aynı zamanda felsefi düşünmenin kaynağı olarak da bilinir. Sokratik sorularla eleştirel düşünmeyi geliştirmek mümkündür. Eleştirel düşünme özü itibarıyla bir sorgulama etkinliğidir. O hâlde sistemli ve amaca yönelik sorular sorarak gerçeğe ulaşmayı amaçlayan sorgulama, düşünmenin ve bilmenin en üst formudur, denebilir.

11. Etkinlik: Sorunun İçindeki Şaşma

a. Felsefi düşünce sürekli bir arayış hâli ile her şeyin sorgulanmasını içerir. Felsefi bir soruya yönelik ne kadar cevap olursa olsun yeni cevaplar ortaya çıkabilmektedir. İnsanlar soru sormayı bıraktıklarında ya da her şeyi olduğu gibi kabul ettiklerinde, yeni hiçbir şeyin olmadığını düşündüklerinde felsefe biter. Felsefi sorulardaki şaşma hayret etmenin ve sürekli bir sorgulamanın sonucudur.

b.

Nesne, Durum, Olgu	Nedir?	Anlamı Nedir?
Su		
İnsan		
Toplum		
Özgürlük		

Su, kimyasal olarak iki hidrojen ve bir oksijen molekülünün bir araya gelmesi ile oluşan maddedir. Suyun anlamı ise farklı alan ve kültürlere göre değişiklik gösterir. İlk filozof olarak kabul edilen Thales için her şeyin temelinde olan şey arkhedir. Hayatı var eden anlamıdır.
İnsan biyolojik bir varlıktır. Anlamı ise tüm tarih, sanat, bilim, din, felsefe vb. olarak özetlenebilir. Kendi ve düşünebildiği her şeyi sorgulayan, anlamları oluşturandır.
Toplum tarihsel gelişme içinde aynı toprak parçası üzerinde birlikte yaşayan ve ortak bir uygarlığı olan, yaşamlarını sürdürmek, birçok temel çıkarlarını gerçekleştirmek için iş birliği yapan insanların tümü olarak tarif edilir. Toplumun anlamı ise insanın kendini gerçekleştirdiği yer olmasından gelir.
Özgürlük herhangi bir koşulla sınırlanmama, zorlamaya ve kısıtlamaya bağlı olmaksızın düşünme ve davranma durumu olarak tarif edilebilir. Özgürlüğün anlamı ise kişiden kişiye değişebilir.
Felsefi olmayan "nedir"li sorular açıklama oluşturmak içindir. Günlük hayatın ve bilimin soruları böyledir. "Anlamı nedir?" sorusu ise anlamaya, anlamlandırmaya, yorumlamaya dönüktür.

12. Etkinlik: Felsefe Sorusunun Özellikleri

Sorular	Felsefe Sorusu	Felsefe Sorusunun Kabul Edilme Gerekçesi
İklim dengesinin insanın mutluluğu üzerindeki etkisi nedir?		
DNA'mızı hastalıkları yok edecek şekilde değiştirebilir miyiz?		
Bireyin davranışlarının iyi olup olmadığını belirleyen ölçütler nelerdir?	X	Genel bir ilkeye ulaşma çabası içermesi
Kutsal kitaplara göre evren nasıl yaratılmıştır?		
Gezegenler arasındaki mesafeyi ölçmek mümkün müdür?		
Yapay zekâ suç işlediğinde sorumlusu kim olacak?	X	Geleceğe dair öngörülü bir yaklaşım içermesi
Türk romancılığının temel karakteristiğini belirleyen unsurlar nelerdir?		
Evrendeki bu düzenin ve amaçlılığın kaynağı ne olabilir?	X	Genel bir ilkeye ulaşma çabası içermesi
Özgür bir irademiz var mı?	X	İnsanın temel özelliğine yönelik soru olması
Genetik çalışmalarla çocuğun cinsiyetine önceden müdahale edilmesine izin verilmeli mi?	X	Ahlaki bir seçimin sorgulanması
İnsanların birbirleriyle ve doğayla olan ilişkilerinde geçerli olan evrensel bir ahlak yasası var mıdır?	X	Genel bir ilkeye ulaşma çabası içermesi
Benlik nedir?		

13. Etkinlik: Kendini Bil

1.

a. "Bilgi ne içindir?", "Bilgi her şeyden önce insanın kendini tanımasına katkı sağlamalıdır." gibi olası cevaplar kabul edilebilir.

b. Kişinin sahip olduğu bilgi onu kendisine yaklaştırmıyor, kendini bilmesini sağlamıyorsa o kişi bilgi teknisyenidir. Oysa bilgi öncelikle insanı kendine yaklaştırmalı, kendini bilmesine aracı olmalıdır. O zaman ancak bilgelik yolunda demektir. Keza bilge olmak bilgili olmaktan başka bir şeydir. Bilgelik, bilgisiz olmaz elbet ancak tek başına bilgi asla insanı bilge yapmaz. Bilgelik bir bakıma hem bilme hem de doğru olanı yapmadır. Bilgi, gerçeklerin ve bilginin birikmesidir. Bilgelik, bilgi ve deneyimlerin, kişinin ilişki anlayışını ve yaşamın anlamını derinleştiren kavrayışların sentezidir. Başka bir deyişle bilgi bir araçtır ve bilgelik, aracın kullanıldığı zanaattır.

c. Çoğu insan herkesten önce kendi kendisine kapalıdır, kendisine açılmaktan korkar. Çünkü kendisiyle yüzleşmek istemez, aksi hâlde kendisine verdiği değeri ve önemi yitirebileceğinden çekinir. Oysa insan, kendisini olduğu gibi görebilecek nesne yapmak için kendisiyle arada hiçbir örtü olmaksızın yüzleşebilmelidir. Yüzleşme bir karşılaşmadır, insanın kendisiyle karşılaşması. Ona kendisini gösterecek ayna ise yapıp ettikleridir. Yapıp ettiklerine bakarak insan kendisini görmüş olur. Ziya Paşa'nın şu dizeleri örnek olarak verilebilir: "Âyinesi iştir kişinin lâfa bakılmaz./Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde."

2. Felsefe, kendilerine "Ben kimim?" sorusunu soran ve var olan şeylerin anlamıyla derinden ilgilenen insanların üstlendikleri bir etkinliktir. Felsefeye özgü derin düşünme aynı zamanda insanın kendi kendisini de düşünme konusu yapar. Ne yapıyorum, ne düşünüyorum? Yanlış olan nerede, nerede kendi kendimle uyum içindeyim? Kendi kendimle ilgili yargılarım neler? Kendimi yönlendirmek istediğim temel ilkeleri ararım. Yaşadığımız süre içinde ne yapmak gerektiği üzerinde derin düşünmeye başlarız. Düşünmek ise insan olmanın başlangı-

cıdır. Yaşam düşünceyle başarıya ulaşır. İnsan olma ile felsefe yapmanın ayrılmazlığı bu yüzdendir ve felsefe bilgiye sahip olmanın değil bilgeliğin peşindedir. Bilgelik, en basit anlatımıyla insan hayatının anlam ve değerine ilişkin derin bilgidir. Bilgelik, hayatına anlam ve değer katacağı varsayılan anlamlı ve değerli bilgidir. Felsefe, evren, dünya, insan ve toplum hakkında soru sorup varlığı ve yaşamı anlamlandırma çabasıdır. Bilgeden öğretisine göre yaşaması beklenir.

14. Etkinlik: Dünya Sorunları Karşısında Felsefe

1. Dünya sorunları karşısında kapsamlı düşünmek ve bu sorunların çözüme kavuşturulmasına katkıda bulunacak tutarlı yaklaşımlar belirlemek için felsefenin bakış açısına ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü felsefe bireyin ve toplumun bugün karşı karşıya bulunduğu sorunları anlayabilmek için bize yeni kapılar açmakta, her gün kullandığımız kavramları daha iyi tanımlamamız ve belirginleştirmemiz açısından yeni olanaklar yaratmaktadır. Barış, özgürlük, insan hakları, insanın onuru ve değerlerin savunulmasında felsefenin temellendiriciliği ve aydınlatıcılığına ihtiyaç duyulmakta, yaşadığımız dünyayı daha iyi, daha insancıl bir dünyaya dönüştürmede felsefenin işlevi yaşamsal bir önem taşımaktadır.

2. Verilen cevaplar aşağıdaki içerikte olmalıdır.
Felsefe, temel kavramlarla dünyaya bakmayı, düşünmeyi ve çalışmayı öğretir. Böylelikle felsefe bütünlüklü bir dünya görüşü ortaya koyar ve bu bütünlüklü dünya içinde insanın yerini kavramaya çalışır. Bütünlüklü dünya görüşüne sahip olan bir insan, dünyanın ve insanlığın hâline dair bir hakikat iddiası olan ve bu hakikatin içinde kendisini tarihsel misyonu ile kavrayabilen bir insandır. Felsefe insanın görme ve algı gücünü geliştirir. Bu nedenle felsefe, insanların hemen her şeye karşı zihinsel hassasiyetini artırır, bakışını temel yapısal ilişkilere ve kimsenin görmediği ayrıntılara yönlendirir. Fakat felsefe sadece bunu yapmakla kalmaz. Felsefe aynı zamanda algılanan, tanımlanan ve kavranan sorunun teorik halledilişi için de gerekli düşünsel araçları sunar. Bu, sorunun kalıcı pratik çözümünün de ön koşuludur.
Felsefe eleştirel düşünme becerisi kazandırarak olaylara çok yönlü bakmayı sağlar. Sistemli, doğru, ön yargısız ve saygı duyarak düşünmeyi öğretir.
Felsefe, insanı insan olma bilincine ulaştırır.
Felsefe, adaletin, insan haklarının, savaşın, barışın ne olduğunu ve bunun insan olmayla ilgisini gösterir. Bu bilgilerse kişilerin bu sorunların farkına varmasını sağlayacağı gibi sorunlara tutulan ışıkla sorunların çözümüne giden yolu da aydınlatabilir. Felsefe böyle olanaklar sunar insanlara.
Her türlü veriyi aklın eleştiri süzgecinden geçiren felsefi düşünce; yaşamı tüm boyutlarıyla gören, insanı ilgilendiren her şeyi inceleyen, açık ve sorgulayan bir anlayışın ürünüdür. Bu evrensel anlayış demokrasinin, insan haklarının ve birey özgürlüklerinin de temelini oluşturmaktadır.

16. Etkinlik : Benim İçin Felsefe

1.
a. Felsefe yeni bakış açıları oluşturabilmektir. Teknoloji ihtiyaç ve isteklerle çok hızlı değişimler ve gelişmeler oluşan bir alandır. Teknolojide yeni bir buluş, felsefi düşünme tarzını donanmış kişilerce ortaya konulmaktadır.
b. Felsefe öngörüler ortaya koyan bir alandır. Var olanı analiz ederek olabilecekler hakkında fikirler geliştirmek, yaşanabilecek olumsuz durumların aşılabilmesi için gereklidir.
c. Özellikle yapay zekâ çalışmalarının ortaya çıkardığı yeni durumlar felsefenin de yönelimlerini bu alana kaydırmaya sebep olacaktır.

2. İnsan birçok arayış alanını bir arada yaşar. Bilim ve teknoloji hayatı açıklamak ve yaşamı kolaylaştırmak için vardır. Felsefe bilim ve teknolojide yaşanabilecek sıkıntıları aşmak için kullanılmaktadır. Yeni bir açıklama, yeni bir icat ve yeni bir düşünmeyi gerektirecektir. Bu yeni düşünmenin ortaya çıkabilmesi için felsefe en önemli araçtır.

17. Etkinlik: Felsefenin Rolü

a. İnsanlar, alışkanlıkları ve düzenlilikleri ile yaşarlar. Bunların bozulması yeni hayat alışkanlıklarını doğurur. Sosyal bir varlık olan insan çağın teknolojisi ile yeni sosyal ilişkiler oluşturmaktadır.
b. Size göre filozofların güncel sorunlarla ilgili yaptıkları bu gibi açıklamaların bireysel veya toplumsal yaşama nasıl katkısı olur? Metne dayanarak açıklayınız.
Filozoflar tarih boyunca hayatın akışını ilgilendiren her konuda düşünceler oluşturmuşlardır. Sorunların nasıl aşılabileceği, yeni ne gibi sorunların olabileceği konusunda fikirler üreterek toplumsal yaşama katkı sağlarlar.

18. Etkinlik: Felsefi Tutum Nedir?

a) Tutarlıdır çünkü düşüncenin akışını bozan bir yargı bulunmamaktadır.
b) "4" numaralı ifade yargı bildirmez çünkü onay bildirmektedir.
c) Aşağıdaki ifadeler
- Felsefe insanın düşüncelerini geliştirir. (1 ve 2 ile tutarlıdır.)
- Felsefe yeni bilgilere temkinli yaklaşır. (3 ile tutarsızdır.)
- Felsefe düşünsel bir etkinliktir. (1, 2 ve 6 ile tutarlıdır.)
- Felsefi tutum, filozofun ön kabullerine dayanır. (5 ve 6 ile tutarsızdır.)

ç) Olası Cevap: Felsefi tutum aklın üretimini desteklemekte ve ona yönelmektedir. Düşünce tarihine bakıldığında filozofların çağdaş bilgileri yakından takip ettiği, onları düşünmelerine konu ettiği görülür. j. Locke'un liberalizmin öncüsü olması örnek gösterilebilir. Nitekim çağının sorunlarına yönelik üretilen akılsal bilgilerle ilgili derin düşünmeler gerçekleştirmiştir.

19. Etkinlik: Felsefe ile Söyleyiş

a) Söyleşide geçen "Aristoteles'e göre tüm insanlar bilmek ister. Filozoflar bu isteğin peşinden giden insanlardır. Onlar bilgelik sevgisini taşıyan düşünürlerdir. Dolayısıyla benim gibi bilgiye yönelen ve önem veren tüm filozoflar bilmek ister." cümleleri sağlam bir argüman içermektedir. Cümlelerin aşağıdaki argüman formuna uyduğu görülmektedir.

→ Bütün A'lar B'dir.	Tüm insanlar bilmek ister.
→ Bütün C'ler A'dır.	Bütün filozoflar insandır.
→ O hâlde bütün C'ler B'dir.	Dolayısıyla bütün filozoflar bilmek ister.

b) Akıl yürütme türlerine aşağıdakiler örnek gösterilebilir.
Tümdengelime örnek: "a" cevabına verilen örnek tümdengelime örnektir.
Tümevarıma örnek: "O hâlde felsefenin doğuşuna yönelik Aristoteles'in ele aldığı bütün filozoflar ilk nedeni doğada aramıştır." cümlesine bakılacak olursa tümevarım görülebilir. Bu cümleden önce yer alan filozofun cümleleri tümdengelimin öncül önermelerini oluşturmaktadır. Cümleleri tümdengelim formuna çevirecek olursak şunları görebiliriz.

- → Anaximandros'un ilk nedene "aperion" (sonsuzluk) diyerek onu doğada aradığı görülür.
- → Herakleitos'un ilk neneden "ateş" diyerek onu doğada aradığı görülür.
- → Anaximenes'in ilk nedene "hava" diyerek onu doğada aradığı görülür.
- → Anaximandros, Herakleitos ve Anaximenes felsefenin doğuşuna yönelik Aristoteles'in ele aldığı filozoflardandır.
  O hâlde felsefenin doğuşuna yönelik Aristoteles'in ele aldığı bütün filozoflar ilk nedeni doğada aramıştır.

Analojiye örnek: "İlk neden arayışı zamanla düşünürleri etkilemiş ve onlar da Thales gibi cevaplarını doğada aramışlardır." cümlesine bakılacak olursa Thales'le diğer düşünürler arasında benzerlik kurulduğu görülür.

20. Etkinlik: Önerme Türleri

TABLO 1

Örnek Önermeler	Basit Önerme	Bileşik Önerme	Olumlu Önerme	Olumsuz Önerme
Şu görünen masa dört bacaklı değildir.		X		X
Ahmet ve Emre aynı sınıftadır.		X	X	
Barajlar yapılırsa mahsuller çok olur.	X		X	
Hamama giren terler.	X		X	
Damlaya damlaya göl olur.	X		X	
Hiçbir insan uzaylı değildir.		X		X
Karadaki canlıların gözü en büyük olanı deve-kuşudur.	X		X	
Ya bugün ya yarın gelecek.		X	X	
Bitki, insan veya hayvan değildir.		X		X
Bilim insanları olmazsa hastalıklar çoğalır.	X		X	
Kaktüsler güzel kokar.	X		X	
Kedilerin uzun kulakları var değildir.		X		X

TABLO 2

Örnek Önermeler	Tümel	Tikel	Tekil	Belirsiz
Şeyma ölümlüdür.			X	
İnsan, uçan bir varlık değildir.				X
Bazı güller kırmızıdır.		X		
Hiçbir bitki yürüyen canlı değildir.	X			
Gündüz kelebeği gece uçmaz.			X	
Çiçeklerin hepsi güzel kokar.	X			
Hayvan canlıdır.				X
Ağaçlardan bazıları yapraklarını kışın döker.		X		
Ali uzun boyludur.			X	
Her koyunun tüyleri vardır.	X			
Hiçbir aktör gerçek hayatında rol yapıyor değildir.	X			
Bütün yıldızlar uzay boşluğunda bulunur.	X			
Her ağacın kökü vardır.	X			
Birtakım işler için atölye gerekir.		X		
Kedi ağaca çıkar.			X	
Bitki susuz kalmış.				X
Bütün insanlar ya gözlüklü ya da gözlüksüzdür.	X			
Bazı üçgenlerin iki kenarı eşittir.		X		
Hiçbir balina kara canlısı değildir.	X			
Kimi öğrenciler gözlüklü değildir.		X		
Bazı canlılar soğuk kanlı değildir.		X		
Sarman, sarı tüylü bir kedidir.			X	
Kimi telefonlar akıllıdır.		X		
Boncuk yabancılara havlar.			X	

21. Etkinlik: Önermelerde Tutarlılık ve Çelişiklik

1.

Bütün yıldızlar parlar. a) Bütün güller kokar. b) Bütün öğrenciler çalışkandır.	Hiçbir yıldız parlak değildir. a) Hiçbir gül kokan değildir. b) Hiçbir öğrenci çalışkan değildir.
Bazı yıldızlar parlar. a) Bazı güller kokar. b) Bazı öğrenciler çalışkandır.	Bazı yıldızlar parlak değildir. a) Bazı güller kokmaz. b) Bazı öğrenciler çalışkan değildir.

2. a. 1-21
b. 1-21
14-17
c. 4-5
8-9
19-20-22-23

26. Etkinlik: Helen Keller

a) Helen, eğiticisinin yaptığı hareketle nesne ve sözcük arasındaki ilişkiyi fark edip su ile su kavramı/adı arasında bağ kurabilmiştir.

b) Dil ile düşüncenin birbiriyle sıkı bir ilişkisi olduğu görülür. Birinin gelişmesi diğerini de geliştirmektedir. Düşüncenin dil ile oluşup dil ile aktarıldığı söylenebilir. Bu açıdan Helen Keller önemli bir örnektir. Helen Keller, dil gelişimini sağladıkça düşünce gelişimini de artırmıştır. Düşünce ve eylemleriyle topluma örnek bir insan hâline gelmiştir.

27. Etkinlik: Bitmeyen Sorular

Etkinlikte verilen konulara göre olası felsefi sorular şunlardır:

Siyaset: "Bireyin doğal hakları nelerdir?", "İdeal devlet düzeni var mıdır?", "Eşitlik, adalet midir?"
Bilgi: "Doğru bilginin ölçütleri nelerdir?", "Bilgi nedir?", "Gerçek nedir?"
Ahlak: "İnsanlar açlıktan öldüğünü görmemize rağmen neden israf yapıyoruz?", "İyi ve kötünün ölçütleri nelerdir?", "İnsan eylemlerinde özgür müdür?"
Yapay zekâ: "Robotlar düşünebilir mi?", "Makineler insanlar için bir tehdit mi?", "Yapay zekâ kendini geliştirebilir mi?"

28. Etkinlik: Gizemli Mektup 1

a) "Ben kimim?" ve "İnsan nedir?" felsefe sorusu formuna uygun olan "Kimsin sen?" ve "İnsan neydi?" soruları ve "Ölümden sonra hayat var mıdır?" felsefe sorusu formuna uygun olan "Ölümden sonra hayat var mıydı acaba?" soruları gösterilebilir. Bu sorular insanın kendini, hayatı anlamlandırmaya yönelik sorduğu merak temelli ve felsefi sorularıdır.

b) Olası cevap olarak şu sorular örnek verilebilir. "İnsan nedir?", "Ölüm yok oluş mudur?", "Varlık nedir?" vb.

29. Etkinlik: Gizemli Mektup 2

a) "Dünya nereden çıktı?" (ya da "Dünya nereden gelir?") ve "Bir şey sonsuza dek var olabilir mi?" felsefe sorusu formuna uygun olarak "Ama herhangi bir şeyin sonsuzca var olması mümkün müydü?" soruları metinde gösterilebilir.

b) Olası cevap olarak şu sorular verilebilir: "Yokluktan varlık çıkar mı", "Dünyanın bir başlangıcı ve sonu var mıdır?", "Tanrı var mıdır?" vb.

30. Etkinlik: Felsefe Sorusu Nedir?

1. Tema: Din
   Felsefe sorusu: İnsan neden inanma ihtiyacı hisseder?
2. Tema: Bilgi
   Felsefe sorusu: Bilginin sınırı var mıdır?
3. Tema: Mutluluk
   Felsefe sorusu: Mutluluğun kaynağı nedir?
4. Tema: Adalet
   Felsefe sorusu: Adalet nedir?
5. Tema: Evren
   Felsefe sorusu: Evrende bir amaçlılık var mıdır?
6. Tema: Güzellik
   Felsefe sorusu: Güzellik göreli midir?

31. Etkinlik: Görünmezlik Gücü

a) Hak, adalet, eşitlik, ahlak, mutluluk vb. etik ve siyasi kavramlar.

b) Sorular şu şekilde yapılandırılarak felsefi sorulara dönüştürülebilir.
I. "… ahlaksızlık yapar mıydı?", "... yüzüğü kendi çıkarları için kullanır mıydı?", "… onu insanlığın iyiliği için kullanır mıydı?
II. "… eşitlikten söz edilebilir mi?", "… düzen kurulabilir mi?", "… adalet olur mu?" vb.
III. "… kazanç olarak değerlendirilebilir mi?", "… insanı mutlu eder mi?", "… meşru mudur?" vb.

32. Etkinlik: Kendine Yabancılaşmak

Modern toplumlarda çoğu insan benlik bilincini yitirmiştir.

Alber Camus'un "Yabancı" adlı eserindeki düşünceleri

Sıradan örnekleri göstermesi

Davranışın değeri için başkalarının onayının aranması

Oyuncu olma eğilimine düşüldüğü

Verilen hizmete atfedilecek değer yahut değersizliğin tüketici veya alıcının keyfine kalması

33. Etkinlik: Alışkanlık Yanılgısı

a) Montaigne; ebeveynlerin ölçüsüz, aşırı, kuralsız ve kötülüğü görmezden gelen hatta onu hoş gören yaklaşımları çocukların kötü alışkanlık edinmesinde etkili olduğunu düşünür.
b) Montaigne yaşın küçüklüğü, işin önemsizliği gibi durumlara bakılarak kötü davranışın görmezden gelinmesini hatalı bulur. Ona göre kötü yollarla iyiye ulaşılamaz.
c) Görüşleri "Kötülük kötülüktür, onun azı veya çoğu olmaz." anlayışına uygun düşer.
"Kötülüğün azı, çoğuna göre meşrudur." anlayışına ters düşer. Metinde şu ifadelerin altı çizilir: Bu kötü yöntemleri yaşın küçüklüğüne ve işin önemsizliğine bakarak hoş görmek tehlikeli bir eğitim yoludur. (…) hırsızlığın çirkinliği, çalınan şeye göre değişmez ki. (…) Ha altın çalmışsın ha bir iğne. "İğne çaldı ama altın çalmak aklına bile gelmez." diyenlere benim diyeceğim şudur: "İğneyi çaldıktan sonra niçin altını da çalmasın?"
ç) İnsan davranışlarının iç muhakemesini yapar, alışkanlıkları sorgularsa iyi ve kötü olduğu hakkında bilgi sahibi olabilir.

35. Etkinlik: Varlık Düşünceden Bağımsız mıdır?

1. Felsefe açısından varlıklar, zamana ve mekâna bağlı olarak duyularla algılanabilen "real varlıklar" (elma vb.) ile zamandan ve mekândan bağımsız sadece düşüncede var olan "ideal varlıklar" (kanatlı at vb.) olarak ikiye ayrılır. Filozoflardan bazıları sadece birini bazıları ise her ikisini de kabul etmektedir. Bir şeye var demek yeterli değildir. Onun varlığının bilgisini temellendirmek gerekir. Bu açıdan felsefede real varlıklar için "Görünüşlerini ortadan kaldırdığında geriye ne kalır?" sorgulaması yapılır. Farklı görüşler oluşur. İdeal varlıkta ise zihin üzerinde durulmuş ve onun işleyişi sorgulanmıştır. Özellikle matematiğin sadece düşüncede var olması ve matematiksel varlıklarla yapılan işlemlerin kesinlik taşıması üzerindedurulmuştur. İnsanın doğuştan birtakım bilgilere ya da onları işleyebilme yeteneğine sahip olduğu yönünde fikirler gelişmiştir.

2. Birinci soruya yönelik tartışmalar genel olarak felsefede bilginin kaynağı yönünde rasyonalist ve empirist filozoflar arasında daha çok birbirine karşıtlık içeren ama temelde nihilizmin "Varlık yoktur." argümanını çürütmeye çalışan bir çizgi izler. Varlıkların kesin bilgisine sahip olunduğu hâlâ tartışılmaktadır. Bu, sadece felsefenin değil bilimin de cevap aradığı bir sorundur. Bilimin felsefeden farkı sadece real varlıkla ilgilenmesi yanında ona yönelik kesinlik derecesi daha yüksek bilgileri sunabilmesidir. Felsefenin varlığı tartışması teorik pratik tüm bilgi alanlarını etkilemiştir. Matematik ve mantık anlamındaki gelişmelerde filozofların katkısı azımsanmayacak kadar fazladır.

36. Etkinlik: Gerçeğe Yolculuk

1.

a. Lauren'e ilişkin izlenimleri hatırlar ve onun yüzüne ait imgeleri zihnine çağırır. Masadaki fotolar arasından imgelere karşılık gelenleri seçer ve onları bir araya getirerek bütün oluşturmaya çalışır. Bununla Lauren'in gerçek varlığına çok benzeyen bir tasarım ortaya çıkarır.

b. Christof, Truman'ın ve Seahaven'daki dünyanın yeteri kadar gerçek olduğunu düşünmektedir. Gerçekliğin sahte ve gerçekle bir arada olduğunu hatta sahte, yalan ve ikiyüzlülüğün gerçeğin birer yüzü olduğunu, Seahevan ve kapının öteki tarafındaki gerçekliğin doğru, tam ve pürüzsüz olmadığını belirtmektedir.

c. Açıklama ve repliklerden Truman'ın kapının önünde karasızlık, tereddüt ve korku yaşadığı anlaşılmaktadır. Onun yaşadığı varoluşsal bir korkudur. Christof ile diyaloğunda Seahaven'ın sahteliği hakkında bilinç kazanır ve kapının ötesine olan merakı artar. Cesaretini toplayarak atılım yapar kapının ötesine geçer. İradesini kullanır. Seahaven'den ayrılıp ayrılmama, kapının ötesine geçip geçmeme konusunda kendi seçimini yapar. Bununla kendi hakikatini yaşamayı seçer, kendini belirler ve çabalarının sonucunda özgürlüğünü elde eder.

37. Etkinlik: Hangisi Gerçek?

1.

a. Hipergerçeklik, gerçekliğin yerini alan simülasyondur. Dijital çağ, gerçeğe (hakikat) dair algıları değişime uğratarak yeni bir gerçekliği ortaya çıkarmıştır. Sosyal medyada oluşturulan profiller, takip etme ve takip edilme eylemleri insanların kendi gerçekliklerini çarpıtarak sunmalarına neden olmaktadır.

b. Hipergerçeklik, gerçekliğin yerini alarak somut yaşantıların film senaryoları gibi düşünülmesine yol açmaktadır. Ekranlar aracılığıyla değil doğrudan temaslar kurarak insanları anlayabilmek mümkündür.

2. İnsanlar, kendileri ve çevreleri hakkındaki bilgileri duyu verileri ve akıl yürütmeleri sayesinde elde edebilmektedir. Sanal gerçeklik simülasyonlar ile insanların duyu ve akıl sürecine müdahalede bulunur. Tanımların doğruluğu için neyin gerçek neyin simülasyon olduğu ayırt edilmeye çalışılmalıdır.

38. Etkinlik: Zamanın İzinde

1.

a. Aristoteles, "Zaman bir bütündür ve bir varlık olarak var değildir. Sadece şimdi vardır ve şimdilerin toplamı zaman değildir." der. Augustinus ise "Önemli olan şimdi ise gelecek nerede?" diye sorar. Geçmiş ve gelecek dâhil tüm zamanı anlara bağlar.

b. Doğada sürekli bir değişim bulunmaktadır. Bu gözlemlendiğinde bazılarının bir döngü izlediği görülebilir. Bir tohumun yeşermesi, ağaç olması, ondan bir tohumun doğması ve onun yeşermesi döngüsü buna örnektir. İnsan bunları sorguladığında bu art arda olayların belli bir akışta olduğunu düşünmektedir. Bu akışı gözlemlemenin ve idrak etmenin zaman fikrini oluşturduğu söylenebilir.

2. Zamanın insan hayatı için sonlu oluşu hayatın nasıl anlamlandırılmasına yönelik bir bilincin gelişmesini sağlar. İnsanın kendi hayatı ile ne yapmak istediği, neleri yapabileceği, nasıl yapması gerektiği gibi sorular insan hayatını yönlendirir. Hayatın zorunlulukları ve zorlukları, kişinin iradesi ve tercihleri onun kendi hayat yolunu çizmesinde belirleyicidir.

40. Etkinlik: Evrende Bir Amaçlılık Var mıdır?

3. Mekanizm görüşü diğer iki görüşe karşıttır çünkü bu görüşe göre tüm varlıklar fizik yasalarının sonucu olarak şekillenir.

41. Etkinlik: Sorites Paradoksu

1.

a. Gerçek (reel) varlıklar: Atina, "Gürleyen Pruva", kasaba halkı, geminin parçaları…
Düşünsel (ideal) varlıklar): Tanrılar, Minotor, tasarımcının zihnindeki "Gürleyen Pruva"

b. Gerçek varlığı savunan cevaplar: "Maddi olan yani kazıklar üzerinde oturtulmuş olan asıl 'Gürleyen Pruva'dır." ve "Hâlihazırda kullanılmakta olan 'Gürleyen Pruva'dır."
Düşünsel varlığı savunan cevaplar: "Asıl 'Gürleyen Pruva' gemi tasarımcısının zihnindeki fikir hâlidir."

c. Değişen bir varlık ideal bir varlık değildir çünkü değişim maddenin bir özelliğidir. Yani maddesi olan her şey zamanla değişir. Oysa ideal varlık düşünsel bir varlıktır, onun maddesi yoktur. Bu nedenle ideal varlık değişmez.

43. Etkinlik: Sosyal Medya Güvenilir Bir Kaynak mı?

1.

a. Yakın arkadaşların güvenmesi, beğeni sayısının çok olması, toplum tarafından sevilen kişilerin paylaşması, güvenilir kimselerin paylaşması, bilginin doğruluğunu hissetme, farklı kaynaklardan yararlanma bilgi, haber ya da paylaşıma güvenilir izlenimi veren göstergelerdir.

b. "Tümel uzlaşım" ölçütüne göre çoğunluğun onayladığı bilgi doğrudur. Çalışmada katılımcıların çoğu tarafından onaylanan faktör araştırma faktörüdür ve tümel uzlaşım ölçütüne uygundur.

2. Bilgiye temel olan dayanaklar soruşturulur. Bilgi mantık süzgecinden geçirildikten sonra onaylanır ya da reddedilir. Araştırma faktörü bilgiye derinlemesine, tarafsız ve çok yönlü bakmayı sağlayarak konunun eksik yanlarını, kör noktalarını ve gerçek boyutlarını görmeyi sağlar. Bilgi kirliliğinden sıyrılarak kişiye temelsiz duygu ve düşüncelerin aşılanmasını engeller. Araştırma faktörü ve eleştirel düşünce bir araya getirildiğinde sosyal medyada gündem olan haber ya da bilgilere bilinçli yaklaşmayı, sağlıklı düşünce ve tutumlar geliştirmeyi sağlar.

44. Etkinlik: Acaba Doğru mu?

1.

a. Diyalogda geçen "Yağmur sesine benzeyen başka bir ses de olabilir." ifadesi doğruluk ölçütü olarak uygunluk ölçütünün ele alındığını göstermektedir. Uygunluk ölçütünde bilginin nesnesi ile uygun olması gerekmektedir. Yağmur sesine benzeyen başka seslerin de olması yağmur yağıyor bilgisinin doğrulanmasını engelleyebilir. Bundan dolayı "Yağmur yağıyor." bilgisinin doğrulanması için yağmur yağdığı ve yağmur sesinin oluştuğu doğrudan görülmelidir.

b. İnsanların "Görmeden inanmam." düşünceleri güvensizliğin temeli olarak ele alınabilir. Kişi, kendi deneyimlemediği durumlara kuşku ile bakmaktadır.

c. Diyalogda "bilginin kaynağı" problemi ele alınmaktadır. Bu probleme yönelik de empirist (deneyci) bakış açısı öne çıkarılmaktadır.

ç. Kişiler, kabul ettikleri ve güvendikleri bilgi kaynaklarının kendilerini doğru bilgiye ulaştıracağını düşünür. Bu konuda insanlar arasında bazı ortak kabuller olsa da kişiler kendi kabullerini temele almaktadır.

45. Etkinlik: Duyular Yeterli mi?

1.

a. İnsan zihni, duyular aracılığıyla oluşturduğu algısında gördüğünü anlamlandırır. Farklı durum veya nesnelerin aynı algılanması mümkün olduğu gibi farklı durum veya nesnelerin aynı olarak algılanmaması da mümkündür.

b. Bu sorunun felsefede kesin bir cevabı olmamakla birlikte insanlar, kendileri dışındaki insanların tanıklığına göre de değerlendirme yapabilir.

c. Bilgilerin işe yarıyor olması, bazı ölçütlere göre doğrulamanın sağlanması ve sağduyu gibi unsurlar insanların sahip olduğu bilgilerin doğru olduğunu da düşündürebilir.

46. Etkinlik: Sahte Haberler

3.

a. Uygunluk, tutarlılık, tümel uzlaşım, apaçıklık, yarar

b. Şu durumlara bakılarak anlaşılabilir:
- Haberler ifade ettiği şeyin gerçek durumları bizzat gözlemleniyorsa "uygunluk" ölçütü kullanılmıştır.
- Haberler hem kendi içinde hem de başka haberlerle tutarsızlık durumlarına bakılıyorsa "tutarlılık" ölçütü kullanılmıştır.
- Haberler bir çok kaynaktan doğrulama yapılıyorsa "tümel uzlaşım" ölçütü kullanılmıştır.
- Haberlerin kendi içinde rasyonel olarak açıklığına ve başka durumlarla seçikliğine bakılıyorsa "apaçıklık" ilkesi kullanılmıştır.
- Haberler insanlığa yarar sağlıyorsa "fayda" ölçütüne bakılmıştır.

47. Etkinlik: Bilim Nedir?

2. Sahte bilimde olumsuz durumlar görmezden gelinirken olumlu durumlar öne çıkarılır. Nesnel ölçütler bulunmaz. Kişisel deneyimler nesnel bilgiler olarak sunulur. Bilimsel yöntemin aşamaları görülmez. Hileli argümanlar kullanılır. Telkinle ikna edilmeye çalışılır.

48. Etkinlik: Bilim Yalnızca Bilme Etkinliği midir?

2.

a. 1. Masa: Öklid, geometri biliminin teorik değerine önem vermektedir.
2. Masa: Batlamyus, gök cisimlerine olan merakını ve heyecanını dile getirerek bilimin entelektüel değerine önem vermektedir.
3. Masa: Faraday, buluşlarında uzun zaman teorik değere önem vermiştir.
4. Masa: Pasteur, buluşlarının pratik değeri üzerinde durmuştur.

b. 1. Masa: Öklid, öğrencisinin teoremde yaşamsal karşılık aramasına kayıtsız kalamaz. Öğrencisiyle yaşadığı olay, teorik değerin yanı sıra pratik değeri dikkate almasını sağlar.
2. Masa: Batlamyus, sözlerinde bilimin saf teorik yönüne coşkulu bir ilgisinin olduğunu dile getirir. Sözlerine bakarak saf entelektüel yaklaşımın karşı bir etki almadığı söylenebilir.
3. Masa: Faraday, uzun süre buluşlarının teorik yönüyle ilgilenmiştir. Ancak başbakanının sorusunu buluşunun pratik sonucunu anlatarak yanıtlamıştır. Siyasi beklenti karşısında kayıtsız kalamamıştır. Bu durum onun yaklaşımının pratik değere ilişkin bir etki aldığını göstermektedir.
4. Masa: Pasteur, teorik çalışmalarla başlamış ancak zamanla buluşlarının pratik değerini gözetmiştir. Köpek tarafından ısırılan çocuğun hayatına karşı kayıtsız kalamaz. Bu durum Pasteur'ün yaklaşımının pratik değer yönünde toplumsal bir etki aldığını gösterir.

c. Bilimin pratik değeri toplumların uğraştığı hastalık, kaynak yetersizliği ve sosyal sorunlara çözüm üretir. İnsan yaşamını kolaylaştırır, uzatır ve toplumlar hakkında öngörülerde bulunur. Mühendislik, sosyoloji, genetik, ekonomi, tıp vb. alanlarda insan yaşamına katkılarda bulunur. Pratik değeri gözeten bilim, buluşlar yoluyla insanlığa ölümsüz katkılar sunabilir. Bilim başlı başına bir değerdir ve bu değer kötü insanlara hizmet ederse insanlık için tehlikeli sonuçlara ve yıkımlara yol açabilir. Dolayısıyla pratik değerin olumlu veya olumsuz sonuçlar yol açması noktasında belirleyici olan nokta, bilim insanının ve bilime katkı sunan kişilerin etik davranışlarıdır.

49. Etkinlik: Gerekçeli Cevaplar

Nükleer enerjiyi savunanlar:
"Türkiye enerji fakiri bir ülkedir. Su kaynakları yetersiz, kömürün kalorisi düşüktür. Petrol ve doğalgazda tamamen dışa bağımlıdır. Su, kömür, güneş, rüzgâr vb. bütün kaynaklar en yüksek verimle kullanılsa bile enerji açığı büyüyerek devam edecek, petrol ve doğalgaza olan bağımlılık artacaktır. Bu kısır döngüden çıkmanın tek yolu nükleer enerjiye sahip olmaktır."
Nükleer enerjiye karşı çıkanlar:
Çok sınırlı ve düşük yoğunluktaki tıbbi ve endüstriyel amaçlı kullanımları dışında çevreye yayılan zararlı radyasyonun en önemli kaynağı nükleer santral kazaları ve radyoaktif atıklardır. Karşılaştığımız çevre sağlığı risklerinin ağırlık derecesini gösteren "risk uzayı" dediğimiz bilimsel tabloda en ağır risk grubu olan bu atıklar "gözlemlenemez" ve "denetlenemez" riskler arasındadır.

Yapay zekâ:
Bir bilgisayarın veya bilgisayar kontrolündeki bir robotun çeşitli faaliyetleri zeki canlılara benzer şekilde yerine getirme kabiliyeti olarak tanımlanmaktadır.
Bilimin gelişiminde devletlerin rolü:
Bilim insanları yaşadıkları toplumun ekonomik, politik, endüstriyel ve askerî gelişmelerine doğrudan dâhil olmuştur. İktidar sahipleriyle etkileşime girmişlerdir. Bilimsel/teknolojik gelişmeler toplumda başarılar kazanmıştır. Avrupa'nın birçok ülkesinde popüler bilim "ilerleme", "milliyetçilik" ve "dünya gücü olma" gibi kavramlardan bağımsız düşünülmemesi gerekli bir ideoloji olarak kurgulanmıştır. Bilimin popülerleştirilmesinin tarihsel hattı değişik coğrafyalara göre farklılık göstermiştir.
Salgın hastalıklara karşı bilimsel mücadele nasıl olmalıdır?
Salgın ile etkin bir mücadele bireysel ve toplumsal düzeyde alınacak önlemlerle korunma, yaygın bir biçimde tarama testinin uygulanmasıyla aktif vaka saptama çalışmaları, kuşkulu vakaların kesin tanısı ve tedavisi, temaslıların araştırılması ve izolasyon/karantina altına alınma adımlarını kapsar. Salgın yönetiminde zamana karşı bir yarış söz konusudur, bu nedenle kararların zaman geçirmeden alınması ve önlemlerin ayrımsız uygulanması gerekir.
İnsan klonlama çalışmaları yapılmalı mıdır?
Klonlama, belki de insanoğlunun geleceği üzerinde etkili olacak son yıllardaki en önemli buluşlardan biridir. Klonlama üzerine yapılan etik tartışmaların çok çeşitli yönleri vardır. Keyfî olarak bir insanın klonlanmasının doğru olmadığı, kaldı ki böyle bir klonlamanın hiçbir zaman davranışsal olarak vericinin aynısı olamayacağı belirtilmektedir. Bilim dünyası faydalı amaçlarla kullanılabilecek bir buluşla etik değerler arasında bocalamakta ve çözüm üretmeye çalışmaktadır.

50. Etkinlik: Kanıt

a. Mobil telefonu düşürmüş olduğum, telefonumun artık eskidiği ve kardeşimin ayarlarını bozmuş olabileceği gibi olasılıkları düşünürüm.

b. Düştüğünü ve kardeşimin telefonla oynadığını görmüş olmama bir kanıttır. Eskidiği için bu durumla karşılaşmam ise teknoloji üreten şirketlerin planlı eskitme stratejileridir.

c. Mobil telefon elektronik bir cihaz olduğu için zarar görmüş olabilir.

ç. Ekran açılmadığı için tamire götürürüm.

d. Neden çalışmadığını anlamaya çalışırım.

e. 1. Problemin belirlenmesi (düşme ve ekranın açılmaması)
2. Problemle ilgili gözlem yapma ve veriler toplama (Ekran açılmıyor.)
3. Hipotezler kurma (Telefon düştüğü için zarar görmüş olabilir.)
4. Deneyler tasarlayıp hipoteze dayalı tahminlerde bulunma (Elektronikten anlayan birine telefonu gösteririm.)
5. Kontrollü deneyler yapma (Tamir sonuçlarına göre ekranın zarar gördüğü tespit edilir.)
6. Verilerden sonuç çıkartma (Telefonun yere düşmesi ekrana zarar verir.)
7. Teori ve yasa (Elektronik cihazların ekranları düşmekten etkilenir.)

52. Etkinlik: Etik İkilem

a. Felsefede "iyi" ve "kötü" davranışı sonuçlarına göre değerlendirenler (pragmatist filozoflar) beş kişinin ölmesindense bir kişinin ölmesini ahlaklı görürler. Tramvay sorunu bu anlayışı temellendirmek için tasarlanmıştır. Birçok insanın ölmemesi için uçağı tenha bir yere düşüren pilotun etik davrandığı söylenebilir.

b. Pragmatik anlayış savunulduğunda söz konusu davranış etik olarak nitelendirilebilir. Sonuçta beş kişiyi kurtarmıştır. Ancak ölümüne neden olduğu kişiyle arasında düşmanlık olması pragmatik anlayışın değerlendirmesini gölgede bırakır. Pragmatik anlayışa "Eğer düşmanlık yerine sevgi söz konusu olsaydı ne yapılması gerekirdi?" sorusu yöneltilebilir. Davranışta görelilik olması sorun yaratmaktadır. Dolayısıyla burada başka bir felsefe görüşü öne çıkar. Kant'a göre davranışın sonucuna değil davranışı yapanın niyetine bakmak gerekir.

c. Toplam faydayı ve mutluluğu hedeflemesinin olumlu ancak tüm olasılıkları hesaplamanın zor ve göreceli olması nedeniyle toplumsal düzeni bozacağı ihtimali olumsuz olarak değerlendirilebilir.

ç. Örnek olarak "Gemi kazasında gemiyi en son kaptanın terk etmesi etik midir?" veya "Organ nakli bekleyen beş kişinin kurtulması adına beşiyle de organları uyumlu olan bir kişinin öldürülmesi etik midir?" soruları verilebilir.

53. Etkinlik: Başkasının Biçtiği Elbiseye Girmek

a. İnsanın başkaları icin yaşaması gerektiğini savunan, insanın başkasının onayını dikkate almasını isteyen, bağımlı ilişkiler kurmaya teşvik eden, kişinin içsel kaynaklarını zayıflatan, davranışlarında kişisel ihtiyaçlarını gözetmesini yasaklayan yalnızca karşı tarafın çıkarının gözetildiği, insanı fedakar olmaya zorlayan ve onu sömüren bir anlayış ve öğreti kastedilmektedir.

b. İnsanın sırf kendi çıkarını gözeterek saf ve ilkel biçimde bencilce hareket etmesi doğru değildir. Yine de varlığını ve benliğini koruyabilecek, sürdürebilecek kadar kendini düşünmelidir, bencil hareket etmeye hakkı vardır. İnsan eylemlerinde motivasyonunu mutluluk ve yeteneklerinden almalı, kişisel alanı olmalı ve onları kamusal alandan koruyabilecek ve başkalarıyla ilişkisinde kendi benliğine sadık kalabilecek kadar bencil olmalıdır.

İnsan, toplum içinde yaşar ve başkalarıyla ilişkilerinde onları gözetir. İnsanlara yardım ve fedakarlıkta bulunabilir. İnsanın başkalarıyla ilişkilerinde yalnızca karşı tarafı düşünme eğiliminde olmamalıdır. Kendi isteklerini gözetmeden tek taraflı fedakarlık yaparak sömürülecek kadar ileriye gitmemelidir.

İnsanın saf çıkarına veya sadece başkasının yararına göre davranması sakıncalı durumlar doğurur. Onlar arasında dengeli bir yol izlenmelidir.

c. Her insanın ilgisi, mutlu olacağı ve faydasına olacak şeyler farklı olacaktır. Bunlar insanın özel alanına girdiği için kamulaştırılıp herkes için makbul geçerli hâle getirilemez.

Ayn Rand'ın görüşleri evrensel ahlak yasasını kabul etmeyen egoizme (bencillik) karşılık gelir, onun ahlak yasasını evrensel olarak değerlendiren görüşlerle yakınlığı yoktur. Temel iddiası ahlaki ilkenin kişisel olduğudur. Ayrıca insanın ilkel biçimde saf çıkarına göre değil çıkarını ılımlı ve rasyonel ölçüde hesaba katarak hareket etmesi gerektiği yönündedir. Bu görüşleri ilkel bir egoizm içermeyip akılcı bir egoizme karşılık gelir.

54. Etkinlik: Olağanüstü Durumlarda Etik İlkeler ve Ahlaki Seçimler

a. Ahlaki seçimler kişilerin özgür iradelerinin bir sonucu olarak ortaya çıkar ve bu anlamda doktorların seçimleri ahlaki seçimler değildir denilebileceği gibi sonuçları kesin olmayan her seçimin ahlaki bir seçim olduğu da iddia edilebilir. Bu iki görüşün yanı sıra ahlak felsefesinde bu duruma yönelik farklı cevaplar da türetilebilir.

b. Yazılarda ortak olarak ele alınan "olağanüstü zamanlar"da bazı etik ilkelerin askıya alınabileceği ya da bu istisnai dönemlerin kendine özgü etik ilkeler oluşturabileceği söylenebilir.

c. Bireylerin özgür iradeleri ile hareket edip etmedikleri ahlak felsefesinin önemli problemlerinden birini oluşturmaktadır. Özgür irade olsun ya da olmasın insanın seçim ve eylemlerinde birey ve devletlerin etkisi olduğu birçok düşünür tarafından dile getirilmektedir. Örneğin "İnsan özgürlüğe mahkumdur." diyen Sartre, aynı zamanda "Öteki cehennemimdir." demektedir. Bireylerin ne tür seçimlerinde toplum ve devletlerin daha etkili olduğu ise farklı bakış açılarına göre değişebilmektedir.

ç. Kant'ın ödev ahlakı olarak isimlendirilen ahlak anlayışı her koşulda temel ilkeye göre davranılmasını öngörür. Başka bir deyişle bir doktorun çok yaşlı ve ağır durumda olan hasta ile genç ve daha az riskli hasta arasındaki seçimi, "Hastalar arasında ayrım yapılmaması gerekir." ilkesi açısından değerlendirilirse hasta seçimini yaşlı olan hasta lehine belirlemesi beklenebilir. Bentham açısından "çoğunluğun yararı" ilkesi doğrultusunda Kant için verilen örnekte genç olan hastanın seçilmesi gerekir. Çünkü bir yandan üretime dolayısıyla hayatın devam edebilmesine bir yandan da toplumun devamı konusundaki rolüne bakarak genç birey seçilmelidir, denebilir.

55. Etkinlik: Çevre Etiği

a. İnsanın doğaya yönelik tutumu doğanın ve insan yaşamının yok olması sonucunu getirebilir. Çevre etiği, çevre sorunlarına yönelik yeni bakış açıları kazandırabilir.

b. Tarihte yaşanan büyük doğal afetler, savaşlar ve salgınlar insanların yaşamlarını yeniden sorgulamalarına sebep olmuştur. II. Dünya Savaşı sonrasında Birleşmiş Milletlerin kurulması da bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Birçok salgın hastalığın temelinde insanların vahşi hayatla temasının olduğu bilimsel kanıtlarla gösterilmektedir. Bu açıdan bakıldığında insanın çevreye duyarlı ve saygılı bir hayat kurma gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda çevre etiğinin önemi de gittikçe artmaktadır.

c. Hukuk, insan yaşamını düzenlemek amacıyla oluşturulmuş yazılı kurallar bütünüdür. Devletler bu kuralların hayata geçirilebilmesi için kurumlar ortaya çıkarır, aynı zamanda eğitim öğretim gibi araçlarla kurallara yönelik bilinç oluşturulmasını sağlamaya çalışır. Toplumlar, kendi kültürel yaşamları ve geleceklerine yönelik tutumlar ortaya koymaktadır. Birey ise kişisel yaşantısında duyarlı olmayı ve gerektiğinde çevreyi koruma konusunda baskı araçları oluşturmayı sağlamalıdır.

ç. Devletler çevreyi korumak üzere yasal düzenlemeler yapabilir. Ayrıca kurumları vasıtasıyla gerekli önlemleri alır. Birey ve toplum kendi oto kontrolünü oluşturabilir.

56. Etkinlik: Özgürlük ve Sorumluluk

3.

a. Özgür iradesi ile yaptığı tercihin sonucuna katlanması beklenmektedir. Bu nedenle şikâyet etmesi değil sorumluluğunu üzerine alması ve çözüm üretmesi gerekmektedir.

b. Metne göre sorumluluk bireyin hiçbir baskı altında kalmadan yapacağı tercihlere bağlanmıştır.

c. Sonucunun üstlenilmediği eylemler ahlaki olarak "iyi" kavramı ile değerlendirilmez. Bireyden beklenen özgür iradesi ile yaptığı tercihlerin sonucunu üstlenmesidir.

ç. Bireyin tercih yapıyor olması onun özgür olduğu anlamına gelmez. Bireyi tercihe zorlayan şartlar olabilir. Yapılan tercih özgür irade ile gerçekleşmemiş olabilir. Dolayısıyla zorunlu tercihleri özgürlük olarak görmemek gerekir.

57. Etkinlik: Din Felsefesi Nedir?

1.

a. İnsanın tüm üretimlerinde felsefe ve dinin izleri mevcuttur. İnançlı olsun olmasın her insanı bu iki alanın etkisi kuşatır. Buna insanın bilme merakını da eklemek gerekir.

b. Düşünürler, felsefe-teoloji ilişkisinin ürünü olan sorunları meşru zeminde çözmek adına tartışmaya konu olan inanç yargılarını analiz ederler. Aynı zamanda bu düşünürler, kendi inançlarına veya inançsızlıklarına dair oluşturdukları görüşlerini temellendirme gayreti içerisindedirler.

58. Etkinlik: Mumun Titrek Işığında Bir Karagöz

1. Perdede görünenler geçici varoluşa sahiptir, perde kapanınca yok olurlar. Yaratılmışlardır. Varlıkları için yaratıcıya bağımlıdırlar. Çokluk hâlindedirler. Birliğe dâhil olurlar.
Üstat, perdede varlıkları hareket ettirendir yani metafor uyarınca evrendeki varlıkların hareketini sağlayan Tanrı'dır. Nitelikleri kalıcı, diğer varlıklardan bağımsız varlığı olan, evrenin yaratıcısı olan ve kimseye ihtiyaç duymayandır. Bir olan ve çokluğu içine alandır..

2.

a. Perde ortadan kalkınca çokluk üstadın birliğinde toplanır. Perde üstatla bir olur ancak üstat perde ile bir olmaz. Üstadın varlığı perdeninkinden ötedir ve perdeyle özdeş değildir. Perde metaforundan hareketle Tanrı'nın evrenle bir ve aynı olmadığı ifade edilebilir.

b. Tanrı evren ile aynı değildir, evrenden ötedir. Bu ifade Panenteizm görüşüne karşılık gelir. Üstadın varlığı perdeden bağımsız olup perdenin varlık nedenidir.

c. Üstat, perdedeki (evren) varlıkların hareketini yönetmekte, perdeyi kaldırmaktadır. Üstat metaforu Tanrı'nın evrendeki hareket ve düzenleme eylemi bulunduğu gösterir. Buradan Tanrı'nın evrene müdahalesinin olduğu ve evrene içkin olduğu yargısına varılır.
Muhabbet perdesinin kurucusu, sona erdireni ve nedeni üstattır. Tanrı'dır. Bu yönüyle Tanrı evrenden bağımsız olduğundan Tanrı evrene aşkındır denilebilir.
Sonuç olarak Tanrı, evrene hem aşkın hem de içkindir.

59. Etkinlik: Dinlere Farklı Yaklaşımlar

1.

a. Dinî kapsayıcılık ve dini dışlayıcılık arasındaki temel fark dinî kapsayıcılığın doğru kabul edilen dinin dışında diğer dinlerin yetersiz olsa da belli ölçülerde kabul edilmesi gerektiği düşüncesidir. Dini dışlayıcılık ise tek bir doğru dinin olabileceğini savunur.

b. Her öğrenci kendi bakış açısıyla değerlendirme yapacaktır. Cevaplarda küreselleşme, tanıma, etkileşim, propaganda vb. unsurların tartışmalara yön vermesi beklenmektedir.

c. Dinlere yaklaşımların farklı olmasının birçok nedeni olabilir. Kabul edilen dinin emirleri, kültürel farklılıklar, toplumlar arası uzlaşım ve çatışmalar, felsefi tutumlar vb. durumlar dinlere farklı yaklaşımı oluşturmuştur.

2.

	Din Olgusuna Farklı Yaklaşımlar			
Tanrı'nın Varlığına İlişkin Yaklaşımlar	Dinî Çoğulculuk	Dini Dışlayıcılık	Dini Kapsayıcılık	Non-Teizm
Teizm	x	x	x	
Deizm				x
Monoteizm	x	x	x	
Politeizm	x	x	x	
Panteizm	x	x	x	
Pananteizm	x	x	x	
Ateizm				x
Agnostisizm				x

60. Etkinlik: Toplulukların Düzen Arayışı

a. Suyu olan çiftçiler suyu olmayan çiftçilere kuyu kazma, su borusu çekme konularında yardım eli uzatabilir. Borçlu çiftçilerin çalıştırılması çiftçiler arasındaki bağı koparır, borçlar kuraklık geçtikten sonraya ertelenirse bağlar yeniden kurulabilir.

Suya ulaşamayan çiftçiler kuraklıktan önce sulu topraklarda yaşayan çiftçilerden alışveriş yapmış, dayanışma göstermişlerdir. Ülkeyi birlikte korumuşlardır. Ancak kuraklıktan sonra dayanışma bozulmuş, bir taraf öteki tarafa hükmetmeye başlamış, tarlalarda çalıştırmışlardır. Aynı topraklarda kardeşlik ve eşitlik dengesi bozulmuştur.

b. Suyu olan çiftçilerin sözcüsü özgürlükçü anlayışa, suya ulaşamayan çiftçilerin sözcüsü adaletçi anlayışa yakındır.

c. Özgürlükçü anlayışa göre devlet çiftçilerin ürünlerini satmasında engel ve kısıtlama getirmez. Suyu olan çiftçiler bu serbestliği (özgürlük) kullanmış ve ürünlerini satmıştır. Suyu olmayan çiftçiler bu ürünleri almak istemiş karşılığında kendi rızalarıyla çalışarak hizmet vermiştir. Çiftçiler arasında adalet bu şekilde sağlanmıştır. Yöneticinin bu duruma müdahale etmesine gerek yoktur. Yönetici ülkede yaşayan insanların özgürlüklerini sürdürmeli, onları feda etmemelidir.

Eşitlikçi anlayışa göre yönetici, gerekli müdahalelerde bulunmalıdır. Ülkede kaynak sıkıntısı yaşanmış ve halkın çoğu fakirleşmiştir. Yönetici tüm ürünlerin eşit dağıtılmasını sağlamalıdır. Suya ulaşamayan çiftçilere ürünlerden ihtiyaçları kadar pay etmelidir. Borçları devlet tarafından silinmeli ya da ödenmelidir.

Adalet anlayışına göre halkın her kesiminin ekonomik ve sosyal ihtiyaçları karşılanmalıdır. Yönetici suya ulaşamayan çiftçilere su projelerinin uygulanması için fon ayırmalı, çiftçilere borçlarını ödeme imkânı oluşturulmalıdır. İmkânların yetersiz kalması durumunda su kaynaklarından bu çiftçilerin de faydalanmaları ve üretime geçmeleri sağlanmalıdır. Ülkede adalet bu yollarla sağlanabilir.

61. Etkinlik: Olan ve Olması Gereken

1. Olması gereken: Bütün bireylerin sosyoekonomik durumları ve yaşadıkları bölge etmenlerinden bağımsız olarak eğitim olanaklarından eşit yararlanabilmeleri gerekmektedir.
2. Olan: Ekonomik, coğrafi, siyasi ve toplumsal etmenler eğitimde fırsat eşitsizliğine neden olmaktadır.
3. Her birey benzer nitelikteki eğitim imkânına sahip olamıyor. Bireyler kişisel öğrenme düzeyi ve yetenek gibi etmenlerden bağımsız standart bir eğitim sürecine tabii tutuluyor.
4. Ülkelerin eğitim politikaları farklı eğitim modellerini uygulayabiliyor. Dünyadan farklı ihtiyaçlara ve imkânlara bağlı olarak olumlu örnekler bulmak mümkündür.
5. Eğitim her zaman kendisini yenileyebilen bir alan ve güce sahiptir.

62. Etkinlik: Güzellikte Kusurdan Bahsedilebilir mi?

2.

a. Sade, uzun ömürlü, pürüzlü, oluş içinde güzelliği değişen ya da ona bakan öznenin algısının değiştiği, derin düşüncelerle kavranabilen bir güzellik anlayışı vurgulanmaktadır.

b. Etkinlikte güzelliğe dair geçen ölçütlerin yanı sıra etkinliğin dışında farklı ölçütler de belirlenebilir.

c. Nesneye atfedilen güzelliğin zaman geçtikçe değeri azalmıyor, çoğu insan tarafından ya da kültürlerde beğenildiği soylenebiliyor ise güzellik değişmez, mutlak ve nesneye aittir. Bu özelliklerin "wabi sabi" anlayışındaki güzellik için geçerli olmadığı sonucuna varılabilir. Şunu da belirtmek gerekir "wabi sabi"deki güzelliğin metne göre nesnenin kendisinde var olduğu ve bunun değiştiği göz önünde bulundurulursa güzelliğin nesnede olduğu düşüncesi de iddia edilebilir.
Metinde "wabi sabi" anlayışının modern kültüre tepki olarak geliştiği hatırlandığında güzelliğin kültürden kültüre değiştiği hususu öne çıkar. Dahası güzelliğin, atfedildiği nesnenin oluş içinde değişime uğradığı, onu alımlayan öznenin algısı ve anlayışının değiştiği, öznenin oluşu kabullenerek nesnedeki güzelliği görebildiği düşünüldüğünde buradan güzelliğin göreceli, değişken olduğu sonucu çıkartılır.

63. Etkinlik: Kamera Arkası

a. Sanat alımlayıcısı; kültürü, bilgisi, gelenekleri, toplumsal alışkanlıklarıyla oluşmuş bir bütün olarak sanat yapıtının karşısına gelir. Nuri Bilge Ceylan sinemasında izleyici; anlatılanı anlayan, bilen ve hisseden olarak bir bilge konumundadır. Alımlayıcı; aklı, bilgisi ve sahip olduğu donanımla sanat eserinin karşısında onun bilgisine ulaşır.

b. Sanatta ayrıntılı anlatım kullanımı ifade edileni gerçeğe yaklaştırır. Sanatçı, ayrıntılı anlatımla alımlayıcının ayrıntıların içinden gerçeği bulup çıkartmasını sağlar. Bu da sanat eserinde yaşamın ve doğanın içinde var olanı yansıtır.

c. Nuri Bilge Ceylan, "Kış Uykusu" filminde öyküsel-metinsel anlatının ağırlıkta olduğu bir sinematografik dünya kurar. Diyaloğun daha belirleyici olduğu, karakter üzerinde daha derinlikli bir yapının kurulduğu ve metinsel bir dilin tercih edildiği söylenebilir. Ceylan'ın hikâyede göstermek yerine anlatmayı tercih ettiği söylenebilir.

ç. Bataille'a göre sanat da emek gibi insanı insan yapan temel bir etkinliktir. "Emek", amaçlı, yararlı, işlevsel, bilinçli ve akla dayalı bir iştir. "Sanat" ise amaçsız, yararsız, bilinçsiz ve hayal gücüne dayalı bir yaratıdır. Sanat tasarıma değil arzuya, hazza dayanır; işle değil oyunla ilgilidir. Kant'a göre "Güzelin amacı, amaçsız olmasıdır." Schiller de estetik bir nesnenin amacının kendisi olduğunu belirtir. "Güzel" özgürdür.

67. Etkinlik: Guernica

1.

a. Boğa, at, kadın vb. figürler var.

b. Tablonun büyük olması. Acı ve ölüm konuları işlenmiş.

2.

a. Tablonun merkezinde kucağında kadın, at, boğa ve lamba sembolize edilmiş.

b. Sanat, duygu ve düşüncelerin aktarılması için vardır. Sanattaki nesneler doğadakileriyle birebir benzeyebilir de benzemeyebilir de. Bu sanatçının taktirine kalmıştır. Fotoğrafçılık sanatında nesneler doğadaki hallerine çok benzemektedir. Kubizm sanat akımında ise ki Picasso bu akımda eserle çıkarmaktadır nesneler doğadaki hallerine benzememektedir. Önemli olan nesnelerle oluşturan temadır.

3.

a. Etkisi olmuştur çünkü bu eleştiriler sayesinde "Guernica" ünlendi ve savaşı anlatan en önemli eserler arasında yerini aldı.

b. Bunun iki nedeni olduğu söylenebilir. Birincisi dünya savaşlarında teknolojik silahların kullanımı ile ilgilidir. Çağımızda savaşanların bizzat birbirlerinin yüzünü görmedikleri bir savaş ortamı vardır. İkincisi savaşlarda kimin suçlu kimin suçsuz olduğunun belirsizleşmesidir. Kimler nelerden sorumlu olduğu bilinçli bilinçsiz birbirine karıştırılmaktadır.

4.

a. Picasso "Guernica"daki anlamı her ne kadar alımlayıcılara yüklese de kendisinde bunun içinde olduğunun farkındadır. Başka beyanlarına da bakıldığında bu net olarak görülmektedir. Onun bu tavrı ya eserinin değer kaybetmemesi için ya da savaşanlar arasında kutuplaşma ve çatışma olmaması için olduğu söylenebilir. Belki ikisi ya da başka bir neden de olabilir. Bu tartışma bir yana genel olarak sanat eserlerinin anlamını çoğunlukla alımlayıcının izlenimleri belirler ancak sanatçı eserini icra ederken alımlayıcıdaki etkisini, eserden ne anlaşılacağını da hesap etmektedir. Bu anlam sanatçı ve alımlayıcının ortak bakışının ürünüdür. Ayrıca her esere bakanın aynı anlamı çıkardığını da söylemek yanlış olur. Her alımlayıcı kendisindeki olanla eseri yorumlar.

b. Anlam kazandırır çünkü alımlayıcıların algılarına etkide bulunur.

69. Etkinlik: Metin Analizi

a. Ahlak, erdem, sosyal varlık, devlet, anarşi, tiranlık, oligarşi, demokrasi felsefi kavramları metinde geçmektedir.

b. Metinde esas olarak "En iyi yönetim şekli nedir?" sorusu ele alınır.

c. Aristoteles'e göre metinde de "Herkesin egemen olduğu yasal bir düzen olan politeia doğru, yığının bir anarşisi olan demokrasi yanlıştır." olarak ifade edildiği gibi demokrasi doğru bir yönetim şekli değildir. Bunun bir sebebi Aristoteles'in kölelik sistemini meşru görmesidir. Böylelikle toplumda yaşayan herkesi eşit kabul eden demokrasi anlayışı yerine aristokrasiyi savunmuştur. Bir yorum olarak günümüz açısından köleliğin insan haklarına aykırı bir durum olduğu düşünülecek olursa Aristoteles'in fikirlerinin bu anlayışı benimseyen toplumlar için geçerli olmadığı söylenebilir.

70. Etkinlik: Ahlak ve İyi Niyet

a. Özgürlük, ahlak, iyi

b. Metinde yer alan problemler: Ahlaki eylem nedir? Ahlaki eylemin ölçütü nedir? İnsan ahlaki eylemde bulunurken özgür müdür?

c. Metne göre insan ahlaki eylemde bulunurken özgürdür. Ahlaki eylemin ölçütü, eylemin sonucu değil eylemin yapılış niyetidir. İyi niyetle yapılan eylemler doğrudur ve ahlakidir. Bir eylemin sonucu fayda sağlıyor olsa bile niyet iyi değilse ahlaksal anlamda doğru değildir.

71. Etkinlik: Felsefe ile Analiz Yolculuğu

a. varoluşçuluk
sorumluluk
öz
iyi
kötü
seçim

b. Metinde insanın kendi seçimi ile kendini oluşturduğu, bu hâliyle insanın belirlenmiş bir özünün olmadığı ifade edilmiştir. İnsanın seçimleri, seçimlerinin sonuçlarının sorumluluğunu almasını gerektirir.
Metinde insanın varoluşunun tüm sorumluluğunu kendine dayandırıp dayandırmaması problemi ele alınmıştır. Filozofun bakış açısı şu cümlede saklıdır: "İnsan kendinden sorumludur dediğimiz zaman insanın yalnızca kendinden değil tüm insanlardan sorumlu olduğunu söylemek istiyoruz. Böylece sorumluluğumuz, onu varsayabileceğimizden çok daha büyüktür çünkü tüm insanlığı kapsamaktadır."

c. Metne göre tüm sorumluluk seçimleri yapan insanındır. Bu sorumluluk sadece insanın kendisi ile sınırlı değil öteki insanlardan da sorumlu olmayı gerektirir. Bu düşünce genel olarak varoluşçuluğun ortak söylemidir. Bu görüşe yönelik kaderci ve determinist bakış açıları zıt bir yargıya ulaşabilirler.

ç. Toplumsal bir varlık olarak insan kendi seçimleri ile var olsa bile diğer insanların varlığını ve dolayısı ile sorumluluğunu üstlenmek zorundadır. İnsanın olmak istediği şey ile insanın ne olması gerektiği örtüştüğünden dolayı kişi kendinden ve diğer insanlardan sorumludur. Bu görüşe, yaşamın merkezi olarak "ben"i gören egoizm görüşü ve bazı diğer görüşler karşı çıkmaktadır.

72. Etkinlik: Güneşi Görmek

a. Mağarada sabitlenmiş hâlde sadece karşılarındaki duvarı görebilecek biçimde oturan insanlar var. Karşılarındaki duvarda birtakım imgelerin geçtiğini görüyor ve seslerini duyuyorlar. Bildikleri yegâne gerçekliğin bu ses ve imgeler olduğunu düşünüyorlar. Zincirinden kurtulan bir tutsak etrafına baktığında gerçek sandıklarının arkalarında yanan ateşin önünden geçen nesnelere ait olduğunu fark eder. Duvardaki yansımaları oluşturan nesneler bu dünyaya ait gelenekler ve ideolojiler, yanan ateşte bu dünyanın işleyişi olarak tasvir edilmiştir. Mağaranın dışında ise gölgeleri görmesini sağlayan, doğaya ve tüm canlılara hayat veren şeyin güneş olduğunu, asıl gerçeklik olduğunu görebilecektir. Zincirlerinden kurtulabilenler, kendi yolunu bulabilenler, düşünenler, gölgelerle yetinmeyen filozoflardır. Onlar gerçeği arayan, hayatın gerçek anlamını ve doğruyu görebilen insanlardır.

b. Bilgi, inanç, varlık, gerçeklik, filozof, eğitim, hakikat ve sorgulama.

c. İnsanlar sanı ve yanılsamalardan oluşan bir dünyada yaşamaktadır. Gerçeğe ulaşma çabası içinde olan insanların durumu konu edilmiştir. Bunun için bilgili, deneyimli kişilerin sorduğu soruların önemi dile getirilmektedir. Gerçek bilgiye ulaşabilen insanın ancak filozof olabileceği de belirtilmiştir. Filozofun görevi, gerçeği göremeyen insanlara yol göstermektir. Düşünmenin, sorgulamanın önemi üzerinde durulmuştur.

ç. Mağara, içinde yaşadığımız toplumu ve bu dünyayı temsil etmektedir. Zincirlerle bağlı olan tutsaklar ise toplumda yaşayan bireylerdir. Zincirler ve prangalar ise toplum içindeki kuralları, dogmaları temsil eder. Gördükleri gölgeler ise toplum tarafından sorgulanmadan benimsenmiş doğruları anlatır. Mağara içinde yanan ateş, güneşi temsil eder. Mağaranın dışı da kusursuz, ebedî ve değişmez bilgi nesnelerinin olduğu ideal varlık âlemini anlatmaktadır. Gözleri kamaştıran güneş ise iyi ideasıdır ve o evrendeki her şeye hayat verendir.

d. Platon, mağaradaki tutsakların sıradan insanlar olduklarını söyler. Zincirlerinden kurtulup mağaranın dışına çıkabilenler ise filozoflardır. Asıl gerçek olan, iyi ideasının bilgisine ulaşabilenler de ancak sorgulayabilen, eleştirel bakabilen eğitimli kişilerdir. Toplumu yönetebilecek ve eğitebilecek olanlar da bu kişilerdir. Gölgeleri gerçek sanan ve mağara dışındaki gerçek ışığı, güneşi göremeyen o tutsaklar bugün de mevcuttur. Olay ve olgulara eleştirel bakamayan, hayatı ve doğru bildiklerini sorgulamayan insanları günümüz toplumunda görmek mümkündür.

73. Etkinlik: Anlam Dünyasına Farklı Açılardan Bakmak

a. Metinde yazar çocuğun felsefeye benzeyip benzemediğini irdelemiş, bunu çeşitli argümanlarla destekleyerek temellendirmiştir. Çocukluk insanlığın ilk evresiyken felsefe de epistemolojik, ontolojik ve amaçsal açıklamaların başlangıcı sayılır.

b. Metinde felsefe ile çocuklar arasında bir analoji kurulmuştur. Felsefi düşüncenin bazı özellikleri çocukların genel özellikleri ile karşılaştırılmış ve bazı ortak noktalar öne sürülmüştür. Benzetimi genel olarak kabul eden farklı düşünürler olsa da felsefenin ve çocukların ortak olmayan özelliklerinden de yola çıkılabilir. Benzetimin doğru olması için ortak olarak düşünülen özelliklerin felsefe ve çocuk için özsel olması gerekir.

c. Metnin içeriğinde öne çıkan düşünceler yer almaktadır. Bunlardan biri felsefe gibi "ağırbaşlı", "yavaş" bir etkinlik ile çocuk gibi "sürekli oyunu düşünen", "yerinde duramayan" bir varlığın benzetimidir.

ç. Felsefe ile çocukların ortak olan ve olmayan yönleri bulunur. Ortak özellikler öne çıkıyorsa benzetim yapılabileceği öne sürülebilir. Ortak olmayan özelliklerinden dolayı benzetimin doğru olmayabileceği de savunulabilir.

d. Olası cevap: Felsefe bir varlığa benzetilecekse o varlığın hayatı boyunca "öğrenci" kalan bir insan olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü öğrenci öğrendiklerini daha önceki öğrenmelerinin üzerine ekleyerek sürekli bir gelişme içerisindedir. Bu da felsefenin "yığılımlı ilerleme" özelliğine benzemektedir.

74. Etkinlik: Farklı Düşünce

a. Teknolojinin insanların ihtiyaçlarını karşılamada ve hayatlarını kolaylaştırmada sunduğu olanaklar onu günlük hayatın vazgeçilmezi yapmaktadır. Teknolojinin günlük hayatta yaptığı değişiklikler yeni davranış kalıplarını ve yeni değerleri oluşturmaktadır. Değerler teknolojiye yön veremezse teknoloji değerleri değiştirmeye devam edecektir.

b. Teknolojinin günlük yaşamımıza getirdiği değişiklikler beraberinde yeni değerlerin oluşmasına da sebep olabilmektedir. Değerler de bir yönüyle teknolojik gelişmelere yön verebilmektedir. Değerlerin korunamadığı durumlarda teknolojinin değerleri bozması ihtimali vardır. Bu nedenle toplumsal değerler korunmalı ve bunların yozlaşarak yok olmaması önemlidir. Değerler bir eğitim sürecinde tüm ülke insanlarıyla buluşturulmalı ve korunmalıdır.

c. Hızla gelişen teknolojinin değerleri de etkileyebileceği düşünülür. Yeni ihtiyaçlar yeni teknolojik gelişmeleri doğururken beraberinde yeni değerleri de meydana getirir. Teknolojiyi alırken bunu değerlerimize uygun hâle getirebilmeliyiz, böylelikle maddi ve manevi değerlerimizi koruyabiliriz.

ç. Değerler ve teknoloji arasında denge kurmak önemlidir. Maddi kültür manevi kültürü de etkilemektedir. Aralarındaki bu ilişki kaçınılmazdır. Teknolojiden kaynaklanan bu toplumsal yapıdaki değişimi kontrollü bir süreçte tutabilirsek değerlerimizden çok uzaklaşmamış oluruz. Ayrıca teknolojik olanakları değerlerin yaşatılması sürecinde kullanabiliriz. Örneğin küresel salgından kaynaklanan karantina sürecinde sosyal medya aracılığı ile aile büyüklerimizle, akrabalarla ve arkadaşlarımızla iletişim kurabilir; görüntülü sohbet edip hâl hatır sorabiliriz. Sosyalleşme süreci bu şekilde korunabilir.

d. Teknolojinin değerleri yok etme tehlikesi dile getirilmiştir. Zira teknoloji uluslararası bir nitelik taşımakta ve insanın günlük yaşamını doğrudan etkilemektedir. Teknolojinin kullanımı esnasında yaşam şekilleri de değişime uğramakta ve değerleri değiştirmektedir. Bu nedenle değerlerin korunması ve varlığını devam ettirebilmesi için birtakım önlemlerin alınması gerekmektedir. En önemlisi de değerler eğitimi kapsamında düşünülmektedir.

75. Etkinlik: Farklı Görüş

a. Yeni bir toplum biçimi ortaya çıkaran modernizmin yıkıcı sonuçları olduğu, bu sonuçların evrensel olduğu, bilim ve teknolojinin bu yıkıcılığa karşı başarısız kaldığı, yeni toplum şeklinde geleneksel davranış biçimlerinin değiştiği ve hayatta kalmanın yeni yetenekler gerektirdiği düşüncesi metnin temel görüşüdür.

b. Modernizmin ortaya çıkardığı yeni toplum tipinin çeşitli adları olabilir. Bilgi toplumu, postmodern toplum, G5 toplumu, sanayi sonrası toplum, dijital çağ toplumu, sanal toplum vb. bunlardan bazıları olabilir.

c. Modernleşme, tabiatı gereği lokal sonuçlar yerine evrensel sonuçlar içermektedir. Silah sanayisi, havacılık, elektronik ve bilgisayar/internet teknolojilerindeki gelişmelerin sonuçları yerel değil evrenseldir. Savaş ve çatışmalardaki evrensel karakter, küresel ısınma vb. örnekler yerelden çok evrenselliğe işaret etmektedir.

ç. Metinde ele alınan konuya farklı açıdan bakılabilir. Örneğin modernleşmenin insan hayatına dönük kolaylaştırıcı yönleri, teknoloji, ulaşım, iletişim, haberleşme ve bilgiye ulaşma konusunda sağladığı faydalar üzerinde durulabilir.

d. Bu metinde modernleşmenin toplumları nasıl dönüştürdüğü, ne tür tehditleri ve yıkıcı sonuçları bulunduğu, bu olgunun ortaya çıkaracağı yeni toplum tipinde geleneksel davranış biçimlerinin nasıl değiştiği ve bu yeni toplum biçiminde ayakta kalmaya dönük yeteneklerin neler olduğu bilgisi yer almaktadır.

77. Etkinlik: İthaka

a. Yol, hayatı ya da bir hedefe ulaşırken takip edilecek yöntem, plan ve programı temsil edebilir. Yolculuk, doğumdan ölüme kadar geçen zamanı ve yaşananları temsil edebildiği gibi bir hedefe ulaşma sürecini de temsil edebilir. Poseidon, Lestrigonlar, Kikloplar yaşamda ya da bir hedefe ulaşmaya çalışırken karşılaşılan güçlükleri temsil edebilir. Bu güçlükler sadece dışsal nedenler değil korku, kaygı, hırs vb. içsel nedenler de olabilir.

b. İthaka; hayatın sonu, ulaşılmaya çalışılan herhangi bir hedef, hakikate, bilgeliğe ulaşma, aydınlanma anlamlarına gelebilir.

c. Kelime anlamı "bilgelik sevgisi" olan, merak ve hayret duygusu ile yola çıkan, sonuçtan çok sürece odaklanan felsefe, bu özellikleri dikkate alındığında bir ithaka yolculuğu olarak düşünülebilir. Şair de "Sana bu güzel yolculuğu verdi İthaka/O olmasa yola hiç çıkmayacaktın/Ama sana verecek bir şeyi yok bundan başka/Onu yoksul buluyorsan, aldanmış sanma kendini/Geçtiğin bunca deneyden sonra öyle bilgeleştin ki…" dizelerinde benzer şeyler söylemektedir. Çok büyük beklentilere kapılmayan, merak ve hayretle yolculuğun tadını çıkaran yolcunun edindiği deneyimlerle zaten bilgeliğe ulaşacağını düşünmektedir.

78. Etkinlik: Hakikatle Ne Yapılır?

a. İnsanın salt gerçeği bilmesi onu sadece bilgi sahibi yapar. Metinde geçen ifadede ise gerçeğin bir faydası olmadığı sürece insanı düşünsel olarak yoran bir özelliği olduğu ifade edilmektedir. Burada felsefenin ilk anlamı olan bilgelik sevgisi tanımına bir eleştiri yapılmaktadır. Bilginin değeri konusunda faydacı anlayışa vurgu yapılmaktadır.

b. İnsanın salt gerçeği bilmesi onu sadece bilgi sahibi yapar. Metinde geçen ifadede ise gerçeğin bir faydası olmadığı sürece insanı düşünsel olarak yoran bir özelliği olduğu ifade edilmektedir. Burada felsefenin ilk anlamı olan bilgelik sevgisi tanımına eleştiri ve bilginin değeri konusunda faydacı anlayışa vurgu yapılmaktadır.

c. Gerçeği olduğu gibi görmenin sadece aklı oyalayan bir yanı olduğu ve bu oyalanmayı modern zamanın öncesinin "eski" insanın uğraşısı olarak görüldüğü belirtilmktedir. "Yeni" insan gerçekten fayda sağlamayı bilen olarak ifade edilmektedir. Faydacı (pragmatist) bakış açısı yeni insanın temel özelliği olarak iddia edilmektedir.

EK 1: Bilgiyi ve Bilginin Kaynaklarını Değerlendirme*

Aradığınız konuyu içeren birçok kaynağa (kitap, dergi, web sitesi, video, fotoğraf, grafik vb.) erişebilirsiniz. Ancak bu kaynaklarda yer alan bilgiler doğru mu? Buna siz karar vermek zorundasınız. Bu süreçte size GIDYA test yardımcı olabilir. GIDYA test bulduğunuz bilgileri değerlendirmenizi sağlayacak kimi sorular içermektedir. Testte yer alan ölçütlerin önem derecesi karşılaştığınız duruma ve gereksiniminize göre değişebilir.

G Güncellik
I İlgi
D Doğruluk
Y Yetkinlik
A Amaç

Bilginin Güncelliği

- Bilgi ne zaman yayımlanmış?
- Bilgi gözden geçirilmiş ve güncellenmiş mi?
- Araştırma konunuz için güncel bilgiye mi gereksinim duyuyorsunuz? Eski kaynaklar araştırmanız için uygun mu?
- Bilgi kaynağı üzerinde yer alan linkler aktif mi?

İlgi: Gereksinimlerinize Yanıt Veren Bilgi

- Bilgi konunuzla ilişkili mi ya da sorunuza yanıt veriyor mu?
- Hedef kitle kim?
- Bilgi istenilen seviyede mi? (Örnek: Gereksinimlerinizin çok ilerisinde ya da gerisinde)
- Kullanacağınız bilgiye karar vermeden önce farklı kaynaklara baktınız mı?
- Çalışmanızda bu bilgiyi hiçbir şüphe duymaksızın rahatlıkla kullanabilir misiniz?

Doğruluk: İçeriğin Güvenilirliği, Gerçekliği ve Doğruluğu

- Bilgi nereden geliyor?
- Bilgi bir kanıta dayanıyor mu?
- Bilgi bir başkası tarafından gözden geçirilmiş mi?
- Kişisel bilgiden ya da bir başka kaynaktan bilginin herhangi bir bölümü doğrulanabiliyor mu?
- Kullanılan dil, bilginin duygusallıktan ve önyargıdan arınılmış olarak yazıldığını gösteriyor mu?
- Yazım yanlışı, dil bilgisi ve tipografik hataları var mı?

Yetkinlik: Bilginin Kaynağı

- Bilginin yazarı, yayıncısı, kaynağı ve destekleyicisi kim?
- Yazarın konuya ilişkin yetkinliği nedir ya da bilgiyle olan ilişkisi neye dayanıyor?
- Yazarın eğitim seviyesi konuya ilişkin yazacak yeterlilikte mi?
- Bilgiyi yayımlayan kurumun ya da yazan kişinin iletişim bilgileri, e-posta adresi vb. erişilebilir mi?
- Web sayfasının adresi, yazar ya da kaynağa ilişkin bir fikir veriyor mu? Örnek: .com, .edu, .gov, .org, .net.

Amaç: Bilginin Varoluş Nedeni

- Bilginin amacı ne? Öğretmek, bilgilendirmek, bir şeyler satmak, eğlendirmek ya da ikna etmek için mi?
- Yazar ya da destekçiler amaçlarını açık bir şekilde ifade ediyor mu?
- Bilgi bir gerçeğe ya da bir düşünceye mi dayalı? Propaganda amacı taşıyor mu?
- Bilgi nesnel mi, öznel mi?
- Kişisel, kurumsal, ticari, dinî, kültürel, ideolojik ve politik amaçlı mı?

*Robert Kolej, İbrahim Bodur Kütüphanesinden düzenlenmiştir.
https://library.robcol.k12.tr/evaluatinginformation

KİTAP KAYNAKÇA

Ayer, A. J. (1998). Dil, Doğrulu ve Mantık (Çev. Vehbi Hacıkadiroğlu) Metis: İstanbul.
Beck, U. (2014). Risk Toplumu Başka Bir Modernliğe Doğru (s. 9-127). İstanbul: İthaki.
Billington, R. (1997). Felsefeyi Yaşamak, (Çev. A. Yılmaz). Ayrıntı: İstanbul.
Cohen, M. (2018). 101 Felsefe Problemi (Çev. E. Gen). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: İstanbul.
Cuviller, A. Felsefe Yazarlarından Seçilmiş Metinler Derleme (Çev. M. M. Yakupoğlu). Ankara : Doruk Yayınları,2008.
Cüceloğlu, D. (2001). Savaşçı. Remzi Kitapevi: İstanbul.
Dombaycı, M.A., Ülger, M., Gürbüz, H., Arıboyun, A. (2011). İlköğretim Düşünme Eğitimi Öğretmen Kılavuz Kitabı, MEB Devlet Kitapla¬rı,134
Ermiş, M. (2018). Türk Gölge Oyunu. Kırklareli Belediyesi Yayınları: Kırklareli.
Fârâbî (2017). İdeal Devlet. Türkiye İş Bankası Yayınları: İstanbul.
Gaarder, J. (2009). Sofie'nin Dünyası (Çev. S. Yücesoy). Pan Yayıncılık: İstanbul.
Gökberk, M. (1985). Felsefe Tarihi. Remzi Kitabevi: İstanbul.
Hume, D. (2009). İnsan Doğası Üzerine Bir İnceleme (Çev. Ergün Baylam). Bilge Su: Ankara.
Kavafis, K. (1999). Bütün Şiirleri (Çev. H. Milas, Ö. İnce). Varlık Yayınları: İstanbul.
Kazaz. M, AKYÜZ. S. S, (2019), Sahte Haber, Literatürk: Konya
Kuçuradi, İ. (1971). İnsan ve Değerleri. Yankı Yayınları: İstanbul.
May, R. (2018). Kendini Arayan İnsan (Çev. K. Işık). Okuyan Us Yayınevi: İstanbul.
Mill, J. S. (2000). Özgürlük Üstüne (Çev. Alime Ertan). Düşünce Dizisi: İstanbul
Montaigne (2018). Denemeler (Çev. S. Eyüboğlu.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: İstanbul.
Platon (2005). Devlet (Çev. C. Saraçoğlu, V. Atayman). Bordo Siyah Yayınları: İstanbul.
Rand, A. (2002), Hayatın Kaynağı (Çev. B. Ç. Dişbudak). Plato Yayınları: İstanbul.
Rousseau, J. J. (1987). Toplum Sözleşmesi (Çev. V. Günyol). Adam Yayınları: İstanbul.
Rousseau, J. J. (2011). Toplum Sözleşmesi (Çev. Z. Savaş). Nilüfer: Ankara.
Sartre, J. P. (1985). Varoluşçuluk (Çev. Asım Bezirci). Say Yayınları: İstanbul
Schopenhauer, A. (2009). Hukuk, Ahlak ve Siyaset Üzerine (Çev. Ahmet Aydoğan). Say: İstanbul.
Sönmez, V. (2019). Öğretim İlke ve Yöntemleri. Anı Yayıncılık: Ankara.
Yıldırım, C. (1991). Bilim Felsefesi. Remzi Kitapevi: İstanbul.
Yıldırım, C. (2003). Bilimin Öncüleri. Tübitak Yayınları: Ankara.
Tanpınar, A. H. (2008). Saatleri Ayarlama Enstitüsü. Dergâh Yayınları: İstanbul
Uygur, N. (2019). Felsefenin Çağrısı. Yapı Kredi Yayınları: İstanbul
Zweig, S. (2016). Olağanüstü Bir Gece (Çev. İlknur İgan). İş Bankası Kültür Yayınları: İstanbul.

DERGİ KAYNAKÇASI

Seren, L. P., Yakıncı, C. (Der.) (2017). Tıpta Sıklıkla Yanlış Kullanılan Kavramlar. Nobel Medicus, 39, 13, 12-15

GENEL AĞ KAYNAKÇASI

Aytekin, P. Nuri Bilge Ceylan Sinemasının Anlatısal Dönüşümü: Fotografik Anlatımdan, Öyküsel Anlatıma https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/178260 Erişim Tarihi ve Saati: 21.05.2020 15.30 (63. Etkinlik cevap anahtarında kullanılmıştır.)
Başar. S. (2016). Toplumsal Değişimler Açısından Picasso'nun 'Guernica', el Greco'nun '5. Mührün Açılışı', Goya'nın ' Mayıs'ın 3'ü' adlı Resimlerinin İncelenmesi (Yüksek lisans tezi). https://www.ulusaltezmerkezi.net/ Erişim Tarihi ve Saati: 17.06.2020 12.10
Bilgiyi ve Bilginin Kaynaklarını Değerlendirme https://library.robcol.k12.tr/evaluatinginformation Erişim Tarih ve Saati: 27.06.2020 13.00
Çiçek, H. (2017), Felsefeyle Çocuk Çocukla Felsefe, Çocuk ve Medeni¬yet, 2(4), 51-59.
Dünya Felsefe Kongresi Haberi, https://www.hurriyet.com.tr/gundem/21-dunya-felsefe-kongresi-yarin-istanbul-da-basliyor-164236 Erişim Tarih ve Saati: 02.03.2020 16.00
Gültekin, A. Duyu-Verisi Kuramının Adverbial Eleştirisi https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/567852 Erişim Tarihi ve Saati: 27.05.2020 15.30
Kanışkan, E. (2018), Kintsugi: Yara İzlerinin Güzelliği, içeriğe http://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1518765282.pdf Erişim Tarihi ve Saati: 01.06.2020 14.00
Kavafis, K. İthaka https://www.antoloji.com/ithaka-2-siiri/
Köseler, H. "Helen Keller'in Hayatı", http://www.altinokta.org.tr/yazardetay.asp?idnourun=32 Erişim Tarihi ve Saati 3.06.2020 15.00
Morin, E. https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51974391
Morin, E. https://medyascope.tv/2020/03/27/edgar-morin-evinizde-kalirken-bugune-kadar-bosa-harcadiginiz-zamanlari-hayatin-anlamini-iskaladigi¬niz-anlari-dusunun. Erişim Tarihi ve Saati: 27.06.2020 19.00
Olağanüstü Durumlarda Etik İlkeler ve Ahlaki Seçimler Etkinliği https://tr.euronews.com/2020/03/13/italyada-doktorlar-hasta-secmek-zorunda-kaliyor-yasama-ihtimali-yuksek-olanlar-oncelikli
Olağanüstü Durumlarda Etik İlkeler ve Ahlaki Seçimler Etkinliği https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51896654
Olağanüstü Durumlarda Etik İlkeler ve Ahlaki Seçimler Etkinliği https://teyit.org/covid-19-triyajinda-medyanin-sinavi-ve-insan-hayatinin-degeri-sorusu/
Oktar, S. Siyaset Felsefesinde Olan-Olması Gereken Tartışması ve Değer Kavramı http://dspace.kocaeli.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11493/570/393323.pdf?sequence=1 21.05.2020 11.00
Özgeçer, M. https://docplayer.biz.tr/154592836-Kilikya-felsefe-dergisi-kilikya-journal-of-philosophy.html 17.05.2020 12.00
Özkan, M. Şükrü. İlahiyat Alanında Dini Çeşitliliğe Farklı Yaklaşımlar https://www.academia.edu/35504489/Ilahiyat_Alaninda_Dini_Cesitlilige_Farkli_Yaklasimlar Erişim Tarihi ve Saati 30.05.2020 15.00
Raşit Ali Bey, Perde Gazeli, içeriğe https://www.karagoz.net/karagoz_hacivat_perdegazeli.htm Erişim Tarihi ve Saati: 01.06.2020 14.00
Tatlıpınar, E. "Bütün yanıtlar felsefeye, felsefe ona bağlanıyor: İoanna Kuçuradi" http://www.tempomag.com.tr Erişim Tarih ve Saati: 20.02.2020 17.00
Tepe H. http://dusundurensozler.blogspot.com/2017/10/felsefe-yasamn-neresindedir. Erişim Tarihi ve Saati: 13.06.2020 00:.43
Türkoğlu, H.S.ve Doğan, B.O. (2018), Sosyal Medya Üzerinden Okurun Değişimi ve Bilginin Güvenirliliği, içeriğe https://dergipark.org.tr/tr/

pub/erciyesiletisim/issue/38659/422771 Erişim Tarihi ve Saati: 01.06.2020 14.00
Teknolojiye Felsefe İle Bakmak Etkinliği . https://w3.sdu.edu.tr/haber/6994/teknolojinin-felsefe-boyutu-sdude-ele-alindi Erişim Tarihi ve Saati: 01.05.2020 16.00
Şafak URAL İst. Üni. Ed. F. Felsefe Bölümü https://www.safakural. com/makaleler/teknolojinin-teknoloji-kavrami-ve-deferlerle-iliskisi (ET: 30.04.2020)
Zamanın Kendinde Yolculuğu, https://dusunbil.com/zamanin-kendinde-yolculugu/ Erişim Tarihi ve Saati 30.06.2020 15.00

GÖRSEL KAYNAKÇA

Etkinlik No.: 3

Görsel 1: https://serc.carleton.edu/details/images/7531.html

Etkinlik No.: 4

Görsel 1: https://www.tedu.edu.tr/tr/ahmet-inam

Etkinlik No.: 5

Görsel 1: https://www.iep.utm.edu/av-logic/
Görsel 2: https://www2.stetson.edu/~efriedma/periodictable/html/Ts.html
Görsel 3: http://takvim.boun.edu.tr/bu/?q=node/1473
Görsel 4: http://www2.physics.umd.edu/~yskim/maga/sartre.html
Görsel 5: https://www2.hawaii.edu/~fm/marx.html
Görsel 6: 81841222 (Shutterstock)
Görsel 7: 81841222 (Shutterstock)
Görsel 8: 700607890 (Shutterstock)

Etkinlik No.: 16

Görsel 1: https://health.usf.edu/is/blog/2018/06/05/AI-Awakening

Etkinlik No.: 17

Görsel 1: http://chaire-edgar-morin-complexite.essec.edu/videos

Etkinlik No.: 25

Görsel 1: 123rf Sitesi, 107807215
Görsel 2: 123rf Sitesi, 96922830

Etkinlik No.: 26

Görsel 1: https://www.britannica.com/biography/Helen-Keller

Etkinlik No.: 27

Görsel 1: 123rf Sitesi, 93630678
Görsel 2: 123rf Sitesi, 99029520

Etkinlik No.: 30

Görsel 1: 123rf Sitesi, 49463385
Görsel 2: 123rf Sitesi, 107766325
Görsel 3: 123rf Sitesi, 70264502
Görsel 4: 123rf Sitesi, 112464756
Görsel 5: 123rf Sitesi, 91693052
Görsel 6: 123rf Sitesi, 45710437

Etkinlik No.: 33

Görsel 1: https://press.princeton.edu/books/hardcover/9780691167879/montaigne

Etkinlik No.: 35

Görsel 1: https://www.freepik.com/free-icon/pegasus-winged-horse-black-side-view-silhouette-shape_735026.htm#page=1&query=-pegasus&position=13
Görsel 2: https://www.freepik.com/free-photo/green-apple-with-leaves_923297.htm#query=apple&position=13

Etkinlik No.: 36

Görseller: Truman filminin çeşitli sahnelerinden montajlanmıştır.

Etkinlik No.: 37

Görsel 1: http://www.khanacademy.org.tr/muzeler-ve-icerik-ortaklarimiz/mitk12-(stem)/muhendislik-ve-elektronik/muhendislik-ve-elektronik/mit-acikliyor-sanal-gerceklik-nasil-calisir-/12207 videosundan oluşturulmuştur.

Etkinlik No.: 38

Görsel 1: https://www.sabah.com.tr/medya/2018/09/04/gelecege-donus-filminde-zaman-makinasi-olarak-kullanilan-araclar-adi-nelerdir

Etkinlik No.: 41

Görsel 1: 123rf Sitesi, 95307063

Etkinlik No.: 44

Görsel 1: 123rf Sitesi, 51289448

Etkinlik No.: 45

Görsel 1: 123rf Sitesi, 44496896

Etkinlik No.: 49

Görsel 1: 123rf Sitesi, 43587809

Etkinlik No.: 50

Görsel 1: 123rf Sitesi, 44373021

Etkinlik No.: 53

Görsel 1: 43587809 https://www.litkicks.com/TakingDownAynRand

Etkinlik No.: 54

Görsel 1: 123rf Sitesi, 142017895

Etkinlik No.: 55

Görsel 1: 123rf Sitesi 91306710

Etkinlik No.: 58

Görsel 1: 123rf Sitesi, 29439508

Etkinlik No.: 62

Görsel 1: https://www.freepik.com/premium-photo/tea-drinking-wabi-sabi-style_7695472.htm#page=1&query=wabi%20sabi&position=28
Görsel 2: 123rf Sitesi, 114003162

Etkinlik No.: 63

Görsel 1: http://www.beyazperde.com/filmler/film-218023/

Etkinlik No.: 64

Görsel 1: https://dergipark.org.tr/tr/

Etkinlik No.: 67

Görsel 1: https://guernica.museoreinasofia.es/gigapixel/#2/63.1/-120.6
Görsel 2: 123rf Sitesi, 85743804

Etkinlik No.: 76

Görsel 1: Shutterstock Sitesi, 214137112

MEDYA/VİDEO KAYNAKÇASI

"Felsefenin Anlamı" Etkinliği https://www.youtube.com/watch?v=EeOYWnnPBOo
"Helen Keler" Etkinliği https://www.youtube.com/watch?v=J-M0tmDgmU4
"Hangisi Gerçek?" Etkinliği http://www.khanacademy.org.tr/muzeler-ve-icerik-ortaklarimiz/mitk12-(stem)/muhendislik-ve-elektronik/muhendislik-ve-elektronik/mit-acikliyor-sanal-gerceklik-nasil-calisir-/12207
"Kamera Arkası" Etkinliği https://www.youtube.com/watch?v=Bkfz5hDclTU